

STRATEGIA ROZWOJU GMINY SZCZAWIN KOŚCIELNY NA LATA 2026-2033

PROJEKT

Zleceniodawca:

Urząd Gminy Szczawin Kościelny
ul. Jana Pawła II 10
09-550 Szczawin Kościelny

Autorzy:

Marcelina Więcek
Magdalena Kmak
Michał Kozielski

Październik 2026

Wykaz skrótów

Skrót	Rozwinięcie	Skrót	Rozwinięcie
AGD	Artykuły gospodarstwa domowego	NID	Narodowy Instytut Dziedzictwa
aPGW	Aktualizacja Planu Gospodarowania Wodami	NSP2021	Narodowy Spis Powszechny 2021
art.	artykuł	NUTS	Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych
BDL-GUS	Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego	O3	ozon
BDOT10k	Baza Danych Obiektów Topograficznych 1:10 000	ok.	około
BiP	Biuletyn Informacji Publicznej	OSI	Obszar Strategicznej Interwencji
BPO	Outsourcing procesów biznesowych	OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
CEEB	Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków	OZE	odnawialne źródła energii
CIT	podatek dochodowy od osób prawnych	PEM	pole elektromagnetyczne
DN	średnica nominalna	PEP2030	Polityka Ekologiczna Państwa 2030
DPS	dom pomocy społecznej	PGW	Państwowe Gospodarstwo Wodne
DW	droga wojewódzka	PIG-PIB	Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
Dz.U.	Dziennik Ustaw	PIT	podatek dochodowy od osób fizycznych
FEnIKS	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko	PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
FENG	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki	PKS	Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej
FERS	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego	PM10	pył zawieszony PM10
GDOŚ	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	PM2,5	pył zawieszony PM2,5
GEZ	Gminna Ewidencja Zabytków	Poz.	pozycja
GOK	Gminny Ośrodek Kultury	PPSS	Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy
GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	PSZOK	Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
GPZ	Główny Punkt Zasilania	PZPR	Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym
GUS	Główny Urząd Statystyczny	PZPWM	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego
GZWP	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych	r.	rok
IT	Technologie Informacyjne	REGON	Rejestr Gospodarki Narodowej
JCWP	jednolite części wód powierzchniowych	SOR	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju
JCWpd	jednolite części wód podziemnych	Sp. z o.o.	Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Skrót	Rozwinięcie	Skrót	Rozwinięcie
KGW	Koło Gospodyń Wiejskich	SRWM 2030+	Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze
KSRG	Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy	SSC	Centra usług wspólnych
KSRR	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego	SUW	Stacja Uzdatniania Wody
LGD	Lokalna Grupa Działania	SWOT	analiza mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń
ŁSSE	Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna	TEN-T	Transeuropejska Sieć Transportowa
m.	miasto	tj.	to jest
m.in.	między innymi	tzw.	tak zwany
MPZP	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego	UE	Unia Europejska
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia	UKS	Uczniowski Klub Sportowy
NGA	sieć nowej generacji	ul.	ulica
NZOZ	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	ust.	ustęp
		ww.	wyżej wymieniony
		WZ	warunki zabudowy
		ze zm.	ze zmianami

projekt

Spis treści

1.WSTĘP DO DOKUMENTU STRATEGII	10
2.METODYKA OPRACOWANIA.....	11
3.HARMONOGRAM PRAC	12
4.CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY SZCZAWIN KOŚCIELNY	14
5.DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ, ŚRODOWISKOWO- KLIMATYCZNEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY SZCZAWIN KOŚCIELNY	15
5.1. Wstęp do diagnozy.....	15
5.2. Społeczeństwo.....	17
5.2.1. Demografia	17
5.2.2. Opieka zdrowotna i społeczna	20
5.2.3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.....	26
5.2.4. Kultura, sport i rekreacja.....	31
5.2.5. Ochrona dziedzictwa narodowego	37
5.2.6. Szkolnictwo.....	39
5.3. Transport oraz infrastruktura sieciowa.....	44
5.3.1. Komunikacja oraz korytarze i elementy sieci transportowych	44
5.3.2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna	47
5.3.2.1. Wodociągi 47	
5.3.2.2. Kanalizacja 50	
5.3.3. Sieć telekomunikacyjna	52
5.3.4. Sieć gazowa i ciepłownictwo.....	54
5.3.5. Energia elektryczna.....	56
5.3.6. Energia pochodząca z odnawialnych źródeł energii	58
5.4. Gospodarka i rynek pracy	59
5.4.1. Finanse Gminy	66
5.5. Środowisko przyrodnicze oraz system powiązań przyrodniczych.....	71
5.5.1. Środowisko Przyrodnicze	71
5.5.2. Zasoby wodne	75
5.5.3. Zagrożenie powodzią i suszami.....	79
5.5.4. Gospodarka odpadami	81
5.5.5. Powietrze atmosferyczne	84
5.6. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	86
5.6.1. Użytkowanie terenów oraz struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Szczawin Kościelny 86	
5.6.2. Kształtowanie rozwoju gminy oraz zasad polityki przestrzennej w dokumentach planistycznych i strategicznych.....	89
6.OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI	96
7.ANALIZA SWOT	99
8.MISJA I WIZJA GMINY SZCZAWIN KOŚCIELNY	105
9. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU.....	106
9.1. Cel strategiczny 1. Społeczność lokalna – zintegrowana, bezpieczna i aktywna	107
9.2. Cel strategiczny 2. Gospodarka – wydajna, innowacyjna i zrównoważona	109
9.3. Cel strategiczny 3. Środowisko – chronione, czyste i odporne na zmiany	111
9.4. Cel strategiczny 4. Przestrzeń – funkcjonalna, dostępna i dobrze wyposażona.....	113
10. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ.....	115
11.USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ.....	121
12. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU	134
13. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII.....	146
14. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	146

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Gminy Szczawin Kościelny na tle powiatu i województwa.....	14
Rysunek 2. Obszary tematyczne zawarte w dokumencie Strategii Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny na lata 2026-2033.	16
Rysunek 3. Frekwencja w wyborach krajowych i samorządowych w powiecie gostyńskim.	19
Rysunek 4. Porównanie średnich wyników egzaminów ósmoklasisty w roku 2021 i 2025 w podziale na gminy powiatu gostyńskiego.....	41
Rysunek 5. Sieć drogowa na terenie Gminy Szczawin Kościelny.....	44
Rysunek 6. Obszary obsługiwane przez poszczególne stacje uzdatniania wody i sieci wodociągowe na terenie Gminy Szczawin Kościelny.	48
Rysunek 7. Rozmieszczenie bazowych stacji sieci telefonii komórkowej na terenie Gminy Szczawin Kościelny oraz gmin sąsiednich.	52
Rysunek 8. Lokalizacja adresów sklasyfikowanych jako Białe Plamy oraz adresy o niższych parametrach dostępu do Internetu.	53
Rysunek 9. Mapa inwestycji planowanych na terenie Gminy Szczawin Kościelny w zakresie zwiększania dostępu do usług szerokopasmowych.....	53
Rysunek 10. Przebieg gazociągu wysokiego ciśnienia na terenie Gminy Szczawin Kościelny.	54
Rysunek 11. Przebieg linii elektroenergetycznych na terenie Gminy Szczawin Kościelny.	56
Rysunek 12. Saldo ludności przyjeżdżającej do pracy w stosunku do ludności wyjeżdżającej do pracy między Gminą Szczawin Kościelny a gminami powiązanymi rynkiem pracy.	63
Rysunek 13. Zidentyfikowane i priorytetowe krajobrazy w Gminie Szczawin Kościelny.....	71
Rysunek 14. Tereny zalesione w Gminie Szczawin Kościelny.	72
Rysunek 15. Lokalizacja form ochrony przyrody wraz z korytarzem ekologicznym na terenie Gminy Szczawin Kościelny	73
Rysunek 16. Zasięg JCWP względem Gminy Szczawin Kościelny	75
Rysunek 17. Zasięg JCWPd względem Gminy Szczawin Kościelny	77
Rysunek 18. Położenie Gminy Szczawin Kościelny na tle GZWP.....	78
Rysunek 19. Obszary zagrożenia powodziowego w rejonie Gminy Szczawin Kościelny.	80
Rysunek 20. Ocena stopnia zagrożenia suszą na terenie Gminy Szczawin Kościelny	80
Rysunek 21. Struktura użytkowania tereny wraz z wybranymi jednostkami osadniczymi Gminy Szczawin Kościelny.	87
Rysunek 22. Członkowie Partnerstwa "Obszar Funkcjonalny Miasta Płock".	91
Rysunek 23. Członkowie Stowarzyszenia Gmin Turystycznych Pojezierza Gostyńskiego.	92
Rysunek 24. Gminy objęte działaniem LGD "Aktywni Razem"	93
Rysunek 25. Obszary objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy Szczawin Kościelny (stan na 04.08.2026 r.).	95
Rysunek 26. Położenie Gminy Szczawin Kościelny na tle OSI województwa mazowieckiego.	97
Rysunek 27. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Szczawin Kościelny - funkcje terenu.	119
Rysunek 28. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Szczawin Kościelny - kierunki rozwoju.....	120

Spis Tabel

Tabela 1. Ruch naturalny i wędrowniczy w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.....	18
Tabela 2. Liczba ludności w gminach powiatu gostyńskiego w latach 2021 i 2025 (stan na 31 grudnia każdego roku).....	18
Tabela 3. Liczba rodzin objętych świadczeniami w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.	21
Tabela 4. Liczba wyjazdów jednostek OSP w latach 2021-2025.	28
Tabela 5. Wskaźniki aktywności czytelniczej w powiecie gostyńskim w latach 2021-2025.	34

Tabela 6. Zabytki nieruchome w Gminie Szczawin Kościelny wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków (stan na dzień 31.03.2026 r.).	37
Tabela 7. Liczba uczniów placówek oświatowych w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.	40
Tabela 8. Struktura liczby nauczycieli i etatów w placówkach oświatowych na terenie Gminy Szczawin Kościelny według stopnia zawodowego w latach 2021-2025.	40
Tabela 9. Liczba indywidualnych instalacji gromadzenia i oczyszczania ścieków komunalnych na terenie Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.	51
Tabela 10. Struktura budynków w podziale na źródła ciepła z paliw stałych i niskoemisyjnych na terenie Gminy Szczawin Kościelny (stan na dzień 27.07.2026 r.).	55
Tabela 11. Podmioty według wielkości zatrudnienia w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.	61
Tabela 12. Udział osób bezrobotnych w całkowitej liczbie mieszkańców poszczególnych gmin powiatu gostynińskiego (stan na 31.12.2025 r.).	64
Tabela 13. Bezrobotni według gmin powiatu gostynińskiego - stan na 31 grudnia 2021 i 2025 roku.	64
Tabela 14. Stan zadłużenia Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.	70
Tabela 15. Główne presje oddziałujące na JCWP występujące na terenie Gminy Szczawin Kościelny	76
Tabela 16. Informacja o wytworzonych odpadach na terenie Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.	82
Tabela 17. Analiza SWOT Gminy Szczawin Kościelny.	99
Tabela 18. Cel strategiczny 1. - oraz kierunki działań wraz z rezultatami.	107
Tabela 19. Cel strategiczny 2. - oraz kierunki działań wraz z rezultatami.	109
Tabela 20. Cel strategiczny 3. oraz kierunki działań wraz z rezultatami.	111
Tabela 21. Cel strategiczny 4. oraz kierunki działań wraz z rezultatami.	113
Tabela 22. Charakterystyka wskaźników do analizy zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową.	125
Tabela 23. Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny z dokumentami wyższego rzędu.	135

Spis Wykresów

Wykres 1. Udział procentowy respondentów badania ankietowego według płci.	12
Wykres 2. Udział procentowy respondentów badania ankietowego według wieku.	12
Wykres 3. Udział procentowy respondentów w badaniu ankietowym według poziomu wykształcenia.	12
Wykres 4. Udział procentowy respondentów badania ankietowego według rodzaju aktywności zawodowej.	13
Wykres 5. Opinia respondentów na temat obecnej sytuacji Gminy Szczawin Kościelny.	13
Wykres 6. Struktura płci w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).	17
Wykres 7. Liczba ludności Gminy Szczawin Kościelny według poszczególnych grup wiekowych w latach 2021-2025 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).	17
Wykres 8. Liczba osób objętych świadczeniami w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025	21
Wykres 9. Problemy społeczne wskazywane przez respondentów badania ankietowego jako najbardziej zagrażające społeczności Gminy Szczawin Kościelny.	22
Wykres 10. Wydatki budżetowe Gminy Szczawin Kościelny w obszarze ochrony zdrowia, pomocy społecznej i rodziny w latach 2021-2025	24
Wykres 11. Wydatki budżetu Gminy na cele związane z bezpieczeństwem publicznym i ochroną przeciwpożarową w latach 2021-2025.	29

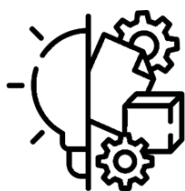
Wykres 12. Liczba czytelników i wypożyczeń w Gminnej Bibliotece Publicznej w Szczawinie Kościelnym w latach 2021-2025.....	33
Wykres 13. Liczba wolumenów dostępnych w Gminnej Bibliotece Publicznej w Szczawinie Kościelnym w latach 2021-2025.....	33
Wykres 14. Wydatki budżetu Gminy Szczawin Kościelny na działy związane z kulturą i ochroną dziedzictwa narodowego oraz kulturą fizyczną w latach 2021-2025.....	35
Wykres 15. Wydatki budżetu Gminy na dział "Oświata i wychowanie" w latach 2021-2025.	42
Wykres 16. Dostępność transportu publicznego według opinii respondentów badania ankietowego. .	46
Wykres 17. Liczba przyłączy oraz awarii sieci wodociągowej w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.	48
Wykres 18. Zużycie wody w gospodarstwie domowym na 1 mieszkańca w Gminie Szczawin Kościelny i powiecie gostyńskim w latach 2021-2025.	49
Wykres 19. Liczba przyłączy i awarii sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.....	50
Wykres 20. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności w gminach powiatu gostyńskiego w latach 2021-2025.....	59
Wykres 21. Podmioty gospodarki narodowej według działalności PKD w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.....	60
Wykres 22. Kierunki rozwoju gospodarczego Gminy Szczawin Kościelny wskazywane przez respondentów badania ankietowego.....	60
Wykres 23. Nowo zarejestrowane podmioty w Gminie Szczawin Kościelny w porównaniu do wyrejestrowanych w latach 2021-2025.....	61
Wykres 24. Podmioty gospodarcze według własności w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.....	62
Wykres 25. Ocena rynku pracy Gminy Szczawin Kościelny wśród respondentów badania ankietowego.	62
Wykres 26. Dochody ogółem Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.....	66
Wykres 27. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Szczawin Kościelny na tle wszystkich gmin powiatu gostyńskiego w latach 2021-2025.	66
Wykres 28. Podział dochodów ogólnych na bieżące i majątkowe Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.	67
Wykres 29. Struktura źródeł dochodów bieżących Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.	68
Wykres 30. Wydatki ogółem Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.	68
Wykres 31. Wydatki ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Szczawin Kościelny oraz w powiecie gostyńskim w latach 2021-2025.....	69
Wykres 32. Udział wydatków bieżących i majątkowych Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.....	69
Wykres 33. Wykonanie budżetu Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025 oraz występowanie nadwyżki operacyjnej.....	70
Wykres 34. Ocena stanu środowiska i walorów krajobrazowych według respondentów badania ankietowego.	72
Wykres 35. Struktura wytworzonych odpadów komunalnych wraz z odsetkiem mieszkańców objętych systemem selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.	82
Wykres 36. Wydatki związane z gospodarką odpadami komunalnymi w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.....	83
Wykres 37. Wydane decyzje o warunkach zabudowy w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2024.*	95

Spis Załączników

Załącznik 1. Tabela ewaluacyjna do Strategii Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny na lata 2026-2033.	148
Załącznik 2. Zestawienie wyników badania ankietowego tworzonego na potrzeby Strategii Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny na lata 2026-2033.	153

projekt

1. WSTĘP DO DOKUMENTU STRATEGII

Strategia Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny na lata 2026-2033 (dalej zwana „Strategią”) stanowi formalny dokument, określający cele strategiczne i kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego, środowiskowego oraz przestrzennego Gminy Szczawin Kościelny na lata 2026-2033. Głównym celem tworzonej Strategii jest ukierunkowanie polityki rozwoju gminy w danym czasie oraz zabezpieczenie ciągłości jej realizacji w kolejnych latach. Gruntowna analiza warunków życia w gminie, przeprowadzona w trakcie opracowywania niniejszej Strategii, wpływa na skuteczność zarządzania jednostką terytorialną, a także stanowi podstawę do wnioskowania o środki zewnętrzne, niezbędne do realizacji inwestycji przyczyniających się do rozwoju gminy. Dokument jest komplementarny z innymi dokumentami planistyczno-strategicznymi obowiązującymi na terenie Gminy Szczawin Kościelny. Znacząca rola Strategii związana jest również z jej wymiarem integracyjnym, wynikającym z:

- integracji lokalnej wspólnoty samorządowej wokół procesu formułowania Strategii i jej realizacji,
- otwarcia pola publicznej dyskusji i budowy kompromisu wśród lokalnej społeczności wokół kierunków rozwoju,
- utworzenia podstawy do weryfikacji wypracowanych wspólnie założeń,
- stworzenia możliwości do wspólnego poznawania i doskonalenia procesu zarządzania rozwojem lokalnym.

Niniejszy dokument ma charakter nadrzędny wobec dokumentów sektorowych Gminy Szczawin Kościelny, wyznaczając kierunki dla prowadzonych planów i programów sektorowych oraz pozostaje spójny z dokumentami wyższego rzędu. Strategia dostarcza również informacje oraz założenia rozwojowe gminy planowi ogólnemu, który zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2026 poz. 538, z późn. zm.), staje się obligatoryjnym aktem prawa miejscowego.

Ponadto w trakcie prac nad Strategią przeanalizowane zostały poniższe akty prawne pod kątem powiązania z celami i kierunkami rozwoju opisanymi w Strategii:

- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2025 poz. 198, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2024 poz. 862, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. 2025 poz. 1733);
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2026 poz. 662, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2026 poz. 538, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2025 poz. 1338, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2026 poz. 639, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2024 poz. 278, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. 2025 poz. 960, z późn. zm.).

2. METODYKA OPRACOWANIA

Stworzenie pełnowartościowego opracowania, jakim jest Strategia Rozwoju Gminy, wymagało współpracy zewnętrznych ekspertów z przedstawicielami samorządu oraz pracownikami Urzędu Gminy. Proces ten miał charakter partycypacyjno-eksperski i łączył analizę danych zastanych z wiedzą lokalną oraz doświadczeniem osób zaangażowanych w funkcjonowanie gminy. Dokument został sporządzony zgodnie z art. 10e ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2026 poz. 662, z późn. zm.) oraz z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2025 poz. 198, z późn. zm.). Konieczność opracowania Strategii wynikała zarówno z obowiązujących regulacji prawnych i zmian systemowych w zakresie prowadzenia polityki rozwoju, jak i z potrzeby dostosowania kierunków działań do dynamicznie zmieniających się uwarunkowań społecznych i gospodarczych. Dokument określa cele strategiczne i kierunki interwencji odpowiadające zidentyfikowanym wyzwaniom, pozostając jednocześnie spójny z dokumentami szczebla powiatowego, wojewódzkiego i krajowego oraz z horyzontem czasowym perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027 i kolejnych budżetów.

Potrzeby rozwojowe Gminy Szczawin Kościelny na lata 2026-2033 zostały zidentyfikowane w ramach spotkań warsztatowych z mieszkańcami oraz pracownikami merytorycznymi Urzędu Gminy. Integralną częścią Strategii jest diagnoza stanu społecznego, gospodarczego, środowiskowo-klimatycznego oraz zagospodarowania przestrzennego gminy, oparta m.in. na analizie typu desk research. Część diagnostyczna została wzbogacona wynikami badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców, które dostarczyły cennych informacji o lokalnych potrzebach, problemach i oczekiwaniach rozwojowych. Wybrane wyniki ankiet zostały włączone bezpośrednio do diagnozy, a płynące z nich wnioski oznaczone kolorem czerwonym (→). Pełne zestawienie wyników badania ankietowego zawarto w Załączniku nr 2 do Strategii Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny na lata 2026-2033.

Na podstawie diagnozy, badań ankietowych, warsztatów oraz analizy SWOT opracowano misję i wizję rozwoju Gminy Szczawin Kościelny, a następnie cele strategiczne wraz z kierunkami działań. Cele te odpowiadają zidentyfikowanym barierom rozwojowym, potrzebom mieszkańców oraz potencjałom społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym gminy. Zostały one również skoordynowane z dokumentami wyższego szczebla, uwzględniając wieloletni plan finansowy, dochody i wydatki gminy oraz potencjał społeczno-gospodarczy.

Integralnym elementem Strategii jest model struktury funkcjonalno-przestrzennej, który w sposób syntetyczny i graficzny przedstawia główne kierunki rozwoju przestrzennego gminy, dominujące funkcje, obszary koncentracji działań oraz kluczowe powiązania infrastrukturalne, środowiskowe i komunikacyjne. Opracowanie modelu umożliwia czytelne zobrazowanie założeń strategicznych w wymiarze przestrzennym. W dokumencie Strategii zawarto również wymagany ustawowo zakres ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

Kompleksowy charakter przyjętej metodyki sprawia, że realizacja Strategii stanowi wspólne zadanie władz samorządowych oraz partnerów społeczno-gospodarczych działających na terenie gminy, w tym jednostek organizacyjnych, organizacji pozarządowych, podmiotów gospodarczych oraz mieszkańców.

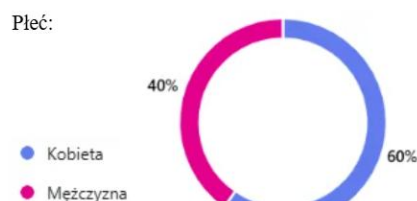
3. HARMONOGRAM PRAC

Prace nad Strategią zainicjowano uchwałą nr XXII/153/26 Rady Gminy Szczawin Kościelny z dnia 17 czerwca 2026 roku w sprawie przystąpienia do sporządzania Strategii Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny na lata 2026-2033 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

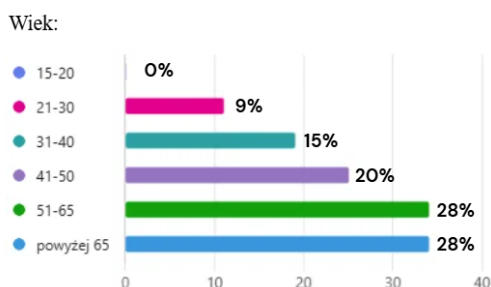
Proces tworzenia Strategii rozpoczęto od przeprowadzenia diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzennej gminy. Na potrzeby niniejszej diagnozy wykorzystano również wyniki badania ankietowego, przeprowadzonego w lutym 2025 roku w związku z ówczesnym podjęciem prac nad opracowywaniem Strategii Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny na lata 2026-2033. Badanie było prowadzone poprzez formularz, udostępniony na stronie internetowej Urzędu Gminy.

W czasie trwania badania ankietowego, do Urzędu Gminy w Szczawinie Kościelnym wpłynęło łącznie 126 formularzy. Biorąc pod uwagę fakt, że część respondentów odnosiła swoje odpowiedzi nie tylko do własnych doświadczeń i opinii, ale także do sytuacji i opinii członków najbliższej rodziny, tj. rodziców, dzieci czy rodzeństwa, można wnioskować, że rzeczywisty zasięg badania objął 303 osoby.¹ Większość z nich stanowiły kobiety (Wykres 1.).

Wykres 1. Udział procentowy respondentów badania ankietowego według płci.
Źródło: badanie ankietowe 2025

W strukturze wiekowej respondentów dominowały osoby dorosłe, w wieku produkcyjnym, czyli w grupie wiekowej 18-60 lat dla kobiet i 18-65 lat dla mężczyzn. Zdecydowanie większym zaangażowaniem spośród tej grupy, wykazały się osoby w wieku 51-65 lat. Taką samą liczebność odnotowała również grupa mieszkańców powyżej 65 lat. Osoby w przedziale wiekowym 21-30 lat stanowiły jedynie 9% wszystkich respondentów, a osoby z grupy przedprodukcyjnej nie wzięły całkowicie udziału w badaniu (Wykres 2.).

Wykres 2. Udział procentowy respondentów badania ankietowego według wieku.
Źródło: badanie ankietowe 2025

Pod względem poziomu wykształcenia, większość respondentów wykazała posiadane średnie wykształcenie, co oznacza zakończenie edukacji na poziomie liceum ogólnokształcącego, technikum lub szkoły branżowej II stopnia. Około 23% respondentów posiada również wykształcenie wyższe, uzyskiwane w toku studiów (Wykres 3.).

Wykres 3. Udział procentowy respondentów w badaniu ankietowym według poziomu wykształcenia.
Źródło: badanie ankietowe 2025

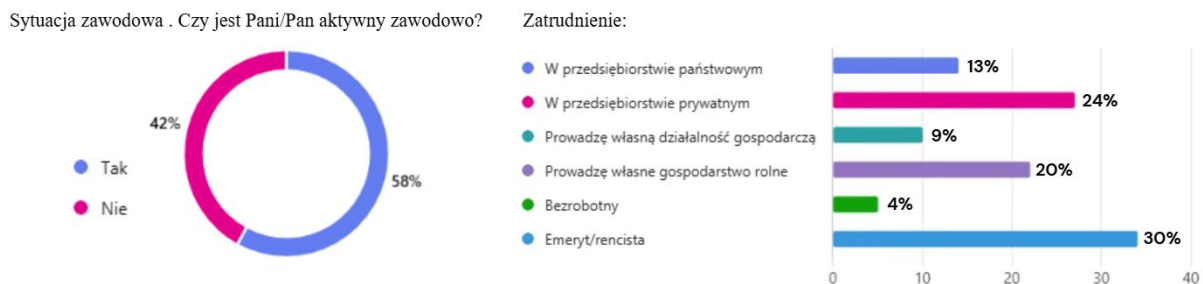

Z uwagi na największą liczebność grupy produkcyjnej w strukturze wiekowej respondentów badania ankietowego, większość z nich pozostaje także aktywna zawodowo

¹ Według danych GUS, w 2024 roku przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym wynosiła 2,41.

(Wykres 4.). Najwięcej osób aktywnych zawodowo stanowią pracownicy przedsiębiorstw prywatnych. Drugą pod względem liczebności grupą są osoby prowadzące własne gospodarstwo rolne, co świadczy o utrzymującym się profilu rolniczym w strukturze gospodarczej Gminy.

Wykres 4. Udział procentowy respondentów badania ankietowego według rodzaju aktywności zawodowej.

Źródło: badanie ankietowe 2025

Opinie respondentów na temat obecnej sytuacji Gminy są podzielone. Największa grupa wskazuje, że Gmina wymaga ponownego przeanalizowania kierunków rozwoju i celów do realizacji. Z drugiej strony, około 30% respondentów ocenia sytuację Gminy jako dobrą i stabilną. Niewiele mniej osób wskazało, że Gmina podąża w dobrym kierunku i wyróżnia się na tle innych regionów (Wykres 5.).

Wykres 5. Opinia respondentów na temat obecnej sytuacji Gminy Szczawin Kościelny.

Źródło: badanie ankietowe 2025

OCENA SYTUACJI W GMINIE

Które z poniższych zdań właściwie oddaje sytuację w Gminie?

W poniższej Diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Szczawin Kościelny przedstawiono wybrane wyniki ankiet. Szczegółowe zestawienie wyników zamieszczono w załączniku nr 2.

W sierpniu 2026 roku przedstawione zostały wnioski z diagnozy oraz zaprezentowane zostały cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań, które zostały poddane konsultacjom z właściwymi pracownikami merytorycznymi Urzędu Gminy w Szczawinie Kościelnym. Na tym etapie przeprowadzone zostały także bieżące uzgodnienia wewnętrzne, mające na celu uszczegółowienie i ujednolicenie przyjętych założeń.

We wrześniu 2026 roku przeprowadzono również spotkanie warsztatowe z członkami Rady Gminy, które umożliwiło poznanie potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej. Podczas niego, Radni zostali zapoznani ze wstępnymi założeniami Strategii, a także poproszeni o wyrażenie własnych opinii. Dyskusję uzupełniły przedstawione materiały w postaci map i kart pracy, na których reprezentanci mieszkańców Gminy mogli przedstawić pomysły i wypracowane wnioski z dyskusji. Pozyskane informacje posłużyły do uzupełnienia zarówno części diagnostycznej niniejszego dokumentu, jak i założeń strategicznych, przyjętych dla Gminy Szczawin Kościelny na lata 2026-2033.

W październiku 2026 roku udostępniono do konsultacji społecznych gotowy projekt Strategii Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny na lata 2026-2033. Wszyscy interesanci mają wtedy możliwość pisemnego zgłaszania uwag odnośnie projektu dokumentu poprzez formularz zgłoszeniowy. Udostępniony jest on na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu. Projekt skierowano również do zaopiniowania przez gminy

ościenne, Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie oraz Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie. Po uzyskaniu opinii i uwag dokonana zostanie ich analiza oraz ocena trafności przyjętych założeń Strategii.

4.CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY SZCZAWIN KOŚCIELNY

Gmina Szczawin Kościelny zlokalizowana jest w zachodniej części województwa lubelskiego, w powiecie gostyńskim, granicząc od północnego wschodu z powiatem plockim (Rysunek 1.), a od południowego zachodu – z powiatem kutnowskim, w województwie łódzkim. Całkowita powierzchnia Gminy wynosi 127,1 km². W jej granicach znajduje się 31 sołectw: Adamów – Gołas – Chorążek, Annapol, Białka, Dobrów, Gorzewo Kolonia – Kunki, Helenów Słupski, Helenów – Helenów Drugi – Jesionka, Helenów Trębski – Trębki, Holendry Dobrowskie – Teodorów, Józefków – Krzymów, Kaźmierków – Mellerów, Łuszczanów Pierwszy, Misiadla – Mościska, Modrzew – Lubieniek, Osowia – Tuliska, Pieryszew, Reszki – Staw, Słup – Janki, Kamieniec, Suserz – Budki Suserskie, Szczawinek – Sewerynów, Szczawin Borowy Kolonia – Andrzejów, Stefanów Suserski, Szczawin Kościelny, Szczawin Borowy Wieś – Przychód, Swoboda, Smolenta, Waliszew, Witoldów, Wola Trębska – Parcel, Budy Kaleńskie – Kaleń. Według danych na koniec 2025 roku, Gminę zamieszkiwało 4 765 osób.

Rysunek 1. Położenie Gminy Szczawin Kościelny na tle powiatu i województwa.

Źródło: opracowanie własne

Obszar Gminy usytuowany jest w całości na Nizinie Środkowomazowieckiej, należącej do podprovincji Nizin Środkowopolskich.

Gmina Szczawin Kościelny graniczy:

- od północy – z gminą Łąck (powiat plocki);
- od północnego wschodu – z gminą Gąbin (powiat plocki);
- od południowego wschodu – z gminą Pacyna (powiat gostyński);
- od południa – z gminą Oporów (powiat kutnowski);
- od południowego zachodu – z gminą Strzelce (powiat kutnowski);
- od zachodu – z gminą Gostynin (powiat gostyński).

5. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ, ŚRODOWISKOWO- KLIMATYCZNEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY SZCZAWIN KOŚCIELNY

5.1 Wstęp do diagnozy

Integralną częścią Strategii Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny na lata 2026–2033 jest diagnoza stanu społecznego, gospodarczego, środowiskowo-klimatycznego oraz zagospodarowania przestrzennego. Opracowanie to opiera się na pogłębionej analizie typu „desk research”, wykorzystującej dostępne dane statystyczne, dokumenty strategiczne oraz raporty.

Do określenia celów i priorytetów rozwojowych niezbędne było przeprowadzenie kompleksowej diagnozy, która w sposób wieloaspektowy przedstawia aktualną sytuację gminy. Pozwala ona na identyfikację kluczowych potencjałów, barier oraz wyzwań rozwojowych, a tym samym stanowi podstawę do formułowania kierunków interwencji i działań strategicznych w kolejnych latach.

Na potrzeby diagnozy przyjęto pięcioletni okres analizy obejmujący lata 2021–2025. Takie podejście pozwoliło ograniczyć wpływ nadzwyczajnych zjawisk związanych z pandemią COVID-19, która w latach wcześniejszych istotnie oddziaływała na sytuację społeczną, gospodarczą i finansową jednostek samorządu terytorialnego. Analiza obejmuje okres stopniowej stabilizacji po pandemii, dzięki czemu w większym stopniu odzwierciedla aktualne trendy i uwarunkowania rozwojowe gminy.

Istotnym elementem diagnozy było również odniesienie sytuacji Gminy Szczawin Kościelny do szerszego kontekstu terytorialnego. W poszczególnych obszarach analizy zastosowano porównania w skali lokalnej – przede wszystkim względem gmin powiatu gostyńskiego. Takie podejście umożliwia lepsze zrozumienie pozycji gminy na tle otoczenia, identyfikację specyficznych uwarunkowań oraz bardziej precyzyjne wskazanie obszarów wymagających interwencji lub posiadających potencjał rozwojowy.

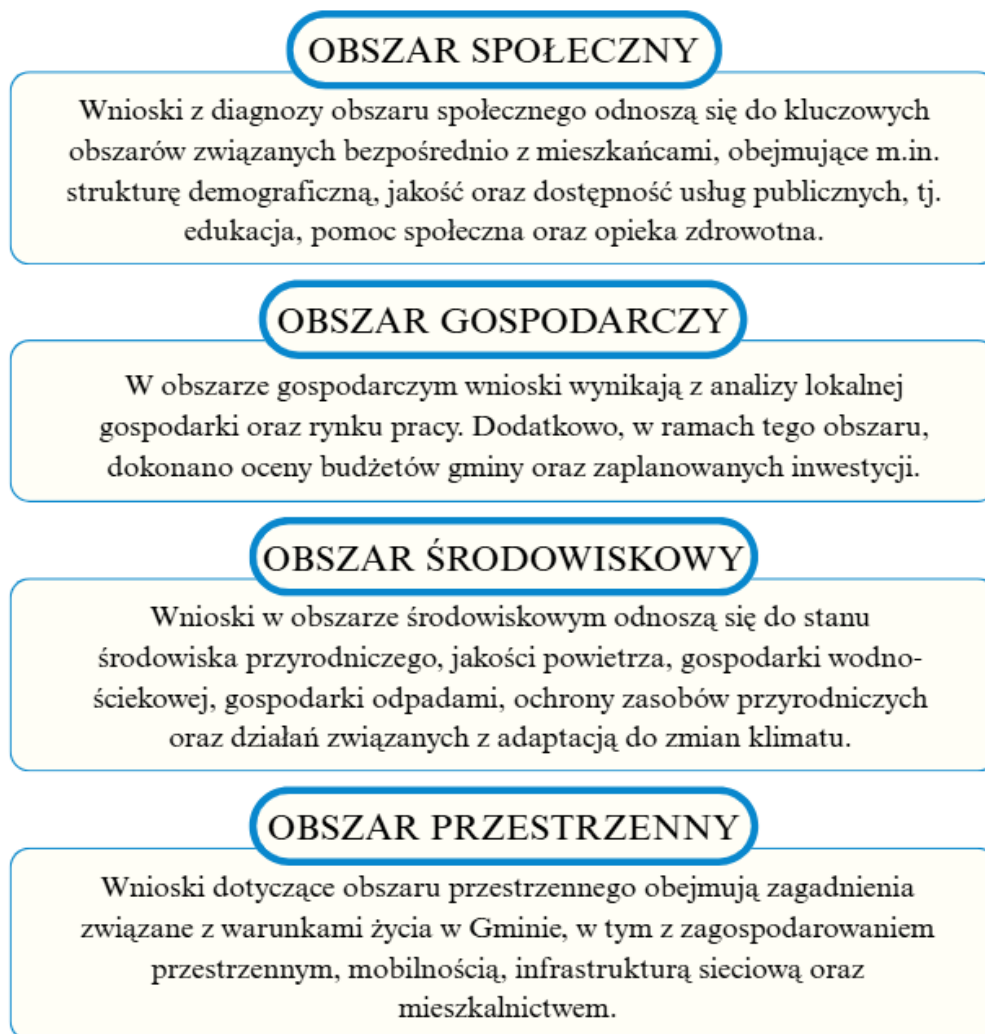
Diagnoza została ponadto uzupełniona o wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców, które stanowią ważne źródło wiedzy o rzeczywistych potrzebach, oczekiwaniach i ocenach lokalnej społeczności. W opracowaniu wykorzystano zarówno zagregowane wyniki badań prezentowane w formie wykresów, jak i wybrane cytaty z odpowiedzi otwartych mieszkańców. Zostały one umieszczone bezpośrednio w poszczególnych rozdziałach tematycznych, których dotyczyły, co pozwala na lepsze powiązanie danych statystycznych z opiniami i doświadczeniami mieszkańców.

Zgodnie z wymogami dotyczącymi opracowania strategii rozwoju, integralnym i obowiązkowym elementem dokumentu są również wnioski z diagnozy. Zostały one sformułowane po każdym podrozdziale, po szczegółowym omówieniu poszczególnych zagadnień tematycznych. Takie rozwiązanie porządkuje strukturę całego opracowania, ułatwia identyfikację kluczowych ustaleń oraz zapewnia przejrzyste powiązanie pomiędzy analizą danych a wynikającymi z niej wnioskami. Wnioski te pełnią funkcję syntetycznego podsumowania analiz oraz stanowią bezpośrednią podstawę do formułowania celów i kierunków działań w części strategicznej dokumentu.

Dodatkowo wnioski wynikające z badań ankietowych zostały uwzględnione w systemie wniosków diagnostycznych i odpowiednio wyróżnione graficznie poprzez zastosowanie odrębnego koloru (czerwonej strzałki ➡). Taki zabieg pozwala na wyraźniejsze odróżnienie obserwacji wynikających z danych statystycznych od ocen i oczekiwań zgłaszanych przez mieszkańców.

Połączenie analizy danych zastanych z wynikami badań społecznych oraz uporządkowanym systemem wniosków pozwala na stworzenie możliwie pełnego i spójnego obrazu sytuacji Gminy Szczawin Kościelny, stanowiącego solidną podstawę dla dalszych etapów planowania strategicznego.

Rysunek 2. Obszary tematyczne zawarte w dokumencie Strategii Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny na lata 2026-2033.

Źródło: Opracowanie własne.

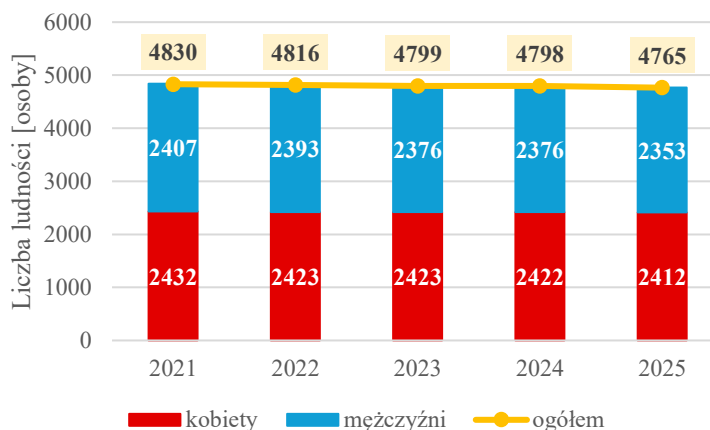
5.2 Społeczeństwo

5.2.1. Demografia

Według stanu na dzień 31 grudnia 2025 roku, Gminę Szczawin Kościelny zamieszkiwało 4 765 osób, w tym 2 353 mężczyzn i 2 412 kobiet. Gęstość zaludnienia, przez cały okres analizy, utrzymywała się na zbliżonym poziomie, wynoszącym około 38 osób na km². W latach 2021-2025 odnotowano niewielki spadek z 4 830 do 4 765 osób, czyli o 65 osób (1,3%). Rocznie spadek liczby ludności oscylował na poziomie od 0,02% w 2024 roku do 0,69% w 2025 roku (Wykres 6.).

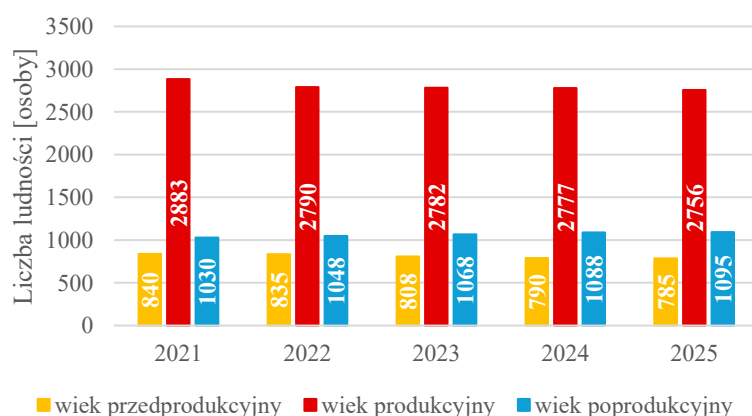
Wykres 6. Struktura płci w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).

Źródło: Raport o stanie Gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

Analizując dane demograficzne, należy uwzględnić różnice pomiędzy liczbą mieszkańców wynikającą z ewidencji ludności a liczbą osób faktycznie korzystających z usług komunalnych. Na koniec 2025 r. w deklaracjach dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi wykazano 4 003 osób, czyli o 762 mniej niż wynikało z danych meldunkowych, co wskazuje, że rzeczywista liczba mieszkańców Gminy może być znacznie mniejsza.

Istotne zmiany odnotowywane są również w zakresie struktury wiekowej społeczności gminnej. W 2025 roku osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 16,93% wszystkich mieszkańców, czyli o 0,74% mniej niż w 2021 roku. Grupa osób w wieku produkcyjnym obejmowała z kolei 59,45% mieszkańców (o 1,21% mniej niż w 2021 roku), a grupa w wieku poprodukcyjnym – 23,62% mieszkańców (o 1,95% więcej niż w 2021 roku). Wzrost

liczebności jedynie grupy poprodukcyjnej świadczy o postępującym procesie starzenia się społeczeństwa, również w Gminie Szczawin Kościelny (Wykres 7.).

Wykres 7. Liczba ludności Gminy Szczawin Kościelny według poszczególnych grup wiekowych w latach 2021-2025 (stan ludności na dzień 31 grudnia każdego roku).

Źródło: BDL-GUS

Ruch naturalny i wędrownikowy, w całym analizowanym okresie, wykazywał stałe, lecz odmienne dla poszczególnych rodzajów, tendencje. We wszystkich latach 2021-2025 odnotowywany był ujemny przyrost naturalny, co oznacza, że corocznie liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń. Najwyższy ujemny wskaźnik wykazano w 2022 roku, kiedy wyniósł on -37 osób, a najniższy – w 2024 roku (-12 osób). Odmierna sytuacja widoczna

jest w przypadku ruchu wędrownego, w którym co roku widać napływ nowej ludności, przewyższający liczbę ludności wymeldowującej się z Gminy. W efekcie saldo migracji w całym okresie 2021-2025 wykazuje wartości dodatnie, lecz o dużej rozbieżności – od 5 osób w 2021 roku do 94 osób w 2024 roku. Uwagę należy również zwrócić na dynamikę tych zmian na przestrzeni lat. Różnica pomiędzy rokiem, w którym zameldowano najwięcej osób (2021 rok – 179 osób) a rokiem z najmniejszą liczbą zameldowań (2025 rok – 72 osoby) wynosi 107 osób. W przypadku wymeldowań widoczna jest jeszcze większa dysproporcja – w 2021 roku wymeldowano 174 osoby, a w 2024 roku tylko 8, co w konsekwencji daje bilans 166 osób (Tabela 1.).

Tabela 1. Ruch naturalny i wędrowny w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.

Wskaźnik	2021	2022	2023	2024	2025
Zameldowania	179	83	91	102	72
Wymeldowania	174	15	15	8	11
Saldo migracji	5	68	76	94	61
Urodzenia	39	33	31	35	37
Zgony	73	70	52	47	53
Przyrost naturalny	-34	-37	-21	-12	-16

Źródło: Raport o stanie Gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

Zestawiając Gminę Szczawin Kościelny z pozostałymi gminami powiatu gostyńskiego, pozostaje ona jedną z mniej licznych jednostek (Tabela 2.). W 2025 roku, udział jej mieszkańców w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu wynosił 12%, czyli ponad trzy razy mniej niż w przypadku miasta Gostynin oraz ponad dwa razy mniej niż w gminie Gostynin. Niemniej, spośród wszystkich gmin powiatu, Gmina Szczawin Kościelny odnotowała najmniejszy spadek ludności w okresie 2021-2025 – jedynie 65 osób, podczas gdy w mieście Gostynin wyniósł on 1 040 osób. Wspomniane miasto wyróżnia się także pod względem gęstości zaludnienia, wynoszącej w 2025 roku ponad 508 osób na km². W Gminie Szczawin Kościelny wskaźnik ten jest niemal 13 razy mniejszy oraz zbliżony do wartości pozostałych gmin wiejskich.

Tabela 2. Liczba ludności w gminach powiatu gostyńskiego w latach 2021 i 2025 (stan na 31 grudnia każdego roku).

Gmina	Typ	Ludność na km ² w 2025 roku	2021	2025	Bilans 2021-2025	Udział %
Gostynin	Wiejska	42,9	11 787	11 593	-194	28%
Gostynin	Miejska	508,4	17 498	16 458	-1 040	40%
Pacyna	Wiejska	34,4	3 366	3 110	-256	7%
Sanniki	Miejsko-wiejska	58,3	5 716	5 516	-200	13%
<u>Szczawin Kościelny</u>	<u>Wiejska</u>	<u>37,5</u>	<u>4 830</u>	<u>4 765</u>	<u>-65</u>	<u>12%</u>
Powiat gostyński		67,2	43 070	41 313	-1 757	100%

Źródło: Raport o stanie Gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2025, BDL-GUS

Aktywność obywatelska mieszkańców Gminy wyrażana jest poprzez frekwencję w wyborach krajowych oraz samorządowych, która odzwierciedla poziom zaangażowania mieszkańców w procesy demokratyczne. Udział w wyborach stanowi jedną z podstawowych form zaangażowania w życie publiczne i umożliwia mieszkańcom współdecydowanie o wyborze przedstawicieli władz lokalnych i krajowych.

Rysunek 3. Frekwencja w wyborach krajowych i samorządowych w powiecie gostyńskim.

Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2025 r. - I głosowanie

Wybory Wójta, Burmistrza, Prezydenta Miasta w 2024 r.

Źródło: wybory.gov.pl

Analiza frekwencji wyborczej w Gminie Szczawin Kościelny na tle wszystkich gmin powiatu gostyńskiego wykazała, że w przypadku wyborów Prezydenta kraju pozostaje ona na zbliżonym poziomie do średniej powiatowej (Rysunek 3.). W I głosowaniu na Prezydenta kraju uczestniczyło 62,61% mieszkańców Gminy Szczawin Kościelny, podczas gdy średnia dla powiatu wynosiła 62,85%. Najwyższą frekwencję, wynoszącą 64,44%, odnotowała gmina Sanniki, a najniższą – 60,68% - gmina Pacyna. Nieco większe zaangażowanie mieszkańcy wykazali w wyborach wójta. W 2024 roku, w wyborach na szczeblu samorządowym, udział wzięło 65,60%. Tym samym, Gmina Szczawin Kościelny była drugą pod względem poziomu frekwencji gminą w powiecie, jej wynik przewyższała jedynie gmina Pacyna (67,69%). W porównaniu do średniej powiatowej, wynoszącej 57,34%, wyniki te były zdecydowanie wyższe.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ W latach 2021-2025 Gmina Szczawin Kościelny **odnotowała stopniowy spadek ludności**, przy czym wykazywał on niewielkie, coroczne różnice, osiągając ostatecznie w 2025 roku spadek o 65 osób w stosunku do 2021 roku.
- ⇒ W strukturze wieku mieszkańców widoczny jest wzrost liczebności grupy poprodukcyjnej, przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Świadczy to tym samym o **postępującym procesie starzenia się wśród społeczności gminnej**.
- ⇒ Niekorzystne zmiany w strukturze wiekowej mieszkańców mogą wskazywać, że w przyszłości obserwowane będzie **wzmożone zapotrzebowanie na usługi społeczne, zdrowotne oraz opiekuńcze, dedykowane seniorom**.
- ⇒ W całym analizowanym okresie obserwowany był **ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego**, co stanowiło główną przyczynę zmniejszania się liczebności mieszkańców Gminy.
- ⇒ W ruchu wędrownym, w latach 2021-2025, widoczna jest **przewaga liczby zameldowań nad wymeldowaniami**, co wskazuje na korzystne kształtowanie się salda migracji. Jednocześnie, na przestrzeni całego analizowanego okresu, wyróżnia się znaczące dysproporcje, zarówno w liczbie zameldowań, jak i wymeldowań, tj. okresów o

wzmocnionym ruchu napływowym oraz okresów cechujących się odpływem ludności. Mogą one wynikać ze zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych oraz politycznych, które istotnie wpływają na ruch migracyjny społeczeństwa.

- ⇒ W powiecie gostyńskim, Gmina Szczawin Kościelny stanowi jedną z mniej licznych jednostek, co oznacza jej **niewielki udział w kształtowaniu potencjału demograficznego i gospodarczego powiatu**. Jednocześnie wykazuje ona najbardziej stabilną sytuację pod względem zmian liczby ludności spośród wszystkich gmin powiatu.
- ⇒ Zestawienie wskaźników gęstości poszczególnych gmin powiatu gostyńskiego potwierdza, że **gminy wiejskie cechują się znacznie większym rozproszaniem ludności niż jednostki miejskie**. Świadczy o tym m.in. ponad 13-krotnie większy wskaźnik liczby ludności na km² w mieście Gostynin w stosunku do Gminy Szczawin Kościelny.
- ⇒ Aktywność wyborcza mieszkańców Gminy wykazuje **stosunkowo wysoki poziom**, przy czym zdecydowanie większą sprawczość mieszkańcy odczuwają w przypadku wyborów na szczeblu samorządowym, co przekłada się na większą frekwencję niż w wyborach krajowych.

5.2.2. Opieka zdrowotna i społeczna

Do zadań gminy w obszarze społecznym należy organizowanie i realizacja pomocy społecznej, wspieranie rodzin, prowadzenie działań osłonowych wobec osób starszych, chorych i osób z niepełnosprawnościami, przeciwdziałanie przemocy domowej oraz wykonywanie zadań wynikających z ustaw szczególnych. W obszarze ochrony zdrowia rola gminy ma charakter bardziej pośredni, ponieważ zasadnicze kompetencje w zakresie organizacji i finansowania świadczeń zdrowotnych pozostają po stronie Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ) i podmiotów leczniczych.

Za opiekę medyczną dla mieszkańców Gminy Szczawin Kościelny odpowiada Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Dr Medyk” (NZOZ Medyk), posiadający dwie placówki na terenie Gminy – Ośrodek Zdrowia w Szczawinie Kościelnym oraz Punkt Lekarski w Trębkach. Trzecia placówka wspomnianego podmiotu leczniczego zlokalizowana jest w sąsiedniej gminie Pacyna. Wśród usług dostępnych dla mieszkańców w ośrodku zdrowia w Szczawinie Kościelnym są: podstawowa opieka medyczna, świadczona przez lekarza rodzinnego, opieka lekarzy specjalistów (np. kardiologa, neurologa, diabetologa, ginekologa, specjalisty chorób wewnętrznych oraz nefrologa), opieka dietetyka, usługi pielęgniarskie oraz położnicze, a także diagnostyka, w tym m.in. badania laboratoryjne, ultrasonografia oraz EKG. Placówka zatrudnia również higienistkę szkolną. Przy ośrodku zdrowia w Szczawinie Kościelnym działa, jedyna na terenie Gminy, apteka. Punkt Lekarski w Trębkach zapewnia podstawową opiekę medyczną dwa razy w tygodniu.

Gmina Szczawin Kościelny nie posiada w swoich granicach szpitala. Placówką, obsługującą mieszkańców Gminy, w razie nagłych wypadków, konieczności hospitalizacji lub specjalistycznej opieki zdrowotnej jest Zespół Opieki Zdrowotnej ARION MED. Sp. z o.o., posiadający centrum medyczne w Gostyninie oraz szpital w Gorzewie.

Działania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczawinie Kościelnym (GOPS), zlokalizowany w budynku naprzeciwko urzędu gminy.

Dane z lat 2021-2025 wskazują, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej wzrosła w analizowanym okresie, przy czym zmiany te charakteryzowały się okresową zmiennością. W 2023 roku zauważalny był znaczący spadek liczby świadczeniobiorców, po czym w 2024 roku liczba ta się znów zwiększyła i utrzymywała na podobnym poziomie do końca 2025 roku. W strukturze rodzajów przyznanej pomocy dominują zdecydowanie świadczenia pieniężne. Corocznie jest ich około 2,5 razy więcej niż form pomocy niepieniężnej (Wykres 8.). Jednocześnie wzrasta również znaczenie pomocy niepieniężnej. W 2025 roku, z tego rodzaju pomocy skorzystało ponad dwa razy więcej osób niż w 2021 roku.

Wykres 8. Liczba osób objętych świadczeniami w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczawinie Kościelnym

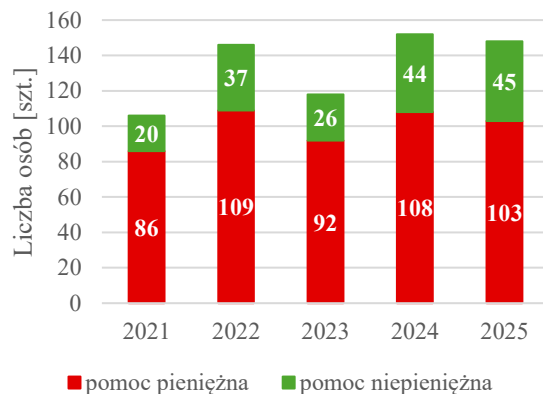

Tabela 3. przedstawia liczbę rodzin objętych świadczeniami w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025 w podziale na powód przyznania świadczenia. Najczęstszymi powodami, w analizowanym okresie, były bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. Osoby korzystające ze świadczeń z tych tytułów stanowiły trzy główne grupy świadczeniobiorców pomocy społecznej w Szczawinie Kościelnym. W tych samych latach, nie odnotowano żadnego przypadku korzystania z pomocy z powodu przemocy w rodzinie. Niewielką grupę stanowiły również osoby zmagające się z alkoholizmem, bezdomnością oraz z trudnościami po wyjściu z zakładu karnego. Największy spadek świadczeniobiorców odnotowano w zakresie osób dotkniętych problemem ubóstwa, przy czym głównym powodem tego zjawiska mogły być zmiany w przepisach prawnych dotyczących kryteriów dochodowych.

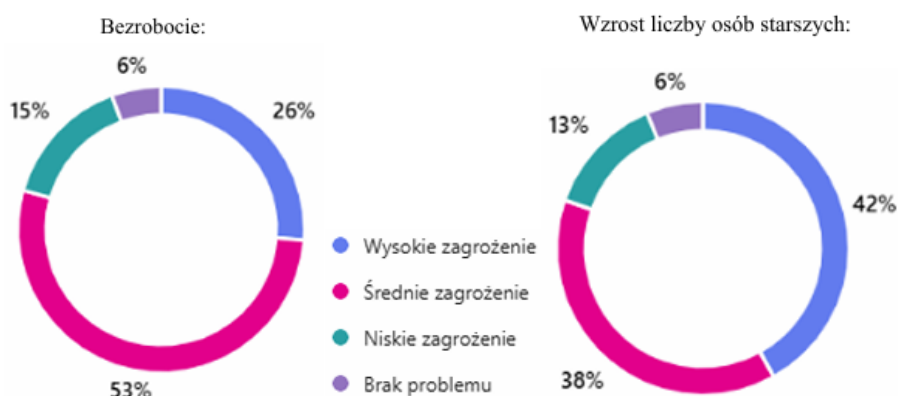
Tabela 3. Liczba rodzin objętych świadczeniami w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.

Lp.	Powód przyznania świadczenia	Liczba rodzin					Bilans
		2021	2022	2023	2024	2025	
1.	Ubóstwo	34	2	4	3	4	-30
2.	Bezdomność	0	0	2	0	0	0
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	12	0	5	6	4	-8
	W tym wielodzietność	11	0	5	5	4	-7
4.	Bezrobocie	40	28	37	40	35	-5
5.	Niepełnosprawność	30	9	25	40	48	-18
6.	Długotrwała lub ciężka choroba	24	14	31	41	52	28
	Bezradność w sprawach opiekuńczych	0	9	10	11	9	9
7.	W tym: rodziny niepełne	0	2	2	2	3	3
	Rodziny wielodzietne	0	7	8	9	5	5
8.	Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0
9.	Alkoholizm	0	1	1	1	1	1
10.	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	1	2	1	1	-1
11.	Zdarzenia losowe	0	22	4	0	1	1
12.	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczawinie Kościelnym

Spośród katalogu ośmiu kluczowych problemów społecznych, do których zalicza się: przestępczość, bezrobocie, ubóstwo, narkomanię, przemoc w rodzinie, alkoholizm, wzrost liczby osób starszych oraz wzrost liczby osób niepełnosprawnych i chorych, respondenci badania ankietowego wskazali problem bezrobocia i wzrost liczby osób starszych jako te o największym poziomie ryzyka wystąpienia w społeczności Gminy Szczawin Kościelny (Wykres 9.). Szczególnie w zestawieniu wyróżnia się wzrost liczby osób starszych, będący naturalną konsekwencją starzenia się społeczeństwa. Niemniej, oznacza on tym samym potrzebę intensyfikacji działań w ramach polityki senioralnej, która zapewni kompleksową opiekę dla seniorów oraz zapobiegnie wykluczeniu ich z życia społecznego.

Wykres 9. Problemy społeczne wskazywane przez respondentów badania ankietowego jako najbardziej zagrażające społeczności Gminy Szczawin Kościelny.

Źródło: badanie ankietowe 2025

Od 2024 roku, na terenie Gminy działa Gminne Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Gorzewie Kolonii. Placówka dedykowana jest dorosłym osobom ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, której celem jest pomoc podopiecznym w zaspokajaniu potrzeb życiowych, w tym potrzeb zdrowotnych, pielęgnacyjnych, zapobiegania wtórnym powikłaniom, stymulowania i rozwijania sprawności ruchowej, kompetencji poznawczych oraz społecznych. Założenia te realizowane są zarówno poprzez usługi opieki całodobowej oraz dziennej. Obecnie obiekt dostosowany jest do przyjęcia 15 osób na pobyt dzienny, w tym dwóch na pobyt całodobowy. Wśród realizowanych usług są zarówno usługi opiekuńcze, pielęgniarские, rehabilitacji lub masażu, jak i terapii zajęciowej oraz wspierające aktywność, w tym m.in. wyjazdy poza Centrum. Każdy uczestnik Centrum ma możliwość skorzystania z transportu oraz wyżywienia. Na koniec 2025 roku, w Centrum przebywało 13 osób na pobyt dzienny oraz 2 osoby na pobyt całodobowy. Kadra pracownicza liczyła wtedy 9 osób, przy czym 7 z nich stanowiły opiekunki, pielęgniarzka oraz osoby bezpośrednio pracujące z uczestnikami.

Gmina wraz z podległymi jednostkami organizacyjnymi oraz pozostałymi podmiotami, działającymi w obszarze opieki społecznej na terenie Gminy Szczawin Kościelny, realizuje szereg programów pomocowych, skierowanych na konkretne problemy, występujące w społeczeństwie. Wśród nich są m.in.:

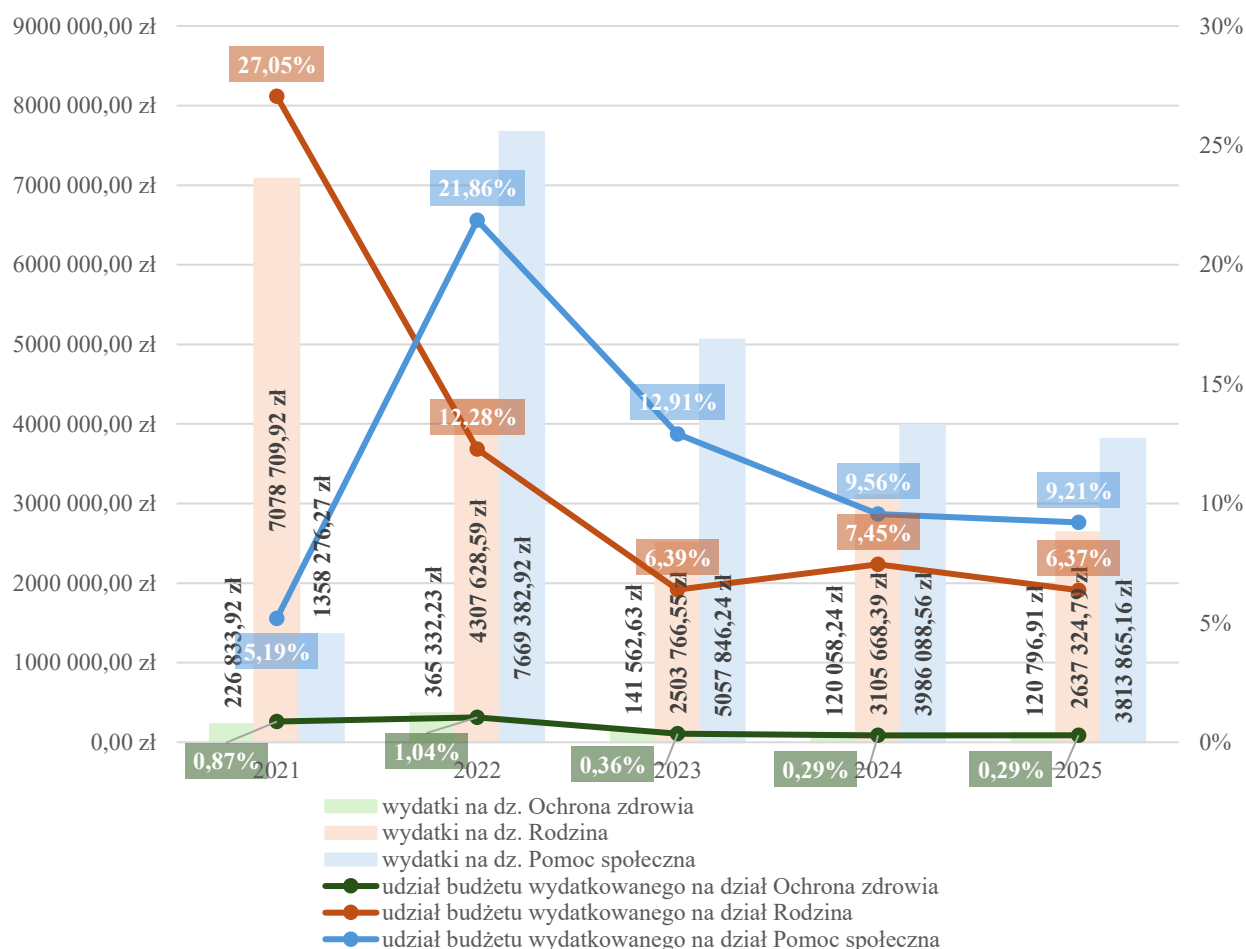
- **Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2026-2028**, przyjęty uchwałą nr XVIII/128/25 Rady Gminy Szczawin Kościelny z dnia 30 grudnia 2025 roku – wynika on z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy

zastępczej (Dz.U. 2026 poz. 980 z późn. zm), a jego głównym celem jest wspieranie rodziny i rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W ramach Programu, rodziny, w których występują trudności w pełnionych funkcjach mogą uzyskać wsparcie specjalistów w postaci m.in. terapii i mediacji, pomocy prawnej, wsparcia asystenta rodziny czy pracy socjalnej z rodziną nad zwalczaniem negatywnych relacji i zachowań.

- **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii**, aktualizowany corocznie, w tym na rok 2026, na podstawie uchwały nr XVIII/124/25 Rady Gminy Szczawin Kościelny z dnia 30 grudnia 2025 r. – głównym celem programu jest ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz zjawiska picia alkoholu, używania narkotyków i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież. Za realizację Programu odpowiada Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej. W ramach Programu, realizowane są zarówno działania edukacyjne (np. dopłaty do wyjazdów dla społeczności szkolnej na spektakle profilaktyczne, konkursy), profilaktyczne (np. piknik rodzinny), a także pomocowe (skierowanie na terapię uzależnień) i doradcze, w ramach Punktu Konsultacyjnego, dla osób uzależnionych. W 2025 roku, wymienionymi działaniami objęto 8 osób, co stanowi spadek o jedną osobę względem roku poprzedniego. Komisja odpowiada również za wydawanie pozwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. W 2025 roku wydano łącznie 9 pozwoleń stałych i jednorazowych, a w roku 2024 – 13.
- **Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Szczawin Kościelny na lata 2023-2027**, zatwierdzony uchwałą nr L/309/23 Rady Gminy Szczawin Kościelny z dnia 22 września 2023 r. – dokument reguluje sposób wykorzystania gminnego zasobu mieszkaniowego. Według stanu na dzień 31 sierpnia 2023 roku, tj. okresu sporządzania obowiązującego dokumentu, zasób obejmował 14 lokali mieszkalnych, zlokalizowanych w budynkach własności Gminy oraz pozostałych budynkach w miejscowościach Gorzewo Kolonia, Suserz (dwór wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków) oraz Trębki, przy czym wszystkie z nich stanowią lokale komunalne. Jak prognozował Program, do 2025 roku, zasób miał zmniejszyć się do 11 lokali i być utrzymywany do 2027 roku w takiej liczbie. Na koniec 2025 roku, w gminnym zasobie mieszkaniowym pozostawało 12 lokali mieszkalnych. Dla wszystkich lokali przewidziano również prace remontowe, przy czym budynek w Gorzewie Kolonii został, w ramach podjętych działań modernizacyjnych, przekształcony na Gminne Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne. Ponadto, przy OSP Adamów utworzony został lokal na potrzeby doraźnej pomocy dla osób w kryzysie mieszkaniowym.

Wydatki na ochronę zdrowia w latach 2021-2024 wykazywały stosunkowo stabilny i niski poziom, w związku z czym stanowiły one jedynie około 1% wszystkich wydatków Gminy (Wykres 10.). Największe wydatki, w całym okresie, związane były z działem „Pomocy społecznej”, które na koniec 2025 roku były niemal trzykrotnie większe niż w 2021 roku. W tym dziale odnotowano również największy, roczny wzrost – w 2022 roku dział ten obciążył budżet gminy na poziomie 21,86%, podczas gdy rok wcześniej wynosił on 5,19%. Wydatki na rodzinę odnotowały, z kolei, w całym okresie, niemal trzykrotny spadek.

Wykres 10. Wydatki budżetowe Gminy Szczawin Kościelny w obszarze ochrony zdrowia, pomocy społecznej i rodziny w latach 2021-2025

Źródło: Raport o stanie Gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

Za bezpieczeństwo mieszkańców Gminy odpowiadają policjanci z Posterunku Policji w Pacynie, podlegającym Komendzie Powiatowej Policji w Gostyninie. Na terenie Gminy Szczawin Kościelny działa również Punkt Prewencji, zatrudniający dwóch funkcjonariuszy.

W ramach ochrony ludności i obrony cywilnej, na terenie Gminy istnieją 3 punkty schronienia dla mieszkańców. Dwa z nich zlokalizowane są w miejscowości Szczawin Kościelny, w budynku ośrodka zdrowia oraz budynku mieszkalnym przy ulicy Słonecznej. Na potrzeby trzeciego punktu schronienia przystosowany został budynek mieszkalny w miejscowości Trębki.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Respondenci badania ankietowego wskazują, że dwoma najbardziej zagrażającymi problemami społecznymi dla ludności Gminy Szczawin Kościelny są **bezrobocie oraz wzrost liczby osób starszych**, co może powodować zwiększoną presję na pomoc społeczną, zarówno w zakresie pomocy finansowej, jak i usług opiekuńczych.
- ⇒ Zadania z zakresu opieki zdrowotnej na terenie Gminy Szczawin Kościelny realizuje **Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Dr Medyk”**, posiadający placówki w miejscowości Szczawin Kościelny oraz Trębki. Poza podstawową opieką zdrowotną, podmiot zapewnia dostęp do lekarzy specjalistów oraz możliwość przeprowadzenia diagnostyki z wykorzystaniem wyspecjalizowanych sprzętów.

- ⇒ W nagłych wypadkach lub wymagających specjalistycznej opieki medycznej, najbliższe zlokalizowanymi placówkami są: **szpital w Gorzewie oraz centrum medyczne w Gostyninie**. Oba obiekty należą do Zespołu Opieki Zdrowotnej ARION MED Sp. z o.o.
- ⇒ **Ograniczona dostępność lekarzy specjalistów na terenie Gminy Szczawin Kościelny może przyczyniać się do wydłużania czasu oczekiwania na wizytę w dostępnych placówkach**, co w warunkach starzejącej się populacji może stwarzać znaczącą barierę w utrzymaniu prawidłowego stanu zdrowia.
- ⇒ **Zmiany liczby osób korzystających z pomocy społecznej wykazują tendencję wzrostową**, co świadczy o pogłębiających się problemach społecznych i kryzysach życiowych. Jednocześnie obserwuje się wzrost znaczenia pomocy niepieniężnej, co wskazuje na przesunięcie modelu wsparcia w stronę usług opiekuńczych i organizacyjnych zamiast świadczeń finansowych.
- ⇒ Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej mieszkańcom Gminy Szczawin Kościelny są: **ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba**. Dwie pierwsze grupy odnotowały w latach 2021-2025 spadek liczby świadczeniobiorców. Osoby zmagające się z długotrwałą lub ciężką chorobą zwiększyły, z kolei, swoją liczebność, co oznacza wzrost zachorowalności wśród społeczeństwa, powodujący niezdolność do pracy.
- ⇒ Zmniejszająca się liczba odbiorców świadczeń rodzinnych wynika przede wszystkim ze zmian kryteriów dochodowych – wraz z podwyższeniem progu dochodowego, maleje liczba rodzin kwalifikujących się do otrzymania pomocy. W związku z tym, **spadek liczby pobieranych świadczeń nie jest równoznaczny ze zmniejszeniem skali występujących problemów rodzinnych**, a jedynie ograniczeniem dostępnych instrumentów pomocowych i wzrostem osób objętych pomocą niepieniężną, świadczoną w ramach GOPS.
- ⇒ Zakres pomocy społecznej, świadczonej na poziomie lokalnym w Gminie Szczawin Kościelny, zwiększa **Gminne Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne**. Dzięki świadczonym usługom dla osób niepełnosprawnych, mogą one zwiększać swoją samodzielność w codziennych czynnościach, a także włączać się w życie społeczne.
- ⇒ **Gmina realizuje również szereg ukierunkowanych programów pomocowych**. Obejmują one przede wszystkim rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, a także mieszkańców zmagających się z uzależnieniami lub kryzysem mieszkaniowym.
- ⇒ W ramach **Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii** działa **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, koncentrująca się na działalności profilaktycznej, a także pomocy w zwalczaniu uzależnienia alkoholowego.
- ⇒ Gmina posiada własny zasób mieszkaniowy, zarządzany i gospodarowany zgodnie z **Wieloletnim Programem Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Szczawin Kościelny na lata 2023-2027**. Na koniec 2025 roku, w zasobie znajdowało się 12 lokali komunalnych, czyli o 2 lokale mniej niż w początkowym okresie obowiązywania Programu. Zmiana ta wynika z przeznaczenia budynku w Gorzewie Kolonii na cel utworzenia Gminnego Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego. W pozostałych lokalach, Program zakłada stopniową realizację prac modernizacyjnych w celu zapobiegania występowania awarii i zapewnienia odpowiedniego standardu technicznego. Przy OSP

Adamów funkcjonuje dodatkowy lokal, przeznaczony dla mieszkańców Gminy, którzy napotkają trudności mieszkaniowe.

- ⇒ **Wzrost wydatków związanych z pomocą społeczną potwierdza zwiększające się problemy społeczne w Gminie Szczawin Kościelny**, które powodują konieczność intensyfikacji działań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczawinie Kościelnym.
- ⇒ Za bezpieczeństwo na terenie Gminy odpowiadają **funkcjonariusze z Punktu Prewencji w Szczawinie Kościelnym** oraz z **Posterunku Policji w Pacynie**.
- ⇒ W ramach działań na rzecz ochrony ludności i obrony cywilnej, na terenie Gminy wyznaczono oraz przystosowano **trzy punkty schronienia** – dwa w miejscowości Szczawin Kościelny oraz jeden w Trębkach.

5.2.3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Organizacje pozarządowe oraz podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego stanowią ważny element życia społecznego Gminy Szczawin Kościelny i istotnego partnera samorządu w realizacji zadań publicznych. Ich działalność przyczynia się do wzmacniania więzi społecznych, aktywizacji mieszkańców oraz realizacji inicjatyw odpowiadających na potrzeby lokalnej społeczności. Zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie gmina corocznie uchwała Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, określający zasady i formy współpracy samorządu z sektorem obywatelskim. Współpraca podejmowana w ramach Programu ma najczęściej postać wsparcia finansowego dla zgłoszonych przedsięwzięć. W latach 2021-2025 regularnym uczestnikiem otwartego konkursu ofert był Uczniowski Klub Sportowy ZORZA. W 2025 roku pozyskał on dwukrotnie dofinansowanie ze środków budżetu gminy na realizację zadania „Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej w Gminie Szczawin Kościelny w 2025 r.”. W 2024 roku, zadanie to realizowały dwa kluby sportowe – ZORZA oraz ISKRA.

Oba stowarzyszenia stanowią od lat podstawę aktywności sportowej mieszkańców Gminy Szczawin Kościelny. Uczniowski Klub Sportowy ZORZA powstał w 1997 roku, zrzeszając sympatyków piłki nożnej. Obecnie dysponuje on drużynami dziecięcymi, jak i dla dorosłych. Regularnie biorą oni udział w lokalnych oraz regionalnych rozgrywkach. Drużyna seniorów kwalifikowana jest również w A-klasie Płockiego Okręgowego Związku Piłki Nożnej. Drugi z klubów – UKS ISKRA – stanowi amatorską drużynę siatkarską. Powstała ona w 2012 roku z inicjatywy mieszkańców Gminy. Początkowo treningi drużyny odbywały się na hali sportowej w Łącku, jednak od 2014 roku zostały przeniesione do Sali gimnastycznej w szkole w Szczawinie Kościelnym. Od tego samego roku, ISKRA przynależy do Kutnowskiej Amatorskiej Ligi Siatkówki, w której, w sezonie 2024/2025 zdobyła tytuł Mistrza Ligi.

Od 2011 roku, przy Gminnym Ośrodku Kultury w Szczawinie Kościelnym, funkcjonuje również Uczniowski Klub Sportowy PASJA, dedykowany miłośnikom tańca towarzyskiego. Członkowie klubu wielokrotnie brali udział w krajowych oraz międzynarodowych turniejach tanecznych.

~„Rozwój infrastruktury sportowej wraz ze wsparciem lokalnych klubów sportowych, poprzez aktywizację dzieci i młodzieży.”

~„Organizowanie zajęć pozalekcyjnych i wydarzeń kulturalnych.”

Cytaty wolnych wypowiedzi respondentów z badania ankietowego 2025

Poza organizacjami popularyzującymi aktywność sportową wśród mieszkańców Gminy, funkcjonują również inne stowarzyszenia o odmiennych profilach działalności. Jednym z nich jest Stowarzyszenie Kobiet Gminy Szczawin Kościelny, utworzone w 2011 r. w rezultacie projektu „Aktywne kobiety szczawin.pl”, realizowanego przez Gminę Szczawin Kościelny. Członkinie regularnie inicjują oraz uczestniczą w lokalnych wydarzeniach, wystawiając do degustacji własnoręcznie robione wypieki czy organizując paczki prezentowe dla dzieci w ramach gminnych Mikołajek. Stowarzyszenie współpracuje z Gminnym Ośrodkiem Kultury oraz instytucjami powiatowymi, a także realizuje projekty na rzecz poszczególnych grup społecznych w Gminie. W 2013 roku, dzięki zaangażowaniu stowarzyszenia reaktywowano Klub Seniora, działający obecnie przy Gminnym Ośrodku Kultury.

Szczególne znaczenie w systemie współpracy samorządu z organizacjami społecznymi mają jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, które oprócz realizacji zadań związanych z ochroną przeciwpożarową pełnią również funkcje integracyjne i społeczne. Na terenie Gminy Szczawin Kościelny funkcjonuje 8 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP):

- **OSP Szczawin Kościelny** (KRS: 0000016793), ul. Jana Pawła II 8, 09-550 Szczawin Kościelny;
- **OSP Suserz** (KRS: 0000019038), Suserz 48, 09-550 Szczawin Kościelny;
- **OSP Helenów Słupski** (KRS: 0000257371), Helenów Słupski 20, 09-550 Szczawin Kościelny;
- **OSP Adamów** (KRS: 0000256862), Adamów 1, 09-550 Szczawin Kościelny;
- **OSP Józefków** (KRS: 0000172418), Józefków 15, 09-550 Szczawin Kościelny;
- **OSP Wola Trębska** (KRS: 0000029361), Wola Trębska 37, 09-550 Szczawin Kościelny;
- **OSP Łuszczanów** (KRS: 0000167257), Łuszczanów 4, 09-550 Szczawin Kościelny;
- **OSP Szczawin Borowy – Wieś** (KRS: 0000257498), Szczawin Borowy- Wieś 10, 09-550 Szczawin Borowy.

Spośród wymienionych jednostek, dwie z nich – OSP Szczawin Kościelny oraz OSP Suserz – przynależą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG). Łącznie, wszystkie jednostki na terenie Gminy zrzeszają około 300 członków. Najprężniej działającymi jednostkami są obie OSP, należące do KSRG. Corocznie odnotowują one największą liczbę wyjazdów, przy czym na przestrzeni lat dysproporcja ta znacząco się zmniejszyła. W 2021 roku widoczna była ponad trzykrotna przewaga OSP Szczawin Kościelny pod względem aktywności ratowniczej nad OSP Suserz. W 2025 roku wynosiła ona jedynie 10 wyjazdów, co świadczy o wzmocnieniu gotowości bojowej OSP Suserz. Pozostałe jednostki wykazują umiarkowany udział w akcjach ratunkowych, a dwie z nich – OSP Łuszczanów oraz OSP Szczawin Borowy – Wieś – w latach 2021-2025 nie odnotowały żadnego wyjazdu, przy czym wykazują one zaangażowanie w wydarzenia społeczne, organizowane na terenie Gminy (Tabela 4.).

Tabela 4. Liczba wyjazdów jednostek OSP w latach 2021-2025.

Jednostka	2021	2022	2023	2024	2025
OSP Szczawin Kościelny	139	133	84	62	56
OSP Suserz	45	78	48	48	46
OSP Józefków	7	3	0	8	14
OSP Adamów	8	21	4	9	10
OSP Helenów Słupski	16	29	16	14	8
OSP Wola Trębska	4	10	2	3	7
OSP Łuszczanów	0	0	0	0	0
OSP Szczawin Borowy - Wieś	0	0	0	0	0
SUMA	219	274	154	144	141

Źródło: Raport o stanie Gminy Szczawin Kościelny za lata 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

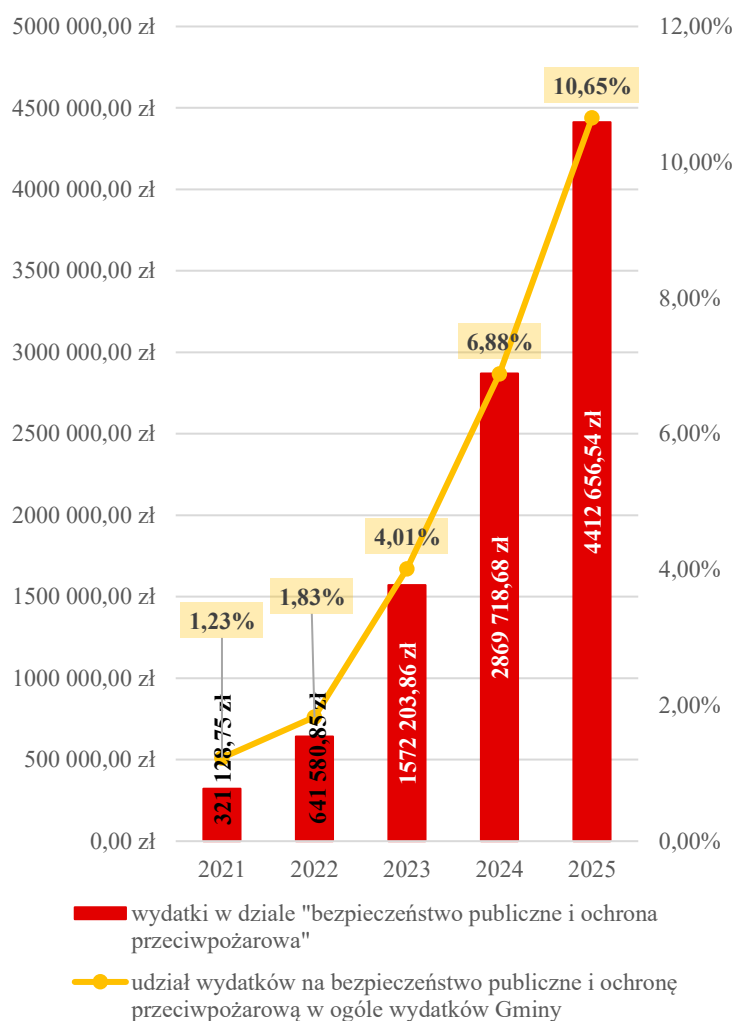
Członkowie OSP regularnie biorą udział w szkoleniach zarówno na poziomie powiatowym, jak i ogólnopolskim. Jednocześnie rozwijane jest stale zaplecze sprzętowe i przestrzenne w postaci doposażenia jednostek. Od 2025 roku wszystkie jednostki OSP z terenu Gminy Szczawin Kościelny dysponują samochodami ratowniczo-gaśniczymi. Według stanu na koniec 2025 roku, OSP w Szczawinie Kościelnym oraz OSP w Suserzu posiadają trzy samochody, OSP w Helenowie Słupskim – dwa samochody, a pozostałe – po jednym samochodzie. W związku z pozyskaniem, w tym samym roku, nowego, lekkiego pojazdu dla jednostki w Helenowie Słupskim, dotychczasowy samochód został przekazany, w lutym 2026 roku, jednostce w Szczawinie Borowym – Wsi. Ponadto, dla dwóch jednostek – OSP Helenów Słupski oraz OSP Suserz – zakupione zostały również średnie pojazdy ratowniczo-gaśnicze. Inwestycja odbyła się przy udziale budżetu Gminy, budżetu Województwa Mazowieckiego oraz państwa. W 2024 roku, dla wszystkich jednostek OSP, zakupione zostały, przy wsparciu Województwa Mazowieckiego, nowe kompletne ubrania bojowe oraz sprzęt ochrony przeciwpożarowej.

W latach 2021-2025 przeprowadzone zostały również remonty wszystkich remiz strażackich. W 2025 roku, do użytku oddana została remiza w Szczawinie Kościelnym, w której przeprowadzono modernizację polegającą na rozbudowie całego budynku. W 2023 roku, OSP w Suserzu oraz OSP w Helenowie Słupskim wyposażone zostało, z kolei, w strefy rekreacji dla mieszkańców Gminy. Remizy strażackie z terenu Gminy pełnią jednocześnie rolę świetlic wiejskich, w których organizowane są m.in. zebrania sołeckie.

Dzięki odpowiedniemu zapleczu technicznemu, członkowie OSP mogą rozszerzać swoją działalność poprzez aktywne angażowanie się w inicjatywy społeczne. Jedną z nich są organizowane przez strażaków, przy wsparciu niekiedy lokalnych Kół Gospodyń Wiejskich, pikniki rodzinne. Strażacy regularnie uczestniczą również w ogólnopolskich akcjach charytatywnych na rzecz osób chorych lub poszkodowanych w wypadkach. Swoje zaangażowanie w pomoc społeczności lokalnej oraz działanie na rzecz jej integracji wyrażają także poprzez organizację Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych. W 2026 roku, na terenie Gminy funkcjonowały dwie Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze – w OSP Adamów oraz OSP Szczawin Kościelny. Ponadto, w OSP Wola Trębska istnieje kobieca drużyna pożarnicza. Druhowie i drużni lokalnych OSP mają możliwość zaprezentowania swoich umiejętności przed społecznością gminną podczas gminnych zawodów strażackich. Organizowane są one co roku, na Stadionie Sportowym w Szczawinie Kościelnym.

Funkcjonowanie systemu bezpieczeństwa Gminy Szczawin Kościelny opiera się w głównej mierze na aktywności jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. W latach 2021-2025 widoczne jest zwiększanie wydatków na cele bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej (Wykres 11.). Wzrost ten związany jest przede wszystkim ze zwiększaniem nakładów finansowych na wydatki majątkowe, przeznaczone w głównej mierze na doposażanie i modernizację jednostek OSP, w tym w szczególności rozbudowę remizy strażackiej w Szczawinie Kościelnym oraz termomodernizację remiz w Woli Trębskiej i Łuszczanowie Pierwszym w latach 2024-2025.

Wykres 11. Wydatki budżetu Gminy na cele związane z bezpieczeństwem publicznym i ochroną przeciwpożarową w latach 2021-2025.
Źródło: Raport o stanie Gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

Drugim ważnym filarem aktywności społecznej w Gminie Szczawin Kościelny są Koła Gospodyń Wiejskich (KGW), które odgrywają istotną rolę w integrowaniu mieszkańców, organizacji wydarzeń lokalnych oraz podtrzymywaniu tradycji i dziedzictwa kulturowego. Na terenie gminy funkcjonuje 7 kół:

- KGW „GAJ” w Adamowie;
- KGW „Helenowianki” w Helenowie Słupskim;
- KGW Łuszczanów;
- KGW „Miód Malina” w Trębkach;
- KGW „Wesołe Babeczki” w Woli Trębskiej;
- KGW „Borowianki” w Szczawinie Borowym – Wieś;
- KGW „Dobrowianki” w Dobrowie.

Siedzibami Kół Gospodyń Wiejskich z terenu Gminy są najczęściej remizy strażackie. Jedynie KGW „Miód Malina” otrzymało lokal na potrzeby prowadzonych projektów społecznych. Działalność stowarzyszeń koncentruje się przede wszystkim na uczestnictwie w lokalnych wydarzeniach społecznych, a także podejmowaniu inicjatyw na rzecz aktywizacji społecznej wszystkich mieszkańców. W 2025 roku, w tym zakresie, współpracę z Fundacją Biedronki wznowiło Koło Gospodyń Wiejskich w Trębkach. W ramach programu „Danie Wspólnych Chwil”, członkinie Koła organizują spotkania dla seniorów, dzięki którym mają oni

okazję do integracji oraz nawiązania rozmowy z pozostałymi mieszkańcami Gminy. Koła regularnie uczestniczą również w wydarzeniach na terenie Gminy, np. w dożynkach parafialnych, a także ponadlokalnych – np. w dniu organizacji pozarządowych powiatu gostyńskiego w Gorzowie czy Festiwalu folkloru i kultury ziemi kujawskiej i mazowieckiej „Od kujawiaka do oberka”.

Działalność Kół Gospodyń Wiejskich wspierana jest poprzez dofinansowania zewnętrzne. Głównym źródłem dotacji na działalność statutową KGW są środki pochodzące z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. W 2025 roku aż 4 spośród 7 działających na terenie Gminy KGW otrzymały dofinansowanie – KGW „Borowianki”, KGW „Helenowianki”, KGW Łuszczanów oraz KGW „Wesołe Babeczki”. Dotacja ta wynosiła każdorazowo 9 000 zł i była dedykowana działaniom społeczno-kulturalnym, rozwojowi przedsiębiorczości oraz pielęgnowaniu tradycji.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ **Organizacje pozarządowe oraz podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego stanowią istotny element życia społecznego Gminy Szczawin Kościelny i ważnego partnera samorządu w realizacji zadań publicznych, zwłaszcza w obszarze integracji mieszkańców, aktywizacji społecznej oraz wspierania inicjatyw lokalnych.**
- ⇒ Współpraca Gminy z sektorem pozarządowym opiera się przede wszystkim na corocznie uchwalanym „**Programie współpracy z organizacjami pozarządowymi**”, a jej podstawową formą pozostaje wsparcie finansowe realizowanych przedsięwzięć.
- ⇒ Na terenie Gminy aktywnie działają podmioty o zróżnicowanym profilu, w tym **kluby sportowe, stowarzyszenia lokalne, Koła Gospodyń Wiejskich oraz jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych**, które wspólnie współtworzą lokalny kapitał społeczny.
- ⇒ Istotną rolę w upowszechnianiu aktywności fizycznej odgrywają kluby sportowe, w szczególności **UKS ZORZA i UKS ISKRA**, które od lat angażują dzieci, młodzież i dorosłych mieszkańców Gminy w regularną działalność treningową i udział w rozgrywkach sportowych.
- ⇒ Duże znaczenie dla integracji środowisk lokalnych ma również **Stowarzyszenie Kobiet Gminy Szczawin Kościelny oraz 7 Kół Gospodyń Wiejskich**, które poprzez organizację i współorganizację wydarzeń oraz inicjatyw społecznych wspiera aktywność mieszkańców i wzmacnia więzi międzypokoleniowe, a także kultywuje lokalne tradycje.
- ⇒ **Szczególną rolę w systemie współpracy samorządu z organizacjami społecznymi pełnią jednostki OSP**, które poza zadaniami ratowniczo-gaśniczymi realizują także funkcje integracyjne, edukacyjne i społeczne, w tym poprzez organizację wydarzeń lokalnych, działalność Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych oraz udział w akcjach charytatywnych.
- ⇒ **Działalność organizacji pozarządowych wspierana jest zarówno ze środków budżetu gminnego, jak i dotacji zewnętrznych.** W latach 2021-2025 wzrosło wydatkowanie środków własnych Gminy na cele bezpieczeństwa publicznego oraz ochrony przeciwpożarowej w związku ze wzmożonymi działaniami modernizacyjnymi i doposażeniowymi jednostek OSP. Inwestycje te oraz pozostałe potrzeby organizacji pozarządowych finansowane są również ze środków zewnętrznych, m.in. funduszy wojewódzkich czy odpowiednich instytucji, np. Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

5.2.4. Kultura, sport i rekreacja

Koordynacją działalności kulturalnej Gminy Szczawin Kościelny zajmują się przede wszystkim Gminny Ośrodek Kultury (GOK) oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Szczawinie Kościelnym wraz z filiami obu instytucji w Trębkach.

Pierwsza z instytucji została powołana w 2013 roku jako główna jednostka odpowiedzialna za zaspokajanie potrzeb kulturalnych, edukacyjnych i sportowo-rekreacyjnych mieszkańców Gminy. W 2019 roku, w strukturze GOK włączona została świetlica wiejska w Trębkach jako jego filia. Obie placówki oferują codzienne zajęcia opiekuńcze dla dzieci, podczas których mogą oni rozwijać swoje umiejętności, zainteresowania i zdolności poprzez różnego rodzaju warsztaty, prace plastyczne i komputerowe, a także grupowe gry i zabawy. Ponadto, Ośrodek Kultury w Szczawinie Kościelnym oferuje mieszkańcom systematyczne zajęcia rozwojowe. W 2025 roku wśród nich były m.in. zajęcia taneczne, zajęcia akrobatyki, zajęcia języka angielskiego czy programowania.

Przy Gminnym Ośrodku Kultury, od 2008 roku, działa również Ludowy Zespół Pieśni i Tańca Szczawin Kościelny. W swoim dorobku artystycznym posiada on programy wokalne i widowiska taneczne różnych regionów: łowickiego, krakowskiego, kurpiowskiego oraz kujawskiego. Na przestrzeni wszystkich lat działalności Zespołu, jego sukcesy notowane były zarówno na szczeblu regionalnym, jak i ogólnopolskim czy międzynarodowym. Zespół aktywnie uczestniczy również w lokalnych wydarzeniach kulturalnych, m.in. Szczawińskie Wianki czy Gminny Piknik Rodzinny.

Drugą grupą działającą w ramach GOK jest Klub Seniora z Zespołem „Melodia”. Powstał on z inicjatywy Stowarzyszenia Kobiet Gminy Szczawin Kościelny w 2013 roku. Członkowie Klubu regularnie spotykają się oraz uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych i artystycznych, a także inicjatywach społecznych. W 2015 roku, w strukturze Klubu Seniora wykształcił się również Zespół „Melodia”, regularnie uczestniczący w uroczystościach gminnych, wykonując piosenki biesiadne, pieśni kościelne oraz utwory z okresu dwudziestolecia międzywojennego. Członkowie Klubu i Zespołu angażują się również w corocznym widowisku teatralnym „Szczawińskie Zapusty”, a także corocznie przygotowują wieniec dożynkowy dla parafii. O działalności Klubu można również usłyszeć z wydarzeń, konkursów ponadlokalnych oraz przeglądów artystycznych. W 2023 roku, Seniorzy zdobyli II miejsce w Mazowieckim Konkursie na Najładniejszy Wieniec Dożynkowy. W latach 2024-2025 zdobywali również wyróżnienia w tym samym konkursie.

Gminny Ośrodek Kultury w Szczawinie Kościelnym odpowiedzialny jest również za organizację lokalnych wydarzeń kulturalnych. Wśród najpopularniejszych, cyklicznych wydarzeń na terenie Gminy wyróżnia się:

- **Szczawińskie Zapusty** – wydarzenie organizowane w marcu, regularnie od 2018 roku. Nawiązuje ono do dawnej tradycji zwanej zapustami, kłusokami lub ostatkami, obchodzonej w końcowym okresie karnawału. Obchodzona była ona poprzez huczne zabawy, spożywanie tłustych posiłków oraz chodzenie po domach w przebraniach i odgrywanie zabawnych scenek. W takiej konwencji utrzymywane są również obecne, symboliczne obchody tej tradycji. Corocznie przygotowywany jest spektakl obrzędowy, w którym udział biorą zarówno seniorzy z Klubu Seniora, dzieci i młodzież z Ludowego Zespołu Pieśni i Tańca Szczawin Kościelny, jak i władze, radni oraz pozostałe osoby, chętne do zaangażowania w lokalne wydarzenia. Na przestrzeni lat 2021-2025, widowisko

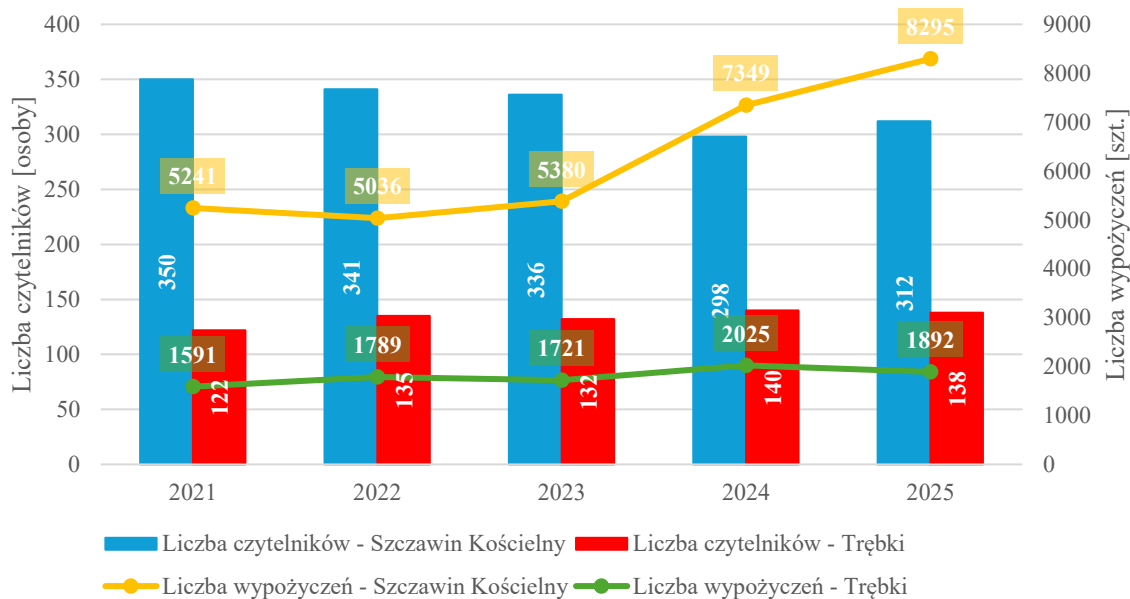
zyskało popularność również na scenie ponadlokalnej, prezentując je w Muzeum Mazowieckim w Płocku oraz podczas XLII Mazowieckich Zapustów w Szydłowie;

- **Szczawińskie Wianki** – wydarzenie związane z obrzędem puszczania wianków na wodzie przez panny w Noc Kupały (najkrótszą noc w roku). Symbolicznemu puszczaniu wianków towarzyszą każdorazowo koncerty i pokazy grup artystycznych z Gminnego Ośrodka Kultury w Szczawinie Kościelnym. Jednocześnie, z uwagi na odbywanie się wydarzenia w czerwcu, stanowi ono także zakończenie sezonu artystycznego w Gminie;
- **Gminny Piknik Rodzinny w Szczawinie Kościelnym** – wydarzenie gminne odbywające się na Stadionie Sportowym w Szczawinie Kościelnym. Podczas niego, na scenie występują zarówno miejscowe grupy artystyczne, np. zespół „Melodia” Szczawińskiego Klubu Seniora oraz Zespół Pieśni i Tańca Szczawin Kościelny, jak i zewnętrzni artyści;
- **Narodowe Czytanie** – wydarzenie organizowane corocznie od 2012 roku w Gminnym Ośrodku Kultury. Jego tematem przewodnim jest każdorazowo twórczość innego polskiego pisarza. Czytaniu literatury towarzyszą również koncerty i występy artystyczne lokalnych i zewnętrznych wykonawców.

Kluczowym elementem gminnego systemu kultury pozostaje Gminna Biblioteka Publiczna wraz z Filią Biblioteczną w Trębkach. W latach 2021-2025 placówki podejmowały stałe działania zwiększające dostęp oferty dla czytelników, a także dostosowując ją do obecnych trendów. Poza tradycyjną wypożyczalnią książek, Biblioteka oferuje cyfrowe wersje literatury – w postaci ebooków, audiobooków, synchrobooków oraz podcastów, umieszczonych na platformach LEGIMI oraz EmpikGo. W 2021 roku uruchomiona została również Cyfrowa Wypożyczalnia Publikacji Naukowych ACADEMICA. Obejmuje ona największy w Polsce zbiór artykułów, monografii, podręczników, skryptów oraz archiwalnych czasopism i gazet. W 2024 roku, wychodząc naprzeciw tendencjom cyfryzacji usług, uruchomiony został, w placówce w Szczawinie Kościelnym, system MAK+, zapewniający automatyczną obsługę czytelników poprzez zdalny dostęp do konta bibliotecznego, na którym mogą oni rezerwować i zamawiać książki, a także przedłużać ich wypożyczenie. W 2026 roku system ten uruchomiono również w Filii w Trębkach.

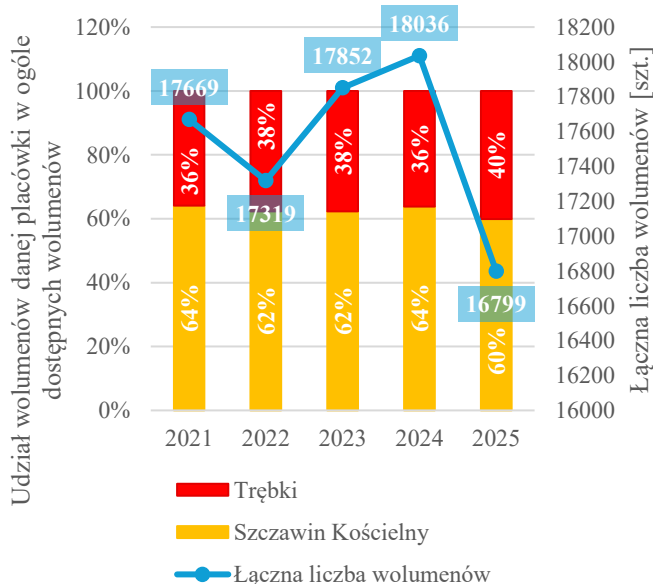
O aktywności czytelniczej mieszkańców Gminy Szczawin Kościelny świadczy liczba czytelników oraz wypożyczeń w obu placówkach bibliotecznych. W latach 2021-2025 widoczny jest spadek liczby czytelników, przy czym dotyczy on przede wszystkim placówki w Szczawinie Kościelnym. Filia w Trębkach w tym czasie odnotowała wzrost liczby czytelników (Wykres 12.). Pod względem udziału liczby mieszkańców zarejestrowanych w Bibliotece Gminnej w ogóle mieszkańców Gminy, wskaźnik ten utrzymywał się przez cały okres na stosunkowo podobnym poziomie – od 9,13% w 2024 roku do 9,88% w 2022 roku. Odwrotna tendencja widoczna jest z kolei w przypadku liczby wypożyczeń. Na przestrzeni 5 lat, zwiększyła się łącznie niemal 1,5 razy. W 2025 roku, na jednego czytelnika przypadało średnio 22 książki, podczas gdy w 2021 roku wskaźnik ten wynosił jedynie 14 książek na czytelnika. Jego wysoki poziom kształtowany jest przede wszystkim przez aktywność czytelników placówki w Szczawinie Kościelnym – mimo spadku liczby czytelników, liczba wypożyczeń wzrosła o 3054 wolumeny.

Wykres 12. Liczba czytelników i wypożyczeń w Gminnej Bibliotece Publicznej w Szczawinie Kościelnym w latach 2021-2025.

Źródło: Raport o stanie Gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

Rozpatrując dostępność księgozbioru, widoczna jest znaczna przewaga placówki w Szczawinie Kościelnym nad Filią w Trębkach. W latach 2021-2025 zgromadzone w niej było ponad 60% całego księgozbioru gminnego (Wykres 13.). Ten z kolei, na przestrzeni całego analizowanego okresu wykazywał dużą zmienność pod względem liczebności. Najwięcej wolumenów dostępnych było w 2024 roku – 18 036 sztuk. W 2025 roku odnotowano największy spadek dostępnych wolumenów. W stosunku do roku poprzedniego wynosił on 1237 wolumenów. Zmiany te wynikają ze stałej wymiany księgozbioru ze względu na stan

książek oraz zmiany preferencji czytelniczych użytkowników. Placówki regularnie pozyskują nowe książki. Większość z nich finansowana jest ze środków własnych jednostki, a także z dofinansowaniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz pozyskiwana jako dary od Instytucji, pisarzy i czytelników.

Wykres 13. Liczba wolumenów dostępnych w Gminnej Bibliotece Publicznej w Szczawinie Kościelnym w latach 2021-2025.

Źródło: Raport o stanie Gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

Od 2019 roku, w celu promowania aktywności czytelniczej, Biblioteka Publiczna w Gminie Szczawin Kościelny bierze udział w ogólnopolskiej akcji, organizowanej w partnerstwie z Instytutem Książki „Mała Książka – Wielki Człowiek”. Jest to inicjatywa propagująca czytelnictwo wśród najmłodszych mieszkańców. W ramach programu, każdemu przedszkolakowi, który weźmie udział w akcji, przysługuje Wyprawka Czytelnicza oraz Karta Małego Czytelnika. W 2025 roku w akcji wzięło udział 350 przedszkolaków, czyli o 50 osób więcej niż w 2024 roku i o 150 osób więcej niż w 2023 roku.

Porównując aktywność czytelniczą mieszkańców Gminy Szczawin Kościelny z pozostałymi gminami powiatu gostynińskiego można zauważyć, że cechuje się ona umiarkowanym zaangażowaniem mieszkańców w czytelnictwo (Tabela 5.). W latach 2021-2023 jako pierwsze pod tym względem wyróżniało się miasto Gostynin. W dwóch kolejnych latach, liczbę czytelników na 1000 ludności z miasta Gostynin przewyższyła gmina Pacyna. Wyróżniała się ona również największą dostępnością księgozbioru, o czym świadczą coroczne wartości wskaźnika księgozbioru na 1000 ludności. W porównaniu do Gminy Szczawin Kościelny, wskaźnik ten w gminie Pacyna notował wartości od 158,3 do 783,2 większe. Jednocześnie Gmina Szczawin Kościelny, we wszystkich analizowanych latach, posiadała trzeci największy księgozbiór na 1000 ludności w powiecie. Poza gminą Pacyna, przewyższała ją jedynie gmina Sanniki. Stosunkowo wysoka dostępność księgozbioru przekłada się również na liczbę wypożyczeń przez 1 czytelnika. Poziom zaangażowania czytelników, w całym analizowanym okresie, utrzymywał się na drugim miejscu w powiecie – zaraz po mieście Gostynin. W latach 2021-2023 był on zbliżony do poziomu gminy Sanniki, jednak w latach 2024-2025 Gmina Szczawin Kościelny zwiększyła swoją przewagę o około 7 wypożyczeń na czytelnika.

Tabela 5. Wskaźniki aktywności czytelniczej w powiecie gostynińskim w latach 2021-2025.

		2021	2022	2023	2024	2025
Szczawin Kościelny	Liczba czytelników na 1000 ludności	100	102	101	94	97
	Księgozbiór na 1000 ludności	3 757,0	3 706,2	3 832,5	3 874,5	3 623,6
	Liczba wypożyczeń na 1 czytelnika	14,5	14,3	15,2	21,4	22,6
Miasto Gostynin	Liczba czytelników na 1000 ludności	107	111	108	98	104
	Księgozbiór na 1000 ludności	2 696,8	2 739,9	2 858,5	3 033,7	2 753,2
	Liczba wypożyczeń na 1 czytelnika	34,5	33,4	37,0	42,1	35,9
Gostynin	Liczba czytelników na 1000 ludności	87	86	76	73	78
	Księgozbiór na 1000 ludności	2 922,0	2 776,1	2 741,8	2 758,2	2 766,8
	Liczba wypożyczeń na 1 czytelnika	11,8	12,3	13,4	14,2	13,8
Pacyna	Liczba czytelników na 1000 ludności	94	104	87	107	108
	Księgozbiór na 1000 ludności	4 520,8	4 489,4	4 102,8	4 032,8	4 372,3
	Liczba wypożyczeń na 1 czytelnika	16,6	17,7	13,5	12,6	12,6
Sanniki	Liczba czytelników na 1000 ludności	71	81	81	77	67
	Księgozbiór na 1000 ludności	4 174,8	3 948,3	4 035,9	4 107,0	4 180,9
	Liczba wypożyczeń na 1 czytelnika	14,9	15,7	14,3	15,2	15,3
Powiat gostyniński	Liczba czytelników na 1000 ludności	95	98	93	88	91
	Księgozbiór na 1000 ludności	3 212,9	3 151,1	3 185,1	3 269,4	3 167,2
	Liczba wypożyczeń na 1 czytelnika	23,2	23,0	24,8	27,4	24,9

Źródło: BDL-GUS

Poza podstawową działalnością biblioteczną, placówka w Szczawinie Kościelnym oraz w Trębkach organizuje również zajęcia edukacyjne i wydarzenia kulturalne. Najczęściej miały one postać konkursów plastycznych i recytatorskich, lekcji bibliotecznych oraz spotkań ze znanymi osobami (np. pisarzami, aktorami, podróżnikami).

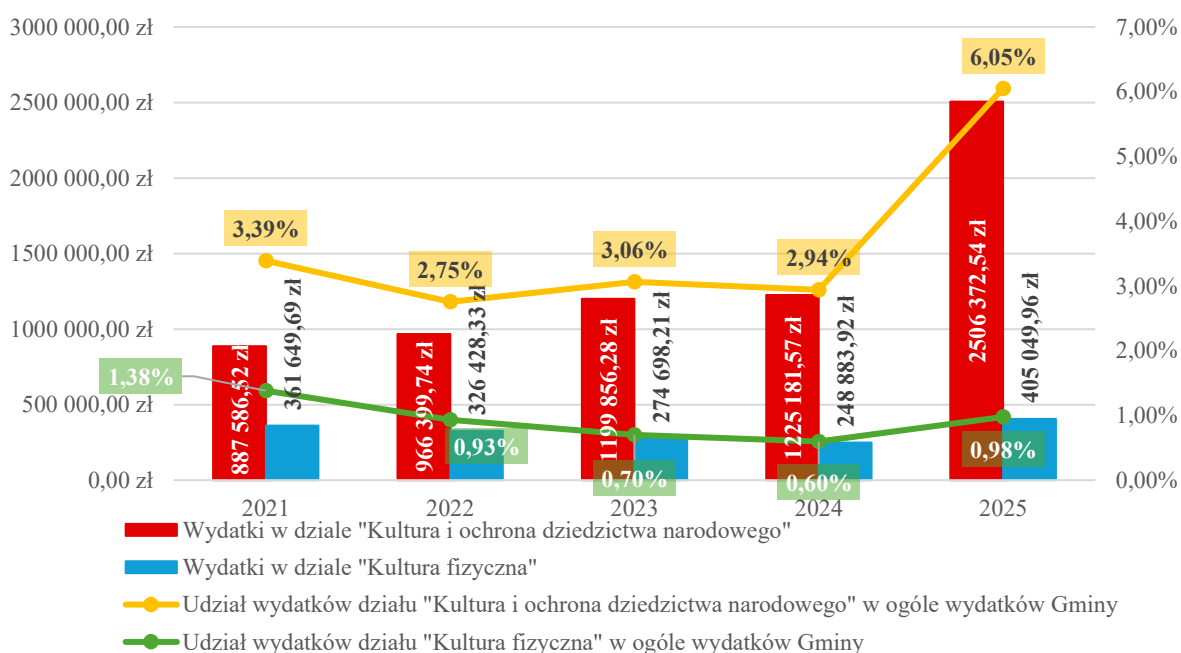
Oferta sportowo-rekreacyjna Gminy Szczawin Kościelny opiera się w głównej mierze na Uczniowskim Klubie Sportowym ZORZA oraz Klubie Sportowym ISKRA. Zostały one dokładniej opisane w rozdziale 5.2.2. „Współpraca z organizacjami pozarządowymi”. Kluczową rolę w ich działalności odgrywają obiekty sportowe, zlokalizowane na terenie Gminy, przede wszystkim stadion sportowy przy ulicy Sportowej 1 w Szczawinie Kościelnym oraz kompleks boisk sportowych „Orlik 2012” przy Szkole Podstawowej w Szczawinie Kościelnym.

Stadion sportowy, poza prowadzeniem treningów klubu sportowego, przeznaczony jest jako przestrzeń do organizacji wydarzeń kulturalnych, lokalnych imprez (np. Pikniku Rodzinnego), czy zawodów strażackich. Obiekt poddawany jest regularnym pracom modernizacyjnym oraz doposażeniowym. W 2021 roku wyposażono je w nowe zaplecze sanitarno-szatniowe, w 2022 roku wykonano automatyczny system nawadniania murawy boiska, a w 2023 roku – wyposażono je w nowe oświetlenie i siedziska. W 2025 roku, w ramach programu „Mazowsze dla sportu” zamontowane zostały piłkochwyty oraz wiaty stadionowe.

Kompleks rekreacyjno-sportowy przy Szkole Podstawowej w Szczawinie Kościelnym powstał z kolei w 2012 roku, w ramach programu rządowego „Moje Boisko - Orlik 2012”, koordynowanego przez Ministerstwo Sportu i Turystyki. W jego skład wchodzi boisko piłkarskie o wymiarach 30m x 62m z polem do gry 26m x 56m, boisko wielofunkcyjne do koszykówki i piłki siatkowej o wymiarach 19,1m x 32,1m z polem do gry 15,1m x 28,1m oraz budynek sanitarno-szatniowy. Obiekt udostępniony jest dla mieszkańców w sezonie od marca do listopada, a jego funkcjonowanie koordynuje zatrudniony animator sportowy.

W latach 2021-2024 wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego charakteryzowały się stosunkowo umiarkowanym wzrostem, przy czym udział w ogóle wydatków Gminy wahał się od 2,75% do 3,39% (Wykres 14.). W 2025 roku wydatki te znacząco wzrosły – ponad dwukrotnie względem 2024 roku – w związku z rozpoczęciem prac dokumentacyjnych na budowę świetlicy wiejskiej wraz z placem zabaw oraz siłownią plenerową w miejscowości Kamieniec, a także przeznaczeniem środków na prace konserwatorskie i restauratorskie obiektów zabytkowych. Znacznie niższe nakłady finansowe cechują dział „Kultura fizyczna”. Ich udział w latach 2021-2025 w całkowitych wydatkach Gminy wynosił od 0,6% do 1,38%, przy czym kwotowo, w latach 2021-2024, maksymalnie wynosiły 362 tys. zł. W 2025 roku zwiększyły się one do ponad 405 tys., co wynika z przeprowadzonej modernizacji stadionu sportowego w Szczawinie Kościelnym.

Wykres 14. Wydatki budżetu Gminy Szczawin Kościelny na działy związane z kulturą i ochroną dziedzictwa narodowego oraz kulturą fizyczną w latach 2021-2025.

Źródło: Raport o stanie Gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ System kultury w Gminie Szczawin Kościelny opiera się przede wszystkim na **Gminnym Ośrodku Kultury oraz Gminnej Bibliotece Publicznej w Szczawinie Kościelnym, działającymi wraz z Filiami w Trębkach**, a także lokalnych zespołach i organizacjach, działających przy tych jednostkach. Ich działalność ma charakter wielokierunkowy i obejmuje zarówno edukację kulturalną dzieci i młodzieży, jak i aktywizację seniorów oraz integrację mieszkańców poprzez cykliczne wydarzenia.
- ⇒ Wśród najbardziej popularnych wydarzeń, odbywających się regularnie na terenie Gminy, wyróżnia się **Szczawińskie Zapusty, Szczawińskie Wianki, Gminny Piknik Rodzinny oraz Narodowe Czytanie**. Poza integracją mieszkańców, kultywują one tradycje i budują lokalną tożsamość.
- ⇒ Istotnym atutem Gminy pozostaje także rozwijana oferta biblioteczna, obejmująca zarówno tradycyjny księgozbiór, jak i nowoczesne formy dostępu do literatury i publikacji naukowych. **W latach 2021-2025 widoczna była stabilna, choć umiarkowana, liczba zarejestrowanych czytelników, przy jednoczesnym wyraźnym wzroście liczby wypożyczeń**, co świadczy o rosnącej intensywności korzystania z zasobów bibliotecznych przez aktywnych użytkowników.
- ⇒ Zauważalny spadek liczby czytelników w placówce w Szczawinie Kościelnym oraz jednoczesny wzrost liczby czytelników w Trębkach wskazuje na istotne zwiększenie dostępności oferty czytelniczej na skutek poprawy dostępności lokalizacyjnej. **W związku z tym wskazane jest dalsze, zrównoważone rozwijanie obu placówek i dostosowanie ich oferty do zróżnicowanych potrzeb mieszkańców.**
- ⇒ Na tle powiatu gostyńskiego Gmina Szczawin Kościelny wyróżnia się relatywnie **wysoką aktywnością czytelniczą**, zwłaszcza w zakresie liczby wypożyczeń przypadających na 1 czytelnika. Jednocześnie poziom czytelnictwa ogółem pozostaje umiarkowany, a wskaźnik liczby czytelników na 1000 ludności nie odbiega znacząco od średnich wartości obserwowanych w powiecie. Oznacza to, że gmina dysponuje potencjałem dalszego rozwoju czytelnictwa, zwłaszcza ze względu na prowadzone akcje promocyjne, np. „**Mała Książka – Wielki Człowiek**”, a także zróżnicowane wydarzenia kulturalne i zajęcia edukacyjne.
- ⇒ W obszarze sportu i rekreacji gmina posiada ważne zaplecze infrastrukturalne, oparte przede wszystkim na **stadionie sportowym w Szczawinie Kościelnym oraz kompleksie boisk „Orlik 2012”**. Obiekty te pełnią nie tylko funkcję treningową, lecz także integracyjną i wydarzeniową, stanowiąc przestrzeń dla imprez lokalnych, działań kulturalnych i zawodów sportowych.
- ⇒ **Samorząd stale prowadzi inwestycje w zakresie poprawy standardu obiektów sportowych**, co wpływa na ich wartość użytkową. Widoczne jest to szczególnie w przypadku stadionu sportowego w Szczawinie Kościelnym, na którym corocznie prowadzone są działania modernizacyjne lub doposażeniowe.
- ⇒ Wydatki związane z utrzymaniem i rozwijaniem kultury, w tym kultury fizycznej oraz ochroną dziedzictwa narodowego w Gminie Szczawin Kościelny wynoszą łącznie **od 3,54% do 7,03% budżetu Gminy**. Znaczna część tych wydatków związana jest z nowymi inwestycjami, tj. budowa świetlicy wiejskiej, modernizacja stadionu sportowego czy konserwacja i renowacja obiektów zabytkowych.

5.2.5. Ochrona dziedzictwa narodowego

Dziedzictwo kulturowe Gminy Szczawin Kościelny wskazuje na działalność człowieka prowadzoną na tym terenie już od czasów prehistorycznych. Czynnikiem przyciągającym ludność osiedlającą się były przede wszystkim korzystne warunki naturalne – bardzo dobre i odpowiednio nawodnione gleby, które sprzyjały uprawie roślin. Przez kolejne tysiąclecia, obszar Gminy był świadkiem wielu wydarzeń historycznych, m.in. kształtowania grodzisk obronnych w czasach średniowiecznych (w Helenowie Suserskim), przemarszu armii krzyżackiej, bitew stoczonych podczas powstania styczniowego czy kształtowania się terenowych komórek konspiracyjnych ogólnopolskiej organizacji – Komendy Obrońców Polski podczas II wojny światowej. O bogatej historii Gminy świadczą udokumentowane stanowiska archeologiczne oraz obiekty zabytkowe. Na terenie całej Gminy znajduje się łącznie 530 stanowisk archeologicznych wpisanych do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków oraz 10 obiektów zabytkowych wpisanych do Rejestru Zabytków (Tabela 6.). Rejestr zabytków, prowadzony przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków jest prawnie chronionym wykazem obiektów, których wpis do rejestru zobowiązuje do przeprowadzenia konsultacji oraz otrzymania pozwolenia konserwatorskiego w przypadku realizacji prac remontowych i budowlanych.

Tabela 6. Zabytki nieruchome w Gminie Szczawin Kościelny wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków (stan na dzień 31.03.2026 r.).

Lp.	Miejscowość	Nazwa	Datowanie	Nr rejestru	Data wpisu
1.	Dobrow	Park dworski	2 poł. XIX w.	A/464	26.03.1978
2.	Kamieniec	Zespół dworski	XIX-XX	A/567	2.09.1987
		Dwór	Pocz. XX		
		Oficyna	Pocz. XX		
		Park			
3.	Słup	Zespół dworski	XIX	A/1152 A/520	22.05.1975 20.01.1980
		Dwór			
		Park			
4.	Staw	Zespół dworski	XIX	A/600	29.12.1988
		Dwór drewniany	k. XIX		
		Rzadcówka szach.	1 poł. XIX		
		Park	1 poł. XIX		
5.	Suserz	Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP	1809, 1890	A/447/62	23.03.1962
		Dzwonnica			
		Ogrodzenie z bramą i kapliczkami			
6.	Szczawin Kościelny	Zespół klasztorny reformatów	XVII-XX	A/233/59	19.11.1959
		Kościół parafialny pw. Nawiedzenia NMP			
		Klasztor (skrzydło wschodnie, obok plebania)			
7.	Trębki	Kościół parafialny pw. św. Stanisława Kostki	1802	A/347/62	20.02.1962
8.	Trębki	Nagrobki (2 szt.) na cmentarzu parafialnym	XIX	B-436	20.01.1971
9.	Trębki	Zespół dworski	XVIII-XIX	A/448/62 A/12	23.03.1962 24.08.1976
		Dwór (I)			
		Park			
10.	Waliszew	Park dworski		A/449/62	22.03.1962

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NID

Wśród najstarszych budowli zabytkowych na terenie Gminy wyróżnia się obiekty architektury sakralnej, czyli Kościół parafialny pod wezwaniem Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Szczawinie Kościelnym, Kościół parafialny pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Panny Marii w Suserzu oraz Kościół Parafialny pod wezwaniem św. Stanisława Kostki w Trębkach. Pierwszy z nich pochodzi z 1661 roku, przy czym powstanie ołtarza głównego w tym kościele datowane jest na drugą połowę XVIII wieku. Kościół został wykonany w stylu barokowo-klasycystycznym. Kościół w Suserzu został wzniesiony, z kolei, w 1810 roku, przy czym wieże kościelne nadbudowano dopiero 80 lat później. Ostatni z obiektów powstał w 1802 roku. Zarówno kościół w Suserzu, jak i w Trębkach stanowią realizację tego samego architekta – Hilarego Szpilowskiego, w związku z czym oba posiadają cechy stylu klasycystycznego. Ten sam architekt odpowiadał również za przebudowę kościoła w Szczawinie Kościelnym.

Poza obiektami sakralnymi, na terenie Gminy znajdują się również 4 zespoły dworskie – w Słupie, Stawie, Szczawinie Kościelnym oraz Trębkach. Szczególną uwagę należy zwrócić na ten zlokalizowany w Słupie, w którego skład wchodzi park oraz murowany dworek w stylu klasycystycznym. W XIX wieku stanowił on własność rodziny Kownackich, z której pochodzi znana pisarka książek dla dzieci – Maria Kownacka. Wśród najbardziej znanych książek dla dzieci autorstwa Marii Kownackiej są: „Plastusiowy Pamiętnik”, „Kajtkowe przygody”, „Rogosia z Doliny Roztoki”, czy „Szkoła nad obłokami”. Dworek w Trębkach jest, z kolei, miejscem urodzenia Andrzeja Małkowskiego – założyciela harcerstwa polskiego. Wzorując się na twórcy podręcznika skautingu – Robercie Baden-Powell, w 1911 roku powołał pierwsze cztery lwowskie drużyny harcerskie oraz przeprowadził pierwszy kurs skautowy. W tym samym roku, 21 maja wyznaczono Naczelną Komendę Skautową, dzięki której grupy powołane przez Małkowskiego zyskały ramy organizacyjne, a sam twórca zyskał miano „ojca polskiego harcerstwa”. W celu upamiętnienia działalności Andrzeja Małkowskiego, co roku, w miejscowości Trębki, odbywają się obchody kolejnych rocznic urodzin i śmierci z udziałem harcerzy z całej Polski. Ponadto, przy skrzyżowaniu dróg w Trębkach wzniesiony został kamienny kopiec z tablicą upamiętniającą, a Szkoła Podstawowa w Szczawinie Kościelnym została nazwana imieniem Andrzeja Małkowskiego.

Poza obiektami wymienionymi w Rejestrze Zabytków, na poziomie lokalnym wskazuje się również inne obiekty cenne historycznie, których wartość odzwierciedla wpis do Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ). Jest ona prowadzona przez wójta w formie kart adresowych. Obejmuje 54 obiekty, w tym te, zawarte w Rejestrze Zabytków. Uwzględnia m.in. cmentarze ewangelicko-augsburskie w miejscowościach Gołas i Osowia, pochodzące z XIX wieku, cmentarz parafialny w Suserzu (I połowa XIX w.), dwór wraz z parkiem w Suserzu (XIX w.), pozostałe zabudowania zespołu dworskiego w Trębkach (XIX w. i początek XX w.), a także pozostałości dworu w Woli Trębskiej (1880 r.). Gminna Ewidencja Zabytków gromadzi również 11 kapliczek przydrożnych, rozmieszczonych w miejscowościach: Adamów, Helenów Słupski, Kaźmierków, Osowia, Reszki, Staw, Trębki, Tuliska, Witoldów oraz Wola Trębska.

~„Ochrona zabytków i miejsc ważnych kulturowo w gminie m. in. stare cmentarze (powojenne), miejsca pamięci, kościoły.”

Cytaty wolnych wypowiedzi respondentów z badania ankietowego 2025

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Dziedzictwo kulturowe Gminy Szczawin Kościelny stanowi jeden z istotnych elementów lokalnej tożsamości i potwierdza wielowiekową ciągłość osadniczą oraz historyczną na tym obszarze. **Na terenie Gminy występuje bardzo duża liczba stanowisk archeologicznych oraz obiektów wpisanych do rejestru zabytków i gminnej ewidencji zabytków**, co świadczy o znacznym nasyceniu przestrzeni wartościami historycznymi i kulturowymi.
- ⇒ Szczególnie ważną grupę stanowią **zabytki architektury sakralnej**, w tym kościoły w Szczawinie Kościelnym, Suserzu i Trębkach, które należą do najstarszych i najbardziej rozpoznawalnych obiektów na terenie Gminy.
- ⇒ Poza obiektami sakralnymi, Gmina Szczawin Kościelny posiada duży zasób architektury świeckiej, przede wszystkich zespołów dworskich. Dodatkową wartością tego rodzaju obiektów jest kwestia ich ówczesnych mieszkańców. **Z dworów w Słupie oraz w Trębkach wywodzą się znane postacie historyczne – pisarka Maria Kownacka oraz założyciel polskiego harcerstwa – Andrzej Małkowski.**
- ⇒ Gmina dysponuje również znaczącym zasobem obiektów ujętych w **Gminnej Ewidencji Zabytków**, w tym m.in. cmentarzami ewangelicko-augsburskimi, kapliczkami przydrożnymi czy pozostałościami dawnej zabudowy dworskiej, które istotnie wpływają na lokalny krajobraz kulturowy.

5.2.6. Szkolnictwo

Na system oświatowy na terenie Gminy Szczawin Kościelny składa się: **Samorządowe Przedszkole w Szczawinie Kościelnym, Szkoła Podstawowa im. Andrzeja Małkowskiego w Szczawinie Kościelnym oraz Szkoła Podstawowa im. Marii Kownackiej w Trębkach.** Pod względem struktury organizacyjnej, obie placówki z miejscowości Szczawin Kościelny działają jako Zespół Placówek Oświatowych im. Józefa Hallera. Szkoła podstawowa w Trębkach zawiera, z kolei, także oddział przedszkolny oraz punkt przedszkolny.

W strukturze Zespołu Placówek Oświatowych w Szczawinie Kościelnym, od 2025 roku działa również **Punkt Dziennego Opiekuna**. Inwestycję zrealizowano w ramach rządowego programu „Aktywny Maluch – Pierwszy dzienny opiekun w gminie 2024”, na który pozyskano dofinansowanie w wysokości 299 400 zł. Dzięki niemu nowopowstały punkt wyposażono w salę zajęciową, pomieszczenia pomocnicze, łazienkę oraz szatnię. Zarówno zasoby lokalowe, jak i kadry opiekuńczej przystosowane są obecnie do przyjęcia pięciorga dzieci.

Poza obowiązkowymi zajęciami dydaktycznymi, placówki oferują również zajęcia: korekcyjno-kompensacyjne, dydaktyczno-wyrównawcze, z logopedą, psychologiem oraz pedagogiem, a także zajęcia indywidualne oraz koła zainteresowań. Ponadto, dla uczniów z niepełnosprawnościami zapewniona jest możliwość uczestnictwa w zajęciach rewalidacyjnych. Po obowiązkowych zajęciach dydaktycznych, obie placówki zapewniają opiekę dla uczniów w formie zajęć świetlicowych. Uzupełnieniem funkcji opiekuńczych są dowozy uczniów z terenu Gminy oraz wyżywienie na stołówkach szkolnych. Dożywianie stanowi również formę pomocy socjalnej, oferowanej uczniom. Oprócz niej wyróżnia się także pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych, a także dotacji podręcznikowej, dzięki której uczniowie mają możliwość bezpłatnego korzystania z podręczników, materiałów edukacyjnych lub ćwiczeniowych, przeznaczonych do realizacji obowiązkowych zajęć edukacyjnych.

We wszystkich analizowanych latach szkolnych widoczna jest zdecydowana przewaga Zespołu Placówek Oświatowych w Szczawinie Kościelnym nad szkołą w Trębkach pod

względem liczby uczniów (Tabela 7.). Zarówno na etapie szkoły podstawowej, jak i przedszkola, przewaga liczby uczniów jest ponad trzykrotna. Mimo znaczących dysproporcji, obie placówki utrzymują względnie stały poziom uczniów. Zmiany liczebności społeczności szkolnej w poszczególnych latach wynoszą maksymalnie 22 osoby, przy czym są to zarówno spadki jak i wzrosty liczby uczniów. Niemniej, rozpatrując cały okres analizy, łączna liczba uczniów wszystkich placówek w Gminie zwiększyła się o 3 osoby, a największy wzrost odnotowano w oddziale przedszkolnym w Szkole Podstawowej w Trębkach.

Tabela 7. Liczba uczniów placówek oświatowych w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.

	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Szkoła Podstawowa im. Andrzeja Małkowskiego w Szczawinie Kościelnym	265	261	240	262
Samorządowe Przedszkole w Szczawinie Kościelnym	120	119	127	123
Szkoła Podstawowa im. Marii Kownackiej w Trębkach	78	72	69	71
Oddział przedszkolny	13	20	19	23
Punkt przedszkolny	13	16	17	13

Źródło: Raport o stanie Gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

Liczebność kadry nauczycielskiej w systemie oświaty w Gminie Szczawin Kościelny utrzymuje się na stabilnym poziomie, przy czym największy spadek obserwuje się w liczbie nauczycieli z najwyższym stopniem awansu zawodowego (Tabela 8.). W latach 2021-2025 liczba nauczycieli dyplomowanych spadła o 9 osób, z kolei, liczba nauczycieli początkujących oraz mianowanych wzrosła o 9 osób. Biorąc pod uwagę liczbę etatów, na przestrzeni analizowanego okresu widać ich wzrost. W 2025 roku średni wymiar etatu, przypadający na jednego nauczyciela wynosił 0,87 etatu, podczas gdy w 2021 roku było to 0,83 etatu.

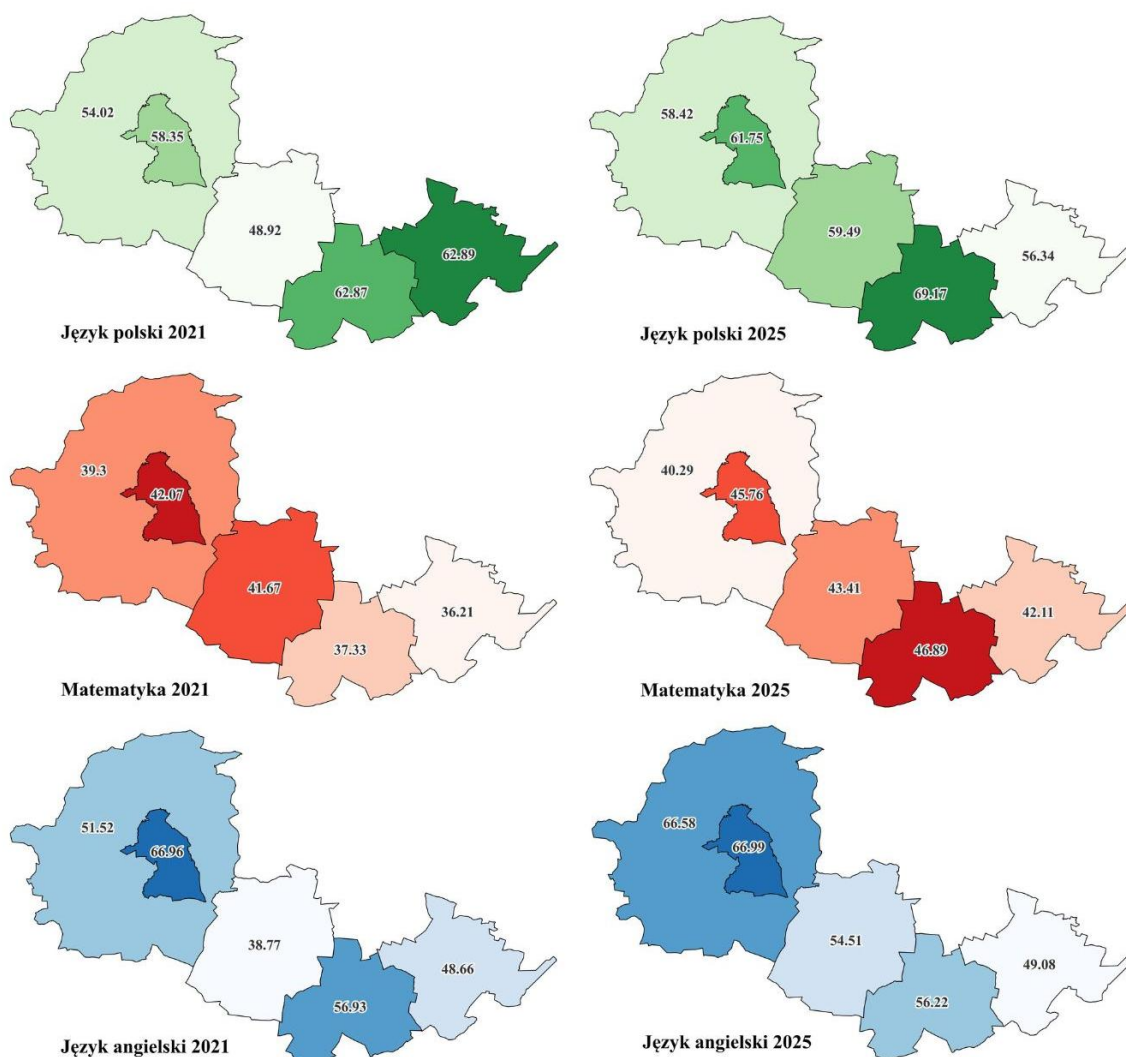
Tabela 8. Struktura liczby nauczycieli i etatów w placówkach oświatowych na terenie Gminy Szczawin Kościelny według stopnia zawodowego w latach 2021-2025.

		2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Nauczyciele początkujący	Liczba nauczycieli	18	16	20	20
	Liczba etatów	17,61	16	19,45	18,59
Nauczyciele mianowani	Liczba nauczycieli	11	11	12	18
	Liczba etatów	9,33	11	11,12	16,92
Nauczyciele dyplomowani	Liczba nauczycieli	38	34	32	29
	Liczba etatów	28,54	27,13	25,85	22,48
Suma	Liczba nauczycieli	67	61	64	67
	Liczba etatów	55,48	54,13	56,42	58,58

Źródło: Raport o stanie Gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

Na Rysunku 4. porównane zostały wyniki egzaminów ósmoklasisty z lat 2021 i 2025 w powiecie gostyńskim. Na szczeblu powiatowym widoczny jest wzrost osiąganych wyników, przy czym największa różnica dotyczy języka angielskiego, którego średnie wyniki wzrosły pomiędzy 2021 i 2025 rokiem o 6,4%. Podobne tendencje obserwowane są również w Gminie Szczawin Kościelny. Tutaj różnica pomiędzy wynikami z egzaminu z języka angielskiego w 2021 i 2025 roku wyniosła ponad 15%. Dużą różnicę odnotowały również wyniki z języka polskiego, wzrastając, na przestrzeni 5 lat, o ponad 10%. Najbardziej zbliżone wyniki, porównywalne również ze średnimi wynikami powiatowymi, wykazuje się z przedmiotu matematyka. W 2025 roku, Gmina Szczawin Kościelny plasowała się na trzecim lub czwartym miejscu wśród wszystkich gmin powiatu według uzyskanych wyników.

Rysunek 4. Porównanie średnich wyników egzaminów ósmoklasisty w roku 2021 i 2025 w podziale na gminy powiatu gostyńskiego.

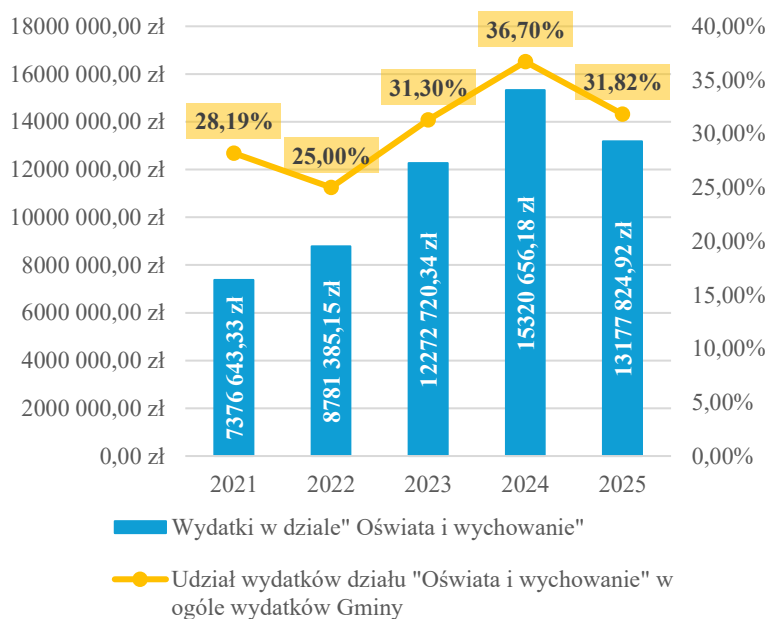

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Placówki szkolne z terenu Gminy Szczawin Kościelny realizują szereg dodatkowych programów, wzmacniających działania edukacyjne i rozwojowe. Jednym z nich jest program „Aktywna szkoła”, realizowany w 2025 roku przy wsparciu Ministra Sportu i Turystyki i będący kontynuacją programu „Aktywny weekend” z 2024 roku. W ramach tego programu prowadzone są bezpłatne zajęcia sportowe, pozalekcyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Odbywają się one zarówno na sali gimnastycznej i Orliku przy Szkole Podstawowej w Szczawinie Kościelnym. Inne programy zewnętrzne, w których uczestniczą placówki gminne, pozwalają na pozyskiwanie nowych technologii, wykorzystywanych na potrzeby kształcenia uczniów. Wśród nich można wyróżnić program „Zeszyt online”, realizowany w 2025 roku przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Politechnikę Warszawską, dzięki któremu szkoły otrzymały bezpłatny dostęp do programów dedykowanych nauce matematyki. W tym samym roku, wsparcie dla uczniów i nauczycieli pozyskano z programu „Mazowiecka Szkoła Przyszłości”. Umożliwił on organizację zajęć pozalekcyjnych, interdyscyplinarnych warsztatów, dostęp do aplikacji treningowych, doposażenie w pracownię interdyscyplinarne w obszarze matematyczno-przyrodniczym oraz podniesienie kwalifikacji i kompetencji nauczycieli.

Jednocześnie, Gmina realizuje również samodzielne zadania, mające na celu podnoszenie standardu placówek edukacyjnych. Regularnie prowadzone są prace remontowe, poprawiające stan techniczny budynków szkół i przedszkoli, dzięki czemu zapewniają one również wysoki poziom bezpieczeństwa użytkowników. Stale zaspokajane są także potrzeby dotyczące sprzętów i pomocy dydaktycznych, wykorzystywanych zarówno przez kadrę nauczycielską i uczniów, jak i obsługę techniczną obiektów. Część tych działań realizowana jest dzięki wsparciu zewnętrznych podmiotów, np. Fundacji „ORLEN”, dzięki której w 2023 i 2024 roku doposażono Samorządowe Przedszkole w Szczawinie Kościelnym.

Wydatki związane z oświatą i wychowaniem corocznie stanowią największy odsetek wydatków z budżetu Gminy. Wahają się one pomiędzy 25% a 36,7% ogółu wydatków Gminy (Wykres 15.). Największe wydatki bieżące generowane są przez szkoły podstawowe, wśród których znajdują się m.in. wynagrodzenia nauczycieli i pozostałych pracowników oraz koszty wynikające ze statutowej działalności placówek. Stosunkowo duży udział w wydatkach w tym dziale mają również koszty funkcjonowania stołówek szkolnych i przedszkolnych. W latach 2021-2024 całkowite wydatki w dziale „Oświata i wychowanie” odnotowywały tendencję wzrostową. Najwyższa wartość wynosiła ponad 15 mln zł w 2024 roku, co wynikało z przeprowadzonej rozbudowy budynku Zespołu Placówek Oświatowych w Szczawinie Kościelnym na potrzeby Przedszkola Samorządowego. Na ten cel przeznaczono ponad 3 mln zł. W 2025 roku poziom wydatków zbliżył się do tego z 2023 roku, przy czym 20 tys. zł zostało przeznaczone na wykonanie termomodernizacji szkoły w Szczawinie Kościelnym oraz dokumentacji na modernizację jej sali gimnastycznej.

Wykres 15. Wydatki budżetu Gminy na dział "Oświata i wychowanie" w latach 2021-2025.

Źródło: Raport o stanie Gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ System oświatowy Gminy Szczawin Kościelny opiera się na dobrze rozwiniętej sieci placówek, obejmującej **przedszkole i szkołę podstawową im. Andrzeja Małkowskiego** w Zespole Placówek Oświatowych im. Józefa Hallera w Szczawinie Kościelnym oraz **Szkołę Podstawową im. Marii Kownackiej w Trębkach wraz z oddziałem i punktem przedszkolnym**.
- ⇒ W 2025 roku, w Zespole Placówek Oświatowych w Szczawinie Kościelnym uruchomiony został **Punkt Dziennego Opiekuna dla dzieci do 3 roku życia**, przeznaczony dla pięciu podopiecznych.

- ⇒ Placówki oświatowe zapewniają uczniom szeroki zakres **wsparcia dydaktycznego, wychowawczego i specjalistycznego**, obejmujący m.in. zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, dydaktyczno-wyrównawcze, logopedyczne, psychologiczne, pedagogiczne oraz rewalidacyjne.
- ⇒ Istotnym uzupełnieniem funkcji edukacyjnej szkół są działania opiekuńcze i socjalne, takie jak **świetlice szkolne, dowozy uczniów, wyżywienie, dożywianie oraz pomoc materialna** w formie stypendiów, zasiłków i dotacji podręcznikowej.
- ⇒ **Liczba uczniów w placówkach oświatowych utrzymuje się na względnie stabilnym poziomie**, choć widoczna jest wyraźna **przewaga Zespołu Placówek Oświatowych w Szczawinie Kościelnym nad szkołą w Trębkach** pod względem liczby dzieci i młodzieży.
- ⇒ **Kadra nauczycielska w gminnym systemie oświaty pozostaje stabilna**, przy jednoczesnym spadku liczby nauczycieli dyplomowanych i wzroście udziału nauczycieli początkujących oraz mianowanych, co może wskazywać na stopniowy napływ nowych nauczycieli, będących korzystnym zjawiskiem w dobie zmniejszania się kadry nauczycielskiej.
- ⇒ **Wyniki egzaminu ósmoklasisty wskazują na poprawę osiągnięć uczniów**, szczególnie w zakresie języka angielskiego i języka polskiego, przy czym wciąż pozostają one na umiarkowanym poziomie w odniesieniu do wyników uzyskiwanych w pozostałych gminach powiatu gostyńskiego.
- ⇒ **Placówki edukacyjne aktywnie uczestniczą w programach zewnętrznych**, które wspierają rozwój kompetencji uczniów i nauczycieli, a także pozwalają na doposażenie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne i technologie edukacyjne.
- ⇒ **Gmina systematycznie realizuje działania służące poprawie stanu technicznego i wyposażenia obiektów oświatowych**, co wpływa na bezpieczeństwo użytkowników oraz podnoszenie standardu warunków nauczania i opieki.
- ⇒ **Wydatki na oświatę i wychowanie stanowią największą część budżetu Gminy**, co potwierdza wysoki priorytet nadawany zadaniom edukacyjnym, a jednocześnie wskazuje na znaczną skalę finansowego zaangażowania samorządu w utrzymanie i rozwój lokalnej oświaty.

5.3. Transport oraz infrastruktura sieciowa

5.3.1. Komunikacja oraz korytarze i elementy sieci transportowych

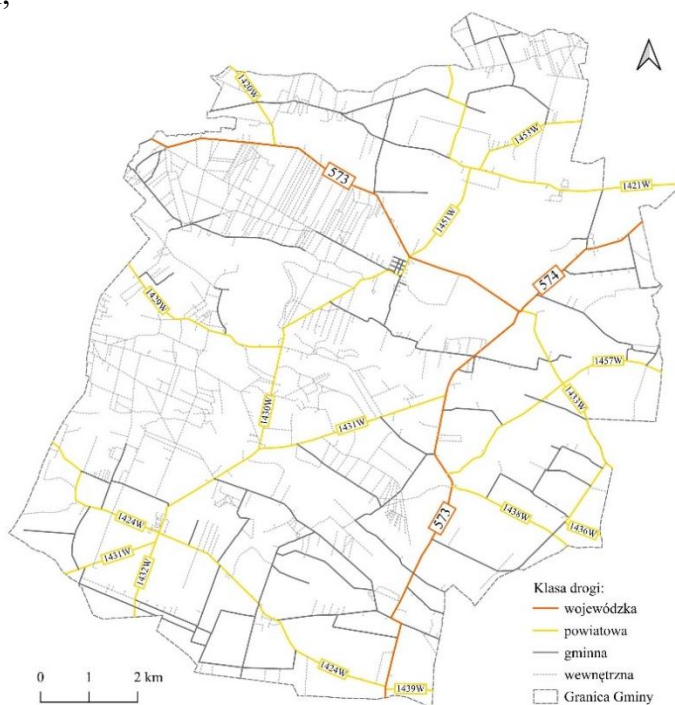
Układ transportowy Gminy Szczawin Kościelny opiera się na sieci dróg publicznych, której głównym elementem są drogi wojewódzkie nr 573 relacji Nowy Duninów – Gostynin – Szczawin – Żychlin oraz nr 574 relacji Dobrzyków – Szczawin Borowy Kolonia o łącznej długości 21,4 km, czyli 13,1% długości wszystkich dróg w gminie. Uzupełnieniem tego układu jest sieć dróg powiatowych licząca 57 km (34,88% długości wszystkich dróg). Wśród nich wyróżnia się 14 dróg powiatowych klasy zbiorczej (Rysunek 5.):

- 1420W – Stefanów – Janówek;
- 1421W – Reszki – Guzew;
- 1424W – Sierakówek – Kamieniec;
- 1429W – Gostynin – Modrzew;
- 1430W – Józefków – Szczawin Kościelny;
- 1431W – Suserz – Przyzór;
- 1432W – Trębki – Swoboda;
- 1433W - Od DW 574 Szczawin Borowy - Kolonia - Sejkowice - Pacyna - do DW 583;
- 1436W – Janki – Przylaski – Sejkowice;
- 1438W – Od DW 573 – Suserz – Kąty – Czarnów;
- 1439W – Od DW 583 Skrzyszewy – Kamieniec do DW 573;
- 1451W – Szczawin Kościelny – Korzeń;
- 1453W – Reszki – Kunki – Gąbin;
- 1457W – Od DW 573 Suserz – Rybie – Nowy Kamień.

Największy udział w strukturze sieci dróg publicznych mają drogi gminne, których długość całkowita wynosi 85 km, co stanowi 52,02% długości wszystkich dróg na terenie Gminy. Istotnym elementem lokalnego układu komunikacyjnego są również drogi wewnętrzne, zapewniające dojazd do posesji, znajdujących się na obszarach o rozproszonej zabudowie oraz do pól uprawnych.

Rysunek 5. Sieć drogowa na terenie Gminy Szczawin Kościelny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k

Najbliżej zlokalizowanymi drogami krajowymi i międzynarodowymi są: droga krajowa nr 60, znajdująca się za zachodnią granicą Gminy, droga krajowa nr 92 – na południe od Gminy Szczawin Kościelny oraz autostrada A1 – w kierunku południowo-zachodnim od granicy Gminy. Najbliższe skrzyżowanie z drogą krajową znajduje się w rejonie miasta Gostynin, około

5 km od granicy Gminy. Łączy ono drogę wojewódzką nr 573 z drogą krajową nr 60. Najbliższy węzeł komunikacyjny (nr 17 - Kutno Północ), zapewniający, z kolei, połączenie z autostradą A1 zlokalizowany jest w odległości około 10 km od granicy Gminy.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2024 roku, większość dróg na terenie Gminy – 148,09 km dróg (90,63% wszystkich dróg) – posiadała nawierzchnię asfaltową. Pozostałe drogi wykonane były z masy bitumicznej oraz żużlu i utwardzonego kruszywa. Długości tych dróg wynoszą odpowiednio 69,69 km (42,65%) oraz 15,34 km (9,39%).

~„Brak transportu publicznego - jest to problem szczególnie dotyczący osób starszych.”

~„Poprawa i spójność infrastruktury komunikacyjnej w tym - chodniki, drogi dla rowerów, oświetlenie uliczne, nowe miejsca parkingów w okolicy urzędów i obiektów usług. Poprawa jakości dróg.”

~„Poprawa oświetlenia ulicznego.”

Cytaty wolnych wypowiedzi respondentów z badania ankietowego 2025

Gmina corocznie podejmuje działania utrzymaniowe, modernizacyjne i remontowe, mające na celu zapewnienie wysokiego standardu połączeń drogowych na terenie Gminy. Zadania własne Gminy koncentrują się przede wszystkim na drogach gminnych oraz wewnętrznych. W latach 2021-2025 wykonano przebudowy oraz modernizacje dróg gminnych i wewnętrznych w miejscowościach:

- 2021 r. – Helenów Trębski, Mellerów, Krzymów, Szczawin Kościelny, Suserz, Szczawin Borowy Wieś, Smolenta, Kunki i Staw (droga wewnętrzna);
- 2022 r. – Trębki (droga wewnętrzna);
- 2023 r. – Waliszew, Suserz (droga wewnętrzna), Swoboda (droga wewnętrzna), Holendry (droga wewnętrzna), Tuliska (droga wewnętrzna), Stefanów Suserski - Józefków;
- 2024 r. – Kaleń, Misiadla, Mościska, Józefków;
- 2025 r. – Swoboda (droga wewnętrzna), Białka (droga wewnętrzna).

Gmina partycypuje również w działaniach zarządców dróg powiatowych i wojewódzkich. W 2021 roku, samorząd wsparł powiatową inwestycję związaną z modernizacją odcinka drogi powiatowej 1430W Józefków-Szczawin Kościelny poprzez dotacje celową w wysokości 50 tys. zł. W 2022 roku, poprzez taką samą dotację, uczestniczyła również w powiatowym zadaniu „Przebudowa – modernizacja odcinka drogi powiatowej nr 1457W Suserz – Nowy Kamień”.

Od 2021 roku, na terenie Gminy funkcjonuje publiczny transport zbiorowy. Obecnie jest on realizowany na podstawie uchwały nr IX/67/24 Rady Gminy Szczawin Kościelny z dnia 27 grudnia 2024 roku, we współpracy z Przedsiębiorstwem Komunikacji Samochodowej w Gostyninie Sp. z o.o. Finansowany jest on zarówno ze środków budżetu Gminy, jak i zewnętrznego dofinansowania, pochodzącego ze środków Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego, w ramach Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych o charakterze użyteczności publicznej. Na terenie Gminy zorganizowano 14 linii autobusowych:

- Linia 1: Szczawin Szkoła – Trębki – Szczawin Szkoła;
- Linia 2: Szczawin Szkoła – Suserz – Helenów Słupski – Janki – Szczawin Szkoła;
- Linia 3: Szczawin Szkoła – Helenów – Waliszew – Szczawin Szkoła;
- Linia 4: Szczawin Szkoła – Reszki – Waliszew – Szczawin Szkoła;

- Linia 5: Szczawin Szkoła – Suserz – Adamów – Łuszczanów – Szczawin Szkoła;
- Linia 6: Szczawin Szkoła – Przychód – Trębki – Szczawin Szkoła;
- Linia 7: Trębki Szkoła – Wola Trębska – Józefków – Trębki Szkoła;
- Linia 8: Trębki Szkoła – Wola Trębska – Trębki Szkoła;
- Linia 9: Trębki Szkoła – Kamieniec – Trębki Szkoła;
- Linia 10: Trębki – Szczawin Kościelny;
- Linia 11: Szczawin Szkoła – Modrzew – Osowia – Kaleń – Szczawin Szkoła;
- Linia 12: Szczawin Szkoła – Helenów Drugi – Reszki – Staw – Szczawin Kościelny;
- Linia 13: Szczawin Szkoła – Helenów Drugi – Reszki – Staw – Szczawin Kościelny;
- Linia 14: Szczawin Szkoła – Mościska – Osowia – Szczawin Szkoła.

Wskazane trasy poszczególnych linii autobusowych zostały powiększone o 4 względem tras wyznaczonych w pierwszej uchwale dotyczącej organizacji publicznego transportu zbiorowego na terenie Gminy Szczawin Kościelny – Uchwale nr XXV/140/20 Rady Gminy Szczawin Kościelny z dnia 23 listopada 2020 roku.

Transport zorganizowany przeznaczony jest na potrzeby wszystkich mieszkańców Gminy oraz uczniów dojeżdżających do placówek edukacyjnych na terenie Gminy. Spośród 44 kursów wszystkich linii autobusowych, 30 kursów odbywa się w dniach nauki szkolnej. Pozostałe kursy realizowane są niezależnie od funkcjonowania placówek oświatowych, we wszystkie dni robocze, od poniedziałku do piątku oraz w weekendy.

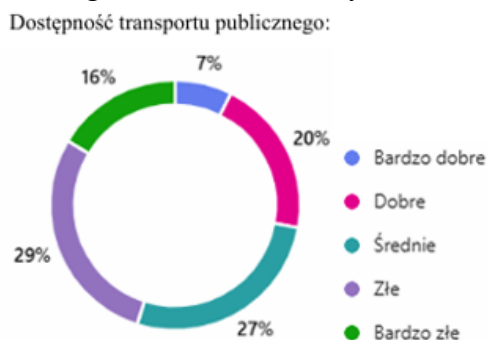
Poza kursami wewnątrzgminnymi, przewoźnik PKS Gostynin Sp. z o.o., na zlecenie Starostwa Powiatowego w Gostyninie, organizuje również kursy na trasach pomiędzy Szczawinem Kościelnym a Gostyninem, Łodzią, Pacyną, Sannikami, Gąbinem oraz Warszawą (do dworca kolejowego Warszawa Zachodnia). Większość z nich również odbywa się jedynie w dni nauki szkolnej. Jedynie w kierunkach Gostynina, Łodzi oraz Warszawy są one zapewnione we wszystkie dni robocze oraz wybrane dni wolne. Największa dostępność kursów autobusowych jest w relacji Szczawin Kościelny – Gostynin. Pozostałe linie dysponują pojedynczymi kursami.

Zorganizowany transport autobusowy jest obecnie jedynym dostępnym środkiem transportu zbiorowego na terenie Gminy Szczawin Kościelny. Najbliżej położony dworzec kolejowy znajduje się w Gostyninie oraz w Sierakówku, około 15 km od Szczawina Kościelnego. Obsługują one linię kolejową nr 33 relacji Kutno – Brodnica.

Zdaniem mieszkańców dostępność transportu publicznego na terenie Gminy Szczawin Kościelny pozostaje na niskim poziomie. Około 35% respondentów oceniło ją jednoznacznie negatywnie, a 27% na średnim poziomie. Pozytywne opinie transport publiczny zyskał jedynie wśród 27% respondentów (Wykres 16.).

Wykres 16. Dostępność transportu publicznego według opinii respondentów badania ankietowego.

Źródło: badanie ankietowe 2025

Gmina Szczawin Kościelny posiada słabo rozwiniętą infrastrukturę rowerową. Według stanu na lipiec 2026 roku, na terenie Gminy wykonane były jedynie dwa ciągi pieszo-rowerowe – na odcinku drogi wojewódzkiej nr 573 pomiędzy Szczawinem Kościelnym a Kaleniem oraz w miejscowości Szczawinek. Całkowita długość tych ciągów wynosiła około 2 km.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ **Dostępność transportu publicznego na terenie Gminy oceniona została, w badaniu ankietowym, negatywnie**, co świadczy o konieczności dalszego, stałego monitorowania potrzeb komunikacyjnych mieszkańców w celu dostosowywania kursów istniejących środków transportu zbiorowego do rzeczywistych potrzeb mieszkańców.
- ⇒ Układ transportowy Gminy opiera się na **drogach wojewódzkich nr 573 oraz 574**, pełniących rolę głównych korytarzy komunikacyjnych i obsługujących zarówno ruch lokalny, jak i tranzytowy.
- ⇒ Uzupełnieniem sieci komunikacyjnej Gminy są **drogi powiatowe oraz gminne**, wyprowadzające ruch samochodowy na drogi wyższego rzędu.
- ⇒ Istotne znaczenie na obszarach rozproszonej zabudowy mieszkaniowej mają **drogi wewnętrzne**. Zapewniają one również obsługę pól uprawnych przez maszyny rolnicze.
- ⇒ **Gmina stale podejmuje prace związane z podnoszeniem standardu technicznego dróg gminnych i wewnętrznych**. Uczestniczy ona również w inwestycjach powiatowych w zakresie modernizacji dróg należących do tego zarządcy, a usytuowanych na terenie Gminy Szczawin Kościelny.
- ⇒ Na terenie Gminy funkcjonuje **publiczny transport zbiorowy, organizowany zarówno przez samorząd gminny, jak i Starostwo Powiatowe**. W obu przypadkach wykonawcą usługi pozostaje Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Sp. z o.o. w Gostyninie.
- ⇒ **Transport zbiorowy, funkcjonujący na terenie Gminy zapewnia bezpieczny dowóz uczniów do placówek szkolnych** oraz umożliwia poruszanie się po terenie Gminy oraz powiatu pozostałych mieszkańców, zarówno w dni robocze, jak i weekendy.
- ⇒ Poza transportem autobusowym, na terenie Gminy nie występują inne środki transportu zbiorowego. **Najbliżej zlokalizowaną linią kolejową jest linia nr 33 relacji Kutno – Brodnica**, której przystanki o największej dostępności dla mieszkańców Gminy Szczawin Kościelny zlokalizowane są w Gostyninie oraz Sierakówku.
- ⇒ Gmina Szczawin Kościelny dysponuje również **slabo rozwiniętą infrastrukturą rowerową**. Jedyne jej elementy zlokalizowane są wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 573, a łączna ich długość wynosi około 2 km.

5.3.2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna stanowi jeden z podstawowych elementów warunkujących jakość życia mieszkańców oraz utrzymanie odpowiednich standardów sanitarnych i środowiskowych na terenie Gminy.

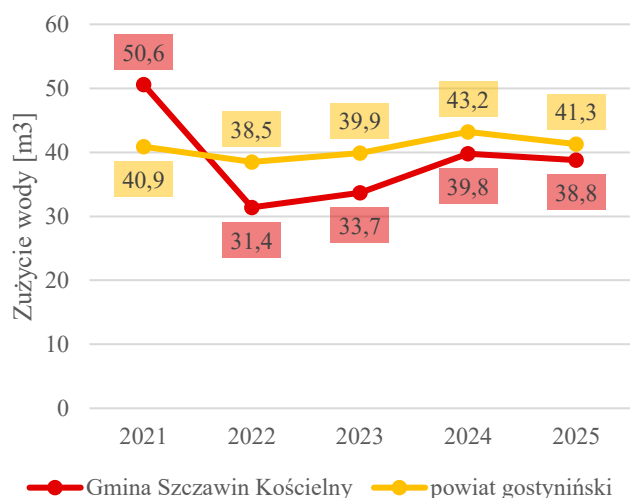
Gmina Szczawin Kościelny nie posiada spółek komunalnych ani wyodrębnionej jednostki odpowiedzialnej za gospodarkę komunalną. Zadania związane z eksploatacją i utrzymaniem infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz realizacją usług komunalnych wykonywane są bezpośrednio przez Gminę przy wykorzystaniu własnych zasobów organizacyjnych i technicznych.

5.3.2.1. Wodociągi

System wodociągowy Gminy Szczawin Kościelny opiera się na trzech stacjach uzdatniania wody, zlokalizowanych w Szczawinie Kościelnym, Suserzu oraz Pieryszewie. Średniodobowa wydajność poszczególnych ujęć głębinowych wynosi odpowiednio 1127 m³/d, 1150 m³/d oraz 138 m³/d. Z kolei średnia, dobową produkcją wody w sieci wodociągowej osiąga poziom 345

przewodzone były prace modernizacyjne i doposażeniowe w SUW Suserz, koncentrujące się przede wszystkim na samej studni głębinowej. W 2025 roku, zarówno w Suserzu, jak i w Szczawinie Kościelnym, zamontowane zostały lampy UV o działaniu bakteriobójczym.

W latach 2021-2025 wielkość zużycia wody w gospodarstwach domowych, przypadająca

na 1 mieszkańca, uległa znaczącemu zmniejszeniu, o około 12 m³ (Wykres 18.). Szczególny spadek zaobserwowano w 2022 roku. Od tego czasu, poziom zużycia wody utrzymuje się na relatywnie stabilnym poziomie. W porównaniu do powiatu gostynińskiego, od 2022 roku Gmina Szczawin Kościelny odnotowuje mniejsze zużycie wody.

Wykres 18. Zużycie wody w gospodarstwie domowym na 1 mieszkańca w Gminie Szczawin Kościelny i powiecie gostynińskim w latach 2021-2025.

Źródło: BDL-GUS

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ System wodociągowy Gminy ma niemal **pełne pokrycie przestrzenne i jest oparty na trzech stacjach uzdatniania wody**, rozmieszczonych w miejscowościach Szczawin Kościelny, Suserz oraz Pieryszew.
- ⇒ Poszczególne stacje uzdatniania wody obsługują wyodrębnione obszary, z czego **największy z nich przynależy do SUW Suserz, a najmniejszy do SUW Pieryszew**. Z gminnego systemu wodociągowego wyłączone są obręby Wola Parcel, Misiadła oraz Mościska, w których zabudowania mieszkalne obsługiwane są z indywidualnych źródeł wody, a w części Mościsk – z wodociągu z terenu Gminy Gostynin.
- ⇒ **Wzrost liczby przyłączy przy jednoczesnym zachowaniu stałej długości sieci wodociągowej świadczy o dobrym rozmieszczeniu sieci na terenie Gminy i odpowiednim przygotowaniu terenów przydatnych do zabudowy mieszkaniowej w infrastrukturę wodociągową**. Jednocześnie, można wnioskować, że nowa zabudowa mieszkaniowa powstaje w głównych ośrodkach mieszkalnych, zapobiegający tym samym nadmiernemu rozpraszaniu zabudowy, generującemu nieekonomiczne inwestycje w infrastrukturę.
- ⇒ Sieć wodociągowa Gminy Szczawin Kościelny wykazuje **stosunkowo wysoki poziom awaryjności**, przy czym na przestrzeni lat 2021-2025 odnotował on znaczną poprawę. Wpływ na to miały przeprowadzone modernizacje i przebudowy, realizowane sukcesywnie w kolejnych latach. Ponadto, w 2025 roku rozpoczęto rozbudowę stacji w Szczawinie Kościelnym, w której planowane jest zwiększenie automatyzacji procesów odpowiedzialnych za ciągłą i efektywną dostawę wody do odbiorców.
- ⇒ Poziom zużycia wody w gospodarstwach domowych na terenie Gminy wykazuje znaczącą poprawę względem 2021 roku, czego przyczyną może być zarówno **racjonalizacja gospodarowania zasobami wodnymi, jak i zwiększenie dokładności pomiarów zużycia wody**. Jednocześnie, znacznie wyższy poziom zużycia w 2021 roku może być skorelowany z dużą liczbą awarii, które generowały zwiększone straty wody.

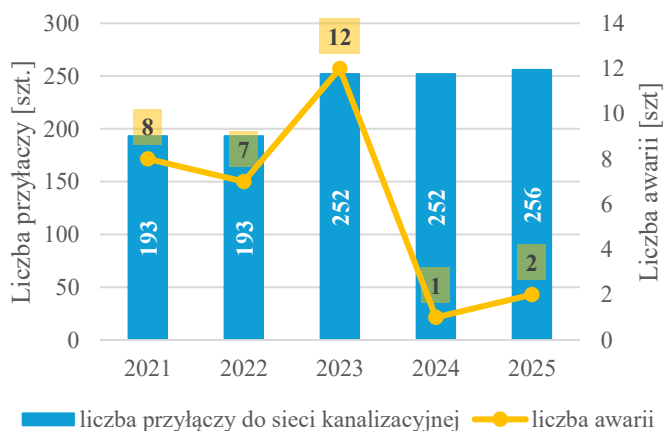
5.3.2.2. Kanalizacja

Sieć kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Szczawin Kościelny jest zdecydowanie mniej rozwiniętym elementem infrastruktury technicznej niż sieć wodociągowa. Obejmuje ona swoim zasięgiem jedynie siedem miejscowości – Szczawin Kościelny, Szczawinek, Szczawin Borowy Kolonia, Kaleń, Sewerynów, Helenów oraz Trębki. Łączna długość sieci kanalizacyjnej w 2025 roku wynosiła 10 km, czyli o 2 km więcej niż w latach 2021-2023. Wzrost ten wynikał z przeprowadzonych w 2024 i 2025 roku prac związanych z budową sieci kanalizacyjnych na terenie miejscowości Szczawinek, Sewerynów, Szczawin Borowy Kolonia oraz Helenów. Ścieki komunalne z istniejącej sieci kanalizacyjnej odprowadzane są do trzech oczyszczalni ścieków, zlokalizowanych w Szczawinie Kościelnym oraz Trębkach. Pierwsza z nich – oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna w Szczawinie Kościelnym, o dopuszczalnej, dobowej przepustowości 205 m³, obsługuje obszar Szczawina Kościelnego poprzez kanalizację grawitacyjną oraz obszar Szczawinka poprzez kanalizację grawitacyjno – tłoczną. Pozostałe dwie, znajdują się w Trębkach. Oczyszczalnia biologiczna, o przepustowości 13,2 m³/dobę, obsługuje miejscowość za pomocą kanalizacji grawitacyjnej. Druga oczyszczalnia znajduje się przy Szkole Podstawowej w Trębkach i jest wykorzystywana na potrzeby placówki i przyległych budynków mieszkalnych.

W obszarach objętych infrastrukturą kanalizacyjną, na przestrzeni lat 2021-2025 zwiększała się liczba przyłączy do budynków (Wykres 19.). W ciągu pięciu, analizowanych lat wzrost ten wynosił 63 przyłącza, przy czym w 2025 roku całkowity poziom skanalizowania wciąż pozostawał na niskim poziomie, wynoszącym około 18%. Jednocześnie, poziom awaryjności sieci kanalizacyjnej wykazuje znaczną poprawę, szczególnie w latach 2024-2025, w których wystąpiły jedynie maksymalnie 2 awarie, czyli o 10 awarii mniej niż w 2023 roku.

Wykres 19. Liczba przyłączy i awarii sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.

Źródło: BDL-GUS, Raport o stanie Gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

Jednym z powodów poprawy sprawności infrastruktury kanalizacyjnej może być modernizacja oczyszczalni biologicznej w Trębkach, przeprowadzona w 2023 roku i polegająca przede wszystkim na budowie studni kanalizacyjnej, bioksybloku przeznaczonego do bezpiecznej utylizacji zanieczyszczeń organicznych oraz redukcji związków biogenych, a także niezbędnych elementów towarzyszących infrastrukturze.

W związku z niskim stopniem skanalizowania Gminy Szczawin Kościelny, większość gospodarstw domowych korzysta z indywidualnych instalacji gromadzenia i oczyszczania ścieków komunalnych, w postaci zarówno zbiorników bezodpływowych, jak i przydomowych oczyszczalni ścieków. W latach 2024-2026 Gmina realizuje zadanie „Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Szczawin Kościelny”, w ramach którego planowane jest wybudowanie 74 instalacji na terenie nieruchomości mieszkalnych w Gminie. Jest ono realizowane wraz ze wsparciem finansowym Samorządu Województwa Mazowieckiego w

ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. W 2026 roku na ten cel pozyskano dofinansowanie w wysokości 1,5 mln. zł.

Dzięki realizacji wyżej wymienionego zadania, już w 2024 roku zaobserwowano niemal dwukrotny wzrost liczby przydomowych oczyszczalni ścieków względem 2023 roku. Niemniej, zbiorniki bezodpływowe nadal zdecydowanie dominują w strukturze indywidualnych instalacji gromadzenia i oczyszczania ścieków komunalnych. Ich liczba przewyższa ponad 16-krotnie liczbę przydomowych oczyszczalni w 2025 roku. W całym okresie analiz, przyrost liczby zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni był zbliżony i wynosił odpowiednio 45 zbiorników i 39 oczyszczalni przydomowych (Tabela 9.).

Tabela 9. Liczba indywidualnych instalacji gromadzenia i oczyszczania ścieków komunalnych na terenie Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.

	2021	2022	2023	2024	2025	Bilans
Zbiorniki bezodpływowe	827	827	827	846	872	45
Przydomowe oczyszczalnie ścieków	15	26	26	49	54	39

Źródło: BDL-GUS

Gmina zapewnia odbiór ścieków komunalnych ze zbiorników bezodpływowych, zlokalizowanych w jej obrębie poprzez usługi podmiotów prywatnych, dysponujących wozami asenizacyjnymi. Przy oczyszczalni ścieków w Szczawinie Kościelnym zlokalizowana jest z kolei zlewnia ścieków.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ System kanalizacyjny Gminy Szczawin Kościelny obejmuje **niewielki obszar, skoncentrowany głównie w największych ośrodkach osadniczych**, tj. w Szczawinie Kościelnym i przyległych miejscowościach oraz w Trębkach.
- ⇒ Do obsługi sieci kanalizacyjnej przeznaczone są przede wszystkim **dwie, odrębne oczyszczalnie ścieków w Szczawinie Kościelnym oraz w Trębkach**. Efektywność obsługi miejscowości Trębki w zakresie odbioru ścieków komunalnych zwiększa **dotatkowa oczyszczalnia przy Szkole Podstawowej**, obsługująca placówkę oraz sąsiadujące zabudowania mieszkaniowe.
- ⇒ Niski poziom skanalizowania Gminy powoduje **konieczność wykorzystywania indywidualnych instalacji gromadzenia i oczyszczania ścieków**, wśród których **częściej wykorzystywane są wciąż zbiorniki bezodpływowe** niż przydomowe oczyszczalnie ścieków. Stanowią one jednak istotne zagrożenie dla ochrony wód i gleby ze względu na wysokie ryzyko wystąpienia nieszczelności zbiorników.
- ⇒ W warunkach rozproszonej zabudowy mieszkaniowej, **pełne pokrycie kanalizacją sanitarną jest nieuzasadnione ekonomicznie oraz organizacyjne**. W związku z tym zasadne jest rozwijanie form wsparcia dla mieszkańców w zakresie indywidualnych instalacji. **Od 2024 roku samorząd realizuje zadanie polegające na budowie przydomowych oczyszczalni ścieków**. Stanowi to kluczowe działanie w obszarze gospodarki ściekowej, kierującą ją na rozwiązania proekologiczne i mniej zagrażające środowisku.
- ⇒ Prowadzone modernizacje oczyszczalni ścieków oraz bieżące naprawy instalacji kanalizacyjnych odgrywają istotną rolę w kształtowaniu wysoko sprawnego systemu gospodarowania ściekami komunalnymi, co w konsekwencji przyczynia się do obniżenia liczby występujących awarii.

5.3.3. Sieć telekomunikacyjna

Gmina Szczawin Kościelny charakteryzuje się stosunkowo słabo rozwiniętą infrastrukturą telekomunikacyjną, co wynika przede wszystkim z jej wiejskiego i rolniczego charakteru, przekładającego się na duże rozproszenie zabudowy mieszkaniowej. Na jej terenie funkcjonują cztery stacje bazowe telefonii komórkowej, zlokalizowane w miejscowości Szczawin Kościelny oraz Suserz. W pierwszej z wymienionych lokalizacji znajdują się trzy stacje bazowe, należące do operatorów: T-Mobile Polska S.A., Orange Polska S.A., Polkomtel Sp. z o.o. oraz P4 Sp. z o.o. W miejscowości Suserz zlokalizowana jest z kolei stacja obsługiwana przez Orange Polska S.A. i T-Mobile Polska S.A. Zasięg sieci komórkowych wspomagany jest

również przez stacje bazowe rozmieszczone na terenie gmin sąsiadujących, m.in. Gąbina, Oporowa czy Gostynina. Ze względu jednak na ich znaczną odległość od terenów zabudowy mieszkaniowej na terenie Gminy Szczawin Kościelny, mają one marginalny wpływ na jakość zasięgu telefonii komórkowej mieszkańców Gminy (Rysunek 7.).

Rysunek 7. Rozmieszczenie bazowych stacji sieci telefonii komórkowej na terenie Gminy Szczawin Kościelny oraz gmin sąsiednich.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k i SI2PEM

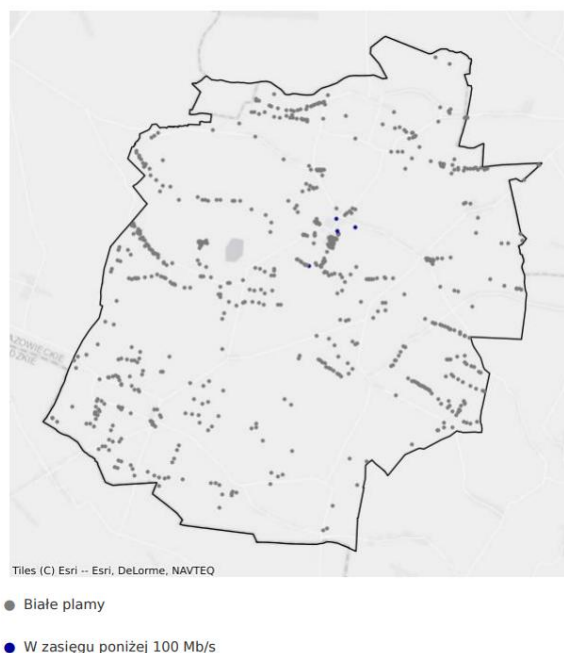
Zgodnie z danymi zawartymi w Raporcie „Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do Internetu”, opracowanym przez Instytut Łączności dla IV kwartału 2025 roku, na terenie Gminy Szczawin Kościelny zidentyfikowano 1 948 punktów adresowych. Dostęp do usług szerokopasmowych posiadało 1 280 punktów adresowych, co stanowi ponad 65% wszystkich punktów. Jednocześnie 673 punktów adresowych wskazano jako tzw. białe plamy NGA, czyli obszary pozbawione dostępu do sieci umożliwiającej świadczenie usług o przepustowości co najmniej 30 Mb/s. W tej grupie 668 punktów pozostawało całkowicie pozbawionych dostępu do Internetu.

W latach 2023-2025 mieszkańcy Gminy zgłosili 47 zapotrzebowań na Internet. Na terenie Gminy działają podmioty świadczące dostęp do Internetu zarówno w segmencie detalicznym, jak i hurtowym. Rzeczywisty zasięg stacjonarnego Internetu obejmuje ponad 57% wszystkich punktów adresowych, a jego jakość utrzymywana jest w 99,45% punktów adresowych na poziomie przepustowości 1000 Mb/s. Najczęściej stosowanym medium przekazu usług są połączenia światłowodowe. Występują one w 86,49% podłączeń. Pozostała część adresów obsługiwana jest przez połączenia kablowe parowe miedziane.

Zidentyfikowane białe plamy rozproszone są na całym terenie Gminy Szczawin Kościelny. Niewielkie skupiska o natężonym wykluczeniu widoczne są w rejonie miejscowości Wola Trębska, Osowia, Słup, Helenów oraz Staw. W miejscowości Szczawin Kościelny wykazuje się również adresy o najniższych parametrach dostępu do Internetu, czyli o przepustowości poniżej 100 Mb/s (Rysunek 8.)

Rysunek 8. Lokalizacja adresów sklasyfikowanych jako Białe Plamy oraz adresy o niższych parametrach dostępu do Internetu.

Źródło: Raport „Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do Internetu”, Województwo Mazowieckie, IV kwartał 2025 r.

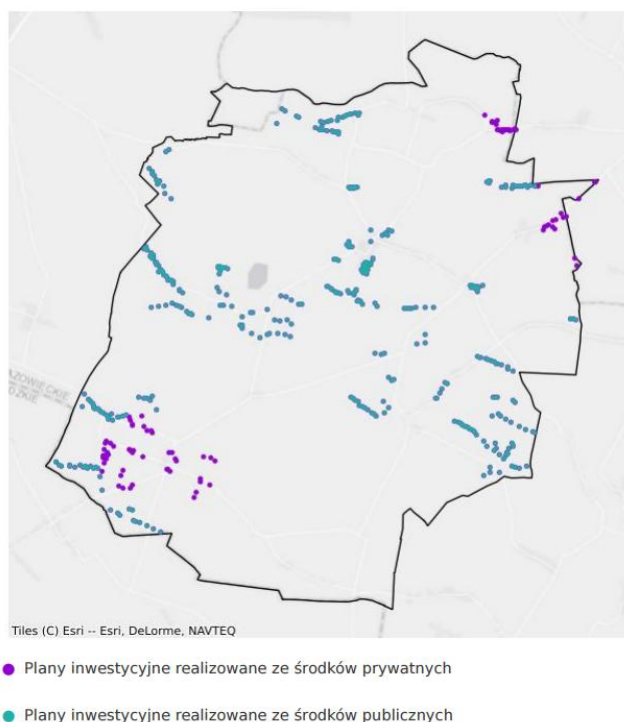
W planach inwestycyjnych na najbliższe 3 lata przewiduje się objęcie zasięgiem stacjonarnego dostępu do usług szerokopasmowych 487 punktów adresowych (Rysunek 9.), w tym:

- 63 punkty znajdujące się już w zasięgu rzeczywistym,
- 4 punkty znajdujące się już w zasięgu wyłącznie hurtowym,
- 2 punkty znajdujące się już w zasięgu teoretycznym,
- 400 punktów znajdujących się w planie inwestycyjnym ze środków publicznych,
- 418 punktów będących białymi plamami.

Plany przewidziane do realizacji z wykorzystaniem środków publicznych realizowane są w ramach Krajowego Programu Odbudowy.

Rysunek 9. Mapa inwestycji planowanych na terenie Gminy Szczawin Kościelny w zakresie zwiększania dostępu do usług szerokopasmowych.

Źródło: Raport „Polska w zasięgu stacjonarnego dostępu do Internetu”, Województwo Mazowieckie, IV kwartał 2025 r.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

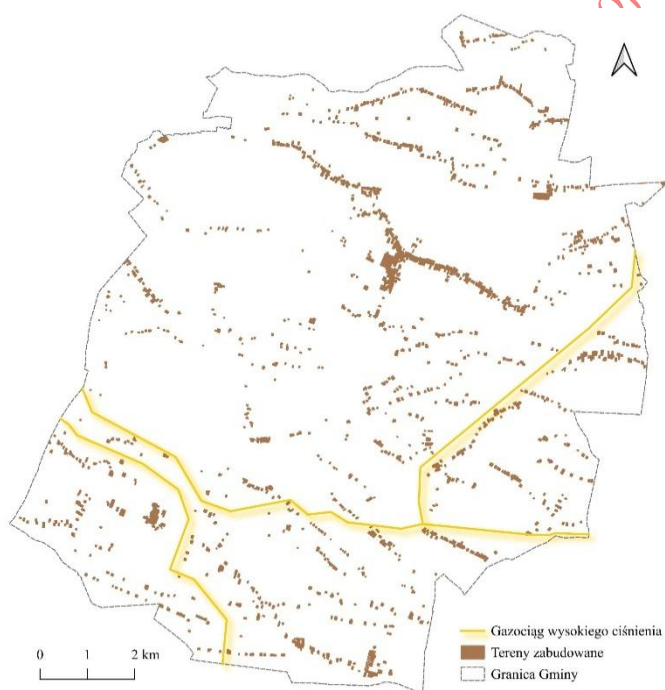
- ⇒ Gmina Szczawin Kościelny posiada **umiarkowany stopień pokrycia stacjonarnym Internetem szerokopasmowym**. Istotnym problemem pozostaje nadal duży udział zidentyfikowanych białych plam w ogólnej liczbie punktów adresowych.
- ⇒ **Większość punktów adresowych korzysta z sieci światłowodowej**, zapewniającej wyższą stabilność dostaw usług niż połączenia kablowe.

- ⇒ Do punktów adresowych posiadających dostęp do zasięgu internetowego, **usługi te dostarczane są w wysokiej jakości**, o czym świadczy przepustowość 1000 Mb/s w 99,45% punktów adresowych.
- ⇒ **Rozmieszczenie infrastruktury telekomunikacyjnej odzwierciedla rozproszony i wiejski charakter zabudowy w Gminie**, przez co część peryferyjnych miejscowości pozostaje słabiej obsłużona niż centralne obszary osadnicze.
- ⇒ Ograniczona liczba stacji bazowych telefonii komórkowej powoduje, że **jakość usług mobilnych jest mniej stabilna w części miejscowości oddalonych od głównych punktów nadawczych**.
- ⇒ **Obecne plany inwestycyjne zakładają zwiększanie dostępności usług szerokopasmowych na terenie Gminy Szczawin Kościelny**, co jest niezbędnym działaniem do wyeliminowania zagrożenia wykluczeniem cyfrowym mieszkańców.

5.3.4. Sieć gazowa i ciepłownictwo

System zaopatrzenia w ciepło na terenie Gminy Szczawin Kościelny ma charakter zdecentralizowany i opiera się głównie na indywidualnych źródłach ogrzewania w budynkach mieszkalnych oraz obiektach użyteczności publicznej. Na obszarze Gminy nie funkcjonuje zbiorczy system ciepłowniczy ani dystrybucyjna sieć gazowa, co jest typowe dla jednostek o rozproszonej zabudowie i niskiej gęstości zaludnienia.

Przez teren Gminy przebiegają jednak dwa gazociągi wysokiego ciśnienia – DN 1000 MOP 8,4 MPa relacji Gustorzyn - Wronów oraz DN 200 Leśniewice – Pacyna – Gąbin wraz z rozgałęzieniem – gazociąg DN 150 (Rysunek 10.). Oba gazociągi stanowią strategiczną

infrastrukturę o znaczeniu krajowym. Pierwszy z wymienionych został zrealizowany w ramach II etapu inwestycji Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A., obejmującego odcinek gazociągu pomiędzy Leśniewicami oraz Rawą Mazowiecką. Cały gazociąg Gustorzyn – Wronów stanowi szlak przesyłowy pomiędzy zachodnią i południowo – wschodnią Polską. Gazociąg DN 200 Leśniewice – Pacyna – Gąbin, stanowi z kolei połączenie, zarządzane przez Polską Spółkę Gazownictwa Sp. z o.o.

Rysunek 10. Przebieg gazociągu wysokiego ciśnienia na terenie Gminy Szczawin Kościelny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k i Open Infrastructure Map

Z danych Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB) wynika, że na obszarze Gminy Szczawin Kościelny zdecydowanie dominują budynki ogrzewane wyłącznie paliwami stałymi – stanowią one 81,04% zasobu budynkowego (1 137 budynków). W tej grupie najczęściej występują kotły pozaklasowe (500 kotłów), ogrzewacze na paliwa stałe (248) oraz kotły klasy 3 lub 4 (237) (Tabela 10.). Kotły automatyczne lub zasypowe 5 klasy lub ekoprojekt

stanowią około 11% kotłów w tej grupie. Rozwiązania mieszane oparte na paliwach stałych stanowią marginalne znaczenie. Udział budynków wyposażonych wyłącznie w niskoemisyjne źródła ciepła jest równy 13,33%, z czego dominują wśród nich kotły gazowe (132 sztuki). Zauważalna jest również w tym zestawieniu liczebność pomp ciepła (34 sztuki). Dodatkowo, 3,35% budynków wykorzystuje systemy hybrydowe, łączące źródła niskoemisyjne z instalacjami na paliwa stałe, co ogranicza efekt redukcji emisji.

Tabela 10. Struktura budynków w podziale na źródła ciepła z paliw stałych i niskoemisyjnych na terenie Gminy Szczawin Kościelny (stan na dzień 27.07.2026 r.)

Rodzaj źródła	Liczba budynków	[%]
BUDYNKI WYŁĄCZNIE ZE ŹRÓDŁAMI CIEPŁA NA PALIWA STAŁE:	1 137	81,04
kocioł automatyczny kl. 5 lub ekoprojekt	97	6,91
kocioł zasypowy kl. 5 lub ekoprojekt	33	2,35
kocioł kl. 3 lub kl. 4	237	16,89
kocioł pozaklasowy	500	35,64
ogrzewacz na paliwo stałe	248	17,68
mix źródeł na paliwa stałe 1 (kocioł pozaklasowy + ogrzewacz)	15	1,07
mix źródeł na paliwa stałe 2 (w tym kocioł kl. 5 lub ekoprojekt)	5	0,36
Mix źródeł na paliwa stałe 3 (pozostałe przypadki)	2	0,14
BUDYNKI WYŁĄCZNIE ZE ŹRÓDŁAMI CIEPŁA NISKOEMISYJNYMI:	187	13,33
pompa ciepła	34	2,42
ogrzewanie elektryczne	6	0,43
kocioł gazowy	132	9,41
kocioł olejowy	9	0,64
sieć ciepłownicza	4	0,29
mix źródeł bezemisyjnych + źródeł niskoemisyjnych	2	0,14
BUDYNKI ZARÓWNO ZE ŹRÓDŁAMI CIEPŁA NA PALIWA STAŁE JAK I NISKOEMISYJNYMI/BEZEMISYJNYMI:	47	3,35
Źródła c.o. niskoemisyjne lub bez emisyjne + kocioł kl. 5 lub ekoprojekt	1	0,07
źródła c.o. niskoemisyjne lub bez emisyjne + kocioł poniżej klasy 5	6	0,43
źródła c.o. niskoemisyjne lub bez emisyjne + ogrzewacz na paliwa stałe	36	2,57
źródła c.o. niskoemisyjne lub bez emisyjne + mix źródeł na paliwa stałe	4	0,29
DEKLARACJE DO WERYFIKACJI:	32	2,28

Źródło: Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków

W ostatnich latach prowadzone były również działania, mające na celu poprawę efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza w budynkach użyteczności publicznej. W 2022 roku zakupiony został piec gazowy na potrzeby ogrzania budynku Urzędu Gminy. Na 2026 rok zaplanowano, z kolei, termomodernizację budynków Zespołu Placówek Oświatowych w Szczawinie Kościelnym. Inwestycja ma zostać wykonana przy wsparciu pozyskanego dofinansowania ze środków Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, w ramach inwestycji „Termomodernizacja instytucji edukacyjnych”, współfinansowanej przez Unię Europejską – NextGenerationEU.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

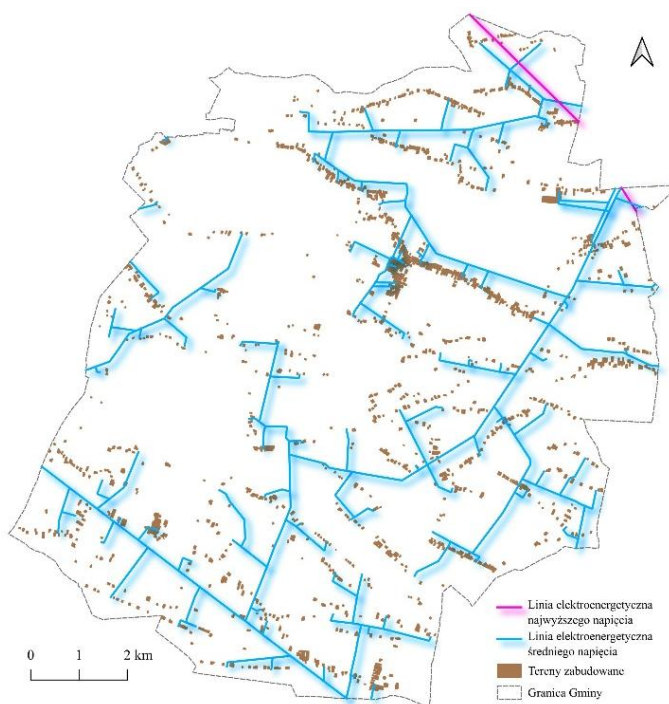
- ⇒ System zaopatrzenia w ciepło budynków na terenie Gminy Szczawin Kościelny ma charakter **całkowicie zdecentralizowany i opiera się na indywidualnych źródłach ogrzewania**.
- ⇒ **Brak sieci gazowej i ciepłowniczej** w znacznym stopniu determinuje dalszy model energetyczny oparty na paliwach stałych.
- ⇒ Gmina Szczawin Kościelny zlokalizowana jest w strategicznym miejscu pod względem rozmieszczenia krajowych połączeń gazowych. **Przez jej południową część przebiegają dwa gazociągi przesyłowe wysokiego ciśnienia**.
- ⇒ Struktura ogrzewania jest **silnie zdominowana przez paliwa stałe**, co stanowi bezpośrednią przyczynę zwiększenia emisyjności sektora energetycznego na terenie Gminy. Udział nowoczesnych, niskoemisyjnych źródeł ciepła wykazuje wciąż marginalne znaczenie.
- ⇒ **Transformacja energetyczna ma charakter rozproszony i zależy głównie od indywidualnych decyzji mieszkańców**.
- ⇒ Działania modernizacyjne w obiektach użyteczności publicznej **stanowią dobry przykład skierowania lokalnej energetyki w kierunku proekologicznych rozwiązań technologicznych**, jednak ich powolna realizacja może skutkować brakiem zauważalnych efektów.

5.3.5. Energia elektryczna

Usługi dostawy energii elektrycznej na terenie Gminy Szczawin Kościelny realizuje Energa Operator S.A. Oddział w Płocku. Główne medium przesyłu energii elektrycznej na terenie Gminy stanowią linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV. W północnej części Gminy przebiega również linia najwyższego napięcia 220 kV relacji Pątnów – Płock – Podoszyce – Mory (Rysunek 11.). Operatorem systemu przesyłowego, w którym zawiera się również wymieniona linia, są Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. Na terenie Gminy Szczawin Kościelny nie ma zlokalizowanego żadnego głównego punktu zasilania (GPZ). Najbliższy GPZ, zasilający również sieć elektroenergetyczną na terenie Gminy, znajduje się w Gąbinie.

Rysunek 11. Przebieg linii elektroenergetycznych na terenie Gminy Szczawin Kościelny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k i Open Infrastructure Map

Zgodnie z art. 7 ust. 8l oraz 8m ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo Energetyczne (Dz.U. 2026 poz. 43, z późn. zm.), przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się dystrybucją energii elektrycznej jest zobowiązane raz na 3 miesiące publikować zaktualizowane dane dotyczące wartości łącznej dostępnej mocy przyłączeniowej o napięciu znamionowym powyżej 1kV z podziałem na stacje elektroenergetyczne lub ich grupy wchodzące w skład sieci o napięciu znamionowym równym 110 kV i wyższym, a także planowanych ich zmian w okresie najbliższych pięciu lat. Na podstawie powyższego przepisu, Energa Operator S.A. publikuje regularnie „Informację o wartości łącznej dostępnej mocy przyłączeniowej [MW] dla źródeł przyłączanych do sieci Energa – Operator SA o napięciu znamionowym wyższym niż 1kV” oraz „Informację o wartości łącznej dostępnej mocy przyłączeniowej [MW] dla odbiorców przyłączanych do sieci Energa – Operator SA o napięciu znamionowym wyższym niż 1kV”. Pierwsza z nich odnosi się do wolnych mocy sieci, jakie pozwalają na przyłączenie nowych instalacji wytwórczych, np. farm wiatrowych czy fotowoltaicznych. Druga z kolei, odnosi się do liczby nowych odbiorców, których system jest w stanie obsłużyć. Według stanu na dzień 30 czerwca 2026 r., sieci należące do grupy Płock, obsługującej Gminę Szczawin Kościelny posiadały 30 MW wolnych mocy przyłączeniowych dla źródeł. Od 2028 roku planowane jest również sukcesywne zwiększanie ich do poziomu 195 MW w 2035 roku. W przypadku wolnych mocy przyłączeniowych dla odbiorców, grupa Płock dysponuje w 2026 roku 145 MW mocy. W latach 2026-2035 planowane jest zwiększenie do 205 MW.

Zgodnie z „Planem rozwoju na lata 2026-2031”, opublikowanym przez Energa Operator S.A., Gmina Szczawin Kościelny została nim objęta w zakresie podłączenia nowych odbiorców.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Zaopatrzenie Gminy Szczawin Kościelny w energię elektryczną **opiera się na sieci elektroenergetycznej średniego napięcia 15 kV**, a jej istotnym elementem jest również przebiegająca przez północną część Gminy **linia najwyższego napięcia 220 kV**, stanowiąca ważny element krajowego systemu przesyłowego.
- ⇒ Brak zlokalizowanego na terenie Gminy głównego punktu zasilania oznacza, że lokalny system elektroenergetyczny **jest w dużym stopniu uzależniony od infrastruktury zewnętrznej**, w szczególności od GPZ w Gostyninie.
- ⇒ Dostępne moce przyłączeniowe wskazują, że **sieć obsługująca Gminę posiada obecnie możliwości przyłączania nowych źródeł wytwórczych oraz nowych odbiorców**, co stwarza korzystne warunki dla rozwoju inwestycji energetycznych i mieszkaniowo-usługowych.
- ⇒ Planowany wzrost wolnych mocy przyłączeniowych dla źródeł w perspektywie do 2035 roku **może sprzyjać rozwojowi lokalnej energetyki odnawialnej**, w tym instalacji fotowoltaicznych i innych rozproszonych źródeł wytwórczych.
- ⇒ Ujęcie Gminy w „Planie rozwoju na lata 2026-2031” dystrybutora energii elektrycznej w zakresie podłączenia nowych odbiorców potwierdza, że **obszar ten został uwzględniony w planowanych działaniach operatora systemu dystrybucyjnego**, co powinno sprzyjać poprawie dostępności infrastruktury elektroenergetycznej.

5.3.6. Energia pochodząca z odnawialnych źródeł energii

W warunkach rosnących kosztów energii, wymogów transformacji klimatyczno-energetycznej oraz potrzeby wzmacniania lokalnego bezpieczeństwa energetycznego rozwój odnawialnych źródeł energii staje się jednym z istotnych kierunków rozwoju również dla Gminy Szczawin Kościelny. Ma to szczególne znaczenie w przypadku rozproszonej, wiejskiej zabudowy mieszkaniowej, gdzie energetyka rozproszona, prosumencka i oparta na lokalnych zasobach może stanowić realne uzupełnienie tradycyjnego systemu zaopatrzenia w energię.

„Plan Zagospodarowania Województwa Mazowieckiego” wskazuje, że lokalne uwarunkowania środowiskowe i funkcjonalno-przestrzenne Gminy Szczawin Kościelny sprzyjają rozwojowi na jej terenie energetyki słonecznej, wiatrowej oraz geotermalnej.

Pierwszy rodzaj uwarunkowany jest występującym całkowitym promieniowaniem słonecznym, które z wykonanych pomiarów szacuje się na 10,01-10,25 MJ/m² w ciągu roku, czyli jako jeden z obszarów o najbardziej korzystnych warunkach nasłonecznienia w województwie mazowieckim. Obecnie na terenie Gminy zlokalizowane są dwie farmy fotowoltaiczne. Znajdują się one w rejonie Szczawina Borowego Wsi, Helenowa oraz Budek Suserskich.

Warunki rozwoju energetyki wiatrowej ocenione są z kolei na poziomie bardzo korzystnym. Na terenie Gminy oraz w jej sąsiedztwie również działają instalacje wykorzystujące ten zasób. Jedna z nich jest zlokalizowana w miejscowości Suserz. W niedalekim sąsiedztwie, na terenie Gminy Długoleka zlokalizowana jest także druga turbina.

Pod względem rozwoju energetyki geotermalnej, Gmina Szczawin Kościelny należy do obszarów o umiarkowanym potencjale. Zlokalizowana jest na terenie grudziądzko-warszawskiego okręgu geotermalnego, gdzie temperatura wód geotermalnych na głębokości 2000 m p.p.t. wynosi około 50°C. W związku z tym, zasoby geotermalne mogą być wykorzystywane jedynie w geotermii niskotemperaturowej z wykorzystaniem pomp ciepła, co staje się mało korzystnym ekonomicznie rozwiązaniem, biorąc pod uwagę niezbędną infrastrukturę towarzyszącą.

Gmina podejmuje zróżnicowane działania, mające na celu implementację mniejszych instalacji odnawialnych źródeł energii w przestrzeni gminnej. W 2020 roku, uczestniczyła w programie pilotażowym Krajowej Agencji Poszanowania Energii S.A. „Słońce dla Gmin”. Był on dedykowany jednostkom samorządu terytorialnego jako wsparcie inwestycji w odnawialne źródła energii. W ramach programu zrealizowano instalację fotowoltaiczną na dachu Szkoły Podstawowej w Trębkach. W 2025 roku, samorząd pozyskał również dofinansowanie w ramach programu „Mazowsze dla klimatu” ze środków budżetu Województwa Mazowieckiego na zakup lamp solarnych. Łącznie, na terenie całej Gminy zostało zamontowanych 15 lamp solarnych.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

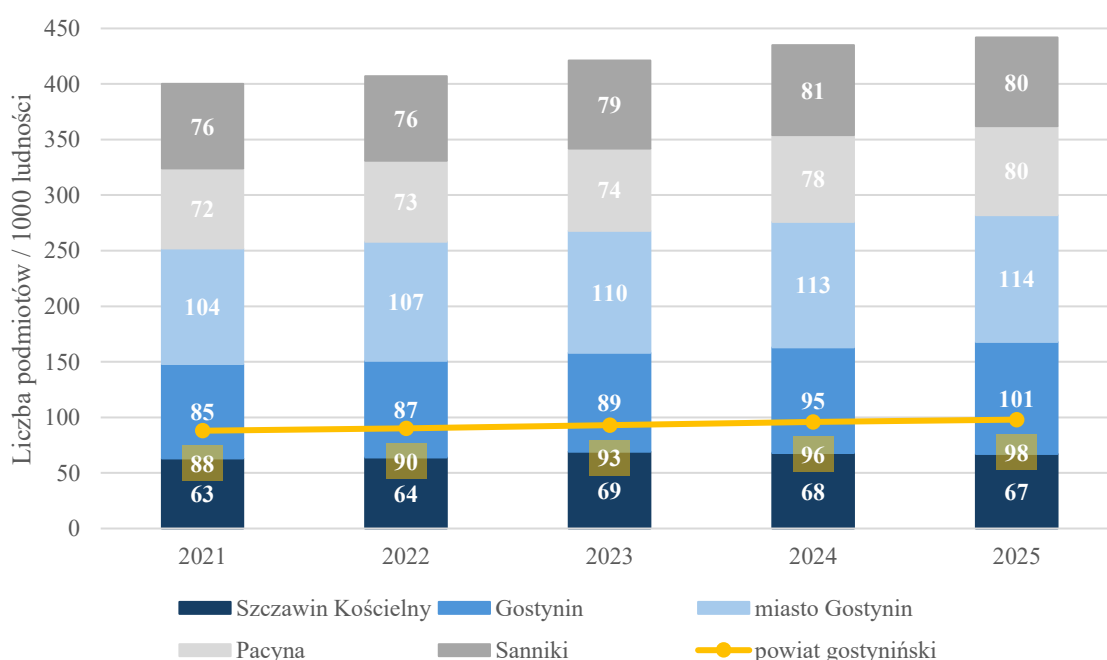
- ⇒ Gmina Szczawin Kościelny posiada **korzystne warunki przyrodniczo oraz funkcjonalno-przestrzenne do rozwoju energetyki słonecznej oraz wiatrowej**, co stanowi jej największy potencjał w zakresie odnawialnych źródeł energii.
- ⇒ Mimo występowania na terenie Gminy zasobów wód geotermalnych, **wykorzystanie ich w energetyce jest mało ekonomiczne** ze względu na zbyt niskie parametry jakościowe tych wód.

- ⇒ Obecnie na terenie Gminy funkcjonują już wielkopowierzchniowe instalacje odnawialnych źródeł energii, np. farmy fotowoltaiczne oraz turbina wiatrowa, będące podstawą do ukierunkowania nowych przedsięwzięć w tym zakresie.
- ⇒ Odnawialne źródła energii są stopniowo wprowadzane również w przestrzeni publicznej Gminy, zarówno jako działania własne Gminy, jak i partycypacja samorządu w programach zewnętrznych.
- ⇒ Rozwój energetyki prosumenckiej i rozproszonej będzie w przyszłości zwiększać bezpieczeństwo energetyczne gminy oraz ograniczać zależność od zewnętrznych źródeł energii.

5.4. Gospodarka i rynek pracy

Profil gospodarczy gminy kształtowany jest przede wszystkim przez aktywność przedsiębiorczą mieszkańców oraz zewnętrznych inwestorów, a także rodzaj prowadzonej działalności. W Gminie Szczawin Kościelny widoczna jest najniższa, z całego powiatu, liczba podmiotów gospodarki narodowej przypadająca na 1000 mieszkańców, co oznacza, że gospodarka Gminy Szczawin Kościelny w najmniejszym stopniu wpływa na aktywność przedsiębiorczą i rozwój gospodarczy całego powiatu. W porównaniu do średniej powiatowej, liczba podmiotów na 1000 ludności w Gminie Szczawin Kościelny jest corocznie niższa o około 30 podmiotów, przy czym zachowuje ona trendy ogólnopowiatowe w zakresie ogólnego przyrostu wartości wskaźnika na przestrzeni lat 2021-2025 (Wykres 20.).

Wykres 20. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 ludności w gminach powiatu gostynińskiego w latach 2021-2025.

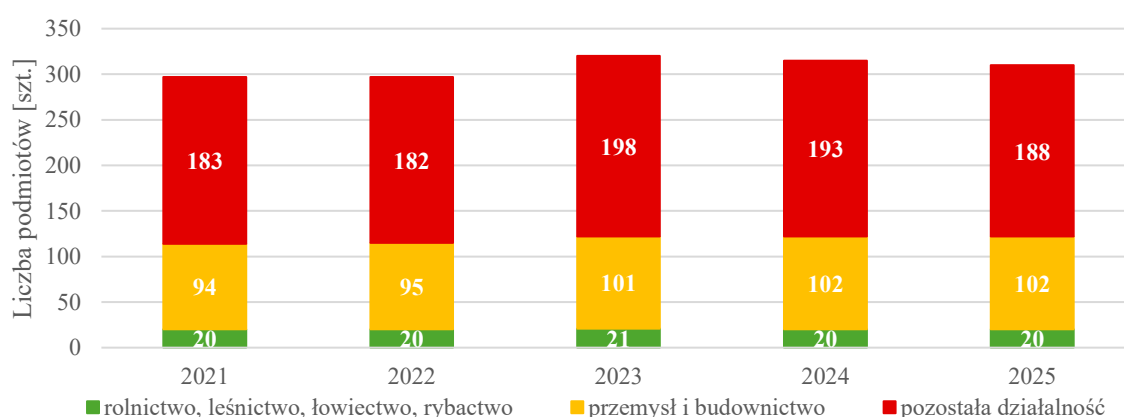

Źródło: BDL-GUS

Rozpatrując sytuację jedynie Gminy Szczawin Kościelny, widoczna jest zmienna sytuacja lokalnej gospodarki. W latach 2021-2023 odnotowywany był regularny przyrost liczby podmiotów gospodarczych, których w następnym okresie zaczęło ubywać (Wykres 21.). Szczególne zmiany zaobserwowano w sekcji G obejmującej działalność związane z handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Mimo

pozostawania we wszystkich latach jedną z większych sekcji w Gminie, odnotowała ona również największy spadek – o 10 podmiotów w okresie 2021-2025. W największym stopniu wpłynęła więc ona na liczebność grupy pozostałych działalności, przedstawionych na wykresie poniżej. Jako drugą, najliczniejszą grupę wyróżnia się przemysł i budownictwo, przy czym działalności związane z budownictwem corocznie stanowiły od 83,33% do 88,30% całej grupy. Najmniej liczną, lecz utrzymującą najbardziej stabilną liczebność była grupa podmiotów zajmujących się rolnictwem. Przez cały analizowany okres, w Gminie było zarejestrowanych 20 takich podmiotów, przy czym 4 z nich stanowiły kółka rolnicze - w Suserzu, Szczawinie Borowym Wsi, Szczawinie Kościelnym oraz Szczawinku. Obecnie nie wykazują one już aktywnej działalności. W przeszłości działały jako dobrowolne organizacje, zrzeszające rolników, których celem jest wspieranie ich w prowadzeniu działalności rolniczej oraz reprezentowaniu interesu społeczności rolniczej na forum publicznym. Działalność kółek rolniczych określona jest przepisami ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników (Dz.U. 2025 poz. 781, z późn. zm.).

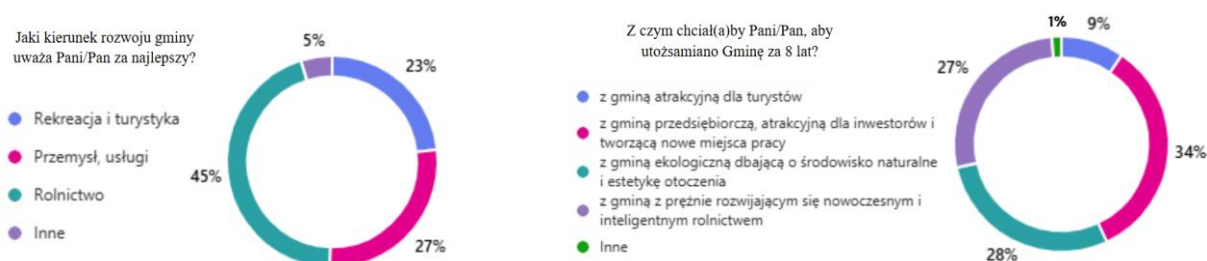
Wykres 21. Podmioty gospodarki narodowej według działalności PKD w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.

Źródło: BDL-GUS

Najczęściej wskazywanym, przez respondentów badania ankietowego, profilem gospodarczym Gminy jest rolnictwo (Wykres 22.). To z nim około 27% respondentów chciałoby utożsamiać Gminę Szczawin Kościelny w 2033 roku. Jako drugi sektor wskazuje się również przemysł i usługi (27%). Rekreacja i turystyka mimo uzyskania 23% poparcia, nie były równie często typowane jako stan docelowy, do którego dążyłaby Strategia Rozwoju Gminy. Najwięcej osób wskazało, że Gmina powinna wyróżniać się przedsiębiorczością, atrakcyjnością dla inwestorów oraz nowymi miejscami pracy (34%). W rozwoju powinny być uwzględniane również aspekty ochrony środowiska naturalnego i estetyki otoczenia (28%).

Wykres 22. Kierunki rozwoju gospodarczego Gminy Szczawin Kościelny wskazywane przez respondentów badania ankietowego.

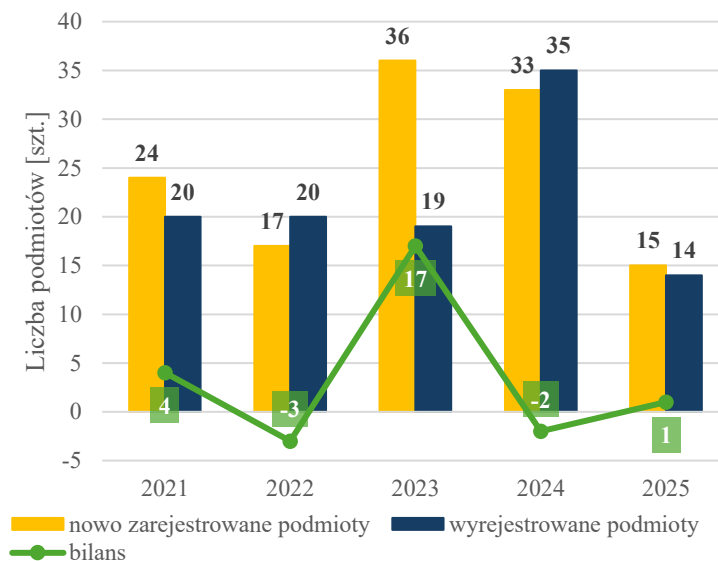

Źródło: badanie ankietowe 2025

Na zmienną liczebność podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Szczawin Kościelny ma wpływ zarówno dynamika rejestrowania się nowych przedsiębiorstw, jak i dynamika ich ubywania. W latach 2021-2025 widoczna jest przewaga dodatniego bilansu pomiędzy obiema grupami, co oznacza, że częściej liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw przewyższa liczbę wyrejestrowanych podmiotów. Jedynie w latach 2022 oraz 2024 bilans ten odnotował ujemne wartości (Wykres 23.). Z kolei 2023 rok wyróżniał się pod względem największego przyrostu nowych podmiotów.

Wykres 23. Nowo zarejestrowane podmioty w Gminie Szczawin Kościelny w porównaniu do wyrejestrowanych w latach 2021-2025.

Źródło: BDL-GUS

~„Strategia gminy powinna dotyczyć tworzenia nowych miejsc pracy i otwarcia na przedsiębiorczość. Gmina powinna stać się atrakcyjna dla inwestorów i młodych ludzi, chcących się osiedlić.”

~„Wspieranie lokalnych rolników i rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego.”

~„Rolnictwo wraz z uwzględnieniem OZE.”

Cytaty wolnych wypowiedzi respondentów z badania ankietowego 2025

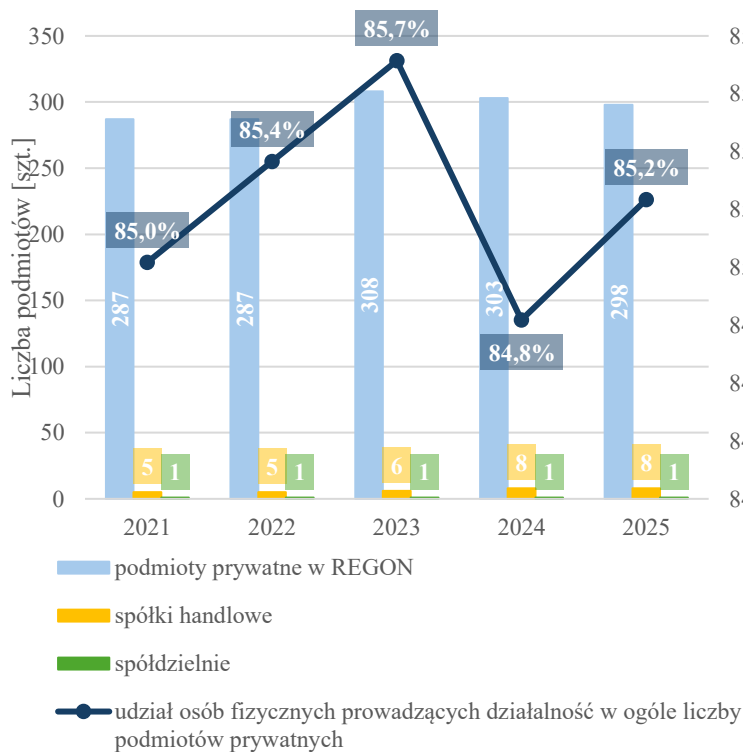
Podmioty gospodarcze, zarejestrowane na terenie Gminy Szczawin Kościelny, w przeważającej większości funkcjonują jako mikroprzedsiębiorstwa, liczące maksymalnie 9 pracowników (Tabela 11.). W 2025 roku udział mikroprzedsiębiorstw w całkowitej liczbie podmiotów gospodarczych na terenie Gminy wynosił 98%. Małe przedsiębiorstwa, liczące od 10 do 49 pracowników oraz średnie przedsiębiorstwa z kadrą pracowniczą od 50 do 249 osób stanowiły marginalne znaczenie w lokalnej strukturze przedsiębiorstw. W całym okresie analiz na terenie Gminy nie funkcjonowało żadne przedsiębiorstwo zatrudniające powyżej 250 osób.

Tabela 11. Podmioty według wielkości zatrudnienia w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.

Wielkość przedsiębiorstwa	Liczba pracowników	2021	2022	2023	2024	2025
Mikroprzedsiębiorstwa	0-9	291	291	315	309	304
Małe przedsiębiorstwa	10-49	4	4	4	5	5
Średnie przedsiębiorstwa	50-249	2	2	1	1	1
Duże przedsiębiorstwa	Powyżej 250	0	0	0	0	0

Źródło: BDL-GUS

W strukturze własnościowej podmiotów gospodarczych w Gminie Szczawin Kościelny dominują podmioty prywatne, wśród których ponad 84% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, tzw. jednoosobowe działalności gospodarcze (Wykres 24.). Porównując ich coroczne zmiany liczebności ze zmianami pozostałych rodzajów podmiotów, można zauważyć, że miały one największe znaczenie w kształtowaniu co roku sytuacji

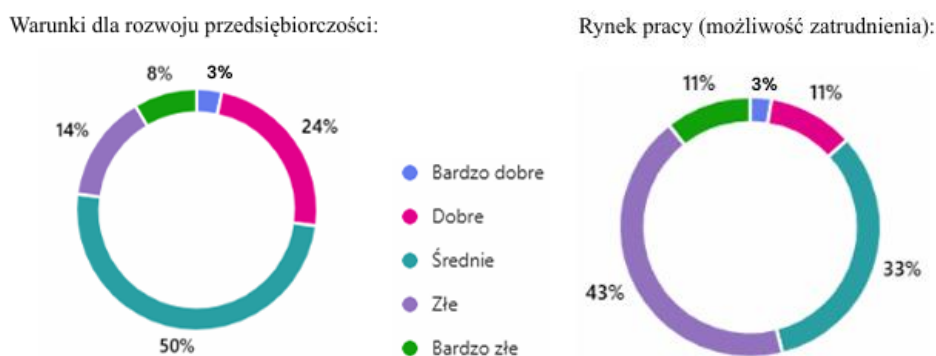

gospodarczej Gminy. Spółki handlowe, na przestrzeni lat 2021-2025, odnotowały wzrost o 3 podmioty, przy czym wszystkie zarejestrowane spółki stanowią kapitał krajowy, bez udziału zasobów zagranicznych. W całym okresie, w rejestrze REGON widniała jedna spółdzielnia - Własnościowa Spółdzielnia Mieszkaniowa w Trębkach (REGON: 610024362), zarządzająca i zaopatrująca w ciepło nieruchomości w budynkach wielorodzinnych.

Wykres 24. Podmioty gospodarcze według własności w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.
Źródło: BDL-GUS

Respondenci badania ankietowego stosunkowo często oceniali negatywnie lokalny rynek pracy, zarówno pod względem możliwości znalezienia pracy, jak i rozwoju własnych przedsiębiorstw (Wykres 25.). Około 87% respondentów oceniło możliwość znalezienia pracy na poziomie jednoznacznie negatywnym lub średnim. Dodatkowo, 72% ankietowanych wyraziło takie same opinie na temat rozwoju przedsiębiorczości.

Wykres 25. Ocena rynku pracy Gminy Szczawin Kościelny wśród respondentów badania ankietowego.

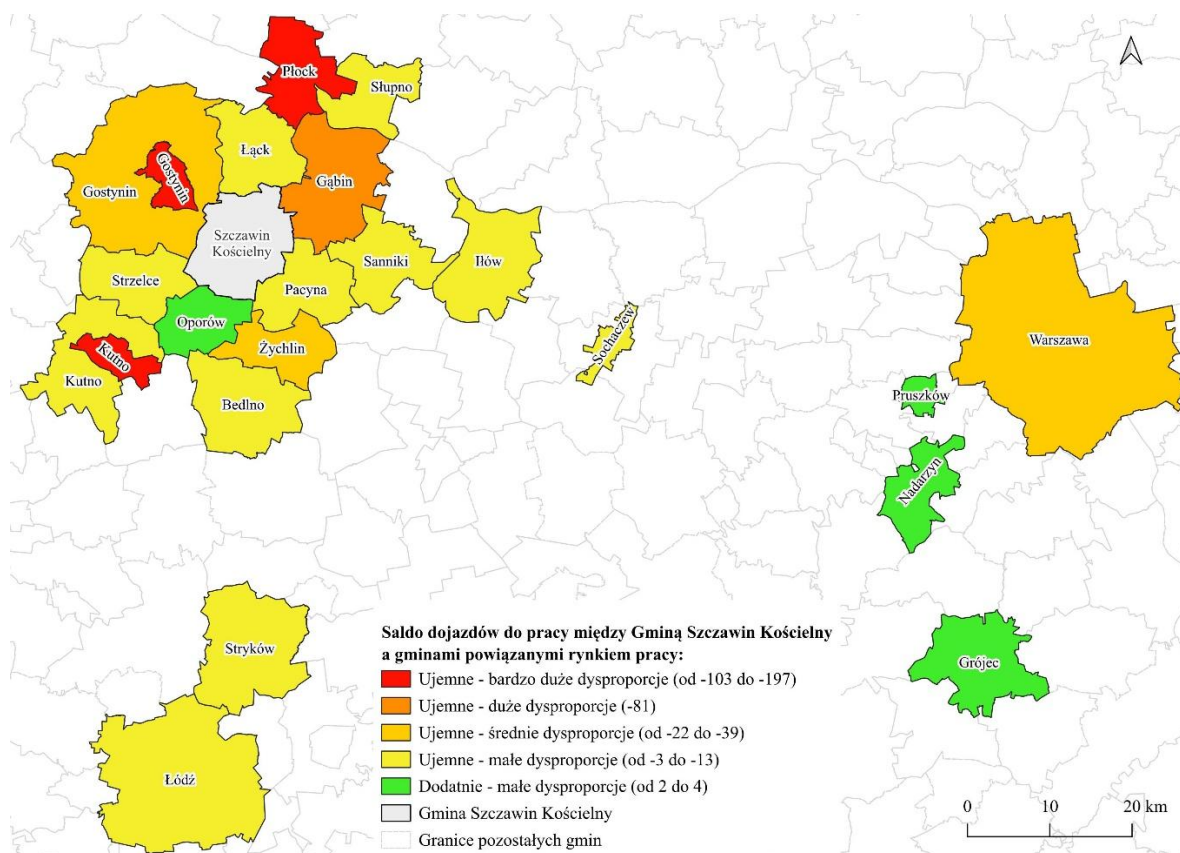

Źródło: badanie ankietowe 2025

Miejszem pracy części mieszkańców Gminy Szczawin Kościelny są również okoliczne gminy i miasta. W celu analizy najczęstszych kierunków przepływów ludności w celach zarobkowych wykorzystano dane Głównego Urzędu Statystycznego, pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) z 2021 roku. Wyniki analizy

pokazują, że Gmina Szczawin Kościelny charakteryzuje się ujemnym bilansem dojazdów do pracy, co oznacza, że dominującą grupą są mieszkańcy wyjeżdżający w celach zarobkowych do innych gmin niż pracownicy przyjeżdżający do Gminy Szczawin Kościelny w tym samym celu (Rysunek 12.). Miejscem pracy największej liczby mieszkańców są okoliczne miasta, w szczególności Płock, Gostynin oraz Kutno. Mimo znaczącej odległości, stosunkowo dużą grupę pracowników przyciąga również Warszawa. Codziennie wyjeżdża do niej około 40 mieszkańców Gminy, a przyjeżdża, w celach zarobowych, około 13 osób. Gmina Szczawin Kościelny odgrywa niewielką rolę jako miejsce zatrudnienia – jedynie gminy Oporów, Nadarzyn, Pruszków oraz Grójec odnotowały kilka osób, pracujących na co dzień na terenie Gminy Szczawin Kościelny.

Rysunek 12. Saldo ludności przyjeżdżającej do pracy w stosunku do ludności wyjeżdżającej do pracy między Gminą Szczawin Kościelny a gminami powiązanymi rynkiem pracy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NSP2021

Drugim wskaźnikiem określającym poziom aktywności zawodowej mieszkańców Gminy Szczawin Kościelny jest poziom bezrobocia. Według danych na koniec 2025 roku, stopa bezrobocia w powiecie gostyńskim wynosiła 11,6%, czyli ponad dwukrotnie więcej niż w całym kraju oraz o ponad 7% więcej niż w województwie mazowieckim. Udział liczby osób bezrobotnych w gminach powiatu gostyńskiego zobrazowano w Tabeli 12. Na tle pozostałych Gmin, odsetek osób bezrobotnych w Gminie Szczawin Kościelny utrzymuje się na umiarkowanym poziomie (4,74%), zbliżonym do poziomu powiatowego (4,48%). Jest to jednak drugi największy wynik w powiecie – przekracza go jedynie gmina Gostynin, odnotowująca udział osób bezrobotnych na poziomie 5,41%. Najmniejszy odsetek bezrobotnych wykazuje z kolei gmina Sanniki (3,39%).

Tabela 12. Udział osób bezrobotnych w całkowitej liczbie mieszkańców poszczególnych gmin powiatu gostynińskiego (stan na 31.12.2025 r.).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gostyninie i BDL-GUS

Nazwa Gminy	Udział osób bezrobotnych
Szczawin Kościelny	4,74%
Miasto Gostynin	4,19%
Gostynin	5,41%
Pacyna	3,89%
Sanniki	3,39%
Powiat gostyniński	4,48%

Na przestrzeni lat 2021 – 2025 widoczny jest ogólny spadek liczby osób bezrobotnych w powiecie gostynińskim (Tabela 13.). Największe, pozytywne zmiany odnotowano w mieście Gostynin (spadek o 70 osób). Gmina Sanniki była z kolei jedyną gminą, na której wykazano wzrost liczby osób bezrobotnych (o 129 osób). W Gminie Szczawin Kościelny ubył 47 osób bezrobotnych. Około połowę całkowitej liczby osób bezrobotnych we wszystkich gminach powiatu gostynińskiego stanowią kobiety. Ich udział w tej grupie waha się od 47,11% w gminie Pacyna do 50,4% w gminie Gostynin. Szczawin Kościelny wykazuje zbliżony poziom do tego z gminy Gostynin (50,0%) oraz do poziomu powiatowego (49,78%). Podobny odsetek odnotowywany jest w odniesieniu do osób długotrwale bezrobotnych – od 55,61% w gminie Sanniki do 62,81% w gminie Pacyna, przy zachowaniu poziomu 59,29% w Gminie Szczawin Kościelny. W strukturze wiekowej, z kolei, częściej problem bezrobocia spotyka osoby powyżej 50. roku życia. Co roku jest ich średnio dwa razy więcej niż bezrobotnych do 25. roku życia.

Tabela 13. Bezrobotni według gmin powiatu gostynińskiego - stan na 31 grudnia 2021 i 2025 roku.

Nazwa Gminy	Liczba bezrobotnych						
	Grudzień 2021 r.	Grudzień 2025 r.	Ogółem na koniec grudnia 2025 r.				
	razem	razem	kobiety	Do 25 roku życia	Powyżej 50 roku życia	Długotrwale bezrobotni	% długotrwale bezrobotnych
Miasto Gostynin	759	689	339	74	198	363	52,69%
Gostynin	678	627	316	80	176	370	59,01%
Pacyna	158	121	57	9	32	76	62,81%
Sanniki	58	187	96	25	46	104	55,61%
Szczawin Kościelny	273	226	113	32	53	134	59,29%
Ogółem	2045	1850	921	220	505	1047	56,59%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Gminy Szczawin Kościelny za 2025 rok, dane Powiatowego Urzędu Pracy w Gostyninie za 2021 i 2025 rok, BDL-GUS

Istotnym czynnikiem rozwoju gospodarczego dla Gminy Szczawin Kościelny jest położenie w zasięgu Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Od 2018 roku, w związku z utworzeniem Polskiej Strefy Inwestycji i wprowadzonej równolegle nowelizacji ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji (Dz.U. 2025 poz. 469, z późn. zm.), zniesione zostały ograniczenia terytorialne działalności Strefy oraz zmianie uległy zasady udzielania wsparcia na nowe inwestycje. W związku z tym, wsparcie w ramach łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej ukierunkowane zostało przede wszystkim na sektor małych i średnich przedsiębiorstw, specjalizujących się w branżach produkcyjnych, nowoczesnych usług dla biznesu (BPO/ SSC/ IT) oraz prowadzących działalność B+R. Wśród wiodących sektorów Strefy wyróżnia się: AGD, spożywczy, przetwórstwo tworzyw sztucznych, kosmetyczno-farmaceutyczne, maszynowe oraz IT/BPO. Przedsiębiorstwa przystępujące do Strefy mają możliwość skorzystania z ulg podatkowych PIT i CIT, programów akceleryjnych,

zapewniających dostęp do większych przedsiębiorstw, dysponujących doświadczeniem, zasobami oraz odpowiednią infrastrukturą oraz oferty edukacyjnej.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Jako podstawowy profil gospodarczy Gminy Szczawin Kościelny, respondenci badania ankietowego wskazywali **rolnictwo, a następnie przemysł oraz usługi**. Niezależnie od sektora gospodarczego, mieszkańcy uważają za priorytet **rozwój lokalnego rynku pracy i przedsiębiorczości**, z jednoczesnym poszanowaniem wartości środowiska przyrodniczego.
- ⇒ Stan lokalnej gospodarki Gminy Szczawin Kościelny, rozumiany poprzez rynek pracy i rozwój przedsiębiorczości, **oceniany jest przez mieszkańców w większości jako negatywny lub wykształcony na umiarkowanym poziomie**. Oznacza to potrzebę podjęcia działań interwencyjnych w kierunku rozwoju zaplecza funkcjonalnego dla nowych miejsc pracy, które przyczynią się do pobudzenia aktywności zawodowej na terenie Gminy i ograniczą konieczność migracji zarobkowych.
- ⇒ Gmina Szczawin Kościelny charakteryzuje się **relatywnie słabym potencjałem gospodarczym na tle powiatu gostynińskiego**, co potwierdza najniższa w powiecie liczba podmiotów gospodarki narodowej przypadająca na 1000 mieszkańców.
- ⇒ **Lokalna gospodarka ma wyraźnie drobną strukturę** i opiera się przede wszystkim na mikroprzedsiębiorstwach oraz jednoosobowych działalnościach gospodarczych, przy bardzo ograniczonej obecności większych podmiotów.
- ⇒ W strukturze branżowej dominują działalności z **usług, szczególnie handlu i napraw pojazdów oraz budownictwa**, rolnictwo natomiast pozostaje stabilnym, lecz nielicznym segmentem lokalnej przedsiębiorczości. Jednocześnie uwagę należy zwrócić na fakt, że duża grupa małych gospodarstw rolnych, działających w celu zaspokojenia własnych potrzeb żywieniowych, często nie jest wykazywana jako podmioty gospodarcze.
- ⇒ Dynamika liczby podmiotów gospodarczych w Gminie jest zmienna, jednak w całym analizowanym okresie **przeważał dodatni bilans między nowo rejestrowanymi a wyrejestrowywanymi firmami**, co wskazuje na utrzymującą się aktywność przedsiębiorczą mieszkańców.
- ⇒ **Działalność lokalnych producentów rolniczych wspierana jest przez kółka rolnicze**, będące organizacjami reprezentującymi interesy rolników na forum instytucjonalnym.
- ⇒ Gmina jest w niewielkim stopniu miejscem zatrudnienia dla własnych mieszkańców, a **rynek pracy ma przede wszystkim charakter dojazdowy**, z dominującym odpływem pracowników do ośrodków zewnętrznych, zwłaszcza Płocka, Gostynina oraz Kutna.
- ⇒ **Poziom bezrobocia w Gminie jest umiarkowany i zbliżony do średniej powiatowej**, a w ostatnich latach odnotowano jego spadek, co świadczy o stopniowej poprawie sytuacji na lokalnym rynku pracy.
- ⇒ **Najbardziej narażonymi na dotknięcie kryzysem bezrobocia są osoby powyżej 50. roku życia oraz kobiety**. Jednocześnie wykazuje się duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych, co może oznaczać, że wymienione grupy pozostają zmarginalizowane na rynku pracy przez długi czas.
- ⇒ **Gmina Szczawin Kościelny znajduje się w zasięgu Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej**, która wspiera rozwój przede wszystkim małych i średnich przedsiębiorstw, działających w obszarze produkcji, nowoczesnych usług dla biznesu oraz badawczo-rozwojowych.

5.4.1. Finanse Gminy

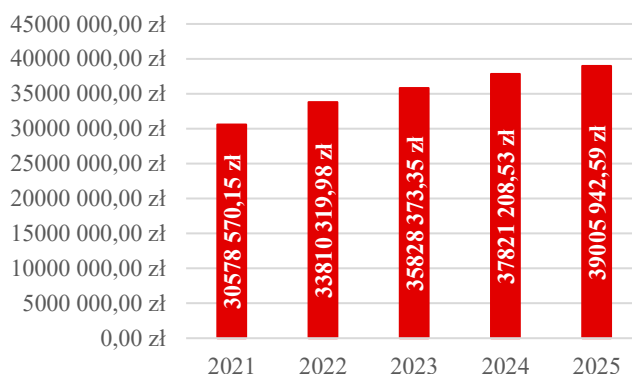
Głównym zadaniem samorządu gminnego jest tworzenie optymalnych warunków do życia oraz rozwoju lokalnej społeczności. Realizacja tego celu wymaga zapewnienia stabilnych źródeł finansowania, które umożliwiają świadczenie wysokiej jakości usług publicznych oraz realizację inicjatyw wspierających rozwój gminy. Kluczową rolę w tym procesie odgrywa budżet gminy, stanowiący podstawowe źródło finansowania zadań publicznych, inwestycji infrastrukturalnych oraz działań o charakterze strategicznym. W tym rozdziale przedstawiono finanse gminy w sposób zbiorczy i ogólny, natomiast szczegółowe wydatki i inwestycje zostały omówione w rozdziałach tematycznych.

DOCHODY

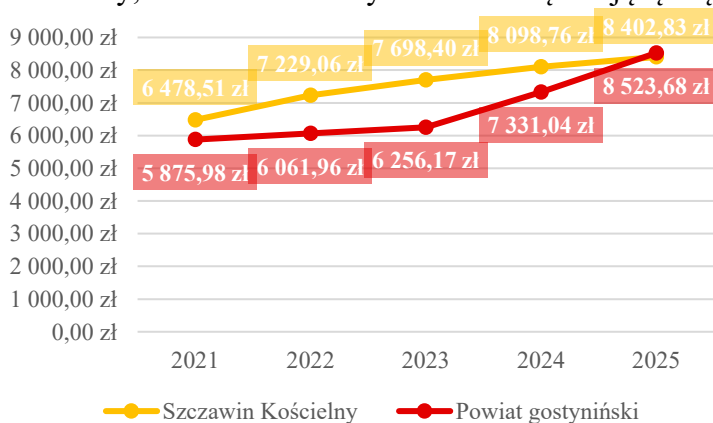
Analiza dochodów budżetowych Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025 wskazuje na ich stopniowy wzrost, w wyniku którego, w 2025 roku wzrosły one o ponad 8 mln zł względem początku okresu analizy (Wykres 26.).

Wykres 26. Dochody ogółem Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.

Źródło: Raport o stanie Gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

Wzrost dochodów przekłada się również na wskaźnik dochodów na jednego mieszkańca. W latach 2021-2025 średnia wysokość dochodów na 1 mieszkańca w Gminie Szczawin Kościelny wynosiła około 7 581 zł. W latach 2021-2024, wskaźnik w Gminie przekraczał średnie wartości powiatowe, osiągając średnią nadwyżkę na poziomie około 1 tys. zł. W 2025 roku średnie dochody na 1 mieszkańca w powiecie przekroczyły wartość w Gminie Szczawin Kościelny, co może wskazywać na zwiększającą się dynamikę dochodów w pozostałych

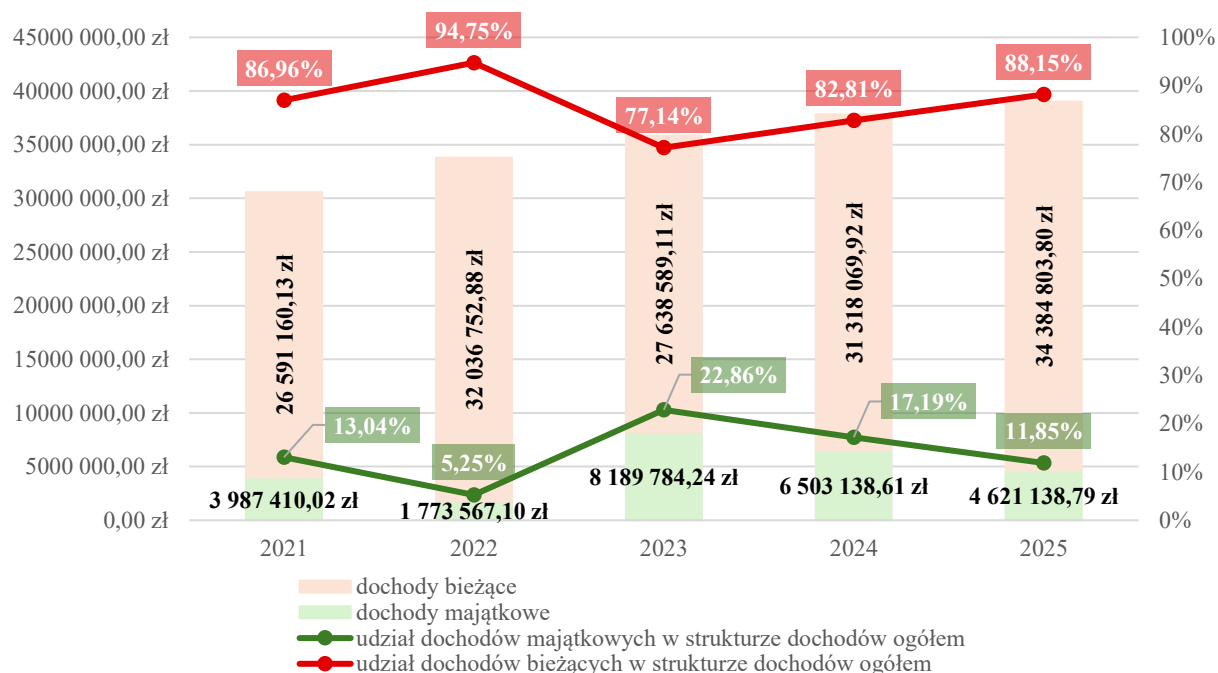
jednostkach powiatu względem Gminy Szczawin Kościelny. W obu przypadkach odnotowano stałe tendencje wzrostowe w zakresie dochodów przypadających na 1 mieszkańca (Wykres 27.).

Wykres 27. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Szczawin Kościelny na tle wszystkich gmin powiatu gostyńskiego w latach 2021-2025.

Źródło: BDL-GUS

W latach 2021-2025 w strukturze dochodów Gminy Szczawin Kościelny dominowały dochody bieżące, które stanowiły od 77,14% do 94,75% dochodów ogółem (Wykres 28.). Dochody majątkowe odgrywały niewielkie znaczenie w całej strukturze, przy czym corocznie wykazywały one zmienną sytuację. Najwyższą wartość dochodów majątkowych osiągnięto w 2023 roku.

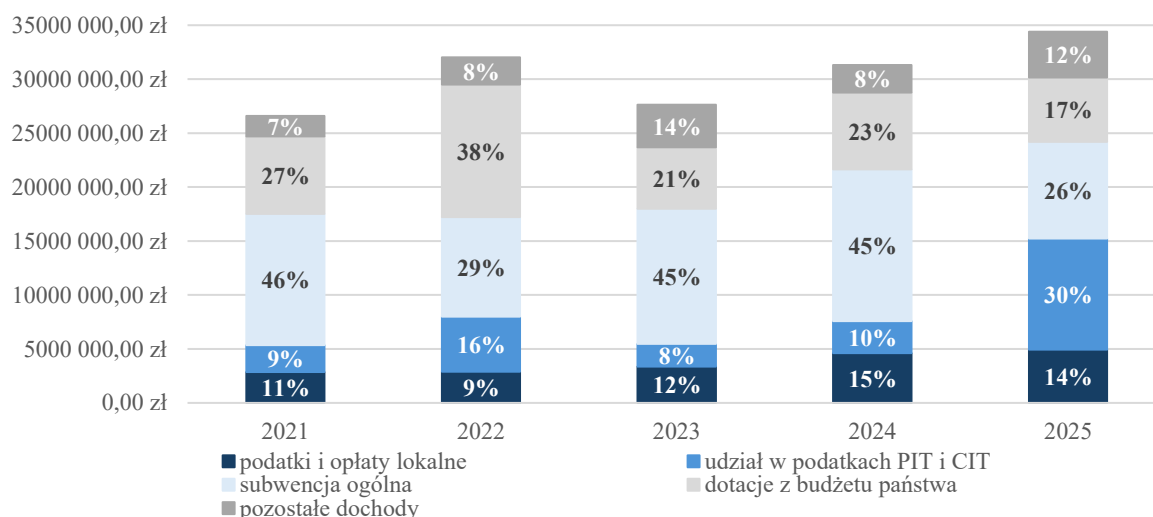
Wykres 28. Podział dochodów ogólnych na bieżące i majątkowe Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.

Źródło: Raport o stanie Gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

W strukturze dochodów bieżących szczególnie istotną rolę odgrywała subwencja ogólna, której udział w dochodach bieżących na przestrzeni lat 2021-2025 wahał się w granicach od 26% do 45% (Wykres 29.). Stosunkowo wysoki udział miały również dotacje z budżetu państwa. Pozytywnym zjawiskiem jest z kolei wzrost udziału podatków i opłat lokalnych, który wynika przede wszystkim ze wzrostu dochodów z podatku od nieruchomości. Na przestrzeni pięciu, analizowanych lat dochody z tytułu podatku od nieruchomości zwiększyły się ponad dwukrotnie. Jedną z przyczyn było podniesienie stawek podatkowych, określanych w drodze corocznej uchwały Rady Gminy. W 2025 roku, udział dochodów z podatku od nieruchomości stanowił ponad 61% wszystkich dochodów z podatków i opłat lokalnych. Na drugim miejscu plasowały się opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, przy czym ich wartość była niemal dwukrotnie mniejsza. Równie ważne zmiany obserwowane są w zakresie udziału w podatkach od osób fizycznych oraz prawnych, z czego podatek CIT stanowi marginalne znaczenie przy wartościach dochodów z podatku PIT. Jego zauważalny przyrost w 2025 roku wynika przede wszystkim ze zmian w prawie podatkowym, w związku z którymi od 2025 roku, dochody z udziału w podatku PIT jednostek samorządu terytorialnego miały być uzależnione od dochodów mieszkańców, a nie stanowić ustalone ogólnie stałe stawki.

Wykres 29. Struktura źródeł dochodów bieżących Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.

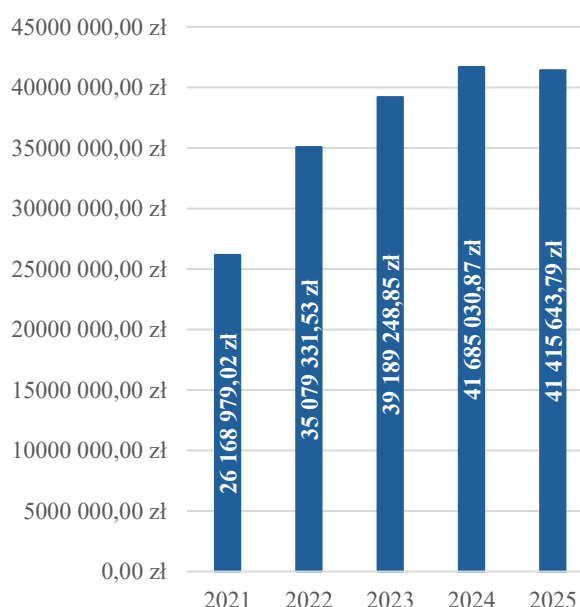
Źródło: Raport o stanie gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025; Sprawozdanie z wykonania budżetu Gminy Szczawin Kościelny za rok 2025

WYDATKI

Wydatki budżetowe Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025 charakteryzowały się stopniowym wzrostem, z czego największy z nich odnotowano w 2022 roku, w którym łączne wydatki w Gminie wzrosły o niemal 9 mln zł względem 2021 roku. W kolejnych dwóch latach, średni roczny wzrost wydatków wynosił około 3 mln zł. W 2025 roku zaobserwowano również spadek względem poprzedniego roku o około 270 tys. zł (Wykres 30.).

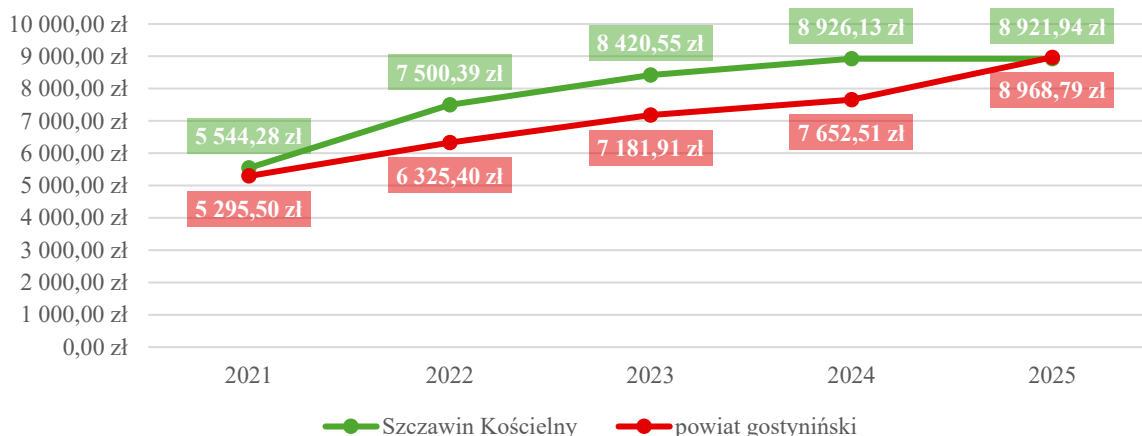
Wykres 30. Wydatki ogółem Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.

Źródło: Raport o stanie gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

Analogicznie, w przeliczeniu na jednego mieszkańca, wydatki również wykazywały tendencję wzrostową (Wykres 31.). Tym samym, tendencje zmian były zbliżone do zmian powiatowych, przy czym w Gminie Szczawin Kościelny zachodziły one szybciej niż w całym powiecie - średni, roczny wzrost wydatków na 1 mieszkańca w Gminie Szczawin Kościelny był niemal 1,5 razy większy niż w powiecie gostynińskim. Tendencja ta została odwrócona w 2025 roku, kiedy wydatki powiatowe przewyższyły wydatki gminne.

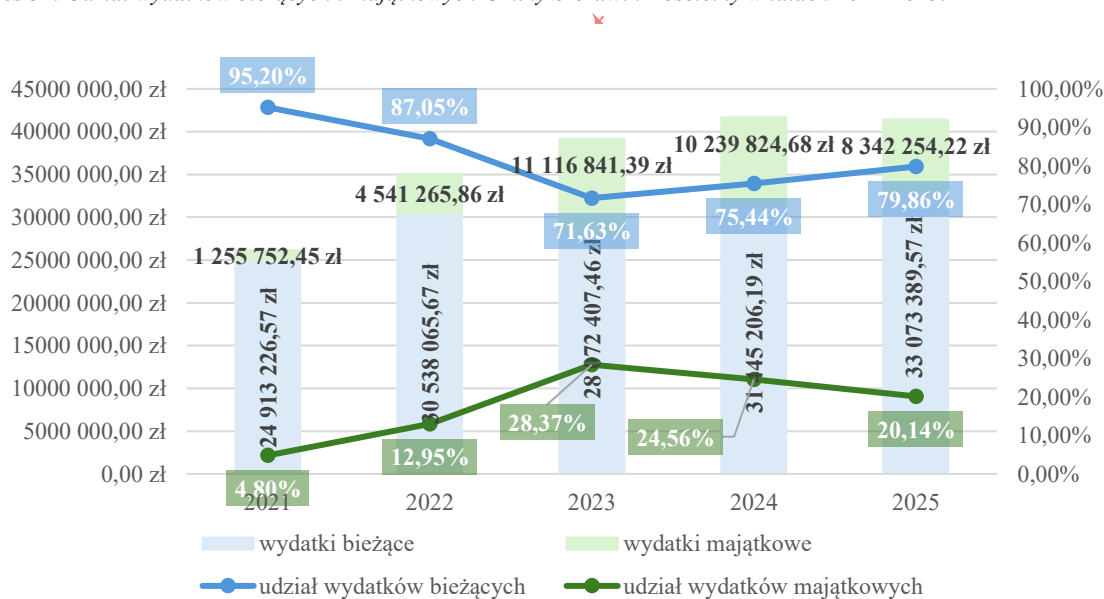
Wykres 31. Wydatki ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Szczawin Kościelny oraz w powiecie gostyńskim w latach 2021-2025.

Źródło: BDL-GUS

Na wzrost łącznych wydatków budżetu Gminy istotny wpływ miały wydatki majątkowe, związane z realizacją zadań inwestycyjnych. Najmniejszy ich udział w strukturze wydatków odnotowano w 2021 roku (4,80%). W kolejnych latach wynosił on od 12,95% do 28,37%. W zestawieniu tym widoczna jest jednak stała przewaga wydatków bieżących, związanych z realizacją ustawowych zadań samorządu oraz utrzymaniem podstawowych usług publicznych (Wykres 32.).

Wykres 32. Udział wydatków bieżących i majątkowych Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.

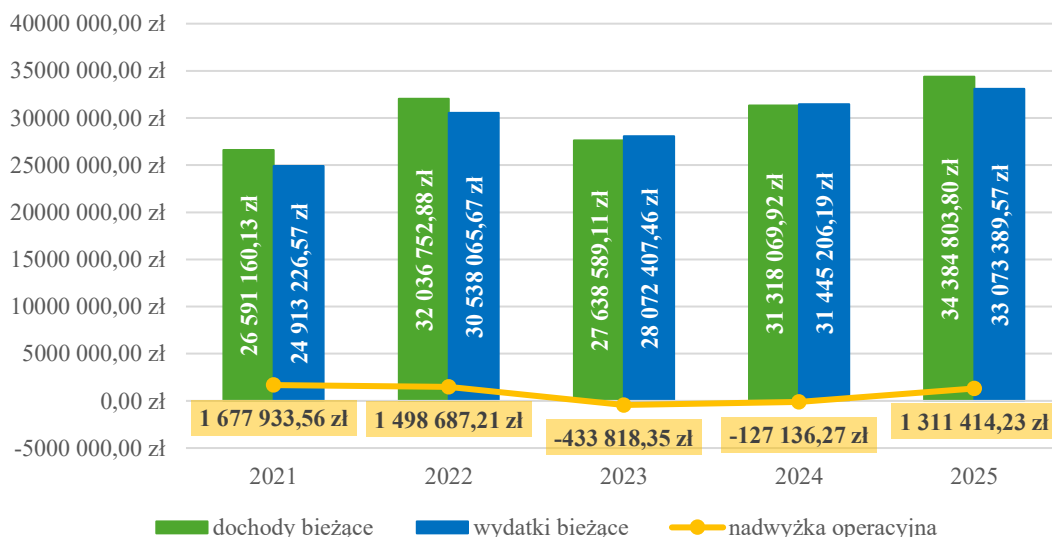
Źródło: Raport o stanie gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

Klasyfikacja budżetowa wydatków Gminy Szczawin Kościelny wskazuje, że największe nakłady finansowe wśród wydatków bieżących związane są z utrzymaniem gminnego systemu oświaty i wychowania. Istotne znaczenie mają również wydatki na administrację publiczną, pomoc społeczną oraz bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową.

ZDOLNOŚĆ INWESTYCYJNA

Analiza sytuacji finansowej Gminy Szczawin Kościelny wskazuje na okresowe wahania równowagi budżetowej w analizowanym okresie. W latach 2023-2024 odnotowany został deficyt budżetowy, wskazujący na brak wystarczających dochodów do pokrycia realizowanych wydatków. Biorąc pod uwagę udział wydatków majątkowych w tym okresie, można wnioskować, że okresowy deficyt związany był ze zwiększoną aktywnością inwestycyjną. W pozostałych latach utrzymywano nadwyżkę budżetową na poziomie około 1,4 mln zł (Wykres 33.).

Wykres 33. Wykonanie budżetu Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025 oraz występowanie nadwyżki operacyjnej.

Źródło: Raport o stanie gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

W latach 2021-2025 stan zadłużenia Gminy Szczawin Kościelny zwiększał się (Tabela 14.). W całym analizowanym okresie wartość długu zwiększyła się o ponad 8,3 mln zł. W 2025 roku, kwota zadłużenia obejmowała niemal 30% łącznych dochodów Gminy, co świadczy o pogłębiających się problemach finansowych jednostki.

Tabela 14. Stan zadłużenia Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.

	2021	2022	2023	2024	2025
Kwota zadłużenia [zł]	3 320 572,75 zł	3 283 674,66 zł	5 941 113,34 zł	8 230 671,61 zł	11 679 998,10 zł
% w dochodach	10,86%	9,71%	16,58%	21,76%	29,94%

Źródło: Raport o stanie gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

W latach 2021-2025, w Gminie Szczawin Kościelny nie istniały żadne dodatkowe formy budżetowe, tj. budżet obywatelski czy fundusz sołecki.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

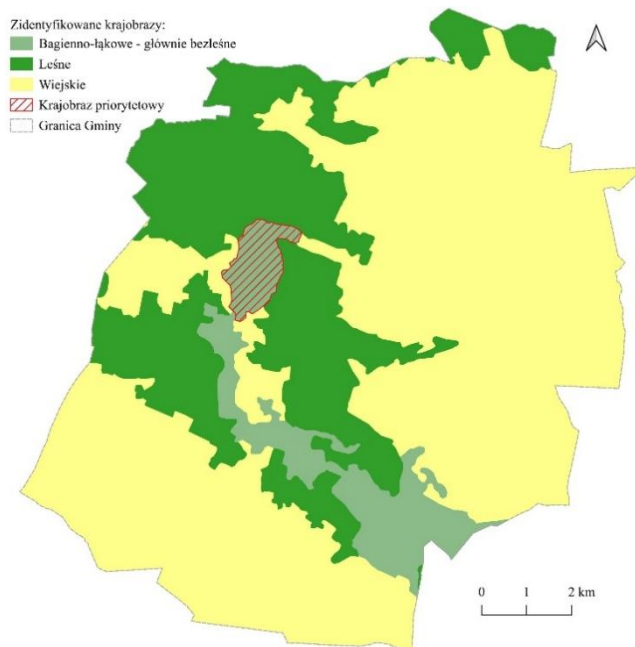
- ⇒ Potencjał dochodowy Gminy Szczawin Kościelny uzależniony jest w znacznym stopniu od **zewnętrznych środków finansowych i realizacji projektów inwestycyjnych**. Wzrost łącznych dochodów Gminy zależał przede wszystkim od zwiększających się dochodów majątkowych, pochodzących przede wszystkim z dotacji i dofinansowań.

- ⇒ Ścisłe powiązanie dochodów majątkowych oraz bieżących od środków zewnętrznych powoduje **duże uzależnienie możliwości realizacji inwestycji od dostępności tych środków**, a także **kształtowanie efektywności świadczonych usług i stopnia realizacji podstawowych zadań ustawowych Gminy**.
- ⇒ Zwiększający się udział dochodów własnych Gminy, w postaci m.in. wzrostu dochodów z udziału w podatku PIT, CIT oraz podatków i opłat lokalnych, może przyczynić się do **poprawy wydolności finansowej jednostki**.
- ⇒ Dominacja wydatków bieżących wskazuje na **znaczne obciążenie budżetu kosztami realizacji podstawowych usług publicznych i zadań ustawowych**.
- ⇒ Wzrost wydatkowania majątkowego może świadczyć o **przyspieszeniu procesów rozwojowych Gminy**, w szczególności w zakresie zapewnienia wysoko sprawnej infrastruktury technicznej.
- ⇒ Niestabilna zdolność finansowa Gminy oraz powiększający się stan zadłużenia mogą przyczynić się do **zmniejszenia potencjału inwestycyjnego Gminy**.
- ⇒ **Brak budżetu obywatelskiego i funduszu sołeckiego** ogranicza udział mieszkańców w bezpośrednim współdecydowaniu o części wydatków publicznych.

5.5. Środowisko przyrodnicze oraz system powiązań przyrodniczych

5.5.1. Środowisko Przyrodnicze

Zgodnie z Audytem Krajobrazowym Województwa Mazowieckiego, na obszarze Gminy Szczawin Kościelny występuje równinne ukształtowanie terenu, a dominującym krajobrazem jest krajobraz wiejski (Rysunek 13.). Zajmuje on ponad 65% powierzchni Gminy, a jego przeważającą formą zagospodarowania są wstęgowo ułożone zespoły niewielkich pól ornych, łąk oraz pastwisk. Pozostałą część Gminy tworzą bagienno-łąkowe, głównie bezleśne obszary wzdłuż doliny rzeki Przysowa oraz rozległe kompleksy leśne. Ponadto, z uwagi na unikatowość oraz reprezentatywność krajobrazu Jeziora Szczawińskiego, został on uznany za krajobraz priorytetowy.

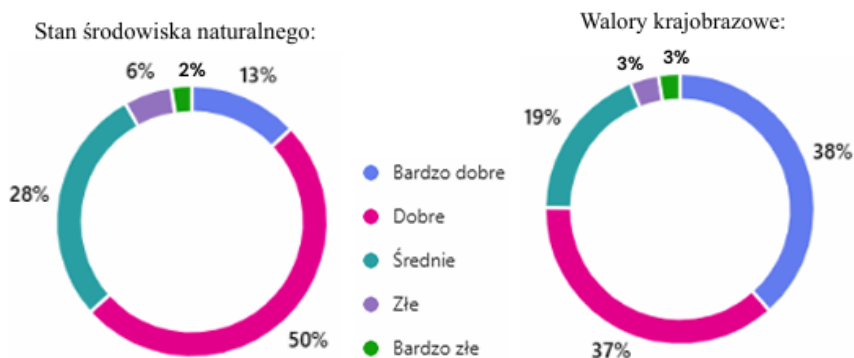

Rysunek 13. Zidentyfikowane i priorytetowe krajobrazy w Gminie Szczawin Kościelny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Audytu Krajobrazowego Województwa Mazowieckiego

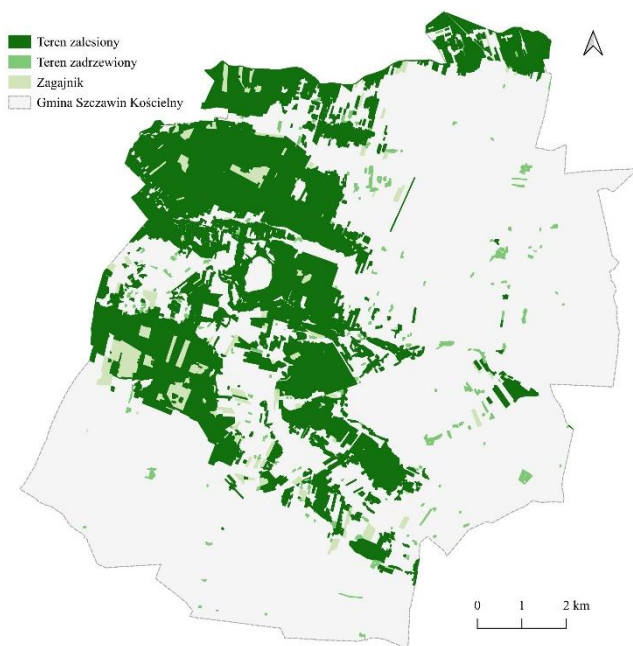
Według opinii respondentów badania ankietowego, zarówno stan środowiska naturalnego, jak i walory krajobrazowe Gminy Szczawin Kościelny ocenić można na poziomie dobrym lub bardzo dobrym (Wykres 34.). Oznacza to, że jako jedną z cech wyróżniających Gminę Szczawin Kościelny, według ludności miejscowej, można uznać uwarunkowania naturalne, co oznacza jednocześnie konieczność ochrony ich właściwości przede wszystkim przed degradacją antropogeniczną.

Wykres 34. Ocena stanu środowiska i walorów krajobrazowych według respondentów badania ankietowego.

Źródło: badanie ankietowe 2025

Obszary leśne Gminy Szczawin Kościelny zajmują 2748 ha, co stanowi w przybliżeniu 21,6% powierzchni Gminy (Rysunek 14.). W odniesieniu do średniej lesistości kraju, wynoszącej, według danych publikowanych przez Lasy Państwowe, około 29,6% powierzchni kraju, jest ona niższa o około 8%.

Zdecydowanie bardziej zbliżony poziom Gmina Szczawin Kościelny prezentuje w stosunku do lesistości województwa mazowieckiego – wynoszącej 24,7%. Lasy zlokalizowane na terenie Gminy Szczawin Kościelny znajdują się w obszarze zarządzania Nadleśnictwa Gostynin, z czego około 76% powierzchni wszystkich lasów w Gminie stanowi własność Skarbu Państwa, a pozostałe – własność prywatną. Dominującym typem siedliska leśnego są bory oraz bory mieszane.

Rysunek 14. Tereny zalesione w Gminie Szczawin Kościelny.

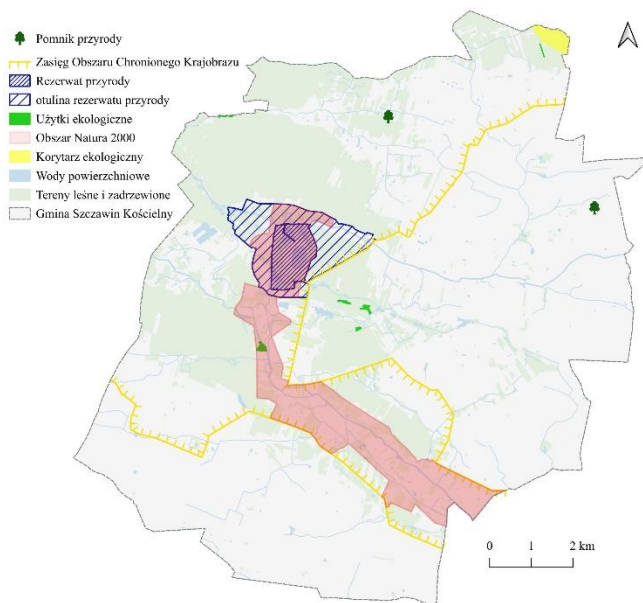
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k

Zgodnie z danymi Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, na terenie Gminy Szczawin Kościelny wyróżnia się 5 rodzajów form ochrony przyrody (Rysunek 15.). Najważniejszą z nich jest rezerwat przyrody „Jezioro Szczawińskie” wraz z otuliną, ustanowione w celu ochrony ekosystemu jeziora z naturalnym, strefowym układem zbiorowisk niskich i przejściowych, na których występują chronione gatunki roślin oraz ptaków. Powierzchnia rezerwatu wynosi 137,88 ha obręb Lubieniek. Dodatkowe 340,33 ha fragmentów obrębów Misiadla, Szczawin Kościelny, Modrzew oraz pozostałej części Lubieńka obejmuje otulina rezerwatu. Jezioro Szczawińskie objęte jest również zasięgiem Obszaru Natura 2000 – Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 „Doliny Przysowy i Słudwi”

(PLB100003), obejmującym, na terenie Gminy, pasmo wzdłuż doliny Przysowy oraz przyległych łąk kośnych i pól uprawnych. Obie wymienione formy ochrony przyrody, znajdują się również w Obszarze Chronionego Krajobrazu „Dolina Przysowy”, pełniącego rolę zarówno obszaru turystyczno-wypoczynkowego, jak i korytarza ekologicznego dla występujących tam rzadkich gatunków ptaków. Poza wielkoobszarowymi formami ochrony przyrody, występują również punktowe obiekty chronione oraz niewielkie użytki ekologiczne. Wśród tych pierwszych wskazuje się dwa pomniki przyrody – głąz narzutowy przy drodze wojewódzkiej w Waliszewie oraz Dąb szypułkowy (*Quercus robur*) w Helenowie Szczawińskim. W przypadku użytków ekologicznych wymienia się 4 użytki o charakterze bagiennym oraz 3 użytki, będące siedliskami przyrodniczymi i stanowiskami rzadkich lub chronionych gatunków. Ponadto, północno-wschodni fragment obrębu Annapol objęty jest korytarzem ekologicznym o znaczeniu międzynarodowym i krajowym, wchodzącym w skład sieci ECONET-POLSKA. Korytarz ekologiczny „Lasy Włocławsko-Gostynińskie – Puszcza Kampinoska” (GKPnC-11A) łączy oba wymienione kompleksy leśne jako przede wszystkim szlak migracyjny dla gatunków wędrownych.

Rysunek 15. Lokalizacja form ochrony przyrody wraz z korytarzem ekologicznym na terenie Gminy Szczawin Kościelny

Źródło: opracowanie własne na podstawie GDOŚ

Wykorzystanie rolnicze przestrzeni Gminy Szczawin Kościelny warunkowane jest korzystnymi warunkami glebowymi. Około 22,6% powierzchni Gminy zajmowane jest przez najbardziej przydatne gleby w Polsce, o klasach bonitacyjnych II, IIIa i IIIb. Ze względu na posiadane właściwości, objęte są one ochroną prawną na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. 2024 poz. 82, z późn. zm.). Pozostała część Gminy pokryta jest glebami klas IVa, IVb, V oraz VI, charakteryzującymi się umiarkowaną lub słabą przydatnością rolniczą. W otoczeniu koryta rzeki Przysowa oraz Osetnica, wykazuje się również obecność gleb klasy VI, klasyfikowanej jako użytki zielone.

W zakresie monitoringu jakości gleby i ziemi na terenie Gminy nie zlokalizowano żadnych punktów pomiarowych i nie prowadzono badań monitoringu chemizmu gleb ornych, realizowanego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Według Centralnej Bazy Danych Geologicznych, na terenie Gminy Szczawin Kościelny zlokalizowanych jest 10 udokumentowanych złóż kopalin, z czego 7 z nich zostało skreślone z bilansu zasobów, co oznacza, że obecnie nie nadają się one już do przemysłowego wydobycia. Jedynie złoża w obrębie Osowia oraz Helenów Trębski pozostają rozpoznane i nadające się do wydobycia. Zarówno te istniejące, jak i wyeksploatowane złoża gromadziły piasek oraz żwir. Na czas opracowywania niniejszego dokumentu eksploatacja prowadzona jest jedynie okresowo na jednym ze złóż w Osowi. W rejonie miejscowości Szczawin Kościelny, Szczawin Borowy – Wieś oraz Moczydła, zidentyfikowane zostały również złoża perspektywiczne piasku oraz ilu (tylko w Moczydłach).

Gmina Szczawin Kościelny nie posiada obecnie obowiązującego własnego dokumentu programowego w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego. Program Ochrony Środowiska jest kluczowym dokumentem polityki środowiskowej jednostek samorządu terytorialnego ze względu na diagnozowane w nim obszary problemowe oraz zagrożenia dla środowiska przyrodniczego, dla których zwalczania oraz przeciwdziałania wyznacza się szczegółowe zadania. Brak dokumentu może znacząco ograniczać możliwości samorządu w prowadzeniu skutecznych działań ochronnych oraz prewencyjnych, co ma szczególne znaczenie w przypadku Gmin z bogactwem walorów środowiskowych.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

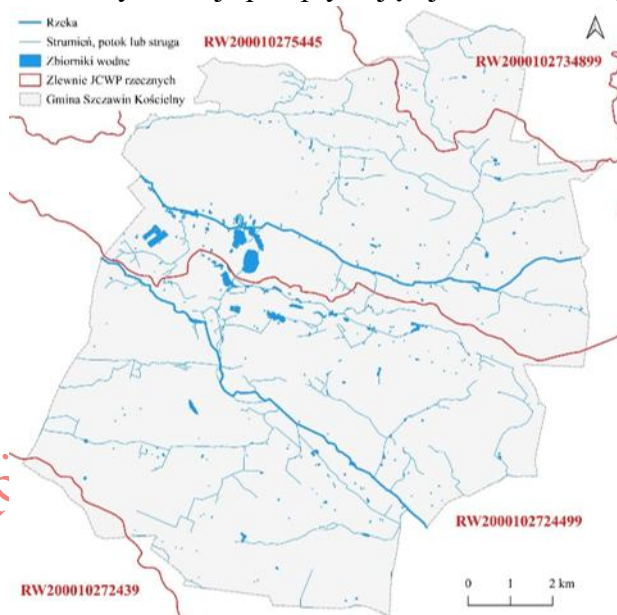
- ⇒ Mieszkańcy Gminy Szczawin Kościelny **oceniamy walory środowiskowo-krajobrazowe na poziomie dobrym lub bardzo dobrym**. Tym samym można wnioskować o unikatowości tych walorów oraz uznaniu ich za jeden z najcenniejszych zasobów Gminy.
- ⇒ Gmina Szczawin Kościelny charakteryzuje się **dominującym krajobrazem wiejskim**, wyróżniającym się wstęgowo ułożonymi polami uprawnymi, łąkami oraz pastwiskami. Mniejszy udział mają również krajobrazy leśne i bagienno-łąkowe.
- ⇒ Szczególne znaczenie dla lokalnego systemu przyrodniczego ma **krajobraz Jeziora Szczawińskiego, uznany za krajobraz priorytetowy**, który stanowi istotny element tożsamości przestrzennej Gminy.
- ⇒ Tereny leśne Gminy Szczawin Kościelny pozostają jako **jedne z mniejszych kompleksów leśnych w porównaniu do województwa lub kraju**. W przeważającej części stanowią one własność Skarbu Państwa.
- ⇒ **Na terenie Gminy występuje rozbudowany system form ochrony przyrody**, obejmujący rezerwat „Jezioro Szczawińskie” wraz z otuliną, obszar Natura 2000, Obszar Chronionego Krajobrazu, pomniki przyrody oraz użytki ekologiczne, co potwierdza wysoki stopień wartości przyrodniczej tego obszaru.
- ⇒ Istotnym elementem sieci ekologicznej jest także **korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym i krajowym**, który wzmacnia powiązania przyrodnicze Gminy z otoczeniem i umożliwia migrację gatunków.
- ⇒ Obszar Gminy Szczawin Kościelny wykazuje wysoką przydatność rolniczą dzięki glebom, jakie na nim występują. W strukturze gruntów ornych **dominują gleby klasy II i III**, uznawane za jedne z najbardziej jakościowych gleb w Polsce, w związku z czym objęte są one ochroną prawną przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze. Poza nimi, wykazuje się w mniejszych fragmentach gleby klas IV, V i VI oraz użytki zielone klasy VI.
- ⇒ **Obecnie na terenie Gminy nie prowadzi się żadnych działań monitorujących jakość gleb oraz stan chemizmu**, co może przyczyniać się do degradacji cennych walorów glebowych, a w dalszej perspektywie – obniżenia wydajności prowadzonej produkcji rolnej.
- ⇒ W obrębach Osowia oraz Helenów Trębski zlokalizowane **istnieją złoża piasków i żwirów**, przy czym ich obecne znaczenie eksploatacyjne jest niewielkie. W centralnej części Gminy wykazuje się również **perspektywiczne złoża piasków i żwirów oraz ilu**.
- ⇒ **Brak własnego programu ochrony środowiska ogranicza możliwość systemowego planowania działań ochronnych i prewencyjnych**, co jest szczególnie istotne w przypadku jednostki o tak dużych walorach przyrodniczych.

5.5.2. Zasoby wodne

Stosunki wodne, ilość i jakość zbiorników oraz cieków wodnych to podstawowe czynniki wpływające na zasoby środowiska przyrodniczego, a co za tym idzie, warunki życia ludzi. Kształtowanie się zasobów wodnych zależy od wielu czynników otoczenia, tj. rzeźba terenu czy wielkość opadów, a obecnie także w dużej mierze działalność człowieka. Gmina znajduje się w obszarze dorzecza Wisły, należącym do północno-wschodniego makroregionu hydrologicznego oraz mazowieckiego regionu hydrologicznego.

Wody powierzchniowe

Za główne ciekі wodne na terenie Gminy Szczawin Kościelny uznaje się rzekę Osetnicę, przepływającą przez północną część Gminy oraz rzekę Przysowa, w południowej części Gminy. Osetnica stanowi główny dopływ rzeki Skrwy Lewej, przepływającej za zachodnią granicą Gminy. Przysowa uchodzi, z kolei, do Słudwi, przebiegającej za południową granicą Gminy i łączącej się z nią na granicy gmin Kiernozia i Zduny. Sieć hydrograficzną Gminy Szczawin Kościelny uzupełniają również liczne strumienie, a także jeziora i mniejsze zbiorniki wodne. Największe znaczenie wśród wód stojących na terenie Gminy ma Jezioro Szczawińskie o powierzchni 138 ha.

Rysunek 16. Zasięg JCWP względem Gminy Szczawin Kościelny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych aPGW

Gmina Szczawin Kościelny znajduje się w zasięgu 4 zlewni jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) (Rysunek 16):

- RW200010272439 – Słudwia do Przysowej;
- RW2000102724499 – Przysowa;
- RW200010275445 – Osetnica do Dopływu z Bud Kaleńskich;
- RW2000102734899 – Wielka Struga.

Jakość jednolitych części wód powierzchniowych zależy w dużym stopniu od współwystępujących czynników o charakterze fizycznym, chemicznym i biologicznym. Ich oddziaływanie ma charakter złożony i zależy zarówno od uwarunkowań naturalnych, jak i presji antropogenicznych.

Zestawienie głównych czynników wpływających na stan jednolitych części wód powierzchniowych przedstawia Tabela 15.

Tabela 15. Główne presje oddziałujące na JCWP występujące na terenie Gminy Szczawin Kościelny

Nazwa JCWP	Kod JCWP	Status	Monitorowana		Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Główne źródła presji oddziałujących
			2016-2021	2022-2027			
Słudwia do Przysowej	RW20001 0272439	naturalna	TAK	TAK	zły	zagrożona	Eutrofizacja; prostowanie koryta – rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące – rzeki główne, obiekty mostowe – rzeki pozostałe; rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rolnictwo, leśnictwo
Przysowa	RW20001 0272449	naturalna	TAK	TAK	zły	zagrożona	źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (ścieki); prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki pozostałe; rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; rolnictwo, leśnictwo, nieznane (substancje zakazane)
Osetnica do Dopływu z Bud Kaleńskich	RW20001 0275445	Silnie zmieniona	TAK	TAK	zły	zagrożona	nawożenie i depozycja oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne; prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe
Wielka Struga	RW20001 0273489	naturalna	NIE	TAK	Brak danych	zagrożona	prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki pozostałe

Źródło: Karta charakterystyki JCWP

Stan wód w większości oceniany jest jako zły. Brak oceny JCWP „Wielka Struga” wynika z braku prowadzonego monitoringu w poprzednim cyklu. Wody powierzchniowe na terenie Gminy Szczawin Kościelny zagrożone są przede wszystkim presjami związanymi z działaniami w rolnictwie oraz przekształceniami hydromorfologicznymi. Jako kluczowy czynnik oddziałujący na jakość wód wymienia się także działania związane z urbanizacją. Dla wszystkich JCWP stwierdzono, że osiągnięcie wymaganego dobrego stanu wód do ustawowego terminu w 2027 roku jest zagrożone, co oznacza, że pomimo wdrażanych działań naprawczych istnieje ryzyko, iż wymagane standardy jakości nie zostaną spełnione. Wiąże się to z koniecznością stosowania czasowych odstępstw od celów określonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. z 2023 r. poz. 300), zarówno samorząd gminny, jak i podmioty sprawujące nadzór nad obszarem oraz właściciele urządzeń wodnych mają ściśle określone zadania, które zobowiązani są wypełniać zgodnie z II aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły:

a) działania do realizowania przez gminę:

- aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP,
 - uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami,
 - analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami;
- b) działanie do realizowania przez podmiot prowadzący działalność gospodarczą:
- ograniczenie zużycia wody w przemyśle
- c) działanie do realizowania przez organ sprawujący nadzór nad obszarem w porozumieniu z właścicielem, dzierżawcą lub zarządcą terenu:
- realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Sieć hydrograficzną Gminy Szczawin Kościelny tworzą przede wszystkim **rzeki Osetnica oraz Przysowa**. Uzupełniają ją również liczne mniejsze ciek wodne, a także zbiorniki wody stojącej, wśród których wyróżnia się głównie **Jezioro Szczawińskie**.
- ⇒ Gmina Szczawin Kościelny znajduje się w zasięgu **4 jednolitych części wód powierzchniowych**, z czego **stan trzech z nich oceniamy jest jako zły, a wszystkie części uznaje się zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych**.
- ⇒ Za najbardziej znaczące presje powodujące zanieczyszczenie wód powierzchniowych wskazuje się **działania związane z rolnictwem oraz ingerencją w kształt koryt rzecznych**, a także **zjawiska urbanizacyjne**.
- ⇒ II aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły zobowiązuje **samorząd gminny, a także podmioty prowadzące działalność gospodarczą oraz organy sprawujące nadzór nad obszarem** do realizacji zadań ochronnych i naprawczych stanu wód.

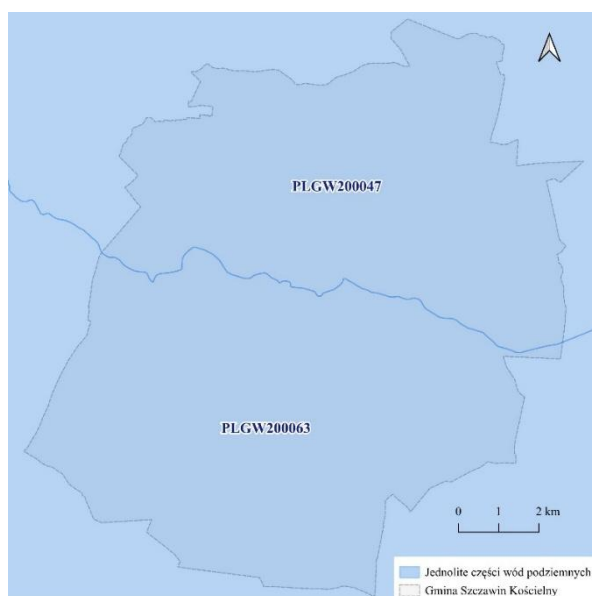
Wody podziemne

Zgodnie z podziałem Polski na 174 Jednolite Części Wód Podziemnych, Gmina Szczawin Kościelny znajduje się w granicach dwóch zbiorników wód podziemnych, zlokalizowanych w Regionie wodnym Środkowej Wisły – PLGW200047 oraz PLGW200063 (Rysunek 17.).

Rysunek 17. Zasięg JCWPd względem Gminy Szczawin Kościelny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych aPGW

Jednolite części wód podziemnych (JCWPd) nr 47 oraz 63 obejmują dwa kompleksy wodonośne. Wszystkie z nich zbudowane są z osadów czwartorzędowych oraz pochodzących z jury oraz kredy. W każdej części, jeden z kompleksów zawiera również osady z neogenu lub neogenu i paleogenu.

Badania wykazują, że stan ilościowy i chemiczny obu zbiorników oceniany jest jako dobry, przy czym w przypadku JCWPd nr 47 wykazuje się ryzyko nieosiągnięcia celu środowiskowego pod względem ilościowym. Wśród presji determinujących stan wód wyróżnia się czynniki chemiczne oraz, w przypadku JCWPd nr 47, ilościowe. Jako presje znaczące wyróżnia się przede wszystkim wpływ rolnictwa, gospodarki komunalnej lub przemysłu.

Zasoby wód do zagospodarowania według stanu na rok 2018, w JCWPd nr 47 wynosiły 100328,65 tys. m³/rok, z czego ich stopień wykorzystania szacuje się na poziomie 32%. W przypadku JCWPd nr 63, zasobność wód podziemnych wynosi 146850,45 tys. m³/rok, a stopień wykorzystania – 26%.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Gmina Szczawin Kościelny zlokalizowana jest w zasięgu **dwóch zbiorników wód podziemnych – JCWPd nr 47 oraz nr 63**, charakteryzujących się **dobrym stanem ilościowym oraz chemicznym**. **Pierwszy z wymienionych wykazuje jednak ryzyko nieosiągnięcia celu środowiskowego ze względu na parametry ilościowe**. Oznacza to tym samym, konieczność racjonalnego gospodarowania zasobami wód podziemnych, tak, aby w jak największym stopniu zapobiegać wyczerpywaniu się zasobów.
- ⇒ Jako najbardziej znaczące zagrożenia dla stanu wód podziemnych obu zbiorników wskazuje się presje związane z **rolnictwem, gospodarką komunalną lub przemysłem**, które mogą wpływać przede wszystkim na parametry chemiczne, jak i ilościowe. Kluczowym jest więc prowadzenie regularnych badań w zakresie identyfikacji poziomu zanieczyszczeń.
- ⇒ Poziom wykorzystania dostępnych zasobów wodnych wskazuje na **stosunkowo intensywną eksploatację**, która w przyszłości może przyczyniać się do zwiększania ryzyka degradacji ilościowej i jakościowej.

Główne zbiorniki wód podziemnych

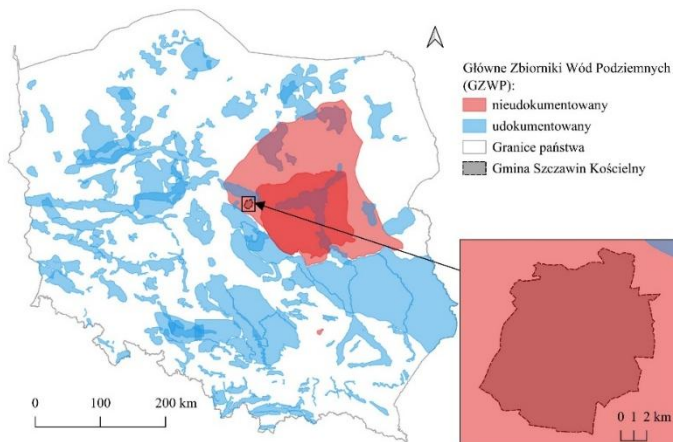
Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) stanowią najcenniejsze fragmenty jednostek hydro strukturalnych i systemów wodonośnych, wymagające szczególnej ochrony stanu chemicznego i ilościowego wód podziemnych oraz kontroli zarządzania zasobami, z zachowaniem priorytetu dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia i zaspokojenia potrzeb.

Zgodnie z danymi Państwowego Instytutu Geologicznego, obszar Gminy Szczawin Kościelny znajduje się w zasięgu jednego nieudokumentowanego zbiornika – GZWP nr 215 Subniecka Warszawska (Rysunek 18.).

Rysunek 18. Położenie Gminy Szczawin Kościelny na tle GZWP

Źródło: opracowanie własne na podstawie PIG-PIB

GZWP nr 215 jest zbiornikiem nieudokumentowanym i słabo rozpoznany. Z wstępnych badań wynika, że jest on zbudowany z utworów trzeciorzędowych, a zasoby dyspozycyjne szacuje się na poziomie 250 tys. m³/dobę. Średnia głębokość zalegania ujęć wynosi 160 m.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Gmina Szczawin Kościelny położona jest w zasięgu **Głównego Zbiornika Wód Powierzchniowych nr 215**, który obejmuje jej cały obszar.
- ⇒ Ze względu na znaczne głębokości występowania, **zbiorniki te są dobrze izolowane i stosunkowo odporne na zanieczyszczenia z powierzchni terenu.**
- ⇒ **GZWP nr 215 nie jest obecnie dobrze rozpoznany**, lecz względu na ich rozległość i zasobność **stanowią istotną rezerwę wód podziemnych**. W związku z tym, zasadne jest prowadzenie ostrożnej polityki przestrzennej w ich zasięgu, ograniczającej ryzyko zanieczyszczeń oraz zachowanie funkcji rezerwuarowej.

5.5.3. Zagrożenie powodziami i suszami

Według art. 16 pkt. 33 Ustawy Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz.U. 2025 poz. 960, z późn. zm.), obszarami narażonymi na niebezpieczeństwo powodzi są obszary, na których istnieje znaczące ryzyko powodzi lub jest prawdopodobne wystąpienie znaczącego ryzyka. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, wymienione w art. 16 pkt. 34, obejmują:

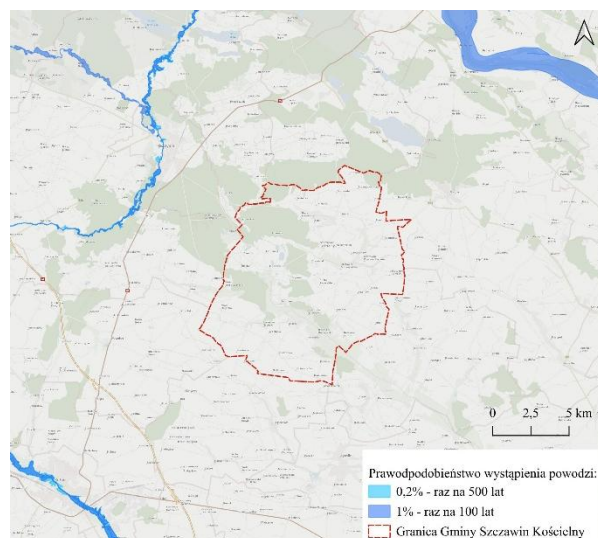
- a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat,
- b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat,
- c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- d) pas techniczny.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określonemu zagospodarowaniu, gdzie zgodnie z art. 166 pkt. 10 ustawy Prawo wodne, planowane zagospodarowanie przestrzenne nie może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym, stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi i środowiska oraz utrudniać zarządzania ryzykiem powodziowym. Powyższe ograniczenia wynikają z dążenia do realizacji celu nadrzędnego zarządzania ryzykiem powodziowym, który wskazuje na ograniczenie negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Uszczegółowienie tego celu znajduje się w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, które zawiera 3 cele główne i 11 celów szczegółowych. Wśród głównych założeń wyróżnia się: zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego, obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego, oraz oprawę systemu zarządzania ryzykiem powodziowym. Odnoszą się one do wszystkich etapów zarządzania ryzykiem powodziowym, uwzględniając etap prewencji i ochrony, przygotowania oraz odbudowy i analiz.

Analiza obowiązujących map zagrożenia powodziowego (MZP) oraz map ryzyka powodziowego wykazuje brak udokumentowanych obszarów szczególnego zagrożenia powodzią na terenie Gminy Szczawin Kościelny (Rysunek 19.). Najbliżej zlokalizowanymi obszarami szczególnego zagrożenia powodzią są tereny nadrzeczne Skrwy Lewej, w odległości około 5 km na północny zachód od Gminy Szczawin Kościelny, Wisły, znajdujące się około 15 km na północny wschód od granicy Gminy oraz Ochni, przepływającej za południowo-zachodnią granicą, w odległości około 15 km.

Rysunek 19. Obszary zagrożenia powodziowego w rejonie Gminy Szczawin Kościelny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych hydroportal ISOK i geoportal.gov.pl

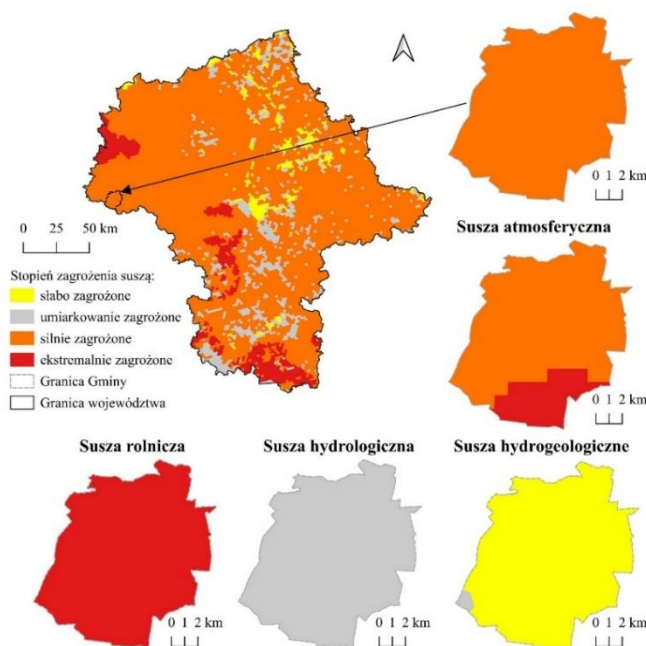
W związku ze wzrastającym zagrożeniem suszą, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (PGW Wody Polskie) w 2021 roku opracowało Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS). Cele szczegółowe, wyznaczone w dokumencie, obejmują: skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi w celu zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy, zwiększanie retencji wodnej, edukację i zarządzanie ryzykiem suszy oraz formalizację i zaplanowanie finansowania działań przeciwdziałających skutkom suszy. Susza oznacza niedobór wody na danym terenie, w którym można wyróżnić jej cztery podstawowe fazy, następujące po sobie:

- suszę atmosferyczną – brak lub niedobór opadów,
- suszę glebową (rolniczą) – konsekwencja wydłużającej się suszy atmosferycznej, charakteryzująca się niedostateczną wilgotnością gleby do zaspokojenia potrzeb roślin i prawidłowego prowadzenia gospodarki rolnej,
- suszę hydrologiczną – niedobór wody w rzekach i jeziorach, objawiający się niskimi stanami wód i przepływów,
- suszę hydrogeologiczną – niedobór wody w zasobach podziemnych.

Mapy zagrożenia suszą, opracowane w ramach PPSS, wskazują na silne zagrożenie na terenie całej Gminy Szczawin Kościelny (Rysunek 20.).

Rysunek 20. Ocena stopnia zagrożenia suszą na terenie Gminy Szczawin Kościelny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS); <https://dane.gov.pl/pl/dataset/2784.plan-przeciwdzialania-skutkom-suszy-ppss>

Rozpatrując poszczególne rodzaje susz, największym zagrożeniem dla obszaru Gminy jest susza rolnicza – na całym terenie wykazuje się najwyższy poziom zagrożenia. Drugą pod względem istotności zagrożenia jest susza atmosferyczna, wykazująca silne zagrożenie w północnej i centralnej części Gminy oraz ekstremalne w południowym fragmencie. Pozostałe dwa rodzaje susz mają marginalny wpływ na kształtowanie łącznego zagrożenia suszą.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

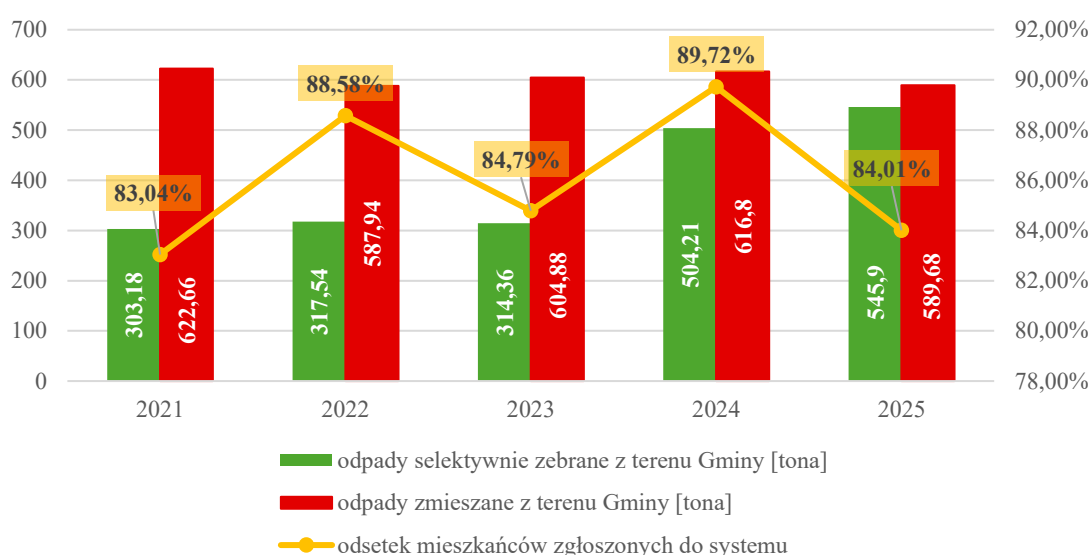
- ⇒ Na terenie Gminy **nie zidentyfikowano obszarów szczególnego zagrożenia powodzią**, w związku z czym nie występują na niej ograniczenia związane z zagospodarowaniem przestrzeni w pobliżu cieków wodnych. Niemniej, istnienie ich powinno być uwzględniane w planowaniu przestrzennym na podstawie odrębnych przepisów.
- ⇒ Na większości obszaru Gminy wykazuje się **silne zagrożenie suszą, przy czym największym zagrożeniem jest susza rolnicza**, kształtująca się na poziomie ekstremalnym. Biorąc pod uwagę rolniczy charakter Gminy, ten rodzaj suszy może być szczególnie wyzwaniem dla rolników oraz samorządu.

5.5.4. Gospodarka odpadami

System gospodarowania odpadami komunalnymi w Gminie Szczawin Kościelny funkcjonuje na podstawie współpracy organów samorządowych z zewnętrznym podmiotem prywatnym, świadczącym usługi w tym zakresie. Podejmowana jest ona w oparciu o umowę, zawieraną corocznie przez obie strony. Za wszelkie kwestie organizacyjne, nadzorcze i finansowe gminnego systemu gospodarowania odpadami odpowiada referat ochrony środowiska i obsługi komunalnej gminy. Stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi ustalane są w drodze uchwały Rady Gminy. Jest ona zależna od liczby osób zamieszkałych na terenie nieruchomości oraz rodzaju oddawanych odpadów. W przypadku kompostowania bioodpadów, stawka opłaty zostaje obniżona.

W latach 2021-2025 system gospodarowania odpadami komunalnymi w Gminie Szczawin Kościelny wykazywał tendencję wzrostową w zakresie masy odbieranych odpadów komunalnych. W ciągu pięciu, analizowanych lat, wzrost ten wyniósł niemal 23% względem 2021 roku, przy czym w strukturze odpadów zwiększał się udział odpadów segregowanych oraz zmniejszał udział odpadów zmieszanych (Wykres 35.). Corocznie odnotowywana jest jednak nadal przewaga odpadów zmieszanych nad odpadami segregowanymi. Uwagę należy zwrócić również na udział mieszkańców zgłoszonych do systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. W latach 2021-2025 wynosił on od 83,04% do 89,72%, przy czym nie utrzymywał stałej tendencji wzrostowej, a wykazywał coroczne zmiany.

Wykres 35. Struktura wytworzonych odpadów komunalnych wraz z odsetkiem mieszkańców objętych systemem selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.

Źródło: Raport o stanie Gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025; dane Urzędu Gminy w Szczawinie Kościelnym

W związku ze zwiększającą się masą odpadów zmieszanych, pogłębia się również problem osiągania wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych (Tabela 16.). W żadnym roku z okresu 2021-2025 nie osiągnięto wymaganego poziomu recyklingu. Nieco korzystniejszą sytuację wykazuje poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przeznaczonych do składowania. Mimo zachowania dopuszczalnych wartości, w całym okresie analizy poziom ten zwiększył się o ponad 27%.

Tabela 16. Informacja o wytworzonych odpadach na terenie Gminy Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.

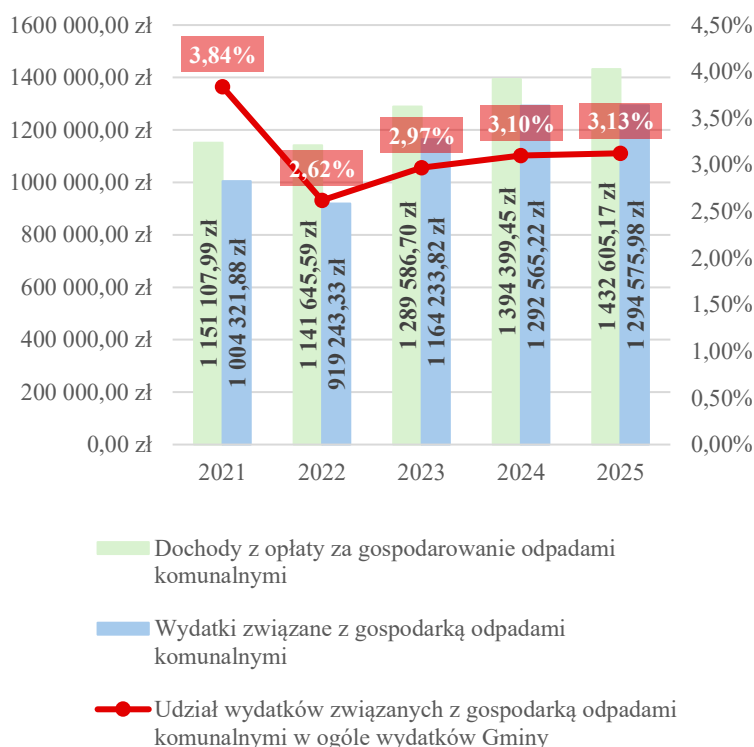
	2021	2022	2023	2024	2025
Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych [%]	14,93	20,88	17,08	28,82	34,51
Wymagany poziom recyklingu [%]	20,00	25,00	35,00	45,00	55,00
Osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania [%]	0,24	16,96	25,11	19,68	27,55
Dopuszczalny poziom masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania [%]	35,00	35,00	35,00	35,00	35,00

Źródło: Urząd Gminy Szczawin Kościelny

Na terenie Gminy Szczawin Kościelny obecnie nie ma zlokalizowanego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Odbiór zalegających odpadów w postaci: zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zużytych baterii i akumulatorów, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, zużytych opon, przeterminowanych leków i chemikaliów, odpadów niebezpiecznych, stanowiących odpady komunalne, a także odpadów budowlanych i rozbiórkowych, odbywa się poprzez mobilne zbiórki odpadów, organizowane na terenie Gminy dwa razy w roku. Mieszkańcy mają możliwość skorzystania z usługi odbioru po uprzednim zgłoszeniu takiej potrzeby w Urzędzie Gminy. Na 2026 rok, w budżecie Gminy

Szczawin Kościelny, zaplanowana została inwestycja budowy Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Wydatki związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi w Gminie Szczawin Kościelny obejmują corocznie od 3,11% do 4,91% wszystkich wydatków Gminy, przy czym w całym okresie analizy odnotowały one znaczący spadek udziału (Wykres 36.). We wszystkich, analizowanych latach dochody z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w Gminie przewyższały wydatki związane z odbiorem odpadów z terenów zamieszkałych i niezamieszkałych, a także organizacją dwóch obwoźnych zbiórek odpadów wielkogabarytowych.

Wykres 36. Wydatki związane z gospodarką odpadami komunalnymi w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.

Źródło: Raport o stanie Gminy Szczawin Kościelny za rok 2021, 2022, 2023, 2024, 2025; BDL-GUS

Gmina Szczawin Kościelny, w 2016 roku, przyjęła uchwałą nr 91/XII/2016 Rady Gminy, „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Szczawin Kościelny na lata 2015-2032”, wynikający z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”. W jego ramach realizowane jest zadanie „Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Szczawin Kościelny”, na które corocznie samorząd pozyskuje dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Według danych Bazy Azbestowej, tworzonej w ramach „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, do 2026 roku na terenie Gminy zinwentaryzowano 5 584 924,36 kg wyrobów azbestowych, z czego 1 345 978,09 kg wyrobów poddano już unieszkodliwieniu. Oznacza to, że z terenu Gminy usunięto dotychczas około 24% wszystkich zidentyfikowanych wyrobów azbestowych.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ System gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Gminy Szczawin Kościelny zapewnia **regularny odbiór odpadów z terenów nieruchomości**, a także możliwość **utylizacji odpadów problemowych poprzez uczestnictwo w mobilnych zbiórkach odpadów**.
- ⇒ Na terenie Gminy **nie funkcjonuje obecnie Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)**. Na 2026 rok zaplanowana została inwestycja związana z jego budową.
- ⇒ W analizowanych latach nastąpił **wzrost masy odbieranych odpadów komunalnych**, przy jednoczesnym braku wzrostu liczby mieszkańców włączonych w gminny system

gospodarowania odpadami komunalnymi. Świadczy to więc o produkcji większej ilości odpadów przez jednego mieszkańca jako wynik postępującego konsumpcjonizmu.

- ⇒ Mimo wzrostu udziału odpadów selektywnie zbieranych na terenie Gminy, w strukturze odpadów wciąż **dominują odpady zmieszane**. Świadczy to o powolnie wzrastającej świadomości ekologicznej mieszkańców oraz konieczności podjęcia działań uszczelniających system gospodarowania odpadami w Gminie.
- ⇒ W całym analizowanym okresie Gmina zmagą się z problemem nieosiągnięcia dopuszczalnych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego wykorzystania odpadów komunalnych, co może świadczyć o niskiej świadomości ekologicznej mieszkańców.
- ⇒ W latach 2021-2025 widoczny jest również wzrost osiąganego poziomu masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania. Mimo zwiększania w ten sposób obciążenia gminnego systemu gospodarowania odpadami, może być to przejaw stopniowego eliminowania niewłaściwych praktyk, w których bioodpady były często oddawane do zagospodarowania wraz z innymi frakcjami.
- ⇒ Wydatki związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi corocznie odnotowują niewielki wzrost, przy czym **są one jednocześnie bilansowane przez dochody z opłat za gospodarowanie odpadami**. W związku z tym wydatki na ten cel nie obciążają znacząco budżetu Gminy.
- ⇒ Gmina Szczawin Kościelny realizuje „**Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Szczawin Kościelny na lata 2015-2032**”, w ramach którego zutylizowane zostało już 24% wszystkich wyrobów azbestowych, zlokalizowanych na terenie Gminy.

5.5.5. Powietrze atmosferyczne

Na jakość powietrza atmosferycznego w Gminie oddziałują trzy podstawowe grupy źródeł emisji:

- Emisja powierzchniowa (komunalno-bytowa) – związana z indywidualnymi systemami ogrzewania budynków,
- Emisja liniowa – wynikająca z transportu drogowego,
- Emisja punktowa – związana z działalnością gospodarczą oraz procesami energetycznymi.

Głównym źródłem zanieczyszczeń w Gminie Szczawin Kościelny jest sektor komunalno-bytowy, związany z tzw. „niską emisją”, generowaną przede wszystkim przez przestarzałe kotły węglowe oraz indywidualne paleniska domowe.

Gmina Szczawin Kościelny zlokalizowana jest w obrębie strefy mazowieckiej, dla której obowiązuje zaktualizowany „Program ochrony powietrza dla województwa mazowieckiego na lata 2021-2026”, przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 204/23 z dnia 21 listopada 2023 r. Aktualizacja dokumentu została oparta na wynikach corocznych ocen jakości powietrza z lat 2019-2022, przeprowadzonych w stacjach pomiarowych w zakresie pomiarów stężeń pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. Na terenie Gminy nie funkcjonuje żadna stacja pomiarowa, co wymusza konieczność korzystania z danych reprezentatywnych dla całego województwa.

Wyniki „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim za rok 2025” wykazują brak przekroczeń norm dla pyłów PM10 oraz PM2,5 na obszarze województwa. Zdecydowanie gorsza sytuacja prezentuje się pod względem benzo(a)pirenu, który zanieczyszcza cały obszar strefy mazowieckiej, kwalifikując ją w klasie C. Ponadto, przekroczenia odnotowane zostały również w zakresie stężenia ozonu troposferycznego (O₃) w odniesieniu do celu długoterminowego zarówno dla ochrony zdrowia ludzi, jak i roślin.

Według danych szacunkowych, sporządzonych na podstawie wyników modelowania jakości powietrza, zawartych w wyżej wymienionej ocenie jakości powietrza, Gmina Szczawin Kościelny wykazuje średnie roczne stężenie PM10 na poziomie 14,2 µg/m³ oraz PM2,5 na poziomie 7,8 µg/m³. Stężenie benzo(a)pirenu, w tym samym zestawieniu, wynosi 0,75 µg/m³.

W celu ochrony jakości powietrza, Gmina Szczawin Kościelny podejmuje różnego rodzaju działania. W 2024 roku dołączyła do wojewódzkiego programu „Mazowsze bez smogu”, skierowanego na poprawę jakości powietrza poprzez dostęp do rzetelnej informacji o energetyce i ochronie powietrza, edukację ekologiczną oraz działania kontrolne stosowanych rozwiązań technologicznych w zakresie energetyki i ciepłownictwa. W ramach programu, w Gminie Szczawin Kościelny zatrudniony został ekodoradca, oferujący porady dla osób dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz pozostałym mieszkańcom w kwestii wymiany źródeł ciepła i termomodernizacji. Ponadto, w 2024 roku wykonana została „Analiza ubóstwa energetycznego”, identyfikująca najważniejsze potrzeby infrastruktury ciepłowniczej w Gminie, a także „Analiza potrzeb edukacyjnych mieszkańców Gminy Szczawin Kościelny wraz ze scenariuszem działań edukacyjnych na lata 2025-2028”. Projekt współfinansowany jest z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Priorytetu II: „Fundusze Europejskie na zielony rozwój Mazowsza”. Działania 2.1.: „Efektywność energetyczna” programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027.

Gmina realizuje również rządowy program „Czyste powietrze”, mający na celu dofinansowanie inwestycji mieszkańców, chcących przeprowadzić w swoich nieruchomościach kompleksową termomodernizację lub wymianę niskosprawnych źródeł ciepła na rozwiązania bardziej efektywne i ekologiczne. Według danych na koniec czerwca 2026 roku, Gmina Szczawin Kościelny zrealizowała w ramach programu 146 przedsięwzięć na łączną kwotę 6 739 664,43 zł, co stanowiło około 11% wszystkich inwestycji, zrealizowanych w powiecie gostyńskim.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ **Głównym źródłem zanieczyszczeń w Gminie jest sektor komunalno-bytowy**, związany przede wszystkim indywidualnymi źródłami ciepła, wśród których dominującą rolę odgrywają kotły na paliwa stałe oraz cechujące się dużą awaryjnością.
- ⇒ Przekroczenia dopuszczalnych stężeń benzo(a)pirenu oraz ozonu wskazują na utrzymującą się presję środowiskową powodowaną nie tylko „niską emisją”, wynikającą z wykorzystywanych indywidualnych źródeł ciepła, ale również **wzrostem znaczenia wtórnych zanieczyszczeń**, w szczególności ozonu troposferycznego, którego powstawanie zależy od warunków meteorologicznych i obecności prekursorów emitowanych m.in. przez transport i działalność gospodarczą.
- ⇒ Dane szacunkowe, podane w „Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie mazowieckim za rok 2025” dla Gminy Szczawin Kościelny **potwierdzają zjawiska wykazane dla całej strefy mazowieckiej**. W zakresie pyłów PM10 oraz PM2,5

utrzymywany jest dopuszczalny poziom stężenia. Przekroczenie norm obserwuje się jedynie w związku ze stężeniem bezno(a)pirenu.

- ⇒ **Gmina uczestniczy w regionalnych oraz krajowych programach, mających na celu poprawę jakości powietrza na terenie Gminy**, tj. „Mazowsze bez smogu” oraz „Czyste powietrze”. W ich ramach, mieszkańcy mogą skorzystać zarówno z usług doradczych specjalistów, jak i ze wsparcia finansowego dla realizowanych inwestycji w zakresie wymiany indywidualnych źródeł ciepła na ekologiczne rozwiązania oraz termomodernizacji.

5.6. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

5.6.1. Użytkowanie terenów oraz struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Szczawin Kościelny

Hierarchia sieci osadniczej to klasyfikacja jednostek osadniczych na podstawie ich roli i znaczenia w organizacji struktury funkcjonalno-przestrzennej danego obszaru. Wynika ona z różnic w potencjale poszczególnych miejscowości, rozumianym jako dostępność i koncentracja dóbr kształtujących wzajemne zależności przestrzenne i funkcjonalne. O pozycji danej jednostki decydują w szczególności: zakres usług publicznych, obecność instytucji administracyjnych, poziom wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną, liczba mieszkańców oraz skala aktywności gospodarczej. Zróżnicowanie tych elementów prowadzi do wykształcenia układu ośrodków o odmiennej randze i sile oddziaływania.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna stanowi przestrzenny wyraz tej hierarchii i obejmuje rozmieszczenie elementów zagospodarowania terenu wraz z ich wzajemnymi powiązaniami. Kształtuje się ona pod wpływem uwarunkowań przyrodniczych, procesów historycznych i administracyjnych, rozwoju społecznego oraz zmian gospodarczych. Istotne znaczenie mają także dostępność komunikacyjna, rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, oferta terenów mieszkaniowych oraz rekreacyjnych. W rezultacie układ funkcjonalno-przestrzenny odzwierciedla zarówno rangę poszczególnych miejscowości, jak i charakter relacji zachodzących pomiędzy nimi.

Struktura sieci osadniczej

Struktura sieci osadniczej Gminy Szczawin Kościelny wykazuje charakter wiejski, wyróżniający się przede wszystkim rozproszoną zabudową zagrodową. Wynika to z prowadzonej w przeszłości oraz, na niektórych fragmentach Gminy, obecnie, działalności rolniczej, w związku z którą siedliska z zabudową mieszkaniową i produkcji rolnej lokalizowane były w otoczeniu, przynależących do gospodarstwa, pól uprawnych. Zwarte obszary zabudowy mieszkaniowej rozmieszczone są, w głównej mierze, w pobliżu drogi wojewódzkiej nr 573, w rejonie miejscowości Szczawin Kościelny oraz Szczawinek. Tworzą one rzędowe lub ulicowe typy zabudowy. W rejonie Helenowa, Annopola, Łuszczanowa oraz Helenowa Suserskiego wyróżnić można również rzędówki, cechujące się długimi odcinkami rzadziej zabudowy. W miejscowości Szczawin Kościelny obserwuje się stopniowe wypieranie zabudowy zagrodowej na rzecz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. W odróżnieniu od pierwszego rodzaju zabudowy, działki przeznaczone pod budownictwo jednorodzinne stanowią zdecydowanie mniejszą powierzchnię, a w ich granicach nie ma rozbudowanego zaplecza produkcji rolniczej, a jedynie dom wolnostojący z ewentualnym garażem i ogrodem przydomowym. Zabudowa wielorodzinna stanowi zdecydowaną mniejszość w strukturze

budynków. Zlokalizowane są one jedynie w miejscowości Szczawin Kościelny, Trębki oraz Staw.

Układ osadniczy Gminy wykazuje charakter monocentryczny, co oznacza, że tylko jedna miejscowość koncentruje największe obszary zabudowy mieszkaniowej. Jest nią miejscowość Szczawin Kościelny, w której widoczna jest największa strefa zabudowy mieszkaniowej, rozszerzającej się również na kolejne rzędy, odchodzące od głównych ciągów komunikacyjnych.

Rysunek 21. przedstawia strukturę użytkowania gruntów w Gminie Szczawin Kościelny, w której dominujący udział mają użytki rolne, zajmujące około 51% powierzchni Gminy. Łączny udział powierzchni roślinności naturalnej, rozumianej jako tereny leśne i zadrzewione oraz pokryte roślinnością trawiastą, wynosi, z kolei, około 44%. Grunty pod wodami stojącymi obejmują około 0,7%. Grunty zurbanizowane stanowią pozostałą część Gminy i obejmują zarówno tereny zabudowane, jak i tereny komunikacyjne. Udział tych terenów w ogólnej powierzchni Gminy wynosi około 3,4%.

Rysunek 21. Struktura użytkowania tereny wraz z wybranymi jednostkami osadniczymi Gminy Szczawin Kościelny.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k

System powiązań przyrodniczych

Układ przestrzenny Gminy zależy w dużej mierze od naturalnych form pokrycia tereny, tj. terenów leśnych oraz dolin rzecznych. To one stanowią naturalne bariery rozwoju obszarów zurbanizowanych, a jednocześnie najważniejsze elementy lokalnego i regionalnego ekosystemu. Ich znaczenie dla ochrony komponentów środowiska przyrodniczego oraz zapewnienia odpowiednich korytarzy migracji gatunków zwierząt podkreślają ustanowione formy ochrony przyrody, opisane szerzej w podrozdziale 5.5.1. „Środowisko przyrodnicze”. Zarówno formy ochrony przyrody, jak i siedliska naturalne, będące podstawą wyznaczenia tych form, dzielą Gminę Szczawin Kościelny na dwie części – północno-wschodnią i południowo-zachodnią. Północno-zachodnia części stanowi największy obszar naturalny na terenie całej Gminy Szczawin Kościelny.

Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Infrastruktura społeczna Gminy koncentruje się przede wszystkim w miejscowości Szczawin Kościelny. To ona stanowi lokalne centrum administracyjno-usługowo-edukacyjne, w którym zlokalizowane są zarówno najważniejsze instytucje administracji publicznej, tj. Urząd Gminy, jak i instytucje kultury – Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna. Szczawin Kościelny dysponuje również najbardziej rozwiniętą ofertą usług podstawowych, w tym przede wszystkim Ośrodkiem Zdrowia, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz Zespołem Placówek Oświatowych. Uzupełnieniem wymienionej infrastruktury są również obiekty handlowe, apteka, poczta oraz stadion sportowy. Najwięcej z nich zlokalizowane jest w pobliżu skrzyżowania ulicy Jana Pawła II z ulicą Gostynińską.

Wraz z rozproszeniem zabudowy mieszkaniowej, drugim ośrodkiem, skupiającym podstawowe instytucje kultury i edukacji oraz obiekty usługowe jest miejscowość Trębki. Na jej terenie zlokalizowane zostały filie Gminnej Biblioteki Publicznej oraz Gminnego Ośrodka Kultury, Szkoła Podstawowa im. Marii Kownackiej, a także Punkt Lekarski, dzięki czemu zwiększona została dostępność usług tych podmiotów dla mieszkańców południowej części Gminy.

Pozostałe miejscowości stanowią przede wszystkim niewielkie obszary mieszkaniowe, dysponujące podstawowymi obiektami użyteczności publicznej, tj. remizami strażackimi, pełniącymi również funkcję świetlic wiejskich. W miejscowości Gorzewo Kolonia działa również Gminne Centrum Mieszkalno-Opiekuńcze, będące istotnym obiektem uzupełniającym infrastrukturę pomocową dla osób z niepełnosprawnościami.

Infrastruktura techniczna obejmuje, z kolei, komponenty gospodarki komunalnej, energetycznej oraz transportowej. Na terenie Gminy, w miejscowościach Szczawin Kościelny oraz Trębki funkcjonują oczyszczalnie ścieków, odbierające ścieki komunalne z obszaru Gminy objętego systemem kanalizacji sanitarnej. Na czas opracowywania Diagnozy, do tego obszaru zaliczały się miejscowości Szczawin Kościelny, Szczawinek, Szczawin Borowy Kolonia, Kaleń, Sewerynów, Helenów oraz Trębki. Zaopatrzenie w wodę zapewnia, z kolei, sieć wodociągowa, dostępna niemal na całym terenie Gminy. Punktami poboru wody są trzy stacje uzdatniania wody – w Szczawinie Kościelnym, Pieryszewie oraz Suserzu. System energetyczny Gminy Szczawin Kościelny składa się przede wszystkim z linii elektroenergetycznych średniego napięcia 15kV. Uzupełniają go również wielkopowierzchniowe instalacje odnawialnych źródeł energii, zlokalizowane w rejonie Szczawina Borowego Wsi, Helenowa oraz Budek Suserskich. W północnej części Gminy przebiega również sieć przesyłowa wysokiego napięcia 220 kV relacji Pątnów – Płock –

Podoszyce – Mory, stanowiąca fragment krajowej infrastruktury. Podobne znaczenie mają dwa gazociągi zlokalizowane na południu Gminy - DN 1000 MOP 8,4 MPa relacji Gustorzyn - Wronów oraz DN 200 Leśniewice – Pacyna – Gąbin wraz z rozgałęzieniem – gazociąg DN 150.

Szkielet sieci komunikacyjnej Gminy stanowią drogi wojewódzkie nr 573 oraz 574 wraz z drogami powiatowymi. Powiązania wewnętrzne zapewnia z kolei sieć dróg gminnych i wewnętrznych. Całość infrastruktury tworzy spójny system obsługi mieszkańców, oparty na koncentracji usług w Szczawinie Kościelnym wraz z funkcją wspomagającą w Trębkach oraz podstawowymi ośrodkami zamieszkania w pozostałych miejscowościach.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Szczawin Kościelny ma **charakter wiejski**, o którym świadczy **rozproszona zabudowa mieszkaniowa oraz zagrodowa**, a także duży udział gruntów ornych.
- ⇒ **Rolę lokalnego centrum administracyjnego, usługowego, handlowego oraz opieki zdrowotnej pełni miejscowość Szczawin Kościelny**. W celu zwiększenia dostępności części tych usług dla mieszkańców południowej części Gminy, utworzone zostały oddziały terenowe najważniejszych instytucji kultury i usług podstawowych w Trębkach.
- ⇒ **Tereny naturalne stanowią drugie pod względem udziału w powierzchni Gminy, formy pokrycia terenu**. Ze względu na swoją unikatowość oraz istotną rolę w kształtowaniu regionalnego ekosystemu, powodują one szczególne uwarunkowania w kontekście pozostałego zagospodarowania przestrzeni Gminy.
- ⇒ Na infrastrukturę techniczną Gminy Szczawin Kościelny składają się przede wszystkim **lokalne systemy usługowe**, tj. linie energetyczne średniego napięcia, sieć wodociągowa i kanalizacyjna, instalacje OZE, oczyszczalnie ścieków, a także systemy transportowe – drogi gminne i wewnętrzne. W strukturze komunikacyjnej wyróżnia się także połączenia zewnętrzne zapewniane przez **drogę wojewódzką oraz drogi powiatowe**.
- ⇒ W obrębie Gminy Szczawin Kościelny wyróżnia się także **fragmenty krajowej infrastruktury technicznej** – sieci elektroenergetycznej wysokiego napięcia oraz sieci gazowej wysokiego ciśnienia, z którymi wiążą się ograniczenia w zagospodarowaniu terenu, regulowane przepisami odrębnymi.

5.6.2. Kształtowanie rozwoju gminy oraz zasad polityki przestrzennej w dokumentach planistycznych i strategicznych

Politykę przestrzenną gminy określają kierunki jej rozwoju, przeznaczenie terenów oraz zasady zabudowy, regulują różnego rodzaju dokumenty planistyczne i strategiczne, opracowywane zarówno na szczeblu krajowym, regionalnym, jak i lokalnym. Poniżej przedstawiono opis dokumentów oraz ustaleń w nich zawartych obejmujących swoimi zapisami obszar Gminy Szczawin Kościelny.

Na poziomie regionalnym, głównym dokumentem planistycznym dla Gminy Szczawin Kościelny jest **Plan Zagospodarowania Województwa Mazowieckiego (PZPWM)**, przyjęty uchwałą nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r. Stanowi on podstawowy dokument określający zasady zagospodarowania przestrzennego oraz kierunki

zrównoważonego rozwoju. Dokument ten wyznacza ramy dla polityki przestrzennej województwa oraz stanowi punkt odniesienia dla opracowań planistycznych i strategicznych na poziomie lokalnym. W PZPWM wskazano m.in. zasady ochrony gleb oraz złóż kopalin, a także wyznaczono strategiczne obszary funkcjonalne o szczególnym znaczeniu dla regionu. Według ustaleń dokumentu, Gmina Szczawin Kościelny przynależy do płockiego obszaru żywielskiego, pełniącego istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego województwa mazowieckiego.

Ze względu na lokalizację Gminy, dokument klasyfikuje ją jako wiejski obszar funkcjonalny, wymagający wsparcia procesów rozwojowych. Wśród najbardziej istotnych problemów takich obszarów wyróżnia się peryferyjne położenie względem większego ośrodka miejskiego (w przypadku Gminy Szczawin Kościelny – Płocka), niską dostępność usług publicznych, zdekapitalizowanie tkanki osadniczej, zagrożenie walorów przyrodniczych w przypadku poszukiwania alternatywnych dróg rozwoju oraz słabą jakość infrastruktury technicznej. Działalność w obrębie wyznaczonego obszaru funkcjonalnego koncentruje się na rolnictwie oraz agroturystyce. W związku ze zidentyfikowanymi problemami i barierami rozwoju należy dążyć do eliminacji dysproporcji społeczno-gospodarczych na poziomie wojewódzkim, m.in. poprzez poprawę dostępności komunikacyjnej, budowę i rozbudowę systemów wodociągowo-kanalizacyjnych, poprawę bezpieczeństwa energetycznego oraz tworzenie przestrzeni publicznych.

Północna część Gminy Szczawin Kościelny objęta jest także strefą ochrony wartości krajobrazów przyrodniczo-kulturowych w pasmach rzecznych, a północno-zachodnia – pasmem osadnictwa olenderskiego. Obie formy związane są z doliną rzeki Wisły, w pobliżu której występowała specyficzna zabudowa drewniana, a także ślady ingerencji osadnictwa w postaci nasypów, wałów oraz rowów melioracyjnych.

Plan Zagospodarowania Województwa wskazuje również najważniejsze elementy infrastruktury technicznej, m.in. drogi wojewódzkie nr 573 i 574, wzdłuż których wskazuje się również potrzebę separacji ruchu rowerowego i samochodowego, linię elektroenergetyczną 220 kV oraz gazociągi magistralne. Zostały one szczegółowo opisane w rozdziałach tematycznych niniejszej Diagnozy.

W planowaniu rozwoju lokalnego istotne znaczenie ma zachowanie spójności z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu oraz uwzględnienie powiązań funkcjonalnych wykraczających poza granice administracyjne gminy. W układzie regionalnym, Gmina Szczawin Kościelny przynależy do województwa mazowieckiego, dla którego obowiązującym dokumentem strategicznym jest **Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze (SRWM 2030+)**. Diagnoza, sporządzona na potrzeby niniejszego dokumentu kwalifikuje Gminę Szczawin Kościelny przede wszystkim jako obszar zagrożony trwałą marginalizacją ze względu na kumulację problemów ekonomicznych. Odpowiadają one problemom zidentyfikowanym w Planie Zagospodarowania Województwa Mazowieckiego jako wiejski obszar funkcjonalny, wymagający wsparcia procesów rozwojowych.

Przyjęte w dokumencie założenia mają na celu dążenie do racjonalnego i zintegrowanego rozwoju w dziedzinach: gospodarki, dostępności rozumianej jako kształtowanie dostępnej przestrzeni, środowiska i energetyki, społeczeństwa oraz kultury i dziedzictwa. Pierwszy z nich zakłada wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii. Kierunki działań skupiają się na wspieraniu rozwoju przedsiębiorczości, cyfryzacji gospodarki oraz rozwoju miast i obszarów wiejskich.

Kluczowe jest również wzmacnianie potencjału w obszarach inteligentnej specjalizacji. W obszarze dostępnego i mobilnego Mazowsza strategia dąży do poprawy dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko. Wymaga to inwestycji w niskoemisyjny transport zbiorowy oraz rozwoju zintegrowanych systemów komunikacji. Z kolei, zielone i niskoemisyjne Mazowsze to synteza działań mających na celu poprawę stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody. Działania priorytetowe obejmują proekologiczną transformację energetyki, w tym zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz rozwój niskoemisyjnych instalacji do produkcji energii. Ważne jest także zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska. Szczególnie powiązana jest z nią sfera kulturowa, łącząca aspekty środowiskowe i kulturowe jako czynniki wzrostu potencjału turystycznego województwa. Ostatnia, lecz nie mniej ważna, sfera społeczna kładzie nacisk na poprawę jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego. Działania koncentrują się na rozwoju edukacji, podnoszeniu umiejętności cyfrowych mieszkańców oraz poprawie standardów infrastruktury społecznej i zdrowotnej.

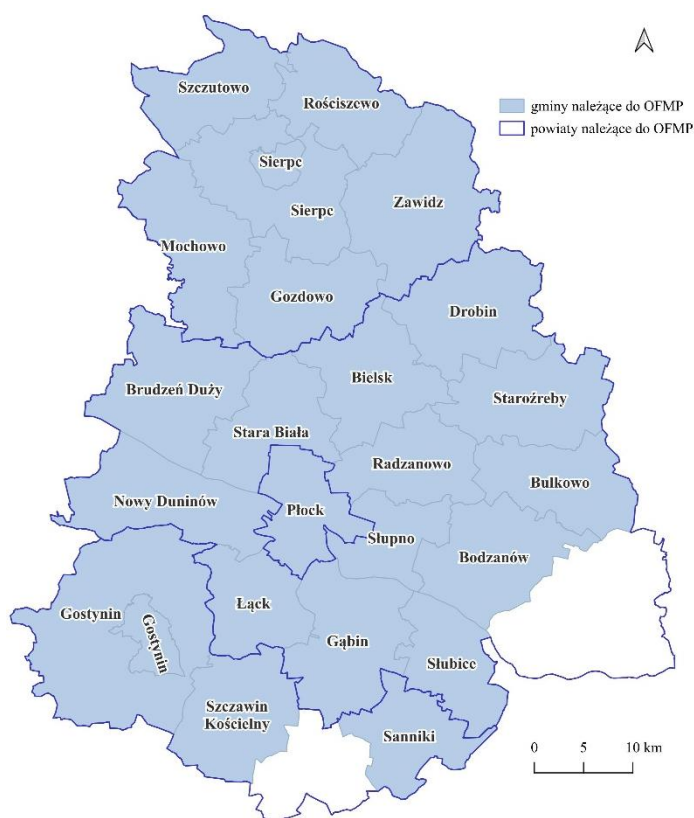
Gmina Szczawin Kościelny przynależy do powiatu gostynińskiego, w związku z czym podlega ustaleniom **Strategii Rozwoju Powiatu Gostynińskiego na lata 2016-2030**, przyjętej uchwałą Nr XIV/63/2015 Rady Powiatu Gostynińskiego z dnia 30 grudnia 2015 roku. Dokument opracowany został z uwzględnieniem „Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze”. Jako główny cel dokument stawia rozwój 4 dziedzin: energetyki odnawialnej, edukacji, pomocy społecznej oraz turystyki. Dokument wskazuje również kształtowanie warunków dla tworzenia nieuciążliwych zakładów przemysłowych, wsparcie opieki zdrowotnej oraz rozwój budownictwa mieszkalnego jednorodzinnego i wielorodzinnego o niskiej zabudowie.

Gmina Szczawin Kościelny jest również członkiem ponadlokalnych partnerstw i stowarzyszeń, wspierających jej wielosektorowy rozwój. Jednym z nich jest Partnerstwo „Obszar Funkcjonalny Miasta Płocka” (OFMP), do którego przystąpiła na mocy uchwały Nr 262/XLIV/2022 Rady Gminy z dnia 28 października 2022 roku. Łącznie partnerstwo tworzy 25 gmin w 3 powiatach (Rysunek 22.).

Rysunek 22. Członkowie Partnerstwa „Obszar Funkcjonalny Miasta Płocka”.

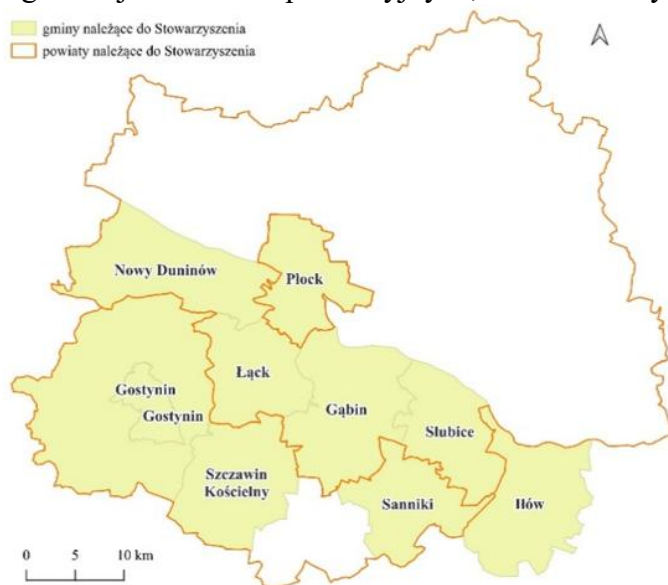
Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa „Obszar Funkcjonalny Miasta Płocka”

W ramach współpracy międzygminnej, w 2024 roku, opracowana została **Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa „Obszar Funkcjonalny Miasta Płocka”**.

Celem niniejszego dokumentu jest wzrost konkurencyjności, atrakcyjności i bezpieczeństwa Obszaru Funkcjonalnego Miasta Płocka jako miejsca przyjaznego dla mieszkańców i gości, dziś i w przyszłości. Główne cele strategii koncentrują się na ośmiu wyzwaniach rozwojowych: poprawie jakości infrastruktury drogowej i bezpieczeństwa transportu, stworzeniu spójnego systemu publicznego transportu zbiorowego, lepszym wykorzystaniu potencjału inwestycyjnego, ochronie środowiska przyrodniczego i przestrzeni nadwodnych, adaptacji do zmian klimatu oraz zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, wspieraniu rozwoju kapitału ludzkiego, a także wzmocnieniu potencjału kulturalnego i turystycznego. Kierunki działań wskazane w strategii obejmują rozwój mobilności miejskiej i transportu publicznego, w tym zakup zeroemisyjnych autobusów i budowę infrastruktury transportowej, rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej, poprawę dostępności do usług publicznych, zwłaszcza zdrowotnych, modernizację i cyfryzację infrastruktury kultury, tworzenie zintegrowanych systemów informacji turystycznej oraz turystycznych szlaków tematycznych, a także uporządkowanie ładu przestrzennego, ochronę terenów otwartych i rozwój zielonej oraz niebieskiej infrastruktury. Wyznaczone cele zwiększają również możliwości Gminy Szczawin Kościelny w zakresie wykorzystania Funduszy Europejskich, jak i środków finansowych z programów krajowych.

Gmina Szczawin Kościelny, wraz z miastem Płock, miastem i gminą Gostynin, gminą Gąbin, Sanniki, Łąck, Nowy Duninów, Ilów, Słubice oraz powiatem płockim i gostynińskim tworzy **Stowarzyszenie Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego** (Rysunek 23.). Ma ono na celu zintegrowanie jednostek, chcących wspólnie rozwijać turystykę, ochronę środowiska oraz obszaru wiejskie. Wśród zadań statutowych Stowarzyszenia znajduje się m.in. koordynacja i promocja lokalnej bazy turystycznej, tworzenie i utrzymywanie szlaków, rozwijanie informacji turystycznej, wspieranie ruchu turystycznego, pozyskiwanie funduszy, organizacja działań promocyjnych, szkoleniowych i wydawniczych oraz inicjowanie

przedsięwzięć ekologicznych, kulturalnych i sportowych. Dla gminy Szczawin Kościelny może to oznaczać łatwiejszą promocję walorów turystycznych, lepszy dostęp do wspólnych projektów i środków finansowych, wsparcie w ochronie jezior i lasów, rozwój infrastruktury turystycznej oraz wzmocnienie rozpoznawalności Gminy w regionie.

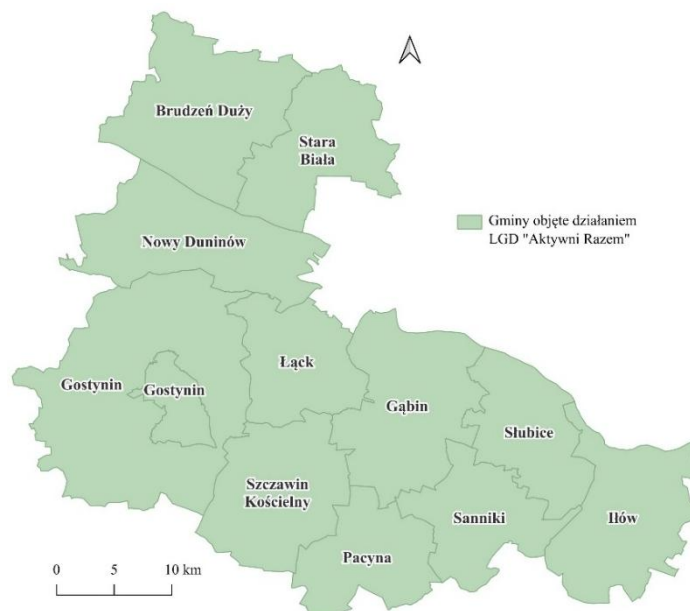
Rysunek 23. Członkowie Stowarzyszenia Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy turystycznej Pojezierza Gostynińskiego

Jako jeden z 12 uczestników Lokalnej Grupy Działania (LGD) „Aktywni Razem” (Rysunek 24.), Gmina Szczawin Kościelny objęta jest zapisami **Strategii Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność na lata 2024-2029**. Działalność LGD, określona w Strategii, skupia się przede wszystkim na aktywizacji społecznej, gospodarczej oraz ochronie lokalnych zasobów przyrodniczych i kulturowych. Jej główne kierunki to wspieranie przedsiębiorczości i inicjatyw społecznych, rozwój turystyki i informacji turystycznej, wzmacnianie współpracy międzysektorowej, poprawa jakości życia mieszkańców oraz finansowanie projektów lokalnych, grantowych i promocyjnych. W 2021 roku, przy wsparciu środków finansowych LGD, Gmina Szczawin Kościelny pozyskała zbiorniki do przechowywania wody deszczowej z połączy dachów budynku Urzędu Gminy i Gminnego Ośrodka Kultury w celu ograniczenia skutków suszy.

Rysunek 24. Gminy objęte działaniem LGD „Aktywni Razem”

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://aktywnirazem.pl>

Największą organizacją, do której przynależy Gmina Szczawin Kościelny jest Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, zrzeszający 683 gminy wiejskie i miejsko-wiejskie z terenu całej Polski. Misją Związku jest służba na rzecz społeczności gmin wiejskich, rozwój demokracji lokalnej, tworzenie warunków do lokalnego rozwoju gospodarczego oraz integracja gmin i wzmacnianie samorządności. Związek reprezentuje interesy gmin wiejskich wobec władz centralnych i europejskich, uczestnicząc m.in. w pracach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, Komisji Trójstronnej ds. Społeczno-Gospodarczych, Rady Pożytku Publicznego oraz w Komitecie Regionów UE. Organizacja opiniuje projekty ustaw i aktów prawnych, prowadzi działania lobbingsowe w Parlamencie i Rządzie RP, a także angażuje się w konsultacje dotyczące kluczowych dla gmin obszarów, takich jak finanse, oświata, transport, planowanie przestrzenne czy rozwój obszarów wiejskich. W ramach działalności Związku organizowane są również Kongresy Gmin Wiejskich – największe coroczne spotkanie samorządowców w Polsce, szkolenia, konferencje i warsztaty dla wójtów, burmistrzów i pracowników urzędów. Współprowadzi również Bazy Dobrych Praktyk i narzędzia wspierające zarządzanie gminą, m.in. Gminny System Analiz Samorządowych (GSAS).

Dotychczasowym dokumentem regulującym kwestie polityki przestrzennej i rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy było Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Szczawin Kościelny, przyjęte uchwałą Nr 92/XV/2000 Rady Gminy Szczawin Kościelny z dnia 28 stycznia 2000 roku. Wskazywało ono wytyczne kształtowania ładu przestrzennego, komunikacji oraz infrastruktury technicznej. Wśród głównych celów rozwoju wymieniano rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny oparty na rolnictwie, leśnictwie, produkcji, usługach publicznych i rekreacji, z jednoczesnym uwzględnieniem ochrony walorów środowiskowych i kulturowych.

W związku z wprowadzeniem nowelizacji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2023 roku, dokument utraci swoją moc i zostanie zastąpiony niniejszą Strategią Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny na lata 2026-2033 oraz Planem Ogólnym. Dokument strategiczny obejmie zakres Studium dotyczący szeroko zakrojonego rozwoju jednostki. Plan Ogólny stanie się z kolei aktem prawa miejscowego, którego ustalenia będą wiążące przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy.

Plan ogólny określać będzie m.in. strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne, obejmujące różne funkcje przestrzenne – od zabudowy mieszkaniowej i usługowej, przez działalność gospodarczą i produkcję rolną, po tereny infrastrukturalne, rekreacyjne i przyrodnicze. Dokument wskaże również obszaru uzupełnienia zabudowy.

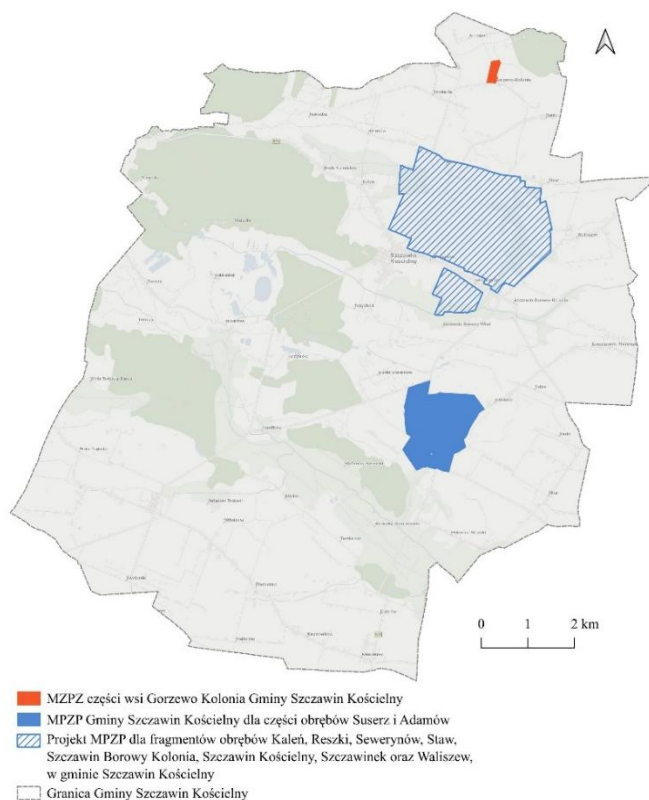
Zgodnie z obowiązującymi przepisami, wszystkie gminy w Polsce zobowiązane są do opracowania planów ogólnych. Gmina Szczawin Kościelny podjęła działania w tym kierunku w 2023 roku, przystępując do opracowania dokumentu na podstawie uchwały nr LII/336/23 Rady Gminy Szczawin Kościelny z dnia 29 grudnia 2023 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego.

Na czas opracowywania niniejszej Diagnozy, na terenie Gminy Szczawin Kościelny obowiązywały dwa **Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP)**, stanowiące kluczowe narzędzie kształtowania ładu przestrzennego w jednostkach samorządu terytorialnego, pełniące funkcję aktów prawa miejscowego. Są one podstawowym dokumentem regulującym przeznaczenie terenów oraz warunki ich zabudowy i zagospodarowania, w tym pozwoleń na budowę czy decyzji zatwierdzających podział nieruchomości. MPZP umożliwiają uporządkowane zarządzanie przestrzenią, minimalizując konflikty pomiędzy poszczególnymi funkcjami terenów oraz ograniczając negatywne oddziaływania przestrzenne. Jeden z planów miejscowych obowiązujących na terenie Gminy Szczawin Kościelny obejmuje obszar około 10 ha wsi Gorzewo Kolonia (Rysunek 25.). Został on przyjęty uchwałą Nr VI/41/19 Rady Gminy Szczawin Kościelny z dnia 15 marca 2019 roku i określa przeznaczenie gruntów pod działalność rolniczą. Większość obszaru objętego planem stanowią tereny rolne. Poza nimi zdelimitowano również tereny zabudowy obsługi produkcji rolnictwa, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy usługowej, tereny lasów oraz tereny niezbędnych dróg dojazdowych. Obecnie na tym terenie zlokalizowane jest m.in. Gminne Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne oraz obiekt hodowlany. Drugi z planów miejscowych, przyjęty został z kolei uchwałą Nr XXIV/158/26 Rady Gminy Szczawin Kościelny z dnia 20 lipca 2026 roku i obejmuje części obrębów Suserz i Adamów. Na łącznej powierzchni objętej planem, wynoszącej w przybliżeniu 219 ha, wyznaczone zostały m.in. tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej, tereny usług, rolnictwa, lasów i zieleni urządzonej, składów i magazynów oraz elektrowni słonecznej.

Rysunek 25. Obszary objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy Szczawin Kościelny (stan na 04.08.2026 r.).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Szczawin Kościelny

W czasie opracowywania Diagnozy, sporządzany był również Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla fragmentów obrębów Kaleń, Reszki, Sewerynow, Staw, Szczawin Borowy Kolonia, Szczawin Kościelny, Szczawinek oraz Waliszew. Łąca powierzchnia terenu objętego planem wynosi około 750 ha, a wśród głównych przeznaczeń terenu wymienia się zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i zagrodową, tereny produkcji w gospodarstwach rolnych, a także tereny elektrowni wiatrowych i słonecznych.

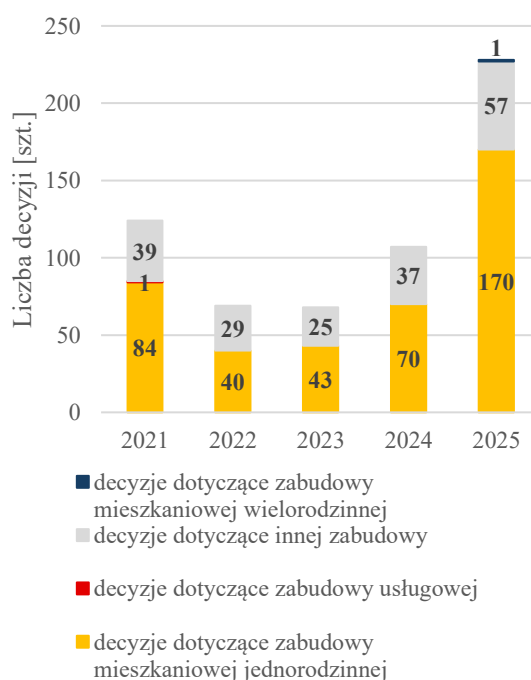

Na obszarach nie objętych ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lokalizacja nowej zabudowy wymaga uzyskania decyzji o warunkach zabudowy (WZ). Zgodnie z obowiązującymi przepisami, inwestor planujący realizację przedsięwzięcia jest zobowiązany do ich uzyskania, a decyzje te określają zasady zagospodarowania terenu z uwzględnieniem istniejących uwarunkowań przestrzennych oraz przepisów odrębnych. Analiza wydawanych decyzji WZ pozwala ocenić skalę presji inwestycyjnej oraz dynamikę procesów urbanizacyjnych na terenie Gminy.

Większość wydawanych decyzji dotyczy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – stanowią one corocznie, średnio 66% wszystkich decyzji. To te decyzje wpłynęły również w 2025 roku na gwałtowny wzrost wszystkich decyzji i wynikały przede wszystkim z zachodzącej reformy planowania przestrzennego (Wykres 37.).

Wykres 37. Wydane decyzje o warunkach zabudowy w Gminie Szczawin Kościelny w latach 2021-2025.

Źródło: BDL-GUS

W porównaniu do danych powiatowych, udział wydanych decyzji o warunkach zabudowy z Gminy Szczawin Kościelny w ogólnej liczbie wydanych decyzji WZ w powiecie, w 2025 roku stanowił 23%.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

- ⇒ Włączenie Gminy Szczawin Kościelny w granice wiejskich obszarów funkcjonalnych, wymagających wsparcia procesów rozwojowych (PZPWM) oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją ze względu na kumulację problemów ekonomicznych (SRWM 2030+) wskazuje na **potrzebę ukierunkowania działań rozwojowych przede wszystkim na podstawowe aspekty efektywnego funkcjonowania jednostek samorządowych**, tj. efektywny transport, wydajna infrastruktura techniczna oraz dostępne usługi publiczne.
- ⇒ Strategia Rozwoju Powiatu Gostynińskiego na lata 2016-2030 wskazuje 4 główne obszary rozwoju: **energetykę odnawialną, edukację, pomoc społeczną oraz turystykę**. Według przeprowadzonej diagnozy, obszary te wymagają największej interwencji oraz stanowią największy potencjał rozwojowy.
- ⇒ Gmina Szczawin Kościelny **przynależy do licznych stowarzyszeń i organizacji**, mających na celu zwiększenie możliwości rozwojowych jednostek samorządu terytorialnego. Dzięki nim, **Gmina posiada zwiększone możliwości promocyjne, a także ułatwiony dostęp do zewnętrznych środków finansowania projektów inwestycyjnych**.
- ⇒ Obecnie na terenie Gminy obowiązują **dwa miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego**. Przygotowywany jest również trzeci plan zagospodarowania, który na etapie sporządzania Diagnozy był w fazie projektowej. Wszystkie dokumenty, zarówno te obowiązujące, jak i projektowane koncentrują się na zapewnieniu rezerw dla zabudowy mieszkaniowej oraz działalności gospodarczej, związanej zarówno z pierwotnym sposobem wykorzystywania przestrzeni Gminy, tj. tereny rolnicze, jak i implementacją nowych rozwiązań gospodarczych, skierowanych głównie na produkcję energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii.
- ⇒ Skala wydawanych decyzji o warunkach zabudowy wskazuje, że **presja inwestycyjna na obszarze Gminy jest umiarkowana**, a największy udział ma zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna.
- ⇒ Nagły wzrost wydanych decyzji o warunkach zabudowy w 2025 roku związany jest przede wszystkim z realizowaną **reformą planowania przestrzennego, podczas której właściciele nieruchomości dążyli do zabezpieczenia możliwości ich zagospodarowania**. Tym samym, wartości osiągnięte w 2025 roku stanowią jedynie pozorny wzrost aktywności inwestycyjnej i nie odzwierciedlają rzeczywistego stopnia rozwoju zabudowy.

6. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Obszar Strategicznej Interwencji (OSI), według Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, definiowany jest jako obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach społecznych, gospodarczych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne. OSI identyfikowane są na poziomie regionalnym i zawarte w strategii rozwoju województwa. W przypadku Gminy Szczawin Kościelny wyznacza je **Strategia Rozwoju**

Województwa Mazowieckiego 2030+. Innowacyjne Mazowsze (dalej zwane SRWM 2030+). Identyfikuje ona następujące typy OSI:

1. OSI problemowe – obejmuje podregiony NUTS 3:

- w regionie Mazowieckim regionalnym: ciechanowski, ostrołęcki, płocki, radomski, siedlecki, żyrardowski,
- w regionie Warszawskim stołecznym: warszawski zachodni, warszawski wschodni i miasto Warszawa,

OSI problemowe wyznaczone zostały w celu zniwelowania istniejących problemów i barier dla rozwoju nowych lub istniejących funkcji i poprawy warunków życia mieszkańców w podregionach województwa mazowieckiego. Interwencje w każdym OSI koncentrują się na dwóch kluczowych obszarach tematycznych, które mają niewystarczająco wykorzystany potencjał rozwojowy lub negatywnie wpływają na inne sfery życia społeczno-gospodarczego ze względu na kumulację niekorzystnych czynników.

2. Bieguny wzrostu – miejskie obszary funkcjonalne:

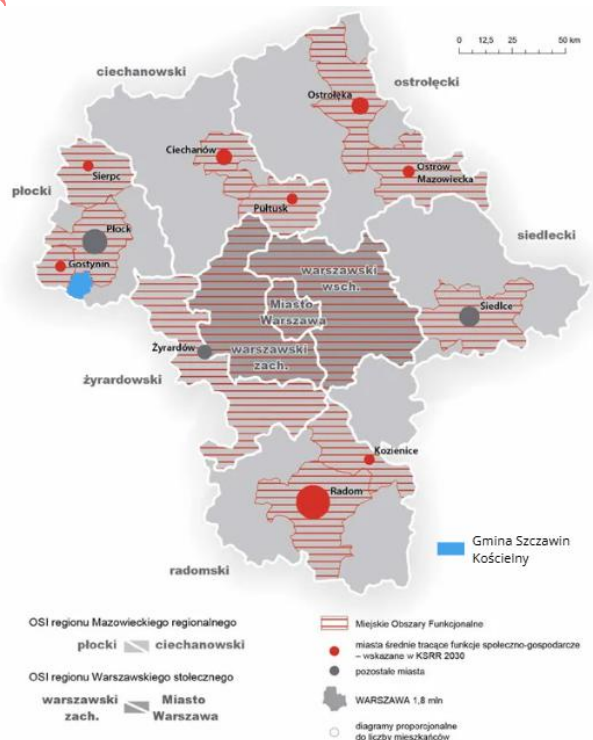
- Istniejący biegun wzrostu – miejski obszar funkcjonalny Warszawy, wraz z Warszawą jako miastem centralnym, pełniącym funkcję ośrodka metropolitalnego rangi regionalnej, krajowej i europejskiej,
- Potencjalne bieguny wzrostu – miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz inne miasta subregionalne wraz z obszarami funkcjonalnymi: subregionalne i lokalne.

Bieguny wzrostu oparte są na potencjale miast jako centrów rozwoju społeczno-gospodarczego wraz z powiązaniem z nimi funkcjonalnie otoczeniem. Wsparcie dla tego typu OSI będzie obejmować głównie działania ukierunkowane na efektywną współpracę między miastem a obszarami otaczającymi w celu przezwyciężenia wspólnych problemów bądź wzmacniania potencjałów w wymiarze ponadlokalnym.

Rysunek 26. Położenie Gminy Szczawin Kościelny na tle OSI województwa mazowieckiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie SRWM 2030+

Gmina Szczawin Kościelny kwalifikuje się w jednym z rodzajów OSI - płockim obszarze strategicznej interwencji. Interwencja zaplanowana dla tego obszaru koncentruje się przede wszystkim na niwelowaniu deficytów komunikacyjnych, w tym związanych z wyprowadzeniem transportu materiałów niebezpiecznych poza tereny zurbanizowane, co przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa i lepszego skomunikowania obszaru (szczególnie Płocka) z resztą kraju. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej przyczyni się z kolei do lepszego wykorzystania

zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego. Kluczowym jest również dążenie do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do środowiska oraz zwiększenia dostępności do usług. Założenia będą realizowane poprzez szereg ukierunkowanych działań, w tym w obszarze:

1. Poprawy dostępności i bezpieczeństwa komunikacyjnego obszaru poprzez:
 - wyprowadzenie transportu materiałów niebezpiecznych poza obszary zurbanizowane,
 - rozwój transportu kolejowego, w tym budowę układu kolejowego łączącego Płock z Warszawą,
 - rozwój zintegrowanego, niskoemisyjnego transportu zbiorowego poprawiającego dostępność przystanków kolejowych i centrów lokalnych,
 - rozwój sieci tras rowerowych i infrastruktury dla pieszych;
2. Poprawę dostępności do usług publicznych i infrastruktury komunalnej poprzez:
 - rozwój i podnoszenie standardów specjalistycznej opieki zdrowotnej, zwłaszcza w zakresie onkologii i geriatry,
 - wdrażanie działań profilaktycznych i kształtowanie postaw prozdrowotnych,
 - wspieranie i promowanie systemu kształcenia, w szczególności w dziedzinie ochrony zdrowia,
 - rozbudowę i modernizację systemów kanalizacyjnych, gazowych i ciepłowniczych.

projekt

7. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to powszechnie wykorzystywane narzędzie do diagnozy strategicznej w jednostkach administracji publicznej. Pozwala ona porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie.

Tabela 17. Analiza SWOT Gminy Szczawin Kościelny.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ Stosunkowo stabilna liczba ludności, przy najmniejszym spadku wśród gmin powiatu gostynińskiego ✓ Dodatnie saldo migracji ✓ Relatywnie niska dynamika spadku liczby mieszkańców na tle innych jednostek powiatu ✓ Wysoka aktywność obywatelska, przejawiająca się wysoką frekwencją wyborczą ✓ Funkcjonowanie Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej z dwoma placówkami na terenie Gminy ✓ Dostępność zarówno lekarzy podstawowej opieki medycznej, jak i specjalistów ✓ Szeroki zakres działań pomocowych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczawinie Kościelnym ✓ Funkcjonowanie Gminnego Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego jako elementu lokalnego wsparcia osób niepełnosprawnych ✓ Funkcjonowanie programów wspierania rodziny oraz profilaktyki uzależnień i kryzysów rodzinnych ✓ Aktywna działalność OSP w obszarze bezpieczeństwa publicznego i życia społecznego, w tym dwie jednostki OSP należące do KSRG ✓ Stałe doposażanie jednostek OSP, zwiększających ich gotowość bojową ✓ Zmodernizowana większość remiz strażackich, pełniących również funkcję świetlic wiejskich i siedzib KGW ✓ Udział Kół Gospodyń Wiejskich w lokalnych inicjatywach oraz programach zewnętrznych ✓ Dobrze rozmieszczona infrastruktura Gminnej Biblioteki Publicznej oraz Gminnego Ośrodka Kultury, zwiększająca dostępność oferty kulturalnej dla mieszkańców ✓ Zróżnicowany zakres działalności lokalnych instytucji kultury, dostosowany do	- x Postępujące starzenie się społeczeństwa - x Spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym - x Rozbieżność między liczbą ludności zameldowanej a liczbą osób faktycznie korzystających z usług komunalnych - x Niska gęstość zaludnienia i rozproszenie osadnictwa - x Ograniczona dostępność lekarzy specjalistów na terenie Gminy - x Rosnące znaczenie pomocy niepieniężnej, wskazującej na bardziej złożone problemy społeczne - x Dominacja bezrobocia, niepełnosprawności i długotrwałej choroby jako głównych powodów wsparcia - x Duży przyrost przypadków długotrwałej lub ciężkiej choroby wśród świadczeniobiorców - x Wysokie obciążenie budżetu Gminy wydatkami na pomoc społeczną - x Spadek liczby odbiorców świadczeń rodzinnych, wynikających z kryteriów dochodowych i ograniczeń systemowych - x Ograniczony gminny zasób mieszkaniowy - x Brak stałej obecności służb porządkowych na terenie Gminy - x Nierównomierna aktywność jednostek OSP w podstawowym zakresie działań - x Zmniejszająca się grupa czytelników wśród mieszkańców Gminy - x Spadek liczby uczniów w części placówek oświatowych, szczególnie w Trębkach - x Spadek liczby nauczycieli dyplomowanych - x Część dróg gminnych wymagająca modernizacji - x Słabo rozbudowana infrastruktura rowerowa - x Ograniczona dostępność transportu zbiorowego, szczególnie w kierunkach większych miast

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
potrzeb i zainteresowań różnych grup wiekowych ✓ Bogata i cykliczna oferta wydarzeń kulturalnych, sprzyjających integracji społecznej ✓ Wysoka aktywność czytelnicza społeczności Gminy Szczawin Kościelny w porównaniu do pozostałych gmin powiatu ✓ Możliwość rozwijania zainteresowań sportowych w lokalnych klubach i obiektach sportowych ✓ Bogaty zasób dziedzictwa kulturowego, związany z postaciami historycznymi oraz obiektami upamiętniającymi wydarzenia historyczne ✓ System placówek oświatowych i opiekuńczych odpowiadający obecnemu zapotrzebowaniu ✓ Rozwinięta sieć dróg gminnych i powiatowych ✓ Wysoki poziom zводociągowania, zapewniający dostęp do bieżącej wody dla niemal wszystkich mieszkańców Gminy ✓ Wyposażenie wszystkich terenów zwartej zabudowy mieszkaniowej w sieć kanalizacyjną ✓ Implementacja programów wsparcia dla instalacji proekologicznych rozwiązań oczyszczania i gromadzenia ścieków komunalnych na terenach zabudowy rozproszonej ✓ Dostępne zasoby wolnych mocy przyłączeniowych dla nowych źródeł i odbiorców energii elektrycznej ✓ Udział odnawialnych źródeł energii w lokalnej produkcji ✓ Zlokalizowane na terenie Gminy elementy krajowej infrastruktury technicznej, tj. drogi wojewódzkie, gazociągi oraz sieci elektroenergetyczne wysokiego napięcia ✓ Lokalna gospodarka oparta na mikroprzedsiębiorstwach z przewagą dodatniego bilansu rejestracji firm ✓ Walory przyrodnicze objęte formami ochrony przyrody ✓ Wysoka przydatność gleb dla produkcji rolniczej ✓ Występowanie na terenie Gminy złóż kruszyw naturalnych, posiadających potencjał wydobywczy ✓ Brak obszarów szczególnego zagrożenia powodzią na terenie Gminy ✓ Dobre stany ilościowe i chemiczne wód podziemnych w obu zbiornikach ✓ Systematyczny wzrost masy odpadów segregowanych w systemie gospodarowania odpadami ✓ Uczestnictwo w programach poprawy jakości powietrza	- x Wzrost awaryjności sieci wodociągowej oraz zmniejszenie możliwości zaspokojenia zapotrzebowania mieszkańców na wodę - x Utrzymujący się wysoki udział zbiorników bezodpływowych w strukturze indywidualnych instalacji oczyszczania i gromadzenia ścieków komunalnych - x Uzależnienie gospodarki ściekowej z terenów nieskanalizowanych od prywatnych usługodawców - x Brak sieci gazowej - x Wysoki udział niskosprawnych źródeł ciepła zasilanych najczęściej paliwami stałymi - x Obecność skoncentrowanych i rozproszonych punktów adresowych, będących białymi plamami NGA - x Ograniczona pojemność lokalnego rynku pracy i mała liczba miejsc pracy w Gminie - x Brak dużych miejsc pracy, przyciągających nowych pracowników i mieszkańców - x Niewielka liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w porównaniu do innych gmin - x Niewielkie zróżnicowanie branżowe lokalnej gospodarki i słaba obecność innowacyjnych sektorów - x Ujemny bilans dojazdów do pracy, oznaczający przewagę wyjazdów mieszkańców w celach zarobkowych - x Wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych i bezrobotnych powyżej 50. roku życia - x Duże uzależnienie wydatków inwestycyjnych od możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych - x Wysoki udział subwencji i dotacji w strukturze dochodów Gminy - x Występowanie okresów deficytu budżetowego - x Wzrastający poziom zadłużenia Gminy - x Zły stan wód, wynikający przede wszystkim z działalności rolniczej i prac hydromorfologicznych - x Stosunkowo intensywna eksploatacja dostępnych zasobów wodnych, mogąca powodować w przyszłości ryzyko degradacji chemicznej i ilościowej - x Silne zagrożenie suszą, stanowiące szczególne zagrożenie dla działalności rolniczej - x Brak Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie Gminy - x Nieosiąganie wymaganych poziomów recyklingu i zwiększające się ilości odpadów podlegających biodegradacji, przekazanych do składowania - x Przewaga odpadów zmieszanych nad segregowanymi

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ Miejscowość Szczawin Kościelny pełniąc funkcje lokalnego centrum administracyjnego, usługowego, edukacyjnego i opieki zdrowotnej ✓ Funkcja wspierająca miejscowości Trębki pod względem dostępności infrastruktury społecznej dla południowej części Gminy ✓ Udział w licznych stowarzyszeniach i ponadlokalnych organizacjach, wspierających rozwój Gminy	- x Przekroczone dopuszczalne normy benzo(a)pirenu, wynikające przede wszystkim ze stosowania nieekologicznych źródeł ciepła - x Rozproszona struktura zabudowy mieszkaniowej - x Marginalne znaczenie poszczególnych ośrodków osadniczych na terenie Gminy dla efektywnego funkcjonowania jednostki, skutkujące pełnieniem przez nie podstawowych funkcji mieszkalnych - x Niski stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
SZANSE	ZAGROŻENIA
<u>TENDENCJE WEWNĘTRZNE</u> ! Utrzymanie relatywnie niskiej dynamiki procesu depopulacji w Gminie ! Rozbudowa oferty dla seniorów w odpowiedzi na starzenie się społeczeństwa ! Dalszy rozwój Gminnego Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego jako jednej z form poszerzenia usług opiekuńczych, pielęgniarstwa i środowiskowych na poziomie lokalnym ! Wzrost aktywności fizycznej i kulturalnej poprzez uczestnictwo w wydarzeniach i zajęciach organizowanych przez lokalne instytucje i organizacje ! Zwiększenie tożsamości lokalnej poprzez uczestnictwo w organizacjach i stowarzyszeniach, m.in. KGW, OSP oraz wydarzeniach społecznych ! Wykorzystanie obiektów zabytkowych na potrzeby podtrzymywania pamięci historycznej ! Poprawa jakości infrastruktury telekomunikacyjnej w ramach projektów inwestycyjnych zarządców infrastruktury ! Wydajny i bezpieczny układ komunikacyjny oparty na zmodernizowanych i dostosowanych do potrzeb różnych użytkowników, drogach publicznych ! Zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego ! Poprawa jakości usług komunalnych poprzez rozbudowę i modernizację istniejącego systemu wodno-kanalizacyjnego ! Zwiększanie samowystarczalności energetycznej poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii ! Rozwój rolnictwa w oparciu o korzystne warunki glebowe ! Wykorzystanie powiązań z silnymi ośrodkami gospodarczymi regionu ! Położenie w zasięgu Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej jako czynnik stymulujący rozwój nowoczesnych sektorów gospodarki	<u>TENDENCJE WEWNĘTRZNE</u> ! Ograniczony potencjał demograficzny i gospodarczy na tle regionu ! Przyspieszenie odpływu młodych osób do większych ośrodków ! Standard podstawowych usług publicznych zależny od zewnętrznych źródeł finansowania ! Pogłębianie się problemów zdrowotnych mieszkańców ! Możliwe przeciążenie GOPS i systemu lokalnego wsparcia ! Niewystarczające przystosowanie obiektów schronienia na wypadek konfliktów zbrojnych lub klęsk żywiołowych ! Nierównomierne wykorzystanie potencjału organizacji społecznych między miejscowościami ! Uzależnienie jakości infrastruktury publicznej od dostępnych środków zewnętrznych ! Zmniejszenie efektywności działań społecznych na skutek zbyt dużego obciążenia Gminy związanego z koordynacją i pozyskiwaniem środków na NGA ! Ryzyko spadku aktywności części jednostek OSP, KGW oraz pozostałych organizacji społecznych na skutek braku zainteresowania wśród mieszkańców ! Uzależnienie prac konserwatorskich od dostępności zewnętrznych środków finansowych oraz decyzji prywatnych właścicieli jako czynnik mogący powodować degradację cennych obiektów dziedzictwa kulturowego ! Brak konkurencyjności Gminy jako miejsca inwestowania na rzecz innych gmin ! Postępujące bezrobocie, szczególnie wśród osób powyżej 50. roku życia i kobiet ! Nasilające się zjawisko smogu na skutek utrzymania wysokiego poziomu wykorzystania przestarzałych źródeł ogrzewania

SZANSE	ZAGROŻENIA
! Dywersyfikacja źródeł finansowania projektów rozwojowych dzięki członkostwu w licznych stowarzyszeniach ! Reprezentacja własnych interesów w ramach krajowych związków ! Rozwój funkcji mieszkaniowej jako alternatywy dla bardziej zurbanizowanych obszarów powiatu ! Budowa PSZOK jako element popularyzacji segregacji odpadów komunalnych ! Możliwość wzmacniania ciągłości ekologicznej poprzez ochronę istniejących obszarów naturalnych ! Uzupełnienie wiedzy środowiskowej poprzez implementację systemu monitorowania stanu i jakości gleb ! Możliwość rozwoju małej retencji w celu zmniejszenia odpływu wód ! Wdrożenie lokalnego systemu monitoringu powietrza, pozwalającego na lepszą diagnozę i ukierunkowanie działań interwencyjnych ! Wykorzystanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jako podstawy powiększania zasobów terenowych dla działalności gospodarczej i utrzymania wysokiego poziomu ładu przestrzennego z poszanowaniem lokalnych walorów przestrzennych	! Pogłębienie się wykluczenia komunikacyjnego w przypadku niedostosowania rozkładów jazdy transportu publicznego do potrzeb mieszkańców ! Wzrost kosztów systemu odpadowego przy jednoczesnym wzroście ilości odpadów komunalnych ! Ograniczenia w rozwoju infrastruktury sieciowej wynikające z rozproszenia zabudowy ! Rozwój OZE spotykający się ze społecznym niezadowoleniem ! Ryzyko niewykorzystania potencjału Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej i brak nowych inwestorów ! Ograniczony potencjał fiskalny Gminy w stosunku do potrzeb inwestycyjnych ! Spadek dochodów z podatków od osób fizycznych i prawnych w przypadku wyludniania się Gminy ! Ryzyko degradacji posiadanych walorów środowiskowych na skutek nieracjonalnego gospodarowania przestrzenią ! Degradacja gleb w wyniku agresywnej działalności rolniczej ! Ryzyko skażenia wód podziemnych i powierzchniowych w wyniku działalności rolniczej ! Utrwalenie złego stanu JCWP przy braku działań systemowych ! Niedostateczne zatrzymanie wód w krajobrazie w przypadku braku retencji ! Utrzymujące się różnice w dostępności usług i miejsc pracy mogą wpływać na obniżenie atrakcyjności osiedleńczej Gminy ! Zahamowanie rozwoju Gminy w zależności od możliwości zwiększania zabudowy mieszkaniowej wynikającej z reformy planowania
<u>TENDENCJE OGÓLNOKRAJOWE</u> ! Wzrost znaczenia pracy zdalnej jako czynnik przyciągający nowych mieszkańców ! Możliwość wykorzystania środków krajowych i unijnych na działania prorodzinne i społeczne ! Rozwój przydomowych oczyszczalni ścieków sprzyjający poprawie jakości gospodarki ściekowej na terenach rozproszonych ! Rozwój lokalnej energetyki odnawialnej stymulowany dostępnością zewnętrznych programów wsparcia i trendzie transformacji energetycznej ! Promocja i wspieranie alternatywnych źródeł ciepła oraz odnawialnych technologii grzewczych ! Rozbudowa sieci usług szerokopasmowych, ograniczająca wykluczenie cyfrowe mieszkańców ! Wsparcie przedsiębiorczości i aktywizacji zawodowej mieszkańców ! Możliwość zwiększenia dochodów własnych poprzez zwiększenie liczby mieszkańców zameldowanych w Gminie ! Wzmocnienie ochrony gleb poprzez wdrażanie działań ograniczających degradację oraz promowanie zrównoważonych form produkcji rolnej	<u>TENDENCJE OGÓLNOKRAJOWE</u> ! Utrzymująca się niska dzietność przewyższająca ją liczba zgonów prowadząca do pogłębiania się zjawiska depopulacji ! Zmniejszenie liczby osób w wieku produkcyjnym prowadzące do niedoborów na rynku pracy ! Spadek liczby dzieci prowadzący do konieczności reorganizacji gminnego systemu edukacyjnego ! Zwiększająca się presja na usługi społeczne i zdrowotne związane z postępującym procesem starzenia się społeczeństwa

SZANSE	ZAGROŻENIA
! Poprawa stanu JCWP poprzez działania ograniczające presję rolniczą i komunalną ! Utrzymanie dobrego stanu wód podziemnych poprzez prewencyjną ochronę przed zanieczyszczeniami ! Wykorzystanie modelu obiegu zamkniętego w lokalnym systemie gospodarki odpadami komunalnymi ! Wdrażanie dokumentów programowych jako instrumentów koordynacji działań i pozyskiwania funduszy ! Dostosowanie polityki przestrzennej do założeń reformy planowania przestrzennego jako instrumentu dążącego do osiągnięcia racjonalnego postępu urbanizacyjnego jednostek samorządowych	! Wzrost kosztów świadczeń społecznych i opiekuńczych ! Niedobory kadrowe w ochronie zdrowia, zwłaszcza specjalistów, utrudniające dostęp do opieki medycznej ! Zmiany przepisów dotyczące kryteriów dochodowych osób uprawnionych do otrzymania świadczeń pomocy społecznej jako przyczyna zwiększania zjawiska ukrytego ubóstwa ! Utrzymująca się presja inflacyjna na koszty usług komunalnych, społecznych i inwestycji, pogłębiająca problemy finansowe jednostek samorządu terytorialnego ! Pogłębianie wykluczenia społecznego poprzez postępującą cyfryzację usług publicznych ! Rosnące wymagania formalne i techniczne wobec samorządów i organizacji społecznych ! Nieszczelne zbiorniki bezodpływowe oraz niewłaściwe zagospodarowanie ścieków powodujące przedostawanie się zanieczyszczeń do gleby i wód ! Sytuacje kryzysowe i konfliktowe mogące wpływać na wydajność funkcjonowania systemów energetycznych i telekomunikacyjnych ! Nasilanie się ekstremalnych zjawisk pogodowych w dobie zmian klimatycznych, skutkujące wysokimi stratami gospodarczymi i infrastrukturalnymi ! Ryzyko nałożenia dotkliwych kar finansowych na samorząd w wyniku trudności z osiągnięciem narzuconych prawem poziomów recyklingu i odpadów ulegających biodegradacji

Po przeprowadzeniu analizy mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń, należy przystąpić do odpowiedniej strategii, uwzględniając kombinację tych czynników. W Gminie Szczawin Kościelny widoczna jest przewaga **słabych stron i zagrożeń** nad stronami mocnymi i szansami. Sytuacja ta sugeruje przyjęcie strategii **tzw. defensywnej (mini-mini)**. Podejście to koncentruje się przede wszystkim na ograniczaniu skutków istniejących problemów rozwojowych oraz minimalizowaniu ryzyk mogących negatywnie wpływać na sytuację społeczno-gospodarczą Gminy.

W przypadku Gminy Szczawin Kościelny strategia defensywna powinna skupiać się przede wszystkim na dostosowaniu dostępności usług publicznych do struktury demograficznej społeczności lokalnej, w tym przede wszystkim skoncentrowaniu się na wzrastającej potrzebie objęcia opieką i aktywizacji społecznej seniorów. Istotne znaczenie będzie miało również wzmacnianie lokalnego rynku pracy i wspieranie przedsiębiorczości, tak aby ograniczać odpływ mieszkańców

do większych ośrodków miejskich. W obszarze infrastrukturalnym kluczowe jest podjęcie działań mających na celu zapewnienie wydajnego systemu obsługi mieszkańców w zakresie zaopatrywania w wodę, odbioru ścieków, proekologicznym gospodarowaniu odpadami komunalnymi, a także dostępu do usług szerokopasmowych. Jednocześnie, należy uwzględniać również infrastrukturę komunikacyjną, która zapewni bezpieczeństwo i komfort wykorzystania przez wszystkich użytkowników.

projekt

8. MISJA I WIZJA GMINY SZCZAWIN KOŚCIELNY

Strategia Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny na lata 2026-2033 jest dokumentem, w którym przeprowadzono aktualną analizę sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzennej. Wskazano mocne strony samorządu, jednocześnie zwracając uwagę na obszary wymagające poprawy. Proces tworzenia i realizacji Strategii podkreśla konieczność jednoznacznego określenia misji i wizji, które stanowią kluczowe elementy dokumentu, wyznaczające najważniejsze kierunki rozwoju gminy.

Misja to syntetyczna deklaracja oddająca podstawowe intencje władz samorządowych dotyczące rozwoju Gminy Szczawin Kościelny oraz stanowiąca fundament dla wszystkich celów strategicznych. Misja wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera odpowiedzi na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Co jest naszym priorytetem?

MISJA GMINY SZCZAWIN KOŚCIELNY

Dostępność usług publicznych kształtowana odpowiednio do zmian demograficznych.

Rozwój lokalnego rynku pracy w oparciu o istniejące rolnictwo i wprowadzane nowoczesne branże przemysłowo-usługowe.

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna zapewniająca ciągłość obsługi wszystkich mieszkańców Gminy.

Odnawialne Źródła Energii zwiększające bezpieczeństwo energetyczne mieszkańców i przedsiębiorców.

Wizja jest z kolei obrazem przyszłości, do której władze samorządowe dążą poprzez konsekwentną realizację zapisów Strategii. Stanowi wyraz aspiracji społecznych i efekt wykorzystania szans rozwojowych przy jednoczesnej eliminacji problemów i zagrożeń. Wizja wynika wprost z określonej misji i przedstawia pożądany stan gminy na koniec założonego horyzontu czasowego Strategii.

WIZJA GMINY SZCZAWIN KOŚCIELNY

Gmina Szczawin Kościelny 2033 to nowoczesna i bezpieczna przestrzeń, zapewniająca mieszkańcom wysoki komfort zamieszkania i codziennego funkcjonowania, a także stabilny rynek pracy, oparty na wydajnej produkcji rolniczej i nowoczesnych branżach przemysłowo-usługowych, zintegrowanych z proekologiczną transformacją energetyczną.

9. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Szczawin Kościelny, tj. oceny sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowego i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a następnie chcąc dążyć do osiągnięcia stanu gminy, przedstawionego w wizji rozwoju, określono 4 cele strategiczne.

Cele strategiczne Gminy Szczawin Kościelny przedstawiają ramy rozwojowe w obszarach społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym, które bezpośrednio na siebie oddziałują i przenikają. Podstawą do podejmowania decyzji w obszarze gospodarczym lub społecznym, powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona środowiska przyrodniczego i ładu przestrzennego.

Działania podejmowane w zakresie infrastruktury technicznej, będą miały wpływ na obszar społeczny, gospodarczy i stan środowiska przyrodniczego. Cele osiągnięte w ramach obszaru społecznego i gospodarczego wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz wzrost atrakcyjności przestrzeni gminy. Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, których treść przedstawiono poniżej. Przedstawienie celów nie zostało sporządzone w sposób hierarchiczny, co oznacza, że każdy należy traktować równorzędnie z pozostałymi. Wspólna realizacja zadań określonych celami rozwoju pozwoli na pełne wdrożenie zapisów dokumentu strategicznego.

9.1. Cel strategiczny 1. Społeczność lokalna – zintegrowana, bezpieczna i aktywna

Tabela 18. Cel strategiczny 1. - oraz kierunki działań wraz z rezultatami.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań
1.1. Dostępne podstawowe usługi publiczne	• Zapewnienie kompleksowej opieki zdrowotnej • Rozwój i dostosowanie infrastruktury edukacyjnej do współczesnych potrzeb uczniów • Kształtowanie stabilnego systemu wsparcia osób w kryzysie	⇒ Krótki czas oczekiwania na wizytę lekarską ⇒ Utrzymanie stałej kadry lekarskiej w ośrodku zdrowia ⇒ Uczestnictwo mieszkańców w badaniach profilaktycznych ⇒ Wczesne wykrywanie problemów zdrowotnych ⇒ Wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców ⇒ Wysoki standard techniczny budynków ośrodka zdrowia ⇒ Większa liczba mieszkańców korzystająca z opieki zdrowotnej na terenie Gminy ⇒ Zwiększony komfort pacjentów i personelu medycznego ⇒ Zasób lokalowy placówek wychowawczo-edukacyjnych odpowiadający zapotrzebowaniu mieszkańców ⇒ Placówki oświatowe wyposażone w wysokiej jakości sprzęty edukacyjne i niezbędne elementy techniczne ⇒ Stale dostępna kadra nauczycielska ⇒ Wysokie wyniki uczniów w nauce ⇒ Brak dysproporcji w poziomie nauczania pomiędzy poszczególnymi placówkami edukacyjnymi ⇒ Liczebność kadry pracowniej GOPS odpowiadająca zapotrzebowaniu na pomoc społeczną wśród mieszkańców Gminy ⇒ Dobrze wykwalifikowana kadra GOPS ⇒ Sprawnie podejmowana interwencja na zgłoszone potrzeby mieszkańców ⇒ Mniejsza liczba mieszkańców wymagających wsparcia ze strony GOPS ⇒ Aktywna współpraca GOPS z lokalnymi służbami oraz stowarzyszeniami
1.2. Aktywna polityka senioralna	• Zapobieganie wykluczeniu społecznemu seniorów • Wdrażanie form pomocy dla seniorów w codziennych czynnościach • Utrzymanie aktywnego stylu życia seniorów	⇒ Aktywność kulturalna i sportowa spopularyzowana wśród seniorów ⇒ Działalność stowarzyszeń senioralnych wspierana przez samorząd ⇒ Wsparcie seniorów w codziennych czynnościach poprzez wolontariat sąsiedzki ⇒ System wsparcia seniorów w zakresie drobnych napraw i pomocy technicznej ⇒ Kontynuowanie działań lokalnych stowarzyszeń na rzecz pomocy seniorom ⇒ Funkcjonowanie przestrzeni na potrzeby regularnych spotkań, rozwijania zainteresowań, aktywności społecznej oraz integracji seniorów ⇒ Wzmocniona integracja społeczna, w tym więzi międzypokoleniowe ⇒ Wyższe umiejętności cyfrowe seniorów ⇒ Zwiększona samodzielność seniorów w sprawach urzędowych oraz codziennych obowiązkach ⇒ Uczestnictwo seniorów w zorganizowanych i indywidualnych aktywnościach sportowo-rekreacyjnych ⇒ Ograniczony wpływ czynników cywilizacyjnych na stan zdrowia

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań
1.3. Bogata oferta kulturalno-sportowa	• Utrzymanie szerokiej oferty usług lokalnych instytucji kultury • Sprzyjanie rozwojowi zainteresowań dzieci, młodzieży i dorosłych • Popularyzowanie aktywności fizycznej	⇒ Instytucje kultury dysponujące zasobem lokalowym dostosowanym do prowadzonej działalności ⇒ Księgozbiór biblioteki publicznej aktualizowany zgodnie z preferencjami czytelników ⇒ Dostępne zróżnicowane formy dostępności księgozbioru – zarówno tradycyjnych, jak i cyfrowych ⇒ Dostępna bogata oferta zajęć rozwojowych dla wszystkich grup mieszkańców ⇒ Możliwość uczestnictwa w konkursach i przeglądach talentów na poziomie ponadlokalnym ⇒ Społeczność lokalna zmotywowana do stałego samorozwoju i realizacji zainteresowań na każdym etapie życia ⇒ Równy dostęp zajęć i aktywności społecznych dla wszystkich mieszkańców, w tym również osób starszych i niepełnosprawnych ⇒ Lokalne kluby sportowe wsparte przez samorząd w swojej działalności ⇒ Utrzymane w wysokim standardzie technicznym obiekty sportowe ⇒ Obiekty sportowe otwarte zarówno dla zorganizowanych stowarzyszeń oraz indywidualnych mieszkańców ⇒ Kontynuacja organizacji wydarzeń i zawodów sportowych
1.4. Tożsamość lokalna jako wartość unikalna	• Ochrona obiektów zabytkowych • Utrzymanie pamięci o ważnych postaciach historycznych • Kultywowanie tradycji lokalnych	⇒ Wsparcie samorządu w pozyskiwaniu środków finansowych przez prywatnych właścicieli obiektów zabytkowych na prace konserwatorskie ⇒ Uregulowane stosunki własnościowe obiektów zabytkowych ⇒ Obiekty zabytkowe wykorzystane jako ośrodki upamiętniające wydarzenia i postaci historyczne ⇒ Pamięć o ważnych postaciach historycznych wyrażona w lokalnych wydarzeniach i elementach przestrzeni publicznej ⇒ Wiedza o lokalnej historii dostępna dla wszystkich mieszkańców ⇒ Kontynuowanie organizacji wydarzeń lokalnych, kultywujących tradycje i zwyczaje ⇒ Lokalne tradycje i wydarzenia propagowane na szczeblu ponadlokalnym
1.5. Wspierana inicjatywa społeczna	• Promowanie osiągnięć i działań lokalnych stowarzyszeń • Otwarcie przestrzeni Gminy na inicjatywy społeczne • Wsparcie finansowe działalności organizacji pozarządowych	⇒ Zapewnione odpowiednie zaplecze lokalowe dla aktywnych inicjatyw społecznych ⇒ Lokalne stowarzyszenia wykazujące zaangażowanie w wydarzeniach gminnych i ponadlokalnych ⇒ Działalność lokalnych inicjatyw wspierana przez programy i projekty ogólnopolskie ⇒ Stowarzyszenia i organizacje wsparte przez samorząd w pozyskiwaniu publicznych środków finansowych ⇒ Regularnie dofinansowywane ze środków budżetu Gminy działania lokalnych inicjatyw społecznych ⇒ Wykorzystywane możliwości wsparcia działalności organizacji lokalnych w ramach regionalnych stowarzyszeń i związków międzygminnych

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań
1.6. Bezpieczne społeczeństwo	• Zwiększanie gotowości bojowej jednostek OSP • Kompleksowo wyposażona i zabezpieczona infrastruktura krytyczna	⇒ Jednostki OSP wyposażone zgodnie z prowadzoną działalnością ⇒ Wysoki standard techniczny jednostek OSP ⇒ Wykwalifikowana kadra jednostek OSP ⇒ Szczegółowo rozplanowany system zarządzania kryzysowego ⇒ Utrzymana stała wymiana pokoleniowa członków jednostek OSP ⇒ Zapewniona odpowiednia ilość niezbędnych zasobów na wypadek sytuacji kryzysowej (np. wody) ⇒ Zapewnione rezerwy zasobów i przestrzeni dla ludności uciekającej z obszarów bezpośredniego kryzysu ⇒ Wyszkolona kadra służb i pracowników merytorycznych Urzędu Gminy w zakresie pełnionych funkcji na wypadek sytuacji kryzysowej ⇒ Skutecznie rozdystrybuowana informacja wśród mieszkańców o dostępnych możliwościach schronienia i zabezpieczenia mienia

9.2. Cel strategiczny 2. Gospodarka – wydajna, innowacyjna i zrównoważona

Tabela 19. Cel strategiczny 2. - oraz kierunki działań wraz z rezultatami.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań
2.1. Wydajna produkcja rolnicza	• Poprawa struktury gospodarstw rolnych • Utrzymywanie jakościowej przestrzeni rolnej • Zwiększanie ekonomicznej efektywności produkcji rolniczej	⇒ Kontynuowana działalność rolnicza w istniejących gospodarstwach rolnych ⇒ Utrzymany duży areał gruntów ornych w gospodarstwach rolnych ⇒ Prowadzenie działalności rolniczej nie ingerującej w jakość gleb i wód powierzchniowych i podziemnych ⇒ Ograniczony poziom odrolnienia gruntów o wysokiej przydatności rolniczej ⇒ Zwiększony udział ekologicznych gospodarstw rolnych w strukturze gospodarstw w Gminie ⇒ Funkcjonowanie wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych ⇒ Otwartość rynków ponadlokalnych na produkty rolnicze z terenu Gminy ⇒ Zwiększona towarowość gospodarstw rolnych z terenu Gminy ⇒ Działalność lokalnych rolników wsparta środkami finansowymi w ramach programów krajowych ⇒ Zapewniony stały zbyty produktów rolnych ⇒ Zwiększona dochodowość prowadzonej produkcji rolniczej ⇒ Wypełnienie strategicznych funkcji Płockiego Obszaru Żywielskiego ⇒ Wsparcie lokalnej społeczności poprzez rozbudowany rynek pracy, zaopatrzenie infrastruktury technicznej i reprezentowanie spraw obywatelskich przed instytucjami samorządowymi

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań
2.2. Gospodarcze wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	• Rozpowszechnianie rzetelnej informacji na temat OZE • Zwiększanie samowystarczalności energetycznej poprzez zastosowanie OZE • Wykorzystanie OZE jako czynnik przyciągający inwestorów	⇒ Zwiększona świadomość mieszkańców na temat znaczenia odnawialnych źródeł energii ⇒ Koordynacja procesów inwestycyjnych w zakresie OZE przez samorząd i dostępne instrumenty prawne ⇒ Kontynuacja doradztwa w zakresie możliwości zastosowania instalacji OZE ⇒ Nowe tereny przeznaczane na rozwój OZE ⇒ Zdywersyfikowane metody produkcji energii z odnawialnych źródeł energii ⇒ Partycypacja inwestorów OZE w kosztach infrastruktury energetycznej ⇒ Funkcjonowanie systemu energetycznego zgodnie z dyrektywami europejskimi w zakresie osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. ⇒ Niższe koszty dostaw energii elektrycznej dla mieszkańców ⇒ Wyższe wpływy do budżetu gminy z inwestycji OZE ⇒ Utworzenie nowych terenów inwestycyjnych, wyposażonych w wysokosprawną infrastrukturę energetyczną ⇒ Zwiększona atrakcyjność inwestycyjna Gminy dla zewnętrznych podmiotów gospodarczych ⇒ Wzrastająca liczebność przedsiębiorstw o nowoczesnych profilach działalności
2.3. Funkcjonowanie innowacyjnych branż	• Wprowadzanie nowoczesnych sektorów gospodarczych na teren Gminy • Zintegrowanie lokalnych działalności gospodarczych z Łódzką Specjalną Strefą Ekonomiczną • Zwiększanie kapitału zagranicznego w strukturze przedsiębiorstw	⇒ Lokalne uwarunkowania środowiskowo-przestrzenne wykorzystane do lokalizacji innowacyjnych branż ⇒ Zwiększająca się liczba miejsc pracy dla wykwalifikowanej kadry pracowniczej ⇒ Napływ nowych mieszkańców w związku z rozwijającym się rynkiem pracy ⇒ Powrót mieszkańców do Gminy, którzy przed laty wyjechali z niej w celach edukacyjnych ⇒ Większa liczba przedsiębiorstw z terenu Gminy, będących uczestnikami Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej ⇒ Zmniejszone stawki podatku od osób fizycznych i prawnych dla podmiotów ŁSSE ⇒ Dostępne możliwości kształcenia i podnoszenia standardu świadczonych usług w ramach programów rozwojowych ŁSSE ⇒ Wzrost zainteresowania zagranicznych podmiotów gospodarczych lokalizacją inwestycji na terenie Gminy ⇒ Zwiększone dochody budżetu Gminy z podatku od nieruchomości ⇒ Zmniejszone dysproporcje gospodarcze pomiędzy Gminą Szczawin Kościelny i pozostałymi jednostkami w województwie i kraju

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań
2.4. Wzrost aktywności zawodowej	- Podnoszenie kwalifikacji lokalnej kadry pracowniczej - Umożliwienie przebranżowienia się osób dotkniętych kryzysem zawodowym - Wsparcie instytucjonalne dla nowych i istniejących firm	⇒ Rozpowszechniona informacja o dostępnych szkoleniach i możliwościach pozyskania kwalifikacji zawodowych ⇒ Zwiększona możliwość pozyskania kwalifikacji zawodowych dla osób wykluczonych trwale lub okresowo z rynku pracy (tj. kobiety, osoby niepełnosprawne, osoby długotrwale bezrobotne) ⇒ Uczestnictwo osób zmagających się z kryzysem zawodowym w szkoleniach ⇒ Zmniejszone ryzyko występowania zjawiska „wypalenia zawodowego” ⇒ Otrzymanie grantów z Urzędu Pracy na otwarcie jednoosobowej działalności gospodarczej ⇒ Możliwość uczestnictwa i promocji przedsiębiorców na wydarzeniach lokalnych ⇒ Zwiększona liczba projektów wspierających rozwój kompetencji cyfrowych i innowacyjnych

9.3. Cel strategiczny 3. Środowisko – chronione, czyste i odporne na zmiany

Tabela 20. Cel strategiczny 3. oraz kierunki działań wraz z rezultatami.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań
3.1. Ochrona zasobów przyrody	- Poszanowanie zasad wykorzystania przestrzeni objętych formami ochrony przyrody - Zapobieganie zmniejszaniu powierzchni biologicznie czynnych - Ochrona przydatnych rolniczo gleb - Racjonalne gospodarowanie złożami kruszyw	⇒ Ochrona i zagospodarowanie obszarów objętych formami ochrony przyrody zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody ⇒ Zachowane walory przyrodnicze Jeziora Szczawińskiego ⇒ Utrzymana drożność korytarzy ekologicznych i form ochrony przyrody spełniających tę rolę ⇒ Brak podejmowanych działań skutkujących zmniejszaniem lesistości ⇒ Większy udział powierzchni biologicznie czynnej w przestrzeni publicznej oraz indywidualnych nieruchomościach ⇒ Stopniowe zastępowanie powierzchni betonowych powierzchniami przepuszczalnymi i półprzepuszczalnymi ⇒ Zwiększona retencja wodna i zapobieganie odpływowi powierzchniowemu wód ⇒ Zmniejszony poziom chemizacji rolnictwa ⇒ Ograniczone ryzyko wyjałowienia gleby i zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych ⇒ Racjonalne wykorzystanie mechanicznych rozwiązań w produkcji rolniczej ⇒ Zmniejszone ryzyko mechanicznej degradacji gleb ⇒ Wydobywanie złóż jedynie w wyznaczonych i udokumentowanych obszarach ⇒ Prowadzenie działań eksploatacyjnych w sposób nie ingerujący w rzeźbę terenu ⇒ Obszary powydobywcze objęte procesami rekultywacyjnymi

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań
3.2. Zapewnione bezpieczeństwo wodne	• Racjonalne wykorzystanie zasobów wód podziemnych • Przeciwdziałanie antropogenicznym zanieczyszczeniom wód • Zwiększanie retencji wodnej	⇒ Wykorzystanie zasobów wodnych zgodnie z Planami gospodarowania wodami ⇒ Wysoka świadomość mieszkańców w zakresie konieczności oszczędzania zasobów wodnych ⇒ Zwiększone wykorzystanie wód opadowych w gospodarstwach domowych (np. w celu nawodnienia roślin przydomowych) ⇒ Funkcjonowanie szczelnego i proekologicznego systemu oczyszczania ścieków komunalnych ⇒ Stosunki wodne jako jeden z czynników wpływających na planowanie przestrzenne ⇒ Utrzymany na stabilnym poziomie bilans wodny ⇒ Większa liczba instalacji przeznaczonych do retencjonowania wody ⇒ Zmniejszone ryzyko występowania negatywnych skutków suszy ⇒ Utrzymana drożność istniejącej sieci melioracyjnej i drenażowej
3.3. Wysokiej jakości powietrze	• Ograniczanie tzw. „niskiej emisji” • Regularne monitorowanie jakości powietrza • Uczestniczenie w programach wsparcia działań na rzecz poprawy jakości powietrza • Zwiększanie efektywności energetycznej budynków na terenie Gminy	⇒ Kontynuacja dofinansowania wymiany indywidualnych źródeł ciepła i doradztwa w tym zakresie ⇒ Mniejsze wykorzystanie konwencjonalnych źródeł energii cieplnej w gospodarstwach domowych ⇒ Ograniczona emisja zanieczyszczeń powietrza PM10, PM2,5, BaP ⇒ Większe wykorzystanie niskoemisyjnych źródeł ciepła ⇒ Zgazyfikowane tereny mieszkaniowe ⇒ Zastępowanie krótkich tras samochodowych innymi środkami transportu, np. rower lub komunikacja publiczna ⇒ Zastosowanie regularnego monitoringu jakości powietrza, szczególnie w obszarach narażonych na zwiększoną emisję spalin z indywidualnych źródeł ciepła czy ruchu samochodowego ⇒ Działania zapobiegawcze i naprawcze podejmowane zgodnie z bieżącymi potrzebami ⇒ Kontynuacja uczestnictwa Gminy w programach „Mazowsze bez smogu” oraz „Czyste powietrze” ⇒ Duża i stała dostępność środków krajowych na wdrażanie proekologicznych rozwiązań technicznych ⇒ Wyższy poziom zastosowania technologii OZE w postaci indywidualnych i wielkopowierzchniowych instalacji ⇒ Wzrost produkcji energii na terenie gminy ⇒ Regularne prowadzenie kontroli efektywności energetycznej budynków na terenie Gminy
3.4. Cyrkularna gospodarka odpadami	• Zwiększanie masy odpadów segregowanych • Dążenie do osiągnięcia wymaganych poziomów recyklingu i ograniczenia odpadów ulegających biodegradacji przeznaczonych do składowania • Kompleksowe wyposażenie infrastruktury gospodarki odpadami	⇒ Większa ilość odpadów zbieranych selektywnie ⇒ Wyższy poziom recyklingu osiągnięty przez gminę ⇒ Mniejsza masa niesegregowanych odpadów komunalnych ⇒ Mniejsza ogólna ilość odpadów komunalnych ⇒ Ograniczona ilość wyrobów azbestowych w przestrzeni gminy ⇒ Budowa PSZOK ⇒ Funkcjonowanie obwoźnych zbiórek odpadów wielkogabarytowych

9.4. Cel strategiczny 4. Przestrzeń – funkcjonalna, dostępna i dobrze wyposażona

Tabela 21. Cel strategiczny 4. oraz kierunki działań wraz z rezultatami.

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań
4.1. Gospodarka wodna odpowiadająca potrzebom mieszkańców	- Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej - Zapewnienie dostępności wody na poziomie odpowiadającym zapotrzebowaniu - Utrzymanie niezawodnego systemu kanalizacji sanitarnej na obszarach zwartej zabudowy - Bezinwazyjne dla środowiska gospodarowanie ściekami komunalnymi na terenach nieskanalizowanych	⇒ Zmodernizowane przestarzałe odcinki sieci wodociągowej i kanalizacyjnej ⇒ Gminna infrastruktura wodociągowa wyposażona w nową stację uzdatniania wody ⇒ Zapewniona odpowiednia ilość i jakość wody dostarczanej do mieszkańców Gminy ⇒ Ograniczona liczba dni w roku, w których wystąpiły przerwy w dostawie wody ⇒ Zmniejszony poziom awaryjności infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej ⇒ Rozbudowa gminnych oczyszczalni ścieków ⇒ Zapewniona ciągłość odbioru ścieków komunalnych ze skanalizowanych i nieskanalizowanych terenów zabudowy mieszkaniowej w Gminie ⇒ Oczyszczalnia ścieków w Szczawinie Kościelnym wyposażona w zlewnię ścieków komunalnych odpowiadającą zapotrzebowaniu całej Gminy ⇒ Spopularyzowane wykorzystanie przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieskanalizowanych ⇒ Wsparcie samorządu we wprowadzaniu przydomowych oczyszczalni ścieków ⇒ Przewaga przydomowych oczyszczalni ścieków nad zbiornikami bezodpływowymi na terenie Gminy
4.2. Powszechna dostępność komunikacyjna	- Modernizacja dróg gminnych i wewnętrznych - Komunikowanie potrzeb remontowych zarządcom dróg powiatowych i wojewódzkich - Utworzenie spójnego systemu transportu rowerowego na terenie Gminy - Kontynuacja organizacji transportu zbiorowego, odpowiadającego potrzebom mieszkańców	⇒ Zmodernizowana sieć dróg gminnych ⇒ Większy udział utwardzonych dróg gminnych na terenach mieszkalnych ⇒ Drogi gminne wyposażone w oświetlenie uliczne ⇒ Oświetlone przejścia dla pieszych ⇒ Zmodernizowane drogi powiatowe oraz wojewódzkie ⇒ Sprawne podejmowanie działań naprawczych przez powiatowych i wojewódzkich zarządców dróg jako wynik interwencji samorządu ⇒ Wyposażone w utwardzone drogi dla rowerów główne ciągi komunikacyjne ⇒ Zapewniony bezpieczny dojazd dla rowerzystów do najważniejszych obiektów publicznych i usług w Gminie ⇒ Wysoki komfort i bezpieczeństwo poruszania się po gminie dla wszystkich uczestników ruchu ⇒ Rozkład jazdy gminnej komunikacji publicznej dostosowany do potrzeb mieszkańców ⇒ Trasy gminnej komunikacji publicznej obejmujące przede wszystkim wszystkie największe ośrodki mieszkaniowe w Gminie ⇒ Utrzymany powiatowy transport zbiorowy jako główny środek komunikacji pozagminnej ⇒ Zwiększona liczba kursów linii autobusowych na najczęściej uczęszczanych trasach

Cele operacyjne	Kierunki działań	Rezultaty planowanych działań
4.3. Stały dostęp do energii elektrycznej	• Stale monitorowana i modernizowana sieć energetyczna • Zapewnienie rezerw energetycznych w budynkach użyteczności publicznej	⇒ Zmodernizowane sieci energetyczne ⇒ Zmniejszona liczba wyłączeń prądu w ciągu roku ⇒ Działania naprawcze podejmowane niezwłocznie po wystąpieniu awarii ⇒ Kluczowe obiekty publiczne dysponujące agregatami prądotwórczymi ⇒ Zapewniona ciągłość działania podstawowych usług publicznych w przypadku wyłączeń prądu
4.4. Zapobieganie wykluczeniu telekomunikacyjnemu	• Zwiększanie zasięgu usług szerokopasmowych • Eliminowanie obszarów bez dostępu do Internetu lub zasięgu telefonicznego	⇒ Zwiększone pokrycie Gminy siecią światłowodową ⇒ Eliminacja zagrożeń wykluczenia telekomunikacyjnego ⇒ Zapewniona możliwość pracy zdalnej ⇒ Dążenie do równomiernego dostępu do usług telekomunikacyjnych na terenie całej Gminy ⇒ Możliwość rozbudowy stref mieszkaniowych na całym obszarze Gminy, a nie jedynie w większych ośrodkach, w pełni wyposażonych w infrastrukturę techniczną
4.5. Funkcjonalna przestrzeń	• Prowadzenie uporządkowanej polityki przestrzennej • Wyznaczenie różnorodnych funkcjonalnie stref na terenie Gminy z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań • Tworzenie inkluzywnej przestrzeni Gminy	⇒ Sposób gospodarowania przestrzenią gminy uregulowany zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ⇒ Ogólnodostępny system informacji przestrzennej ⇒ Kształtowanie struktury przestrzennej gminy zgodnie z zasadami ładu przestrzennego ⇒ Ograniczone konflikty przestrzenne ⇒ Plan ogólny uwzględniający wszystkie potrzeby społeczno-gospodarczo-przestrzenne ⇒ Aktualna wizja rozwoju przestrzennego gminy ⇒ Wyznaczone nowe strefy zabudowy mieszkaniowej, spełniające zapotrzebowanie obecnych i przyszłych mieszkańców ⇒ Budynki użyteczności publicznej wyposażone w elementy zwiększające dostępność osób niepełnosprawnych (np. rampy, podjazdy, windy) ⇒ Infrastruktura drogowa dostosowana do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami ⇒ Ciągi piesze i przestrzenie publiczne wyposażone w elementy małej architektury o charakterze wypoczynkowym (ławki) oraz porządkowym (kosze, stojaki na rowery)

10. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Zgodnie z art. 10e ustawy o samorządzie gminnym (pkt 3, ust. 4) (Dz.U. 2026 poz. 538, z późn. zm.), dokument strategii rozwoju gminy zawiera obowiązkowy element w postaci modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni, obejmujący w szczególności:

- a) strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
- b) system powiązań przyrodniczych,
- c) główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
- d) główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.

Wymagane elementy modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy zostały szczegółowo omówione w podrozdziałach tematycznych dotyczących komunikacji oraz korytarzy i elementów sieci transportowej, środowiska oraz systemów powiązań przyrodniczych, a także użytkowania terenów oraz struktury funkcjonalno-przestrzennej. W ramach ostatniego wskazanego podrozdziału szczegółowo omówiono obecną strukturę użytkowania terenów, sieć osadniczą oraz główne elementy infrastruktury społecznej i technicznej.

W niniejszym rozdziale zawarto dwa wzajemnie uzupełniające się modele struktury funkcjonalno-przestrzennej, które stanowią narzędzia planistyczne, stosowane w zarządzaniu przestrzenią i planowaniu rozwoju gminy. W celu zachowania większej przejrzystości, modele zostały podzielone na istniejące obszary funkcjonalne oraz kierunki rozwoju. Zidentyfikowane rekomendacje przedstawione na modelu kierunków rozwoju sygnalizują niezbędne lub pożądane działania do realizacji Strategii. Finalnie mają one zapewnić podniesienie standardu i jakości życia mieszkańców oraz potencjału gospodarczego Gminy Szczawin Kościelny, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Należy nadmienić, że modele stanowią jedynie poglądowe opracowanie graficzne, niezachowujące dokładności kartograficznej. W praktyce oznacza to, że wskazane na modelach obiekty oraz obszary objęte proponowanymi działaniami nie są lokalizacjami obligatoryjnymi, a stanowią jedynie propozycję rozmieszczenia zakresu działań. Wynika to przede wszystkim z deklaratywnego charakteru Strategii oraz z faktu, że szczegółowe rozwiązania lokalizacyjne będą każdorazowo doprecyzowywane na etapie opracowywania dokumentacji projektowej, z uwzględnieniem uwarunkowań technicznych, przestrzennych oraz analizy kosztów realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

Na podstawie przeprowadzonych analiz oraz przyjętych celów strategicznych w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy zobrazowano kluczowe kierunki rozwoju, obejmujące zarówno wzmacnianie istniejących funkcji, jak i tworzenie nowych impulsów rozwojowych. Model ten uwzględnia zróżnicowanie przestrzenne gminy, wskazując obszary koncentracji funkcji oraz tereny wymagające interwencji infrastrukturalnej, środowiskowej i społecznej. Jednocześnie zakłada prowadzenie polityki przestrzennej w sposób zintegrowany, zapewniający równowagę pomiędzy rozwojem osadniczym, gospodarczym i ochroną zasobów przyrodniczych.

W pierwszej kolejności, model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Szczawin Kościelny wskazuje na jej obszarze przybliżone, proponowane zasięgi obszarów funkcjonalnych. Jednym z nich jest obszar predysponowany do rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej. Rozumie się przez to tworzenie nowych przestrzeni

	mieszkalnych, przede wszystkim w obszarach już wyposażonych w lokalne elementy infrastruktury technicznej (np. wodociąg) oraz dobrze skomunikowanych z pozostałą częścią gminy i regionu poprzez rozwiniętą sieć dróg utwardzonych. Ponadto, w istniejących obszarach zabudowy mieszkaniowej, wskazuje się również dalszy rozwój tych funkcji, lecz o mniejszej dynamice – poprzez dogęszczanie zabudowy w występujących lukach. Rozwój zabudowy mieszkaniowej pozwoli na kontrolowane zagospodarowanie kolejnych fragmentów Gminy, eliminując ryzyko rozpraszania zabudowy oraz tworząc skoncentrowane ośrodki mieszkaniowe, chroniąc jednocześnie naturalne walory Gminy, w tym gleby przydatne dla produkcji rolniczej. Na podstawie tego czynnika, a także dotychczasowego sposobu wykorzystania południowej części Gminy, została ona wskazana jako przestrzeń rolnicza. Dla tego obszaru rekomenduje się funkcjonowanie wydajnych gospodarstw rolnych, a także kontynuację prowadzonych działalności w tym sektorze. Północna część Gminy, z kolei, w związku z występowaniem mniej przydatnych gleb, stanowi korzystną lokalizację dla wprowadzania nowoczesnych branż, dywersyfikujących profil gospodarczy Gminy. Jedną z nich jest lokalizacja wielkopowierzchniowych instalacji odnawialnych źródeł energii, które poprzez wsparcie lokalnego systemu energetycznego mogą stać się siłą napędową do lokalizacji nowych przedsięwzięć, wykorzystujących produkowane zasoby oraz wzbogacających lokalny rynek pracy. Powstanie nowoczesnej, prężnie funkcjonującej i rozwijającej się strefy gospodarczej może również przyczynić się do dalszego rozwoju infrastrukturalnego Gminy, np. poprzez stopniową gazyfikację. Dodatkowym wsparciem rozwoju gospodarczego może być działalność wydobywcza istniejących złóż kruszyw, która na podstawie dostępnych dokumentacji technicznych, jest możliwa do prowadzenia w dwóch lokalizacjach – w rejonie Osowi oraz Helenowa Trębskiego. W celu zachowania równowagi środowiskowej wskazuje się zwrócenie szczególnej uwagi na potrzebę utrzymania walorów środowiskowych Jeziora Szczawińskiego.
	
	
	
	
	
	
	Wraz z rozwojem przestrzennym Gminy wskazuje się konieczność podjęcia działań modernizacyjnych sieci drogowej oraz różnicowania dostępnych możliwości komunikacyjnych poprzez tworzenie bezpiecznej infrastruktury. Jednym z proponowanych działań jest uzupełnienie sieci dróg rowerowych. W związku z istniejącymi już fragmentami dróg dla rowerów na odcinku drogi wojewódzkiej nr 573 pomiędzy miejscowościami Kaleń, Szczawin Kościelny oraz Szczawinek, a także drogami znajdującymi się w fazie projektowej lub budowy, na modelu wskazane zostały jedynie fragmenty dróg, na których budowa drogi dla rowerów pozwoliłaby na utworzenie zintegrowanego systemu komunikacji rowerowej na terenie Gminy oraz poza jej granicami. W celu zapewnienia również bezpiecznych połączeń międzygminnych w zakresie komunikacji samochodowej, dwa fragmenty dróg powiatowych na terenie Gminy zostały wskazane do podjęcia prac modernizacyjnych ze względu na ich dotychczasowy zły stan techniczny.
	
	W zakresie działań infrastrukturalnych rekomenduje się również modernizację oraz rozbudowę istniejącej infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, w tym modernizację przestarzałych sieci i istniejących stacji uzdatniania wody, a także budowę nowej stacji uzdatniania wody oraz rozbudowę oczyszczalni ścieków w Szczawinie Kościelnym. Pierwsza z inwestycji wzmocni lokalny system zaopatrywania w wodę oraz zmniejszy ryzyko przerw w dostawach dla mieszkańców. Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Szczawinie Kościelnym pozwoli na oczyszczanie ścieków komunalnych w sposób bezinwazyjny dla środowiska przyrodniczego, a także umożliwi pełny odbiór nieczystości z terenów nieskanalizowanych, wynikających ze znaczącego rozproszenia zabudowy mieszkaniowej, dla której dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej nie znajduje

	uzasadnienia ekonomicznego. W związku z tym, na terenach nieskanalizowanych jednoznacznie wskazuje się potrzebę zwiększania wykorzystania przydomowych oczyszczalni ścieków. Instalacje te wskazuje się jako rozwiązanie techniczne o mniejszym ryzyku awarii i nieuszczelności niż zbiorniki bezodpływowe, a więc nie wywołujące tak dużej presji środowiskowej. Uzupełnieniem proekologicznego systemu gospodarowania odpadami na terenie Gminy jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, planowany do realizacji w miejscowości Szczawin Kościelny. Ostatnim elementem kształtowania wysokiej jakości życia społeczności gminnej jest infrastruktura społeczna. Dotyczy ona zarówno podstawowych usług, zaspokajających najważniejsze potrzeby mieszkańców, jak i sfery, wspierającej dodatkowe walory ośrodków osadniczych Gminy. Wśród pierwszej grupy wymienia się m.in. zapewnienie wysokiej dostępności opieki zdrowotnej, przez którą rozumie się zarówno aspekty organizacyjne, jak i infrastrukturalne. Do prawidłowego objęcia wszystkich mieszkańców Gminy opieką medyczną konieczne jest przede wszystkim ograniczenie czasu oczekiwania na wizyty, a także zapewnienie odpowiednich warunków leczenia dla lekarzy i pacjentów. Ośrodek zdrowia stanowi jeden z najważniejszych obiektów w Gminie, szczególnie z uwagi na postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Jednocześnie wywołuje on potrzebę prowadzenia aktywnej polityki społecznej, oznaczającej odpowiednie otoczenie opieką osób starszych oraz zaangażowanie ich w życie publiczne. W związku z tym rekomenduje się tworzenie nowych przestrzeni dla seniorów, w szczególności poprzez wykorzystanie istniejących obiektów użyteczności publicznej, np. jako domy dziennego pobytu, ośrodki opiekuńcze, a także strefy aktywności społecznej czy siedziby stowarzyszeń senioralnych. Drugim kluczowym elementem infrastruktury społecznej są placówki oświatowe, które w celu zapewnienia wysokiego poziomu edukacji, powinny być stale doposażane, a także dostosowywane do bieżącego zapotrzebowania. Wraz z nimi, w procesie samorozwoju wszystkich mieszkańców Gminy, uczestniczą instytucje kultury – Gminna Biblioteka Publiczna oraz Gminny Ośrodek Kultury, które poprzez rozwój posiadanej oferty oraz dostosowywanie do niej zasobu lokalowego, zapewnią możliwość realizacji zainteresowań większej grupy mieszkańców. Podobny efekt upatruje się w zwiększaniu gotowości bojowej jednostek OSP, które obejmuje doposażanie jednostek w sprzęt techniczny, modernizację remiz strażackich oraz podnoszenie umiejętności i kwalifikacji członków. Wraz ze zwiększeniem atrakcyjności jednostek OSP, przewiduje się przyrost liczby członków, a co za tym idzie – wzmocnienie wydajności i efektywności działań ratunkowo-gaśniczych w przypadku wystąpienia realnych zagrożeń dla bezpieczeństwa i mienia pozostałych mieszkańców Gminy. Poza wymiarem bezpieczeństwa, remizy stanowią również miejsce działalności lokalnych grup społecznych, np. Kół Gospodyń Wiejskich, dlatego też dobrze zorganizowana przestrzeń pozwoli na kontynuację ich działalności, której jednym z efektów jest pogłębianie integracji społecznej. W związku z brakiem remizy OSP w rejonie Dobrowa, Kamieńca i Pieryszewa, podjęte zostały działania związane z budową świetlicy wiejskiej. Rekomenduje się realizację tej inwestycji, a także dostosowanie jej do wielu możliwości wykorzystania – zarówno zorganizowanych stowarzyszeń, jak i przestrzeni spotkań i integracji społecznej, które mogą przyczynić się do utrzymania wysokiej świadomości kulturowej oraz tożsamości lokalnej. Sprzyjać temu będzie również utrzymanie dziedzictwa kulturowo-historycznego, obejmujące kultywowanie lokalnych tradycji i zwyczajów, np. poprzez wydarzenia lokalne, a także zachowanie obiektów zabytkowych w dobrym stanie technicznym, pozwalającym na wykorzystanie ich jako obiektów pamięci historycznej.
---	--

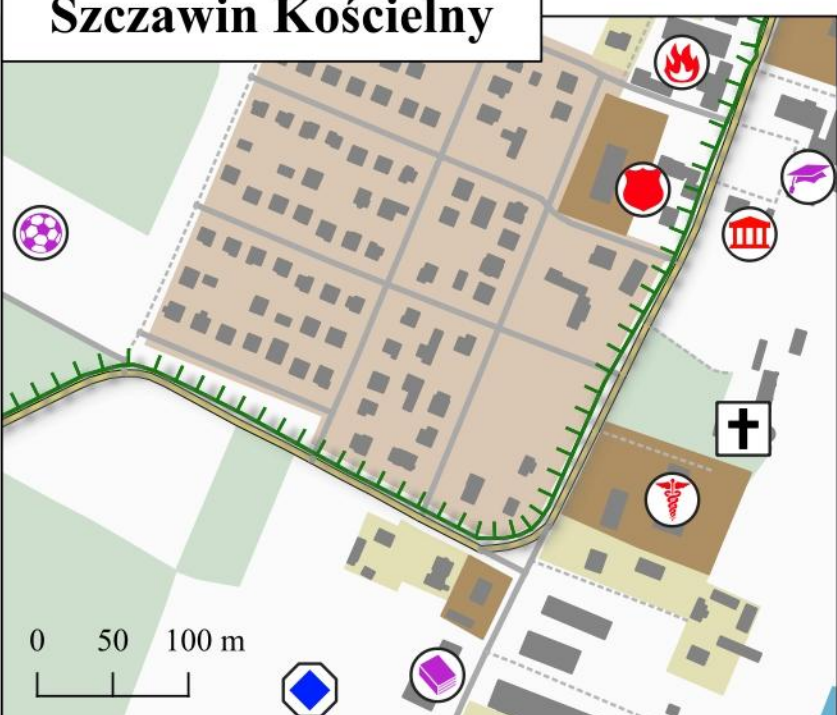
   	Największą część wskazywanych funkcji lokalizuje się w rejonie miejscowości Szczawin Kościelny, ze względu na pełnioną przez nią funkcje głównego ośrodka lokalnego. Koncentracja najważniejszych usług administracyjnych, edukacyjnych, zdrowotnych, kulturalnych oraz komercyjnych pozwala zachować uporządkowaną strukturę organizacyjno-przestrzenną całej jednostki. Ze względu na rozległość obszaru Gminy, niezbędne jest rozdystrybuowanie części podstawowych usług w południowym fragmencie Gminy, zapewniając jej mieszkańcom równie wysoką dostępność. Dlatego też, jako ośrodek wspomagający centrum lokalne, szczególnie w zakresie funkcji edukacyjno-zdrowotno-kulturalnych, wskazuje się miejscowość Trębki. Pozostałe miejscowości stanowią przede wszystkim obszary zabudowy mieszkaniowej. Poprzez ujęcie Gminy Szczawin Kościelny w dokumentach regionalnych, zarówno jako obszar predysponowany do wsparcia w obszarach problemowych, jak i pełnienia ważnych funkcji ponadlokalnych, wskazuje się możliwość zmniejszenia zagrożenia marginalizacją na tle regionu oraz podniesienia rangi funkcjonalnej wśród otaczających jednostek samorządu terytorialnego.
--	---

projekt

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY SZCZAWIN KOŚCIELNY

funkcje terenów

Szczawin Kościelny

POWIĄZANIA PRZYRODNICZE:

- Tereny leśne i zadrzewione
- Wody powierzchniowe

Obszary cenne przyrodniczo w randze regionalnej:

- Pomnik przyrody
- Zasięg Obszaru Chronionego Krajobrazu
- Zasięg krajobrazu priorytetowego
- Obszar Natura 2000
- Korytarz ekologiczny
- Rezerwat przyrody
- Użytki ekologiczne

GŁÓWNE KORYTARZE SIECI TRANSPORTOWEJ:

Klasy dróg:

- Wojewódzka
- Powiatowa
- Gminna
- Wewnętrzna
- Ciąg pieszo-rowerowy

POZOSTAŁE OZNACZENIA:

- Budynki
- Strefa górnictwa
- Strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową
- Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną
- Strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną

GŁÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TECHNICZNEJ:

- Urząd Gminy i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Ośrodek zdrowia wraz z apteką
- Punkt Lekarski
- Punkt Prewencji
- Ochotnicza Straż Pożarna
- Zespół Placówek Oświatowych im. Józefa Hallera
- Szkoła Podstawowa im. Marii Kownackiej
- Gminna Biblioteka Publiczna i Gminny Ośrodek Kultury
- Filia GOK i Gminnej Biblioteki Publicznej
- Stadion sportowy
- Oczyszczalnia ścieków
- Stacja uzdatniania wody
- Park i/lub dwór zabytkowy
- Kościół zabytkowy
- Linia elektroenergetyczna najwyższego napięcia
- Gazociąg wysokiego ciśnienia

STRUKTURA SIECI OSADNICZEJ:

- Centrum lokalne
- Pozostałe miejscowości
- Ośrodek wspomagający
- Granica Gminy Szczawin Kościelny

POWIĄZANIE Z PZWM:

- Wiejski obszar funkcjonalny wymagający wsparcia procesów rozwojowych; Płocki Obszar Żywielski

POWIĄZANIE Z SRWM 2030+:

- Płocki Obszar Strategicznej Interwencji; Obszar zagrożony trwałą marginalizacją

UKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY SZCZAWIN KOŚCIELNY *kierunki rozwoju*

PROPONOWANE KIERUNKI ROZWOJU INFRATRUKTURY SPOŁECZNEJ:

- Prowadzenie aktywnej polityki senioralnej
- Zapewnienie wysokiej dostępności opieki zdrowotnej
- Zwiększanie gotowości bojowej jednostek OSP
- Doposażenie placówek oświatowych
- Rozwój instytucji kultury
- Utrzymanie dziedzictwa historyczno-kulturowego
- Budowa i utrzymanie świetlicy wiejskiej

PROPONOWANE KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ:

- Funkcjonowanie PSZOK
- Zwiększanie wydajności infrastruktury wodno-kanalizacyjnej
- Rozwój infrastruktury gazowej
- Zwiększanie wykorzystania przydomowych oczyszczalni ścieków

TRANSPORT I RUCH DROGOWY:

- Budowa drogi dla rowerów
- xxx Rozbudowa lub modernizacja infrastruktury drogowej

INNE OZNACZENIA:

- Droga dla rowerów istniejąca lub w trakcie realizacji

PROPONOWANY ROZWÓJ GOSPODARCZY:

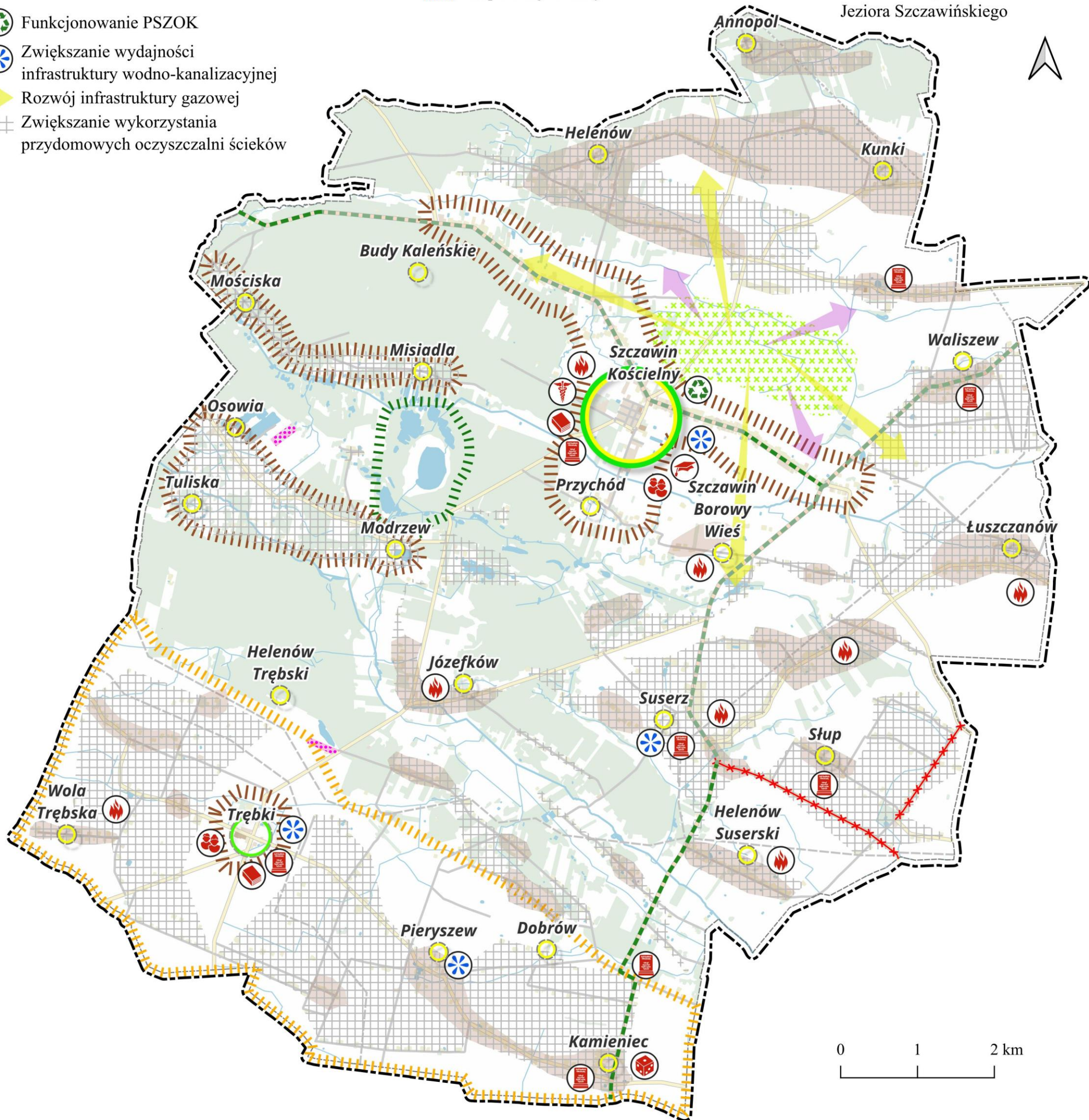
- Rozwój działalności gospodarczej
- Ochrona przestrzeni rolniczej
- Rozwój wielkopowierzchniowych OZE
- Eksploatacja kruszyw

KSZTAŁTOWANA SIEĆ OSADNICZA:

- Główny ośrodek lokalny
- Ośrodek wspomagający centrum lokalne
- Pozostałe ośrodki mieszkalne
- Dogęszczanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej
- Rozwój nowej zabudowy mieszkaniowej
- Zmniejszanie zagrożenia marginalizacją na tle regionu

POPRAWA STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO:

-
- Utrzymanie walorów
środowiskowych
Jeziora Szczawińskiego

A horizontal number line with three tick marks. The first tick mark is labeled '0', the second is labeled '1', and the third is labeled '2 km'.

11. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania oraz prowadzenia polityki przestrzennej stanowią element Strategii Rozwoju Gminy, zgodnie z art. 10e ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2026 r. poz. 662, z późn. zm.). Uwzględniają one zarówno aktualne potrzeby, jak i cele rozwoju obszaru, przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska. Przedstawione rekomendacje pozostają spójne również z rekomendacjami wynikającymi z Audytu Krajobrazowego Województwa Mazowieckiego.

a) Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu. W tym zakresie należy:

- Utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych w celu zapewnienia swobodnej migracji zwierząt, w tym z uwzględnieniem możliwości przeprowadzania zabiegów zalesiania;
- Ochrona obszarów o korzystnych warunkach dla bytowania i migracji zwierząt;
- Zachowanie powiązań między istniejącymi siedliskami w celu ochrony bioróżnorodności;
- Utrzymanie systemów przyrodniczych o charakterze naturalnym lub półnaturalnym, pełniących istotne funkcje przyrodnicze i krajobrazowe;
- Prowadzenie gospodarki wodnej na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły;
- Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom stosunków wodnych;
- Stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód, w tym zapobieganie nadmiernemu uszczelnianiu powierzchni terenów zurbanizowanych i wykorzystanie sieci melioracyjnej do zatrzymywania wody;
- Poprawa warunków glebowo-wodnych poprzez zwiększanie retencji wodnej;
- Odpowiednie zagospodarowanie wód opadowych na terenie gminy, jej odprowadzenie i oczyszczanie, w celu zapobiegania negatywnemu oddziaływaniu na środowisko;
- Podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości wód powierzchniowych, poprzez ograniczanie źródeł zanieczyszczeń i realizację działań naprawczych;
- Zachowanie istniejących lądowych ekosystemów hydrogenicznych oraz przeciwdziałanie ich degradacji, w tym osuszania (np. Jeziora Szczawińskiego);
- Ochrona istniejących drzewostanów;
- Adaptacja nowych terenów zieleni pomiędzy zwartymi kompleksami zabudowy, w szczególności ogródki przydomowe w strefach mieszkaniowych oraz zieleń towarzysząca i izolacyjna w strefach usługowych i przemysłowych;
- Prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej;
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz uwzględnieniem walorów tradycyjnego krajobrazu rolniczego;

- Utrzymanie charakteru krajobrazu rolniczego z zachowaniem charakterystycznych układów przestrzennych miejscowości;
- Ochrona jakości krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia;
- Ochrona walorów krajobrazowych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju;
- Realizacja inwestycji celu publicznego wyłącznie z uwzględnieniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych;
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki surowcowej;
- Utrzymanie wysokiej jakości powietrza poprzez rozwój niskoemisyjnych technologii ogrzewania, modernizację źródeł ciepła oraz ograniczanie emisji pyłów z obiektów produkcyjnych i mieszkaniowych;
- Promocja wysokosprawnych i niskoemisyjnych źródeł energii cieplnej, wsparcie termomodernizacji budynków oraz przeprowadzanie analiz efektywności energetycznej w obiektach publicznych i prywatnych;
- Podejmowanie działań zapobiegających wprowadzaniu do powietrza substancji szkodliwych, mogących negatywnie oddziaływać na zdrowie ludzi, klimat oraz elementy środowiska przyrodniczego.

b) Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

- Zachowanie i ochrona wartości historyczno-kulturowych i krajobrazowych obszarów i obiektów zabytkowych, m.in. poprzez wspieranie prac konserwatorskich, rewitalizację obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych, a także adaptację obiektów zabytkowych do nowych funkcji;
- Objęcie ochroną w dokumentach planistycznych wszystkich elementów dziedzictwa kulturowego, w tym zabytki wpisane do rejestru, obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków, stanowiska archeologiczne oraz wskazane dobra kultury współczesnej;
- Rozwój funkcji użytkowej obiektów kultury materialnej z zachowaniem wartości kulturowej;
- Kontrolowanie efektywności energetycznej i wykorzystanie niskoemisyjnych źródeł ciepła w obiektach zabytkowych, przy jednoczesnym uwzględnieniu ich wartości kulturowej i historycznej;
- Restauracja i modernizacja techniczna obiektów o wartości kulturowej z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów;
- Zachowanie uregulowanego stanu prawnego obiektów zabytkowych jako podstawy podejmowania działań utrzymaniowych i konserwatorskich, chroniących posiadane dziedzictwo kulturowe;
- Eliminacja obiektów dysharmonijnych (w szczególności aktów wandalizmu) z otoczenia obiektów zabytkowych;
- Dostosowanie inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej, niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania obiektów i obszarów objętych ochroną do wymogów konserwatorskich;

- Realizacja procesów inwestycyjnych w obszarach występowania obiektów zabytkowych na podstawie uzgodnień z Mazowieckim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
 - Elementy małej architektury wkomponowane w otaczający krajobraz miejscowości oraz jej charakter wraz z zachowaniem spójności estetycznej;
 - Zachowanie przydrożnych elementów zabytkowych w dobrym stanie, z uwzględnieniem ich kształtu, wyglądu oraz kolorystyki.
- c) **Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej.** W tym zakresie należy:
- Kształtowanie zabudowy mieszkaniowej zależy od wielu czynników kształtujących ogólny stan zagospodarowania Gminy – zarówno od czynników społecznych, przestrzennych, gospodarczych, jak i środowiskowych. Zmniejszająca się liczba mieszkańców nie oznacza zaniku zapotrzebowania na nowe tereny mieszkaniowe, co wynika ze zmniejszania się liczby osób w gospodarstwach domowych oraz wzrastających standardów mieszkaniowych. Istniejąca infrastruktura oraz planowane kierunki wielodzielnicowego rozwoju Gminy przyczynia się do wzrostu atrakcyjności Gminy. Jednocześnie kształtując zaplanowane rezerwy terenowe dla przyszłych potrzeb mieszkaniowych ludności, zwiększa się prawdopodobieństwo wykształcenia zwartych, w pełni wyposażonych i spójnych z pozostałymi obszarami funkcjonalnymi Gminy, ośrodków osadniczych.
 - Zachowanie ładu przestrzennego, sprzyjającego harmonijnemu rozwojowi gminy i budowaniu spójnego charakteru miejscowości;
 - Dążenie do zwartości terenów zabudowy, przede wszystkim w sąsiedztwie obszarów wyposażonych w infrastrukturę, oraz efektywne wykorzystywanie terenów przeznaczonych pod zabudowę w sposób minimalizujący jej ekspansję na tereny otwarte;
 - Harmonizowanie układów osadniczych z siecią ekologiczną;
 - Zachowanie otwartej przestrzeni pomiędzy jednostkami osadniczymi;
 - Dostosowanie nowych form zagospodarowania i zabudowy do tradycyjnych i charakterystycznych dla danego miejsca;
 - Lokalizacja nowej zabudowy w oparciu o dostępność istniejącej infrastruktury technicznej sieciowej i w bliskiej odległości od ciągów komunikacyjnych;
 - Sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w oparciu o obowiązujące oraz przyszłe dokumenty strategiczne i planistyczne, w celu zapewnienia spójnej i uporządkowanej polityki przestrzennej gminy;
 - Lokalizowanie terenów inwestycyjnych w sposób ograniczający uciążliwości dla mieszkańców oraz na gruntach o niskiej przydatności rolniczej;
 - Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych w oparciu o istniejącą zabudowę i wyznaczanie nowych terenów proporcjonalnie do lokalnego zapotrzebowania, w tym szczególnie dla ludności powracającej;

- Uzupełnianie istniejącego układu urbanistycznego poprzez dogęszczanie zabudowy mieszkaniowej wzdłuż istniejących dróg i ulic, z poszanowaniem krajobrazu otwartego oraz terenów cennych przyrodniczo i objętych ochroną;
- Dążenie, w polityce przestrzennej, do porządkowania istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ograniczania konfliktów między funkcjami mieszkaniowymi, usługowymi, rolniczymi i produkcyjnymi;
- Nowe tereny aktywności gospodarczej i usług lokalizowane głównie w powiązaniu z istniejącą infrastrukturą, w tym w szczególności infrastrukturą energetyczną oraz gazową.

Zapotrzebowanie na nową zabudowę:

Zgodnie z § 3, ust. 10 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydania z niego wypisów i wyrysów, na terenie Gminy Szczawin Kościelny dopuszcza się określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, niż wynika to ze wzoru z ust. 2, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej.

W celu określenia zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową przeprowadzona została analiza funkcjonalno-przestrzenna, identyfikująca rzeczywiste możliwości i zapotrzebowanie Gminy w tym obszarze. Mimo obecnych prognoz demograficznych, wskazujących stopniowy ubytek liczby ludności, samorząd oraz interesariusze procesu tworzenia dokumentu Strategii stoją na stanowisku, iż zapotrzebowanie na nową zabudowę nie zależy jedynie od sytuacji demograficznej, ale również od zmian pokoleniowych. Jako jedną z nich wskazuje się zmiany standardów mieszkaniowych współczesnego społeczeństwa, które coraz częściej odchodzi od modelu funkcjonowania domów wielopokoleniowych na rzecz samodzielnego życia w odrębnych gospodarstwach domowych. Zmiany te stanowią jeden z powodów zwiększania się powierzchni użytkowej w gospodarstwach domowych przypadających na jednego mieszkańca, a tym samym – rosnące zapotrzebowanie rezerw terenowych dla nowej zabudowy mieszkaniowej. Ponadto, analiza uwzględnia również efektywne wykorzystanie istniejącej i planowanej atrakcyjności osiedleńczej Gminy, na którą składają się zarówno elementy sfery infrastrukturalnej, komunikacyjnej, gospodarczej oraz środowiskowej. Na moment opracowywania niniejszej analizy przyjęty został stan rzeczywisty wymienionych sfer, przy czym należy podkreślić, że planowane kierunki rozwoju mogą przyczyniać się do dalszego ich rozwoju, co jednoznacznie będzie wpływało na poprawę jakości życia na terenie Gminy Szczawin Kościelny oraz potrzebę zachowania odpowiednich rezerw terenowych dla obecnych mieszkańców Gminy, podejmujących decyzję o budowie własnych nieruchomości na jej terenie oraz grupy mieszkańców powracających na rodzime tereny, którzy w przeszłości wyemigrowali z nich w celach zarobkowych. Wśród czynników uwzględnionych w analizie znajdują się:

- Rozmieszczenie sieci wodociągowej;
- Rozmieszczenie sieci utwardzonych dróg publicznych;
- Rozmieszczenie placówek oświatowych;
- Rozmieszczenie przystanków autobusowych;
- Rozmieszczenie obiektów usług publicznych;

- Rozmieszczenie form ochrony przyrody;
- Rozmieszczenie istniejących i planowanych instalacji odnawialnych źródeł energii wraz ze strefami ochronnymi wyznaczonymi zgodnie z ustawą z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz.U. 2024 poz. 317, z późn. zm.).

Analiza została wykonana na podstawie wyselekcjonowanych danych przestrzennych, prezentujących podział Gminy na działki ewidencyjne. Ze zbioru działek ewidencyjnych, przeznaczonego do dalszych analiz przestrzennych, wyeliminowano działki:

- posiadające w swoich granicach budynki,
- cmentarze;
- klasyfikowane, według atrybutów klasoużytków jako:
 - działki drogowe (dr),
 - pod wodami płynącymi (Wp) i stojącymi (Ws),
 - rowy melioracyjne (W),
 - lasy (Ls)
 - chronione grunty orne;
- znajdujące się w zasięgu form ochrony przyrody;
- przeznaczone do realizacji odnawialnych źródeł energii lub zlokalizowanych w strefach ochronnych.

Jednocześnie zastrzega się, że na terenie niektórych form ochrony przyrody możliwa jest realizacja zabudowy, zgodnie z treścią Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2026 poz. 13, z późn. zm.). Wykluczenie działek znajdujących się w obrębie form ochrony przyrody ma na celu określenie dostępnych przestrzeni dla zabudowy w najbardziej rygorystycznym wariancie, uwzględniającym konieczność ochrony walorów środowiskowych.

W kolejnym etapie, na podstawie wskazanych czynników sformułowane zostały kryteria, według których przeprowadzona została analiza przestrzenna. Szczegółowa charakterystyka poszczególnych wskaźników oraz ich parametrów została przedstawiona w Tabeli 22.

Tabela 22. Charakterystyka wskaźników do analizy zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową.

Czynnik	Parametr	Uzasadnienie
Odległość od utwardzonych dróg publicznych	Bufor 150 m od istniejących dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich o nawierzchni z masy bitumicznej lub betonowej	Utwardzone drogi publiczne stanowią podstawową sieć komunikacyjną na terenie Gminy, w związku z czym to przede wszystkim one zapewniają dojazd do budynków mieszkaniowych. Odległość 150 stanowi optymalne oddalenie działki możliwej do zabudowy, która może być obsługiwana przez tę drogę bez konieczności budowy dodatkowych ciągów komunikacyjnych.
Odległość od sieci wodociągowej	Bufor 150 m od istniejącej sieci wodociągowej	Sieć wodociągowa stanowi podstawową infrastrukturę techniczną na terenie Gminy. Jej pokrycie, w porównaniu do pozostałych rodzajów infrastruktury liniowej, zapewniającej podstawowe usługi dla mieszkańców, np. sieci kanalizacyjnej, gazowej czy energetycznej niskiego napięcia, jest największe. Dodatkowo w najbardziej czytelny sposób wyznacza obszary odpowiednio zaopatrzone w infrastrukturę, gdyż np. sieć kanalizacyjna posiada więcej ekonomicznie uzasadnionych rozwiązań technicznych niż sieć wodociągowa (przydomowe oczyszczalnie, zbiorniki bezodpływowe). Bufor 150 m zapewnia optymalną odległość, jaką można wyposażyć w przyłącze wodociągowe, w przypadku jego braku. Większe odległości mogą generować znaczące nakłady finansowe zarówno dla samorządu, jak i inwestora.
Odległość od placówek edukacyjnych	Bufor 3,5 km wokół budynków placówek edukacyjnych	Placówki edukacyjne stanowią jeden z podstawowych elementów infrastruktury społecznej dla mieszkańców, w szczególności młodych rodzin. Zgodnie z art. 39 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. 2026 poz. 820, z późn. zm.), droga dziecka do szkoły, niewymagająca zapewnienia transportu i opieki w jego czasie, nie powinna

		przekraczać 3 km dla uczniów klas I-IV oraz 4 km dla uczniów klas V-VIII, w związku z czym przyjęto uśrednioną odległość 3,5 km.
Odległość od przystanków autobusowych	Bufor 1,5 km od przystanków autobusowych	Przystanki autobusowe stanowią kluczowy element rozmieszczenia komunikacji zbiorowej funkcjonującej na terenie Gminy. W związku z tym, analiza odległości od nich obrazuje stopień dostępności transportu zbiorowego dla mieszkańców. Odległość 1,5 km została wyznaczona jako optymalna odległość dojścia pieszego dla mieszkańców.
Odległość od usług publicznych	Przez usługi publiczne rozumie się obiekty: ośrodka zdrowia, Urzędu Gminy, Gminnej Biblioteki Publicznej i Gminnego Ośrodka Kultury wraz filiami, sklepy spożywcze. Bufor 1,5 km od budynków wymienionych usług.	Wymienione usługi publiczne zapewniają wyposażenie mieszkańców w podstawowe dobra, kształtujące ich jakość życia. W związku z tym, najbardziej korzystne tereny zabudowy mieszkaniowej powinny być zlokalizowane w zasięgu dojścia pieszego wszystkich mieszkańców, który, podobnie jak w przypadku poprzedniego czynnika, rozumiany jest jako odległość 1,5 km.

Źródło: opracowanie własne

Utworzone bufora poszczególnych wskaźników posłużyły do wyodrębnienia działek ewidencyjnych zawierających się w całości lub w części w ich obrębie. Działki zawierające się w granicach poszczególnych buforów otrzymywały każdorazowo 1 punkt. Pozostałe działki otrzymywały analogicznie 0 punktów. W efekcie, każda z działek mogła otrzymać łącznie 5 punktów. Spośród nich wyodrębnione zostały działki, ocenione jako najkorzystniejsze dla zabudowy mieszkaniowej, które zebrały co najmniej 3 punkty. Każda z działek, zakwalifikowana jako korzystna, musiała zawierać się w obrębie bufora wodociągu, drogi oraz jednego z pozostałych czynników, dotyczących placówek oświatowych, usług publicznych lub przystanków autobusowych. Na podstawie powyższych założeń utworzony został bufor łączny, dla którego przyjęto następujące kryteria oceny udziału powierzchni bufora w całkowitej powierzchni działki ewidencyjnej:

- <10% - działka niekorzystna do zabudowy, wyeliminowana z dalszej analizy;
- 10% - 50% - działka o ograniczonej przydatności do zabudowy, uwzględnienie w dalszej analizie powierzchni działki odpowiadającej powierzchni pokrycia jej buforem;
- >50% - działka przydatna do zabudowy, uwzględniona cała powierzchnia działki w dalszej analizie.

Łączna powierzchnia działek ewidencyjnych, zakwalifikowanych jako przydatne do zabudowy według powyższych kryteriów wyniosła 306,16 ha.

Wyznaczona powierzchnia terenów przydatnych do zabudowy posłużyła jako składowa wzoru, wyznaczającego maksymalną liczbę mieszkańców, jaka może zamieszkać na wskazanym obszarze:

$$M = I \times W_{kor} \times P_{st}$$

gdzie:

M – maksymalna liczba mieszkańców, jaka może zamieszkać na terenie przydatnym do zabudowy mieszkaniowej;

I - maksymalna nadziemna intensywność zabudowy, przyjęta na potrzeby poniższych obliczeń na poziomie 0,6;

W_{kor} - wskaźnik korelacji maksymalnej liczby mieszkańców, jaka może zamieszkać na terenie przydatnym do zabudowy mieszkaniowej i intensywności zabudowy wyrażony w liczbie osób na 1 ha, przyjęty na poziomie 60 os./ha;

P_{st} - powierzchnia terenów niezabudowanych, wyznaczona z powyżej analizy przestrzennej, pomniejszona o minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej dla strefy mieszkaniowej, przyjęty na poziomie 30%.

Na podstawie § 3, ust. 10 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydania z niego wypisów i wyrysów oraz przeprowadzonej analizy, na terenie Gminy Szczawin Kościelny wyznacza się zwiększone zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową. Z powyższego wzoru wynika, że na terenie wyznaczonym z przeprowadzonej analizy jako przydatny do zabudowy mieszkaniowej, może łącznie zamieszkać maksymalnie 7 715 osób. Wartość ta stanowi jednocześnie maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową, która w pełni wykorzystałaby posiadany potencjał mieszkaniowy, rozumiany jako rezerwy terenowe wyposażone w infrastrukturę techniczną i społeczną, a także wykazujące korzystne warunki lokalizacyjne do pełnienia funkcji mieszkaniowych.

Poprzez zastosowanie powyższej analizy w procesie tworzenia Planu Ogólnego Gminy Szczawin Kościelny upatruje się możliwości osiągnięcia zrównoważonego rozwoju Gminy. Dodatkowo, realizacja powyższego zwiększonego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową dopuszcza się na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Czytelne uregulowanie możliwości rozwojowych w aktach planowania przestrzennego Gminy umożliwia przede wszystkim:

- **Kształtowanie rzeczywistych rezerw terenowych dla rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej** w obliczu konieczności wykorzystania obszaru uzupełnienia zabudowy na potrzeby dopuszczenia możliwości rozbudowy istniejących nieruchomości mieszkańców;
- **Przeciwdziałanie marginalizacji Gminy Szczawin Kościelny względem sąsiadujących ośrodków osadniczych**, posiadających większy potencjał demograficzny do rozwoju zabudowy mieszkaniowej;
- **Zwiększanie ładunku przestrzennego obecnych ośrodków osadniczych** poprzez dogęszczanie luk w zabudowie mieszkaniowej oraz nierozpraszanie zabudowy na tereny niewyposażone w odpowiednią infrastrukturę;
- **Efektywne wykorzystanie istniejącej i planowanej infrastruktury technicznej** oraz komunikacyjnej;
- **Koncentrację zabudowy mieszkaniowej** w obszarach wyposażonych w infrastrukturę techniczną oraz komunikacyjną;
- **Ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych** Gminy;
- **Wspieranie rozwoju demograficznego oraz gospodarczego** poprzez zwiększanie terenów inwestycyjnych.

Wyznaczenie zwiększonego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową stanowi działanie strategiczne w perspektywie realizacji pozostałych kierunków rozwoju Gminy Szczawin Kościelny, określonych w niniejszym dokumencie.

d) Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2026 poz. 538, z późn. zm.):

- Zakazuje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego, w związku z brakiem ekonomicznego uzasadnienia inwestycji w odniesieniu do stanu funkcjonalnego i demograficznego Gminy Szczawin Kościelny.

e) Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:

- Inwestycje celu publicznego wyznaczane są przede wszystkim na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku ich braku – na podstawie decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego;
- Lokalizowanie kluczowych inwestycji celu publicznego przede wszystkim poza obszarami chronionymi, glebami wysokiej przydatności rolniczej i terenami leśnymi;
- Ograniczenie i minimalizowanie zagrożeń związanych z realizacją inwestycji celu publicznego;
- Wskazane jest lokalizowanie inwestycji celu publicznego na terenach już zurbanizowanych lub bezpośrednio z nimi powiązanych, w szczególności wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych i infrastrukturalnych.
- Inwestycje celu publicznego mogą być realizowane również w ramach realizacji założeń dokumentów nadrzędnych względem Strategii Rozwoju Gminy, np. Planu Zagospodarowania Województwa Mazowieckiego, Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego lub dokumentów sektorowych.

f) Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej:

W zakresie komunikacji:

- Wskazana kontynuacja modernizacji i rozbudowy sieci dróg powiatowych i gminnych, szczególnie w celu poprawy spójności wewnętrznej gminy;
- Kontynuacja remontów i modernizacji infrastruktury drogowej, przy jednoczesnej współpracy z zarządcą dróg powiatowych i wojewódzkich w celu poprawy bezpieczeństwa i komfortu użytkowników dróg na terenie gminy;
- Budowa nowych odcinków dróg utwardzonych w obszarach istniejącej lub planowanej zabudowy, w celu efektywnej obsługi mieszkańców;
- Upowszechnianie proekologicznych środków transportowych, w tym transportu zbiorowego, rowerowego, pieszego, również poprzez inwestycje infrastrukturalne;
- Rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej, szczególnie na odcinkach łączących miejscowości gminy i obiekty użyteczności publicznej oraz charakteryzujących się wzmożonym ruchem samochodowym;
- Dostosowanie ciągów komunikacyjnych do wymogów technicznych odpowiednich klas dróg;
- Poprawa bezpieczeństwa w ciągach dróg poprzez budowę chodników, wiat przystankowych, przejść dla pieszych, oświetlenia ulicznego oraz elementów uspokojenia ruchu, w szczególności w rejonach placówek edukacyjnych i tworzonych placówek opiekuńczych, terenów handlu oraz obiektów sportowych;

- Kontynuacja działań w zakresie poprawy dostępności transportu zbiorowego, w tym ze szczególnym uwzględnieniem najczęściej uczęszczanych kierunków zewnętrznych, tj. Gostynin, Gąbin, Płock.

W zakresie infrastruktury technicznej:

- Utrzymanie, modernizacja oraz rozbudowa istniejących ujęć wód podziemnych oraz stacji uzdatniania wody zlokalizowanych na terenie gminy, służących do zbiorowego zaopatrywania ludności w wodę pitną;
- Budowa nowych stacji uzdatniania wody w celu poprawy standardu zaopatrywania ludności w wodę pitną;
- Utrzymanie i modernizacja istniejących sieci wodociągowych;
- Utrzymanie i modernizacja istniejącej infrastruktury kanalizacyjnej, w tym rozbudowa oczyszczalni ścieków;
- Zwiększanie udziału przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nie objętych systemem kanalizacji sanitarnej;
- Ograniczanie stosowania zbiorników bezodpływowych;
- Zwiększenie wydajności istniejących oczyszczalni ścieków w zakresie obsługi mieszkańców terenów skanalizowanych oraz dysponujących indywidualnymi instalacjami;
- Utrzymanie istniejących indywidualnych źródeł zaopatrzenia w ciepło z zaleceniem modernizacji i wymiany urządzeń grzewczych na urządzenia o wysokiej sprawności grzewczej i niskim stopniu emisji zanieczyszczeń;
- Sukcesywne zastępowanie paliw stałych w kotłowniach i paleniskach indywidualnych proekologicznymi systemami ogrzewania, w tym niekonwencjonalnymi i opartymi na odnawialnych źródłach energii;
- Objęcie gminy procesem gazyfikacji;
- Rozbudowa systemów telekomunikacji w zakresie urządzeń telefonii przewodowej oraz bezprzewodowej;
- Utrzymanie istniejących urządzeń telekomunikacyjnych w dobrym stanie technicznym;
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury światłowodowej;
- Regularne prowadzenie prac utrzymaniowych i naprawczych istniejącej sieci elektroenergetycznej w celu zapewnienia ciągłości zasilania oraz odpowiedniej przepustowości systemu, odpowiadającej wymaganiom związanym ze zwiększającym się wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii;
- Rozwój odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej jako elementu lokalnej transformacji energetycznej oraz obniżającej wydatki związane z działaniem urządzeń;
- Rozwój wielkoobszarowych instalacji odnawialnych źródeł energii w celu podniesienia bezpieczeństwa energetycznego gminy.

W zakresie infrastruktury społecznej:

- Lokalizacja infrastruktury społecznej oparta na istniejącej strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy, tak aby wzmacniała ukształtowane ośrodki osadnicze;

- Za główne centrum infrastruktury lokalnej uznaje się miejscowość Szczawin Kościelny, w związku z czym predysponuje się ją w pierwszej kolejności do lokalizacji nowych funkcji społeczno-administracyjnych;
- Jako ośrodek wspierający funkcje usługowe, ze względu na istniejące rozproszenie ośrodków mieszkaniowych na terenie Gminy, wskazuje się miejscowości Trębki, zapewniającą obsługę mieszkańców południowej części Gminy w zakresie podstawowych usług, świadczonych przez obiekty terenowe instytucji i podmiotów zlokalizowanych na terenie miejscowości Szczawin Kościelny;
- Planowanie nowej infrastruktury społecznej na podstawie analizy rozmieszczenia obecnej infrastruktury oraz zapotrzebowania wśród lokalnej społeczności;
- Modernizacja i regularne doposażanie obiektów infrastruktury społecznej – remiz strażackich, biblioteki, gminnego ośrodka kultury;
- Utworzenie nowych obiektów integracji społecznej, np. świetlic wiejskich na terenach z wyraźnym deficytem miejsc spotkań i aktywności okolicznych mieszkańców;
- Adaptacja istniejących obiektów użyteczności publicznej na cele usług publicznych, odpowiadających obecnym zmianom demograficznym i gospodarczym;
- Wspieranie inicjatyw lokalnej społeczności i tworzenie warunków do ich realizacji;
- Dążenie do eliminacji barier architektonicznych i dostosowania przestrzeni i budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób wszystkich grup wiekowych oraz osób ze szczególnymi potrzebami;
- Poprawa dostępności do usług zdrowotnych;
- Dążenie do zapewnienia wysokiej jakości przestrzeni edukacyjnej poprzez regularne prace modernizacyjne oraz doposażeniowe;
- Kształtowanie gminnego systemu edukacyjnego w oparciu o analizy istniejącego i prognozowanego zapotrzebowania mieszkańców na usługi edukacyjne;
- Wspieranie rozwoju usług sportu, rekreacji, kultury oraz zieleni urządzonej jako elementów poprawy jakości życia mieszkańców;
- Pobudzanie aktywności sportowo-rekreacyjnej społeczności lokalnej poprzez modernizację istniejących obiektów sportowo-rekreacyjnych;
- Doposażanie i modernizacja jednostek OSP jako stowarzyszeń odpowiadających za bezpieczeństwo mieszkańców całej gminy;
- Zapewnienie odpowiedniego wyposażenia infrastruktury krytycznej na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych.

g) Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500kW:

- W zakresie instalacji odnawialnych źródeł energii należy postępować zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy o odnawialnych źródłach energii, w szczególności na terenach, na których w dokumentach planistycznych dopuszczono produkcję energii ze źródeł odnawialnych;
- Wspieranie rozwoju na terenie gminy Szczawin Kościelny odnawialnych źródeł energii poprzez odpowiednie zapisy w dokumentach planistycznych, umożliwiające ich lokalizację oraz integrację z lokalnym systemem energetycznym;

- Wspieranie inwestycji w zakresie odzysku i wykorzystania energii oraz poprawy efektywności energetycznej obiektów i infrastruktury technicznej;
- Lokalizacja ośrodków produkcji i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych, z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży;
- Tworzenie wzajemnych powiązań funkcjonalno-przestrzennych pomiędzy obiektami produkcji energii oraz istniejącymi i potencjalnymi odbiorcami, np. gospodarstwami domowymi oraz podmiotami gospodarczymi.

h) Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:

- Lokalizacja przedsięwzięć powinna być dokonywana w sposób zapewniający minimalizację negatywnego wpływu na środowisko, z uwzględnieniem wszystkich wymaganych procedur administracyjnych, w tym uzyskania odpowiednich decyzji i pozwoleń środowiskowych;
- Wskazane jest ograniczanie lokalizacji inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko na obszarach szczególnie wrażliwych krajobrazowo i hydrologicznie;
- Wskazane jest stosowanie stref buforowych (w tym ochronnych) w postaci pasów zieleni redukujących negatywny wpływ obiektów, elementów liniowych i obszarów na odbiór wizualny krajobrazu.

i) Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:

- Zapobieganie i przeciwdziałanie degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych dzięki racjonalnemu stosowaniu wapna, nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolnych i leśnych – zgodnie z Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej;
- Ochrona przestrzeni rolniczej oraz ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, w szczególności gleb klas I-III;
- Wsparcie rozwoju gospodarstw rolnych poprzez poprawę ich struktury, współpracę producencką oraz wdrażanie innowacyjnych i ekologicznych form produkcji, dostosowanych do zmieniających się warunków klimatycznych i rynkowych;
- Zachowanie i ochrona seminaturalnych siedlisk śródpolnych oraz trwałych użytków zielonych;
- Umożliwienie naturalnej sukcesji ekologicznej na tereny porolne, nie objęte zabiegami agrotechnicznymi;
- Przeciwdziałanie suszy na obszarach rolniczych poprzez stosowanie zabiegów ukierunkowanych na zatrzymanie lub spowolnienie odpływu wód;
- Prowadzenie fitomelioracji terenów rolnych, osłabiającej erozję wietrzną i tym samym zmniejszającej naturalne zanieczyszczenie powietrza;
- Ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne;
- Zapobieganie fragmentacji kompleksów leśnych i ochrona różnorodności biologicznej;
- Przebudowa drzewostanów w kierunku zwiększenia ich różnorodności i zgodności z siedliskiem;

- Ograniczenie rozpraszania zabudowy na terenach rolniczych, ukierunkowując rozwój osadnictwa w sposób nienaruszający ciągłości przestrzeni produkcyjnej i krajobrazu rolniczego;
- Ochrona i wzmocnienie ciągłości przestrzennej terenów przyrodniczych i rolniczych, traktując je jako element zielonej infrastruktury wspierającej jakość życia mieszkańców oraz odporność środowiskową gminy.

j) Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji:

- Do zabiegów rekultywacyjnych, na terenie Gminy Szczawin Kościelny, predysponuje się wszystkie tereny wydobywcze surowców;
- Rekomenduje się prowadzenie regularnej kontroli stanu środowiska, w tym stanu zanieczyszczenia gleb, wody powierzchniowej i podziemnej oraz stanu roślin na obszarach zdegradowanych;
- Gmina nie posiada wyznaczonych obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w myśl ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

Ponadto, w rozdziale ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej zawarto postulaty oraz zalecenia skierowane do podmiotów realizujących politykę przestrzenną na obszarze województwa, ujęte w **Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego**, które odpowiadają uwarunkowaniom Gminy Szczawin Kościelny oraz pozostają spójne z powyższymi rekomendacjami.

III. W zakresie transportu drogowego:

- przekazywanie dróg krajowych i wojewódzkich do niższych kategorii zarządzania jeżeli nie spełniają warunków technicznych i funkcjonalnych dla danej drogi;
- wprowadzanie priorytetów w ruchu drogowym dla transportu zbiorowego: wydzielone pasy ruchu, pierwszeństwo przejazdu przez skrzyżowania, w tym z sygnalizacją świetlną, dogodne usytuowanie przystanków;
- podnoszenie poziomu bezpieczeństwa przez: realizację chodników, dróg dla rowerów, przejść dla pieszych i przejazdów dla rowerzystów oraz działania poprawiające bezpieczeństwo ruchu, w tym m. in.: strefowanie prędkości pojazdów, fizyczne środki uspokajania ruchu (progi zwalniające, wyniesione przejścia dla pieszych, azyle dla pieszych, wyniesione skrzyżowania, małe ronda);
- przebudowy dróg zgodnie z wynikami okresowych kontroli stanu technicznego, badań natężenia oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- prowadzenie analiz dla budowy skrzyżowań wielopoziomowych z liniami kolejowymi.

IV. W zakresie transportu rowerowego:

- budowa infrastruktury rowerowej wzdłuż dróg krajowych i wojewódzkich o wysokim natężeniu ruchu samochodowego, zarówno w ramach ogólnych inwestycji drogowych, jak i jako samodzielne inwestycje krajowego i wojewódzkiego zarządcy drogi.

V. W zakresie ochrony środowiska i zasobów przyrody:

- zapewnienie ochrony różnorodności biologicznej, terenów zieleni i krajobrazu m.in. poprzez adekwatne zapisy w MPZP;
- ochrona prawna korytarzy ekologicznych poprzez wpisanie do MPZP;
- ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, zwłaszcza w odniesieniu do gruntów wysokiej jakości i przydatności dla rolnictwa (klas bonitacyjnych I-III);
- zachowanie istniejących naturalnych zbiorników wodnych i terenów podmokłych, w tym starorzeczy, torfowisk, bagien, stawów, śródpolnych oczek wodnych oraz ich ochrona poprzez zapisy w dokumentach planistycznych gmin;
- realizacja działań inwestycyjnych i utrzymaniowych melioracji wodnych, w tym ochronę układów odwodnienia rowami melioracyjnymi, budowę systemów melioracji zwiększających retencję glebową, odbudowę systemów drenarskich;
- poprawa jakości wód poprzez rozwój i modernizację infrastruktury ochrony środowiska (w szczególności w zakresie gospodarki wodno-ściekowej) oraz racjonalną gospodarkę przestrzenną w sąsiedztwie zbiorników wodnych;
- respektowanie ograniczeń w zakresie zabudowy w strefach ograniczonego użytkowania (dla Mazowieckiego Portu Lotniczego Warszawa/Modlin w Nowym Dworze Mazowieckim).

VI. W zakresie opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej:

- identyfikacja wartościowych obiektów i obszarów dóbr kultury współczesnej o charakterze ponadlokalnym oraz ich ochronę poprzez ustalenia w gminnych dokumentach planistycznych (w tym miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego);
- zachowanie ładu przestrzennego lub jego kreowanie, szczególnie w miejscach o istotnym znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego poprzez: ochronę i kształtowanie struktur przestrzennych historycznych miast i wsi w oparciu o ochronę pola ekspozycji i eksponowanie dominant architektonicznych; kształtowanie przestrzeni publicznych w nawiązaniu do tradycji miejsca;
- adaptacja obiektów zabytkowych dla współczesnych funkcji kulturalnych, turystycznych i edukacyjnych;
- współpraca międzyregionalną w zakresie zachowania i wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego (tradycji historycznych, śladów osadnictwa, dziedzictwa kultury ludowej) dla rozwoju produktów turystyki kulturowej.

12. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU

Analiza problemowa, zasobów i potencjałów rozwojowych gminy pozwala na określenie oraz przedstawienie celów strategicznych i operacyjnych, wyznaczających kierunki rozwoju lokalnego. Cele zawarte w niniejszej Strategii są spójne z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Spójny system rozwoju na wszystkich poziomach i odpowiedzialna współpraca, pozwolą osiągnąć efekt synergii podejmowanych działań, umożliwiając osiągnięcie wyznaczonych celów. Wszelkie działania zawarte w krajowych dokumentach strategicznych są spójne z prawem międzynarodowym.

Na poziomie krajowym podstawowym dokumentem przedstawiającym cele i kierunki rozwoju jest **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)** przedstawiająca cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji polityki w perspektywie 2030.

W KSRR 2030 odzwierciedlenie znajdują postanowienia **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.)**. W **Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030 +. Innowacyjne Mazowsze (SRWM 2030+)** przyjęto podejście do polityki regionalnej zgodne z SOR i KSRR 2030 oraz dostosowano do specyfiki regionu. Przyjęte cele w Strategii Gminy Szczawin Kościelny na lata 2026-2033 są także spójne z dokumentami: **Strategia Rozwoju Powiatu Gostynińskiego na lata 2016-2030**, **Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa „Obszar Funkcjonalny Miasta Płocka”**, **Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność na lata 2024-2029**.

Dodatkowo Strategia jest spójna z dokumentami sektorowymi dotyczącymi spraw społecznych i infrastrukturalnych tj. **Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2030**, **Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030**, **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, **Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r**, **Polityka Ekologiczna Państwa**. Ponadto uwzględnione zostały cele z obligatoryjnych dokumentów planistycznych tj. **Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym (PZPR)** oraz **Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS)**.

Poniższa Tabela 23. przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny na lata 2026-2033 z wyżej wymienionymi dokumentami.

Tabela 23. Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny z dokumentami wyższego rzędu.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	
Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.	
Cel 1. Zwiększanie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym: 1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo- wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją 1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.	
Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych: 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym, 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.	
Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie: 3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem, 3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym, 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych, 3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.	
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)	
Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym	
Cel szczegółowy I: Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną: <u>Rozwój innowacyjnych firm</u> - oznacza zwiększanie stopnia zaawansowania technologicznego produktów, stymulowanie powstawania nowych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych na bazie własnych zasobów przedsiębiorstw, oparcie przewag konkurencyjnych w handlu zagranicznym w większym stopniu na jakości i innowacyjności produktów, kształtowanie postaw proinnowacyjnych dzięki optymalnemu wykorzystaniu kapitału ludzkiego i wzmocnieniu kapitału społecznego. <u>Małe i średnie przedsiębiorstwa</u> - rozwijanie potencjału polskich firm tak, by stawały się one coraz większe dzięki działaniom - w zakresie otoczenia prawnego, tworzeniu i wdrażaniu innowacji, tworzeniu nowych miejsc pracy, udziału w łańcuchach kooperacji - i ekspansji zagranicznej, ułatwieniom w dostępie do instrumentów finansowania rozwoju przedsiębiorstwa dostosowanych do jego wielkości, <u>Kapitał dla rozwoju</u> - oznacza zmobilizowanie środków finansowych, w tym sektora prywatnego, w celu znacznego zwiększenia poziomu inwestycji w Polsce. Rozbudowa instrumentów finansowych oferowanych przez państwowe instytucje rozwoju jest niezbędna dla wzmocnienia działających w Polsce firm. Pożądane jest również zwiększenie efektywności wykorzystania środków publicznych, w szczególności funduszy europejskich, jak i kapitału polonijnego. Kapitał dla rozwoju oznacza także budowanie w Polsce kultury oszczędzania, ponieważ to właśnie poziom oszczędności krajowych stanowi w dużym stopniu o możliwościach inwestycyjnych gospodarki.	
Cel szczegółowy II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony: <u>Spójność społeczna</u> - utrzymujące się różnicowania społeczne mogą stać się barierą dla dynamicznego rozwoju gospodarki, dlatego rozwój winien sprzyjać włączeniu społecznemu, co oznacza gospodarkę o wysokim poziomie zatrudnienia dobrej jakości i przedsiębiorczości. Oznacza to z jednej strony konieczność adaptacji gospodarki do występujących trendów demograficznych, w szczególności poprzez zapewnienie dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na te wyzwania, a z drugiej wsparcie rozwoju i odpowiednie wykorzystanie potencjału poszczególnych grup społecznych na rynku pracy.	

- Rozwój zrównoważony terytorialnie - rozwój wszystkich terytoriów przez wzmacnianie ich potencjałów endogenicznych i czynników rozwoju oraz likwidację barier i włączenie w procesy rozwojowe regionów zmagających się z trudnościami o charakterze restrukturyzacyjnym i adaptacyjnym (makroregion Polski Wschodniej, Śląsk), obszarów wiejskich wraz z ich lokalnymi ośrodkami miejskimi oraz średnich miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Oznacza to m.in. prowadzenie skutecznej polityki regionalnej dostosowanej do specyfiki danego terytorium i obejmującej działania służące aktywizacji gospodarczej, rozwojowi lokalnych rynków pracy i mobilizacji zawodowej mieszkańców, czy poprawie dostępu do usług publicznych z wykorzystaniem potencjałów lokalnych i subregionalnych gospodarek, jak również własnych zasobów. W wymiarze instytucjonalnym, istotne będzie dalsze wzmacnianie zdolności do planowania i prowadzenia działań rozwojowych, szczególnie na poziomie lokalnym. Przewidywane jest również podjęcie działań, których celem jest uwolnienie potencjału polskich aglomeracji. Rozwój taki oznacza, że korzyści z rozwoju gospodarczego kraju powinny być dostępne dla wszystkich obywateli, bez względu na miejsce zamieszkania.

Cel szczegółowy III: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączaniu społecznemu i gospodarczemu.

- Prawo w służbie obywatelom i gospodarce - przede wszystkim poprawa jakości stanowionego prawa, w tym zmniejszenie obciążeń regulacyjnych w celu zapewnienia lepszych warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce i realizacji potrzeb poszczególnych grup obywateli. Istotą zmian w tym zakresie będzie: deregulacja, usprawnienie systemu prawnego, w tym stabilne i przewidywalne otoczenie prawne oraz racjonalizacja procesów legislacyjnych, w tym partnerstwo głównych podmiotów instytucjonalnych, korporacyjnych i społecznych.
- Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem - funkcjonowanie instytucji sprzyjających budowie przewag konkurencyjnych kraju i działających w nim podmiotów gospodarczych i społecznych. Ten obszar obejmuje kompleksowe działania na rzecz zwiększenia efektywności instytucji publicznych (konsolidacja, integracja działań), zmiany w strukturze i sposobie działania administracji (odbiurokratyzowanie), zwiększenie skuteczności sądownictwa i całego wymiaru sprawiedliwości, zmiany w zakresie zamówień publicznych, wzmocnienie roli dialogu społecznego i obywatelskiego. Podstawą odpowiedzialnego rozwoju Polski i realizacji założonych celów jest sprawne i skuteczne państwo. Niezbędnym warunkiem do tego jest budowa takiego systemu zarządzania rozwojem, który pozwoli na sprawną koordynację najważniejszych procesów gospodarczych i społecznych, wzmocni rolę planowania przestrzennego w realizacji polityki rozwoju oraz zwiększy odporność i możliwość reagowania państwa na zagrożenia.
- E-państwo - wykorzystanie w skali gospodarki możliwości oferowanych przez dostępne technologie cyfrowe. Elektronizacja procesów obsługi obywateli i przedsiębiorców, jak również wewnątrz administracji może w dłuższej perspektywie przyczynić się do poprawy funkcjonowania administracji, obniżenia kosztów obsługi i poprawy efektywności funkcjonowania przedsiębiorstw.
- Efektywność wykorzystania środków UE - przeorientowanie sposobu wykorzystania środków europejskich pod względem zakresu, koordynacji i form wsparcia, w kierunku objęcia dofinansowaniem przedsięwzięć w obszarach interwencji kluczowych dla zdefiniowanych celów rozwojowych. Dotyczy to zwłaszcza przedsięwzięć cechujących się wysoką wartością dodaną i trwałością efektów (m.in. za sprawą szerokiego zastosowania wsparcia zwrotnego) oraz zapewnienia takiej koordynacji strumieni finansowania, która przełoży się na efekt synergiczny (m.in. zapobiegnie jednoczesnemu występowaniu wysokiej efektywności interwencji w jednym obszarze i opóźnień lub niskiej jakości efektów w innych obszarach).

Polityka Ekologiczna Państwa 2030

Celem głównym Polityki Ekologicznej Państwa 2030 jest rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, który odpowiada wprost celowi z obszaru „Środowisko” w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR). PEP2030 doprecyzowuje zapisy SOR i przedstawia praktyczne rozwiązania dla poszczególnych kierunków interwencji.

Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego;

Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska;

Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych;

Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy

Celem PPSS jest zapewnienie odpowiedniej ilości i co najmniej dobrej jakości wód, użytecznych dla społeczeństwa, środowiska i wszystkich sektorów gospodarki narodowej.

Cel główny: Przeciwdziałanie skutkom suszy

Cele szczegółowe:

1) Skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy;

- 2) Zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy;
- 3) Edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy;
- 4) Formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym (PZRP)

Nadrzędnym celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego:
 - 1.1. Zapewnienie warunków ograniczających możliwość występowania powodzi;
3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym:
 - 3.1. Zwiększenie skuteczności prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych;
 - 3.2. Zwiększenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych;
 - 3.3. Zwiększenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi;
 - 3.4. Wdrożenie systemu analiz popowodziowych i zwiększanie jego skuteczności;
 - 3.5. Wdrożenie instrumentów prawnych i finansowych zwiększających bezpieczeństwo powodziowe;
 - 3.6. Zwiększenie świadomości i wiedzy na temat źródeł zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.

Cel główny stanowi zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego poprzez tworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikowi systemu transportowego w wymiarze krajowym, europejskim i globalnym.

Kierunek interwencji 1: budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce;

- 4.1 Transport lądowy jako element zintegrowanego systemu transportowego
- 4.1.2 Transport drogowy

Kierunek interwencji 2: poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;

Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności;

Kierunek interwencji 4: poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów;

Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko;

Kierunek interwencji 6: poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Celem głównym jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce

Cel szczegółowy 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych;

Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej;

Cel szczegółowy 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy;

Cel szczegółowy 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2030

CEL GŁÓWNY: Wzmacnianie kapitału ludzkiego, społecznego i kulturowego, większa spójność społeczna przez inwestycje społeczne

Cel I. Zapobieganie pogłębianiu się problemów społecznych poprzez wdrażanie programów i projektów na rzecz ogółu mieszkańców i wybranych grup (w tym mniejszości narodowych i etnicznych) oraz sprawne realizowanie polityki społecznej na Mazowszu.

Priorytet I.1: Prowadzenie diagnoz i badań kwestii społecznych występujących na Mazowszu oraz monitorowanie programów wojewódzkich.

Priorytet I.2: Podejmowanie działań na rzecz mieszkańców województwa w zakresie przeciwdziałania rozwojowi wybranych problemów społecznych.

Priorytet I.4: Rozwój oferty instytucjonalnej i usług na rzecz seniorów i osób niesamodzielnych.

Cel II. Deinstytucjonalizacja i rozwój spersonalizowanych, zintegrowanych usług społecznych, w tym o charakterze środowiskowym. Priorytet II.1 Zwiększanie dostępności usług społecznych, w szczególności w formie środowiskowej. Priorytet II.2 Inwestowanie w nowe formy instytucjonalne w zakresie usług społecznych. Priorytet II.3 Wzmacnianie i aktywizacja społeczności lokalnych, monitorowanie zaangażowania społecznego w usługi społeczne. Priorytet II.4 Rozwój personalnych i środowiskowych usług społecznych odpowiadających na potrzeby mieszkańców Mazowsza. Cel III. Inwestycje w służby społeczne oraz zawody pomocowe. Poprawa wizerunku pomocy społecznej. Priorytet III.1 Stworzenie spójnego systemu szkoleń dla służb społecznych. Priorytet III.2 Poprawa jakości i podniesienie prestiżu służb społecznych. Priorytet III.3. Podnoszenie kompetencji cyfrowych pracowników pomocy społecznej i włączanie nowych technologii w systemie wsparcia.
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030
Celem głównym Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 jest wielofunkcyjny rozwój gospodarczy wsi zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe kraju i zwiększenie wartości dodanej z rolnictwa oraz trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego.
Cel szczegółowy I: Wzmocnienie bezpieczeństwa żywnościowego i odporności na kryzysy I.1. Zwiększanie opłacalności produkcji rolnej, rybackiej i przetwórstwa rolno-spożywczego. I.2. Budowa odporności produkcji rolnej i rybackiej, w tym odporności na zmiany klimatu. I.3. Zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego kraju i jakości żywności. I.4. Transformacja energetyczna sektora rolno- spożywczego i rozwój biogospodarki. I.5. Przygotowanie polskiego sektora rolno-spożywczego do rozszerzenia UE i nowych uwarunkowań handlu zagranicznego. Cel szczegółowy II: Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska II.1. Rozwój infrastruktury liniowej. II.2. Dostępność wysokiej jakości usług publicznych. II.3. Zrównoważona rewitalizacja wsi i małych miast. II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska. II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom. Cel szczegółowy III: Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa III.1. Odpowiedź na zmiany demograficzne i ich następstwa. III.2. Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy. III.3. Wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi. III.4. Budowa i rozwój zdolności do współpracy w wymiarze społecznym i terytorialnym. III.5. Rozwój ekonomii i solidarności społecznej na obszarach wiejskich.
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030 + Innowacyjne Mazowsze
Cel główny: Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwały i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska
Cel 1. Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze. Wzrost konkurencyjności poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii. Kierunki działań: <u>Działanie priorytetowe 1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości:</u> 1.2. Wsparcie przedsiębiorstw w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy. 1.4. Rozwój instrumentów finansowych wspomagających działalność przedsiębiorstw.

1.5. Rozwój nowoczesnych terenów inwestycyjnych.

Działanie priorytetowe 2. Rozwój zintegrowanego systemu sprzyjającego generowaniu i absorpcji innowacji:

2.1. Rozwój nowoczesnej infrastruktury wspomagającej prowadzenie działalności gospodarczej.

2.3. Wspieranie ochrony własności intelektualnej wytworzonej w podmiotach zarejestrowanych w województwie mazowieckim.

2.4. Wspieranie współpracy szkolnictwa wyższego i jednostek naukowo-badawczych z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz samorządem terytorialnym.

Działanie priorytetowe 3. Cyfryzacja gospodarki:

3.1. Zapewnienie powszechnego i bezpiecznego dostępu do internetu, e-usług i otwartych danych.

3.2. Wspieranie wykorzystania i rozwoju technologii cyfrowych w działalności gospodarczej.

4. Rozwój konkurencyjnej gospodarki:

4.2. Rozwój przemysłu przyszłości opartego o nowoczesne technologie.

4.3. Wzmacnianie zielonej transformacji przedsiębiorstw w kierunku gospodarki obiegu zamkniętego

4.4. Wspieranie powstawania i funkcjonowania sieci współpracy i klastrów, w tym na obszarach wiejskich,

4.5. Promocja gospodarcza i intensyfikacja współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej, w tym budowanie marki Mazowsze.

6. Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich:

6.1. Wzmacnianie wykształconych kierunków produkcji rolniczej i przemysłu rolno-spożywczego

6.2. Wzmacnianie towarowości i produktywności gospodarstw rolnych.

6.3. Wspieranie dywersyfikacji działalności gospodarczej oraz tworzenie pozarolniczych miejsc pracy.

Cel 2. Dostępne i mobilne Mazowsze. Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego.

Kierunki działań:

Działanie priorytetowe 7. Zwiększanie dostępności transportowej i spójności przestrzennej regionu oraz udziału środków transportu przyjaznych dla środowiska, mieszkańców i przestrzeni:

7.3. Rozbudowa i poprawa konkurencyjności multimodalnego, zintegrowanego systemu ekologicznego transportu zbiorowego, w tym rozwój wojewódzkiej sieci połączeń autobusowych.

7.4. Poprawa ciągłości i jakości tras pieszych i rowerowych.

7.5. Budowa i utrzymanie sieci szkieletowej tras rowerowych.

7.6. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego.

7.7. Rozbudowa infrastruktury do ładowania pojazdów o napędach alternatywnych.

Działanie priorytetowe 8. Rozwój uporządkowanej sieci osadniczej, sprzyjającej wykorzystaniu transportu zbiorowego i ruchowi niezmotoryzowanemu:

8.1. Zapobieganie rozlewaniu i rozpraszaniu zabudowy i minimalizacja presji urbanistycznej na tereny otwarte.

8.2. Koncentracja zabudowy w miastach i obszarach obsługiwanych wydajną komunikacją zbiorową, z zapewnieniem dogodnych warunków ruchu niezmotoryzowanego.

8.5. Kompleksowa rewitalizacja w miastach i miejscowościach wiejskich.

8.6. Zwiększanie dostępności przestrzeni publicznej dla osób o ograniczonej mobilności.

8.7. Zwiększanie udziału zieleni, w tym wysokiej, w pasie drogowym.

9. Udrożnienie systemu tranzytowego i ograniczenie ruchu tranzytowego na pozostałych trasach:

9.1. Tworzenie warunków do integracji różnych gałęzi transportu.

9.3. Dostosowywanie parametrów, standardów technicznych i przebiegu dróg do ich funkcji.

Cel 3. Zielone, niskoemisyjne Mazowsze. Poprawa stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody.

Kierunki działań:

Działanie priorytetowe 10. Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska:

- 10.1. Ochrona obszarów cennych przyrodniczo (w tym objętych ochroną prawną) i przeciwdziałanie ich fragmentacji.
- 10.2. Ochrona zwartych kompleksów gleb wysokiej klasy.
- 10.3. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi.
- 10.4. Ochrona i kształtowanie krajobrazu.
- 10.5. Ochrona przed zanieczyszczeniem powietrza i ograniczenie hałasu.
- 10.6. Zwiększanie lesistości regionu.
- 10.7. Kształtowanie świadomości ekologicznej.
- 10.8. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią z poszanowaniem potrzeb ochrony środowiska.

Działanie priorytetowe 11. Proekologiczna transformacja energetyki:

- 11.1. Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
- 11.5. Rozbudowa i modernizacja systemów energetycznych, w tym rozwój inteligentnych sieci energetycznych i gazyfikacje wyspowe.

Działanie priorytetowe 12. Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym i adaptacja do zmian klimatu:

- 12.1. Zwiększenie poziomu ochrony przeciwpowodziowej, zarządzanie ryzykiem powodziowym, zapobieganie osuwiskom i podtopieniom.
- 12.2. Zwiększanie powierzchni terenów zieleni, w szczególności ogólnodostępnych, na obszarach zurbanizowanych.
- 12.3. Zapobieganie suszy i łagodzenia jej skutków.
- 12.4. Zwiększanie retencji wodnej, w tym wód opadowych, kształtowanie niebieskiej i zielonej infrastruktury w miastach.

13. Poprawa jakości środowiska:

- 13.1. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby.
- 13.2. Wdrożenie spójnego systemu gospodarki odpadami, możliwie bliskiego gospodarce o obiegu zamkniętym.
- 13.4. Prowadzenie monitoringu zanieczyszczeń środowiska i wprowadzanie regulacji ograniczających zanieczyszczanie.
- 13.5. Prowadzenie działań na rzecz zapewnienia dobrego stanu wód, w tym rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i systemów oczyszczania ścieków.

14. Podnoszenie efektywności energetycznej:

- 14.1. Wdrażanie w przedsiębiorstwach systemów ek zarządzania i energooszczędnych technologii produkcji.
- 14.2. Upowszechnianie energooszczędnego i pasywnego budownictwa.
- 14.3. Kompleksowa termomodernizacja budynków.
- 14.4. Wymiana nieefektywnych źródeł ciepła na ekologiczne.

Cel 4. Mazowsze zintegrowane społecznie. Poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki.

Kierunki działań:

Działanie priorytetowe 15. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego:

- 15.2. Rozwój kształcenia (w tym dualnego) i doradztwa edukacyjno-zawodowego młodzieży.
- 15.3. Wspieranie uczenia się przez całe życie oraz podnoszenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych.
- 15.4. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i kształtowanie postaw prospołecznych.
- 15.5. Dostosowywanie kierunków kształcenia i szkoleń do potrzeb rynku pracy, z uwzględnieniem umiejętności przekrojowych.
- 15.6. Wspieranie edukacji dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej.
- 15.7. Wspieranie rozwoju kształcenia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
- 15.8. Wspieranie poradnictwa specjalistycznego i terapeutycznego.
- 15.9. Podnoszenie umiejętności cyfrowych mieszkańców województwa.
- 15.10. Rozwój systemu nauczania wykorzystującego technologie cyfrowe (e-kształcenie) oraz innowacyjne metody nauczania.
- 15.11. Wspieranie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców.

Działanie priorytetowe 16. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych i opiekuńczych:

- 16.1. Budowa i rozwój infrastruktury społecznej, w tym o zasięgu regionalnym,
- 16.2. Rozwój specjalistycznej opieki zdrowotnej ze szczególnym uwzględnieniem chorób cywilizacyjnych i opieki geriatrycznej,
- 16.3. Kształtowanie warunków sprzyjających aktywności fizycznej mieszkańców,
- 16.4. Wspieranie profilaktyki i promocji zdrowia,
- 16.5. Poprawa jakości i dostępności oraz rozwój różnych form usług zdrowotnych i społecznych, w tym pielęgnacyjno-opiekuńczych, paliatywno-hospicyjnych i leczenia uzdrowiskowego,

17. Aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców:

- 17.1. Aktywizacja zawodowa osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym osób sprawujących opiekę nad osobami zależnymi, z niepełnosprawnościami, absolwentów i osób w wieku 50+.
- 17.2. Upowszechnianie opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego.
- 17.3. Wspieranie reorientacji zawodowej osób poszukujących i zmieniających pracę.
- 17.4. Wspieranie postaw przedsiębiorczych oraz samozatrudnienia.

19. Włączenie i integracja społeczna:

- 19.1. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej, w szczególności osób z niepełnosprawnościami, starszych oraz w trudnej sytuacji życiowej.
- 19.2. Wspomaganie włączenia społecznego i przeciwdziałanie ubóstwu.
- 19.3. Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej.

Cel 5. Mazowsze bogate kulturowo. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia.

Kierunki działań:

Działanie priorytetowe 20. Ochrona i wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego:

- 20.1. Wspieranie prac konserwatorskich (w tym restauratorskich, renowacyjnych, rewitalizacyjnych), rewitalizacja obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych.
- 20.2. Adaptacja obiektów zabytkowych do nowych funkcji, w tym kulturalnych, turystycznych i społecznych.
- 20.3. Inwentaryzacja i digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego.

Działanie priorytetowe 21. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego, potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju gospodarczego i promocji województwa:

- 21.4. Wspieranie działalności stowarzyszeń i organizacji, w tym o znaczeniu międzynarodowym.
- 21.5. Ochrona, pielęgnowanie i promowanie spuścizny kulturowej (materialnej i niematerialnej), w tym podnoszenie świadomości kulturowej.
- 21.6. Kreowanie ośrodków i kształtowanie regionalnej tożsamości kulturowej.
- 21.7. Wspieranie i promocja różnorodności kulturowej.
- 21.8. Wspieranie przedsiębiorczości i współpracy w obszarze kultury, dziedzictwa kulturowego i turystyki.

22. Upowszechnianie kultury i twórczości:

- 22.1. Rozwój infrastruktury kultury, wydarzeń i projektów kulturalnych.
- 22.2. Wspieranie rozwoju edukacji kulturalnej i artystycznej.
- 22.3. Wspieranie rozwoju przemysłu kreatywnego.
- 22.4. Wzmacnianie uczestnictwa w kulturze, w tym poprzez technologię cyfrową (e-kultura, digitalizacja).

23. Kreowanie miast i wsi jako centrów aktywności kulturalnej i turystycznej:

- 23.1. Wspieranie ośrodków miejskich i wiejskich w upowszechnianiu potencjału kultury wraz z rozwojem funkcji turystycznych.

Strategia Rozwoju Powiatu Gostynińskiego na lata 2016-2030

Cel nadrzędny: Powiat Gostyniński jako Jednostka Samorządu Terytorialnego wraz z Miastem Gostynin, Gminą Gostynin, Gminą Pacyna, Gminą Sanniki, Gminą Szczawin Kościelny wpisuje się w spójność terytorialną Województwa Mazowieckiego.

- Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii ze szczególnym uwzględnieniem fotowoltaiki, instalacji solarnych, elektrowni wiatrowych i wód geotermalnych.
- Troska o utrzymanie walorów obszaru ekologicznie czystego sąsiadującego z Gostyńsko-Włocławskim Parkiem Krajobrazowym oraz terenami wpisanymi w obszar Natura 2000.
- Kształtowanie warunków dla tworzenia zakładów przemysłowych o nieuciążliwej produkcji, które utworzą miejsca pracy związane z preferowanymi profilami kształcenia.
- Przygotowanie nowoczesnego pakietu ofert w zakresie pomocy społecznej, warsztatów terapii zajęciowej, warunków działania rodzin zastępczych, tworzenia nowych lokalizacji domów pomocy społecznej oraz punktów wczesnego wspomaganie rozwoju.
- Promocja rozwoju budownictwa jednorodzinne i wielorodzinne o niskiej zabudowie.
- Budowa infrastruktury rowerowej (połączenie z istniejącą siecią ścieżek rowerowych) umożliwiającej dojazd do pracy i uprawianie turystyki oraz poprawę bezpieczeństwa na drogach.
- Aktywna współpraca i rozwój organizacji III sektora.

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa „Obszar Funkcjonalny Miasta Płocka”

Wzrost konkurencyjności, atrakcyjności i bezpieczeństwa Obszaru Funkcjonalnego Miasta Płocka jako miejsca przyjaznego dla mieszkańców i gości, dziś i w przyszłości.

Cel strategiczny 1: Wzmocnienie kapitału ludzkiego i potencjałów służących trwałemu zabezpieczeniu jakości warunków życia.

Cel operacyjny 1.1.: Wzmocnienie jakościowe potencjału demograficznego OFMP

Kierunki działań:

- 1.1.2. Rozwijanie kapitału społecznego OFMP, w tym wspieranie aktywności obywatelskiej oraz włączanie mieszkańców
- 1.1.3. Zwiększanie stopnia identyfikacji mieszkańców z obszarem
- 1.1.4. Wyposażenie, dostosowanie, adaptacja, modernizacja infrastruktury niezbędnej do świadczenia usług społecznych

Cel operacyjny 1.2.: Poprawa dostępności i jakości usług zdrowotnych i społecznych

Kierunki działań:

- 1.2.1. Podnoszenie poziomu infrastruktury ochrony zdrowia dostępności i jakości usług medycznych, w tym specjalistycznych, szczególnie w odniesieniu do chorób układu oddechowego i nowotworów
- 1.2.2. Zwiększenie dostępności usług diagnostycznych i świadczeń zdrowotnych z zakresu pomocy doraźnej i ratownictwa medycznego
- 1.2.3. Zwiększanie zasięgu działań akcji profilaktycznych i realizacja programów zdrowotnych
- 1.2.5. Tworzenie warunków do prowadzenia zdrowego i aktywnego stylu życia
- 1.2.7. Budowa systemowej opieki nad osobami starszymi w środowisku lokalnym, w tym rozwijanie dziennych form opieki dla osób starszych i potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu
- 1.2.8. Skoordinowanie opieki społecznej i medycznej
- 1.2.9. Wdrażanie innowacyjnych form opieki środowiskowej, w tym rozwój środowiskowego wolontariatu na rzecz opieki nad osobami mniej/niesamodzielnymi
- 1.2.11. Rozwijanie kapitału społecznego ośrodków pomocy społecznej, w tym zwiększanie wsparcia JST dla organizacji społecznych oraz stworzenie przestrzeni do rozwoju działalności PES

Cel operacyjny 1.3: System edukacji dostosowany do potrzeb i standardów współczesności

Kierunki działań:

- 1.3.3. Podnoszenie kompetencji nauczycieli w zakresie metod eksperymentalnych, edukacji włączającej czy nowych metod pedagogicznych i wsparcie nauczycieli w ich wdrażaniu
- 1.3.4. Rozwój pozaszkolnych form wychowania i edukacji (harcerstwo, 4H, itp.)
- 1.3.5. Rozwój poradnictwa i pomocy psychologicznej w szkołach
- 1.3.6. Poprawa infrastruktury oraz doposażenie placówek edukacyjnych i przedszkolnych w sprzęt i materiały dydaktyczne oraz dostosowywanie ich do potrzeb osób o specjalnych potrzebach
- 1.3.7. Rozwój systemu edukacji na każdym etapie życia, z naciskiem na kompetencje przyszłości i cyfryzację oraz rozwój zainteresowań i talentów
- 1.3.8. Wsparcie edukacji włączającej

Cel operacyjny 1.4: Rozwój zdolności administracyjnych jednostek samorządu terytorialnego - członków Partnerstwa / rozwój potencjału instytucjonalnego (zarządczego).

Kierunki działań:

- 1.4.1. Szkolenia kadr partnerskich JST w zakresie zarządzania realizacją strategii ponadlokalnej oraz przygotowania i realizacji projektów
- 1.4.2. Doradztwo dla kadr partnerskich JST w zakresie zarządzania realizacją strategii ponadlokalnej oraz przygotowania i realizacji projektów

Cel strategiczny 2: Atrakcyjne przestrzenie zamieszkania

Cel operacyjny 2.1: Tworzenie estetycznych, dostępnych obiektów i przestrzeni publicznych przyjaznych mieszkańcom

Kierunki działań:

- 2.1.1. Współpraca planistyczna na obszarze Partnerstwa, w tym dotycząca planowania przestrzennego
- 2.1.2. Zwiększenie działań na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców
- 2.1.3. Rozwój wielofunkcyjnych miejsc spotkań, wypoczynku, aktywnego spędzania wolnego czasu dostosowanych do potrzeb użytkowników
- 2.1.4. Przekształcanie przestrzeni z zachowaniem tożsamości i wyrazistości miejsca, poszanowaniem wartości historycznych, krajobrazowych czy kulturowych, w tym walorów zabytkowych

Cel operacyjny 2.2: Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności społeczno-kulturalnej i aktywizacji społeczności OFMP

Kierunki działań:

- 2.2.1. Tworzenie nowoczesnych miejsc służących kulturze, modernizacja i remonty budynków instytucji kultury, w tym muzeów
- 2.2.2. Wspieranie twórczości artystycznej
- 2.2.4. Upowszechnianie i ochrona dziedzictwa kulturowego

Cel operacyjny 2.3: Ochrona historycznej zabudowy i wykorzystanie jej potencjału dla rozwoju nowych funkcji społeczno-gospodarczych

Kierunki działań:

- 2.3.1. Konserwacja, renowacja, remonty obiektów zabytkowych wraz z otoczeniem oraz ich adaptacja na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne
- 2.3.2. Uporządkowanie zabytkowej przestrzeni i jej udostępnienie szerokiej grupie odbiorców

Cel strategiczny 3: Zrównoważony rozwój gospodarczy obszaru

Cel operacyjny 3.1: Sprzyjające warunki dla rozwoju obszaru partnerstwa i przedsiębiorczości

- 3.1.1. Rozwój niezbędnej infrastruktury technicznej z uwzględnieniem modernizacji oświetlenia
- 3.1.2. Rozwój oferty terenów inwestycyjnych
- 3.1.4. Wsparcie samozatrudnienia
- 3.1.5. Realizacja projektów związanych ze współpracą podmiotów, w tym partnerstwa publiczno-prywatnego
- 3.1.6. Lepszy dostęp mieszkańców do lokalnych produktów, w tym w ramach lokalnych targowisk czy dystrybucji online
- 3.1.7. Wspieranie transformacji cyfrowej oraz cyfryzacja usług publicznych
- 3.1.8. Budowanie potencjału współpracy między partnerami tworzącymi OFMP

Cel operacyjny 3.2: Realizacja działań edukacyjnych, ukierunkowanych na aktualne i przyszłe potrzeby kadrowe przedsiębiorstw

Kierunki działań:

- 3.2.1. Ułatwianie osobom zatrudnionym podnoszenia kwalifikacji i zmiany zawodu
- 3.2.3. Rozwój kierunków i metod kształcenia zorientowanych na rozwój kompetencji oczekiwanych przez pracodawców (rozwój kompetencji miękkich, kluczowych i umiejętności uniwersalnych w procesie kształcenia dzieci i młodzieży)
- 3.2.4. Wspieranie uczenia się przez całe życie

Cel operacyjny 3.3: Gospodarka o obiegu zamkniętym

Kierunki działań:

- 3.3.1. Podniesienie jakości i efektywności systemu zagospodarowania odpadów
- 3.3.2. Poprawa systemu odbierania odpadów komunalnych
- 3.3.3. Wprowadzanie rozwiązań na rzecz oszczędzania zasobów, w tym projektów wtórnego wykorzystania obiegu wody

3.3.4. Rozwój systemów kanalizacji sanitarnej z uwzględnieniem przydomowych oczyszczalni ścieków

Cel strategiczny 4: Dostępny komunikacyjnie OFMP z funkcjonującym systemem zrównoważonej mobilności miejskiej

Cel operacyjny 4.2: Rozwinięty transport zbiorowy i infrastruktura lokalna służące w szczególności celom zrównoważonej mobilności miejskiej

Kierunki działań:

- 4.2.2. Integracja systemów transportu zbiorowego na obszarze Partnerstwa
- 4.2.4. Modernizacja i unowocześnianie taboru wykorzystywanego w transporcie zbiorowym w kierunku zeroemisyjnym, w szczególności zasilanych wodorem
- 4.2.5. Rozwijanie i unowocześnianie infrastruktury transportu zbiorowego, w tym przystanków, wiat, tablic informacji pasażerskiej
- 4.2.6. Wprowadzanie przyjaznych rozwiązań dla mikromobilności z niezbędną infrastrukturą
- 4.2.7. Modernizacja istniejącej infrastruktury pieszej i rowerowej, likwidacja barier architektonicznych oraz wprowadzanie ułatwień w przemieszczaniu się dla osób ze specjalnymi potrzebami
- 4.2.8. Intensyfikacja działań na rzecz bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu drogowego
- 4.2.10. Budowa spójnej sieci dróg rowerowych i pieszo-rowerowych
- 4.2.11. Upowszechnianie informacji wśród mieszkańców na temat zasad zrównoważonego rozwoju i kultury mobilności

Cel operacyjny 4.3: Niskoemisyjny transport, szczególnie w obszarach o dużej gęstości zaludnienia, a także uzupełniający komunikację do sieci TEN-T

Kierunki działań:

- 4.3.2. Budowa i przebudowa ciągów drogowych w spójny, bezpieczny układ sieciowy w szczególności spełniający wymogi Umowy Partnerstwa

Cel strategiczny 5: Adaptacja do zmian klimatu na poziomie całego partnerstwa

Cel operacyjny 5.1: Ochrona powietrza i ograniczenie zużycia energii

Kierunki działań:

- 5.1.1. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego, w tym redukcja niskiej emisji z gospodarstw domowych oraz realizacja programów wsparcia dla mieszkańców, w tym związanych z wymianą źródeł ciepła
- 5.1.3. Poprawa efektywności energetycznej budynków, w tym kompleksowa termomodernizacja budynków
- 5.1.4. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
- 5.1.6. Rozbudowa i utrzymanie systemu monitoringu powietrza
- 5.1.8. Upowszechnienie energooszczędnych technologii w przemyśle, transporcie i gospodarce komunalnej, tzw. zrównoważonych systemów energetycznych

Cel operacyjny 5.2: Działania adaptacyjne, ograniczające negatywne skutki zmian klimatycznych

Kierunki działań:

- 5.2.1. Tworzenie lokalnych systemów retencji wód opadowych, w tym zbiorniki retencyjne
- 5.2.2. Infrastrukturalne i organizacyjne przygotowanie obszarów zurbanizowanych na ekstremalne zjawiska pogodowe i ich ewentualne skutki
- 5.2.3. Rozwój systemów kanalizacji deszczowej, oczyszczalni oraz rozdział kanalizacji ogólnospławnej
- 5.2.4. Bezpieczeństwo dostępu do wody pitnej - SUW, studnie głębinowe, rozwój sieci wodociągowej
- 5.2.5. Działania ukierunkowane na wyższą jakość wód powierzchniowych i lepszą ochronę zasobów wód podziemnych
- 5.2.7. Łagodzenie negatywnego wpływu antropogenicznego na środowisko i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych oraz zanieczyszczeń, w tym hałasu

Cel operacyjny 5.3: Rozwój potencjału przyrodniczego

Kierunki działań:

- 5.3.4. Promocja walorów krajobrazowych i przyrodniczych, w szczególności wśród społeczności lokalnej
- 5.3.5. Ochrona krajobrazu oraz dziedzictwa przyrodniczego z udziałem społeczności lokalnej

Strategia Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność na lata 2024-2029

Cel 1: Rozwój zielonej gospodarki na obszarze LGD AKTYWNI RAZEM

Przedsięwzięcie 1.1.: „Natura i kultura się opłaca”

Przedsięwzięcie 1.2.: „Natura smakuje”

Przedsięwzięcie 1.3.: „Kraina Sztuki”

Cel 2: Aktywizacja społeczności obszaru LGD AKTYWNI RAZEM

Przedsięwzięcie 2.1.: „Korzenie”

Przedsięwzięcie 2.2.: „Współpraca się opłaca”

Przedsięwzięcie 2.3.: „Pomocna dłoń”

projekt

13. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

Prawidłowa realizacja założeń Strategii Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny na lata 2026-2033 podlega weryfikacji poprzez jej odpowiednie wdrażanie, a następnie systematyczny monitoring i ewaluację. Gromadząc oraz analizując dane zostanie wypracowany system stałej kontroli i oceny efektów realizacji zapisów Strategii. Umożliwi to identyfikację ewentualnych nieprawidłowości, ich skuteczne rozwiązywanie oraz zapobieganie ich negatywnym konsekwencjom w przyszłości. Jednym z kluczowych elementów wdrażania Strategii jest zobowiązanie pracowników Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z treścią dokumentu i wyznaczenia obszarów, za które będą odpowiedzialne poszczególne jednostki, wydziały lub pracownicy. Rekomenduje się również przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów, które określą konkretne działania niezbędne do realizacji celów strategicznych.

W procesie wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny szczególny nacisk zostanie położony na współpracę z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, otoczeniem społeczno-gospodarczym, innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Gmina będzie również aktywnie uczestniczyć w konsultacjach Strategii opracowywanych przez inne podmioty z jej otoczenia. System monitorowania stanowi narzędzie wspierające zarządzanie, podejmowanie decyzji strategicznych oraz przewidywanie potencjalnych zagrożeń. Postępy w realizacji Strategii będą dokumentowane i przedstawiane w corocznym Raporcie o Stanie Gminy Szczawin Kościelny, sporządzanym zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym.

Zgodnie z ww. ustawą, Wójt Gminy Szczawin Kościelny zobowiązany jest przedłożyć Radzie Gminy raport do dnia 31 maja każdego roku. Dokument ten zawiera podsumowanie działalności burmistrza za rok poprzedni, ze szczególnym uwzględnieniem realizacji polityk, programów i strategii oraz uchwał Rady Gminy. Dodatkowym narzędziem wspierającym monitoring wdrażania Strategii jest tabela ewaluacyjna, stanowiąca Załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu.

14. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Gmina Szczawin Kościelny w ramach realizacji dokumentu Strategii Rozwoju Gminy, analizuje możliwości wykorzystania własnych środków jak i pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Skuteczne wdrożenie strategii będzie możliwe jedynie dzięki aktywnemu poszukiwaniu dostępnych źródeł wsparcia. Należy wyróżnić kilka grup w podziale według dysponenta środków:

- ✔ fundusze unijne oraz środki unijne w ramach ogólnopolskich programów operacyjnych dla polityki spójności,
- ✔ środki z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności,
- ✔ inne, nieunijne fundusze międzynarodowe,
- ✔ programy rządowe,
- ✔ programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli,

- ✓ inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Obecna perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2021–2027 stwarza samorządom szerokie możliwości pozyskiwania wsparcia finansowego, w szczególności w ramach następujących programów:

- ✓ Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 (FEMA)
- ✓ Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS),
- ✓ Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021- 2027 (FENG),
- ✓ Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021- 2027 (FERS),
- ✓ Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC).

Odrębnym programem inwestycji i reform finansowanych z funduszy unijnych jest Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności. Jest on podzielony na komponenty z których to samorząd będzie mógł skorzystać w następujących obszarach - planowanie przestrzenne, zielona energia i termomodernizacja, gospodarka wodno-ściekowa, cyfryzacja i cyberbezpieczeństwo, opieka nad dziećmi, zrównoważony transport, ochrona zdrowia oraz kultura i turystyka.

Istotnym uzupełnieniem zewnętrznych źródeł finansowania są autorskie programy pomocowe realizowane bezpośrednio przez Sejmik Województwa Mazowieckiego. W ramach tzw. instrumentów wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa, samorząd regionalny dystrybuuje środki budżetowe w formie celowych dotacji. Choć ich jednostkowa wartość jest zazwyczaj niższa w porównaniu do alokacji z funduszy europejskich, charakteryzują się one znacznie uproszczoną procedurą aplikacyjną oraz wyższym wskaźnikiem dostępności (sukcesu), co czyni je atrakcyjnym i elastycznym narzędziem do realizacji mniejszych, lecz kluczowych społecznie inicjatyw lokalnych.

Załącznik 1. Tabela ewaluacyjna do Strategii Rozwoju Gminy Szczawin Kościelny na lata 2026-2033.

Cel operacyjny	Kierunek działań	Wskaźnik	Jednostka	Źródło	Wartość bazowa	Wartość docelowa/ kierunek zmian
1.1	Zapewnienie kompleksowej opieki zdrowotnej	Odsetek mieszkańców korzystających z opieki medycznej na terenie Gminy Szczawin Kościelny	%	Ośrodek zdrowia	66,3	wzrost
	Rozwój i dostosowanie infrastruktury edukacyjnej do współczesnych potrzeb uczniów	Liczba dzieci i młodzieży przypadających na jedną placówkę oświatową na terenie Gminy według szczebla edukacji	Osoby / 1 placówkę oświatową	Placówki oświatowe	Placówki opieki do 3. r. ż. - 5 Przedszkole - 53 Szkoła podstawowa - 166	wzrost
	Kształtowanie stabilnego systemu wsparcia osób w kryzysie	Odsetek mieszkańców korzystających z opieki społecznej	%	GOPS	3,1	spadek
1.2	Zapobieganie wykluczeniu społecznemu seniorów	Liczba zorganizowanych stowarzyszeń seniorów na terenie Gminy	Szt.	Urząd Gminy	1	wzrost
	Wdrażanie form pomocy dla seniorów w codziennych czynnościach	Odsetek seniorów (powyżej 65 lat – mężczyźni, powyżej 60 lat – kobiety) korzystających ze wsparcia w codziennych czynnościach świadczonych przez stowarzyszenia, organizacje i instytucje	%	GOPS	0	wzrost
	Utrzymanie aktywnego stylu życia seniorów	Liczba zorganizowanych zajęć sportowo-rekreacyjnych, w których mogą uczestniczyć seniorzy	Szt.	Urząd Gminy	0	wzrost
1.3	Utrzymanie szerokiej oferty usług lokalnych instytucji kultury	Liczba wolumenów dostępnych w Gminnej Bibliotece Publicznej na 1000 mieszkańców	Szt. / 1000 mieszkańców	GUS	3 623,6	wzrost
	Sprzyjanie rozwojowi zainteresowań dzieci, młodzieży i dorosłych	Liczba dostępnych rodzajów zajęć rozwojowych w Gminnym Ośrodku Kultury	Szt.	Gminny Ośrodek Kultury	7	wzrost
	Popularyzowanie aktywności fizycznej	Liczba klubów i stowarzyszeń sportowych działających na terenie Gminy	Szt.	Urząd Gminy	3	Stabilizacja/ wzrost
1.4	Ochrona obiektów zabytkowych	Odsetek obiektów zabytkowych wpisanych do GEZ, objętych pracami konserwatorskimi w danym roku	%	Urząd Gminy	0	Wzrost
	Utrzymanie pamięci o ważnych postaciach historycznych	Liczba obiektów (np. szkoła, ulica, miejsc pamięci) i wydarzeń opatrzonych imieniem Marii Kownackiej lub Andrzeja Małkowskiego	Szt.	Urząd Gminy	6	Wzrost
	Kultywowanie tradycji lokalnych	Liczba podjętych w ciągu roku działań na rzecz kultywowania lokalnych tradycji i zwyczajów	Szt. / rok	Urząd Gminy	3	Wzrost/ Stabilizacja

1.5	Promowanie osiągnięć i działań lokalnych stowarzyszeń	Liczba lokalnych inicjatyw społecznych (KGW, OSP, stowarzyszenia, itd.)	Szt.	Urząd Gminy	16	Stabilizacja/ wzrost
	Otwarcie przestrzeni Gminy na inicjatywy społeczne	Odsetek stowarzyszeń, w tym stowarzyszenia sportowe, posiadające siedziby w obiektach użyteczności publicznej	%	Urząd Gminy	100	Stabilizacja
	Wsparcie finansowe działalności organizacji pozarządowych	Liczba organizacji pozarządowych wspartych środkami budżetu Gminy w danym roku	Szt. / rok	Urząd Gminy	2	Wzrost
1.6	Zwiększanie gotowości bojowej jednostek OSP	Liczba członków OSP uprawnionych do udziału w akcjach ratowniczo-gaśniczych	osoby	Urząd Gminy	200	Wzrost
	Kompleksowo wyposażona i zabezpieczona infrastruktura krytyczna	Udział wydatków bieżących na ochronę ludności i obronę cywilną w ogólnej wartości wydatków bieżących	%	Urząd Gminy	0,12	Wzrost
2.1	Poprawa struktury gospodarstw rolnych	Udział wpływów z podatku rolnego w ogóle dochodów bieżących Gminy	%	GUS	2,45	Wzrost
	Utrzymywanie jakościowej przestrzeni rolnej	Odsetek gospodarstw rolnych zarejestrowanych w REGON, prowadzących ekologiczną produkcję rolną	%	Urząd Gminy	5	Wzrost
	Zwiększanie ekonomicznej efektywności produkcji rolniczej	Odsetek podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sekcji A klasyfikacji PK w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych z terenu Gminy	%	GUS	6,45	Wzrost
2.2	Rozpowszechnianie rzetelnej informacji na temat OZE	Liczba przeprowadzonych kampanii i spotkań informacyjnych na temat OZE	Szt.	Urząd Gminy	0	Wzrost
	Zwiększanie samowystarczalności energetycznej poprzez zastosowanie OZE	Liczba obiektów publicznych wyposażonych w instalacje OZE	Szt.	Urząd Gminy	2	Wzrost
	Wykorzystanie OZE jako czynnik przyciągający inwestorów	Liczba wielkopowierzchniowych instalacji OZE	Szt.	Urząd Gminy	3	Wzrost
2.3	Wprowadzanie nowoczesnych sektorów gospodarczych na teren Gminy	Odsetek podmiotów gospodarczych działających w nowoczesnych branżach (np. high-tech, IT, produkcja towarów ekologicznych)	%	REGON	0,31	Wzrost
	Zintegrowanie lokalnych działalności gospodarczych z Łódzką Specjalną Strefą Ekonomiczną	Odsetek podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Gminy należących do Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej	%	REGON	0	Wzrost

	Zwiększanie kapitału zagranicznego w strukturze przedsiębiorstw	Odsetek przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie Gminy Szczawin Kościelny z udziałem kapitału zagranicznego	%	REGON	0	Wzrost
2.4	Podnoszenie kwalifikacji lokalnej kadry pracowniczej	Liczba zorganizowanych szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe na terenie Gminy	Szt.	Urząd Gminy	0	Wzrost
	Umożliwienie przebranzowienia się osób dotkniętych kryzysem zawodowym	Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym	%	Powiatowy Urząd Pracy	4,75	Spadek
	Wsparcie instytucjonalne dla nowych i istniejących firm	Liczba przedsiębiorców z terenu Gminy uczestnicząca w wydarzeniach gminnych	Szt.	Urząd Gminy	0	Wzrost
3.1	Poszanowanie zasad wykorzystania przestrzeni objętych formami ochrony przyrody	Utrzymanie przez Jezioro Szczawińskie statusu rezerwatu przyrody	TAK/NIE	RDOŚ	TAK	Stabilizacja
	Zapobieganie zmniejszaniu powierzchni biologicznie czynnych	Udział powierzchni biologicznie czynnej w ogólnej powierzchni Gminy	%	Urząd Gminy	95,7	Wzrost
	Ochrona przydatnych rolniczo gleb	Udział powierzchni odrolnionych gruntów ornych w danym roku w ogólnej powierzchni gruntów ornych	%	Urząd Gminy	0	Stabilizacja
	Racjonalne gospodarowanie złożami kruszyw	Liczba nielegalnych wyrobisk kruszyw	Szt.	Urząd Gminy	0	Stabilizacja
3.2	Racjonalne wykorzystanie zasobów wód podziemnych	Zużycie wody na 1 mieszkańca w ciągu roku	m ³ / 1 mieszkanie c	GUS	38,8	Spadek
	Przeciwdziałanie antropogenicznym zanieczyszczeniom wód	Liczba jednolitych części wód powierzchniowych wykazujący dobry stan wód	Mg/l	Urząd Gminy	0	Wzrost
	Zwiększanie retencji wodnej	Liczba nowopowstałych instalacji retencji wody w ciągu roku	Szt. / rok	Urząd Gminy	0	Wzrost
3.3	Ograniczanie tzw. „niskiej emisji”	Poziom PM10, PM2,5, BaP w powietrzu	µg/m ³	GIOŚ	PM10 – 14,2 PM2,5 – 7,8 B(a)P – 0,75	Spadek
	Regularne monitorowanie jakości powietrza	Liczba kontroli przestrzegania uchwały antysmogowej i zakazu spalania odpadów oraz pozostałości roślinnych	Szt. / rok	Urząd Gminy	33	Wzrost
	Uczestniczenie w programach wsparcia działań na rzecz poprawy jakości powietrza	Liczba wymienionych w ciągu roku źródeł ciepła w ramach programu „Czyste Powietrze”	Szt. / rok	Urząd Gminy	34	Wzrost

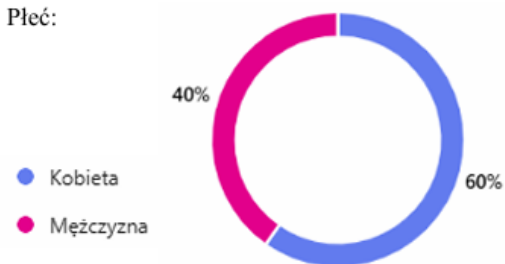
	Zwiększanie efektywności energetycznej budynków na terenie Gminy	Liczba przeprowadzonych kontroli efektywności energetycznej budynków na terenie Gminy	Szt. / rok	Urząd Gminy	0	Wzrost
3.4	Zwiększanie masy odpadów segregowanych	Udział masy odpadów segregowanych w ogólnej masie odebranych odpadów komunalnych	%	Urząd Gminy	48,07	Wzrost
	Dążenie do osiągnięcia wymaganych poziomów recyklingu i ograniczenia odpadów ulegających biodegradacji przeznaczonych do składowania	Osiągnięty poziom recyklingu i ograniczenia odpadów ulegających biodegradacji przeznaczonych do składowania	%	Urząd Gminy	Poziom recyklingu - 34,51 Odpady ulegające biodegradacji przekazane do składowania - 27,55	Poziom recyklingu – wzrost Odpady ulegające biodegradacji przekazane do składowania - spadek
	Kompleksowe wyposażenie infrastruktury gospodarki odpadami	Funkcjonowanie PSZOK	TAK/NIE	Urząd Gminy	NIE	Wzrost
4.1	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej	Długość nowych (zmodernizowanych lub wybudowanych) sieci wodociągowych	km	Urząd Gminy	1	Wzrost
	Zapewnienie dostępności wody na poziomie odpowiadającym zapotrzebowaniu	Liczba awarii sieci wodociągowej w ciągu roku	Szt. / rok	GUS	17	Spadek
	Utrzymanie niezawodnego systemu kanalizacji sanitarnej na obszarach zwartej zabudowy	Liczba awarii sieci kanalizacyjnej w ciągu roku	Szt. / rok	GUS	2	Spadek
	Bezinwazyjne dla środowiska gospodarowanie ściekami komunalnymi na terenach nieskanalizowanych	Liczba gospodarstw domowych wyposażonych w przydomowe oczyszczalnie ścieków	Szt.	GUS	54	Wzrost
4.2	Modernizacja dróg gminnych i wewnętrznych	Udział długości wyremontowanych dróg gminnych i wewnętrznych w ciągu roku w stosunku do ogólnej długości dróg gminnych i wewnętrznych	%	Urząd Gminy	0,29	Wzrost
	Komunikowanie potrzeb remontowych zarządom dróg powiatowych i wojewódzkich	Udział długości wyremontowanych dróg powiatowych i wojewódzkich w ciągu roku w ich ogólnej długości	%	Urząd Gminy	9,18	Wzrost

	Utworzenie spójnego systemu transportu rowerowego na terenie Gminy	Długość dróg dla rowerów na terenie Gminy	km	Urząd Gminy	2	Wzrost
	Kontynuacja organizacji transportu zbiorowego, odpowiadającego potrzebom mieszkańców	Liczba linii autobusowych kursujących na terenie Gminy	Szt.	Urząd Gminy	19	Wzrost
4.3	Stale monitorowana i modernizowana sieć energetyczna	Liczba dni w roku z przerwami w dostawie energii elektrycznej	Szt.	Energa Operator S.A.	11	Spadek
	Zapewnienie rezerw energetycznych w budynkach użyteczności publicznej	Liczba budynków użyteczności publicznej wyposażonych w agregaty prądotwórcze	Szt.	Urząd Gminy	0	Wzrost
4.4	Zwiększanie zasięgu usług szerokopasmowych	Udział punktów adresowych z dostępem do usług szerokopasmowych w ogólnej liczbie punktów adresowych na terenie Gminy	%	Ministerstwo Cyfryzacji i Instytut Łączności	65	Spadek
	Eliminowanie obszarów bez dostępu do Internetu lub zasięgu telefonicznego	Udział punktów adresowych bez całkowitego dostępu do Internetu w ogólnej liczbie punktów adresowych na terenie Gminy	%	Ministerstwo Cyfryzacji i Instytut Łączności	34,29	Spadek
4.5	Prowadzenie uporządkowanej polityki przestrzennej	Udział powierzchni pokrytej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w ogólnej powierzchni Gminy	%	Urząd Gminy	1,8	Wzrost
	Wyznaczenie różnorodnych funkcjonalnie stref na terenie Gminy z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań	Udział powierzchni strefy mieszkaniowej/ usługowej/ gospodarczej/ obszarów produkcji rolniczej w powierzchni całej gminy	%	Urząd Gminy	Strefa mieszkaniowa – 2,76 Strefa usługowa – 0,41 Strefa gospodarcza – 0,09 Strefa produkcji rolniczej – 7,74	Wzrost / stabilizacja
	Tworzenie inkluzywnej przestrzeni Gminy	Udział obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami w ogólnej liczbie obiektów publicznych	%	Urząd Gminy	50	Wzrost

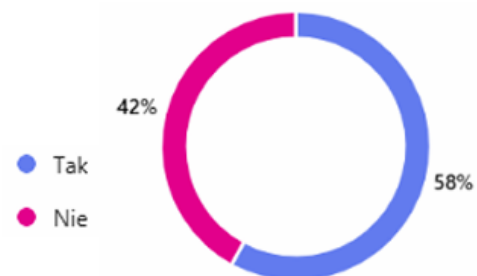
DANE PODSTAWOWE:

Łącznie badanie ankietowe wypełniło 126 osób.

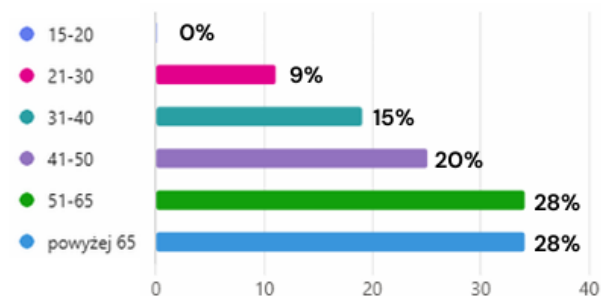
Płeć:

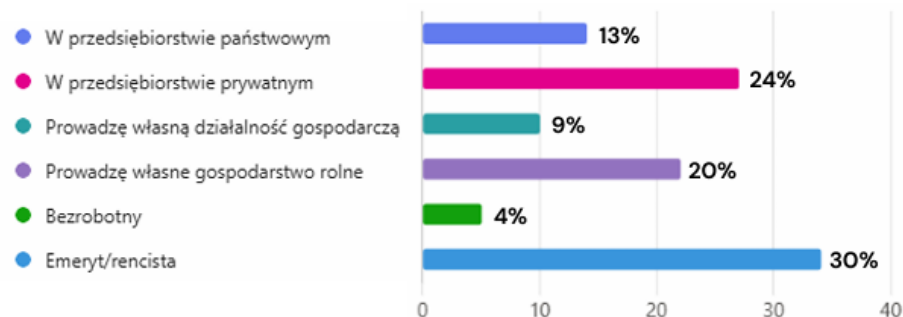
Sytuacja zawodowa . Czy jest Pani/Pan aktywny zawodowo?

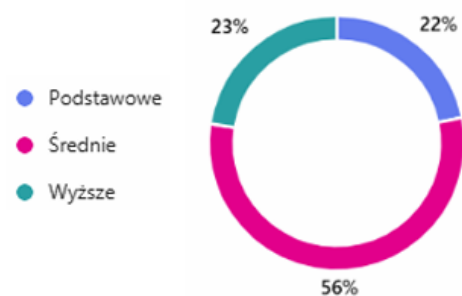
Wiek:

Zatrudnienie:

Wykształcenie:

OCENA SYTUACJI W GMINIE

Które z poniższych zdań właściwie oddaje sytuację w Gminie?

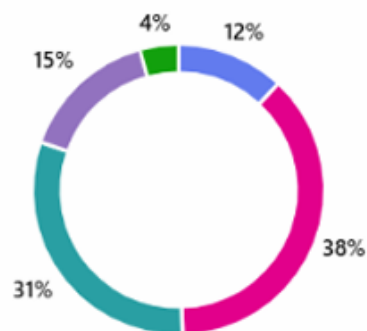

JAKOŚĆ ŻYCIA

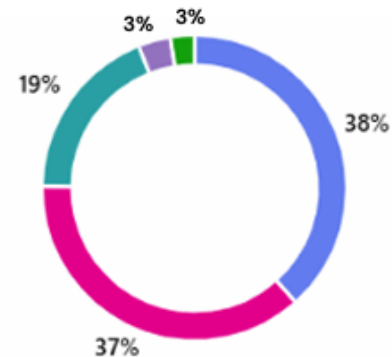
Skala ocen w dziale
"Jakość życia":

- Bardzo dobre
- Dobrze
- Średnie
- Złe
- Bardzo złe

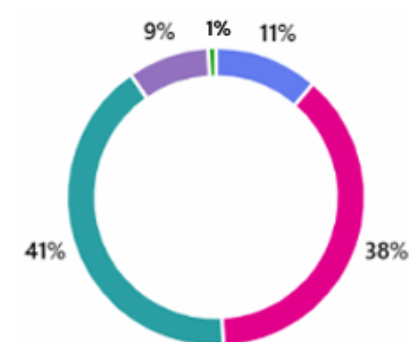
Dostęp do infrastruktury sportu i rekreacji:

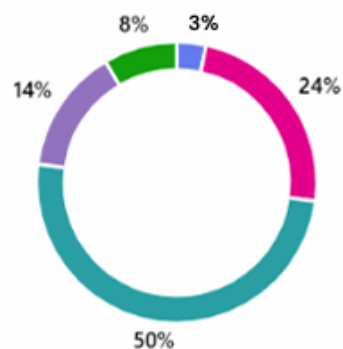
Walory krajobrazowe:

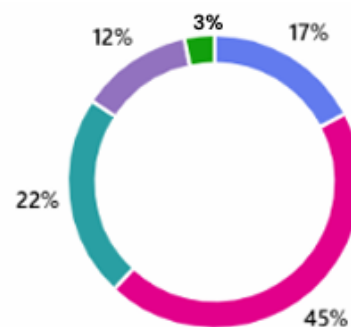
Bezpieczeństwo publiczne:

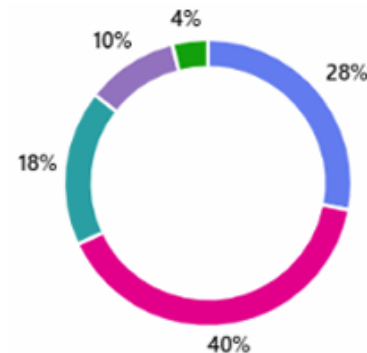
Warunki dla rozwoju przedsiębiorczości:

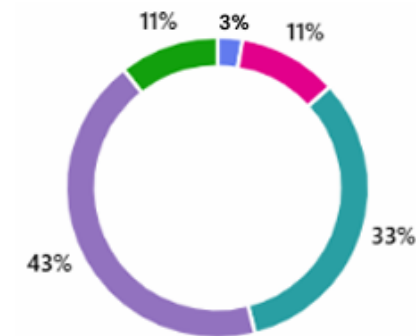
Dostęp do infrastruktury kultury i rozrywki
oraz poziom wydarzeń kulturalnych:

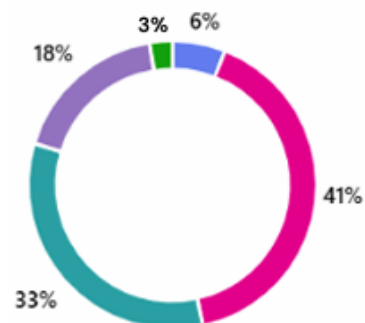
Zagospodarowanie przestrzeni publicznych
(place zabaw, siłownie plenerowe itd.):

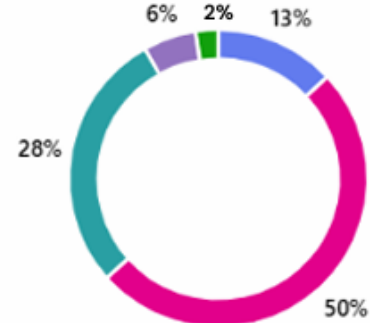
Rynek pracy (możliwość zatrudnienia):

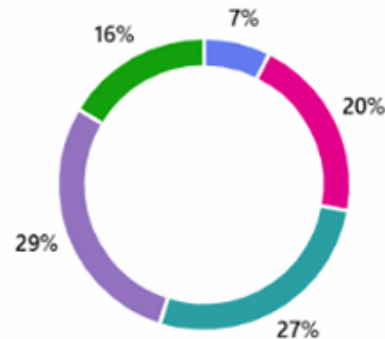
Dostęp do instytucji, placówek usługowych:

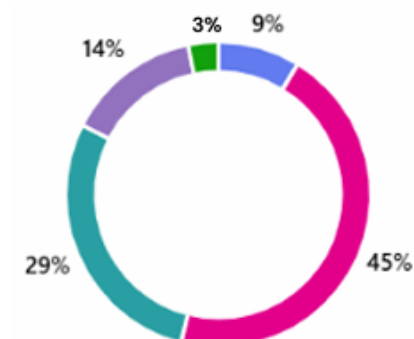
Stan środowiska naturalnego:

Dostępność transportu publicznego:

Dostępność opieki zdrowotnej:

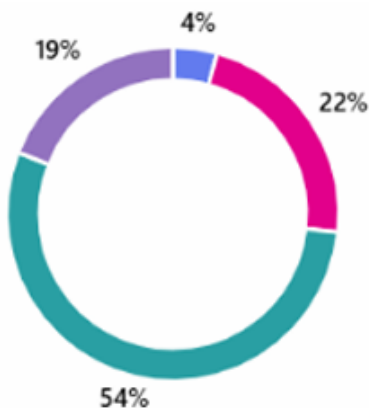

PROBLEMY SPOŁECZNE

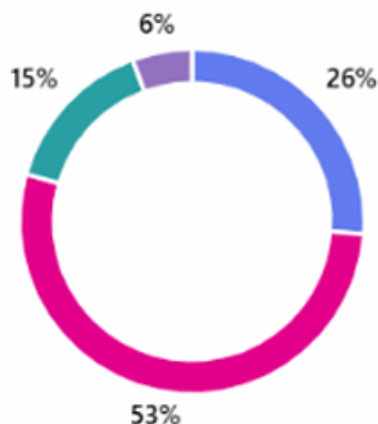
Skala ocen w dziale
"Problemy społeczne":

- Wysokie zagrożenie
- Średnie zagrożenie
- Niskie zagrożenie
- Brak problemu

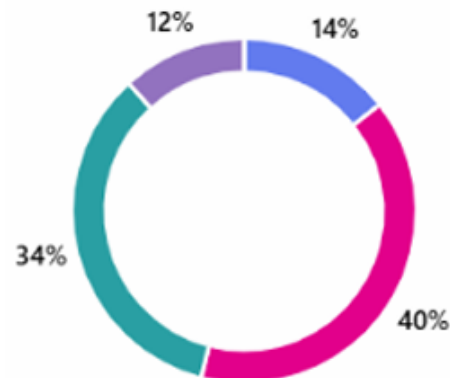
Przestępczość:

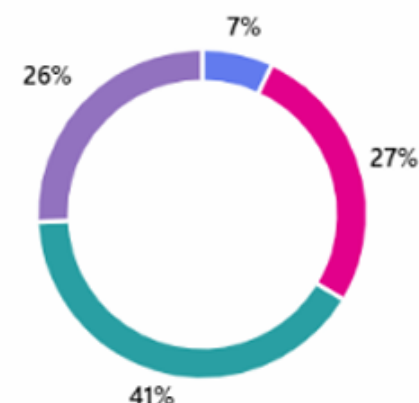
Bezrobocie:

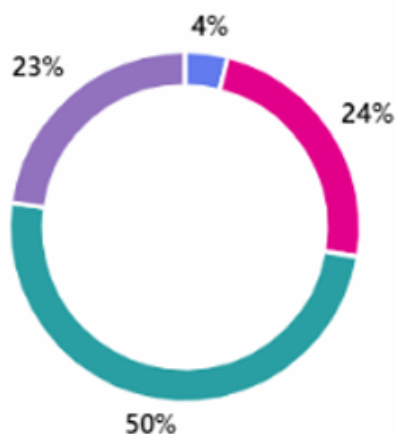
Ubóstwo:

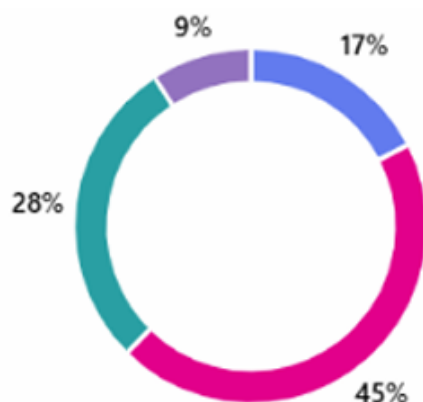
Narkomania:

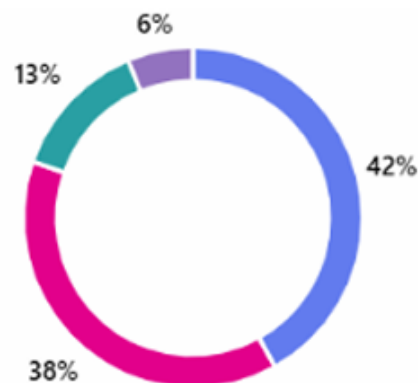
Przemoc w rodzinie:

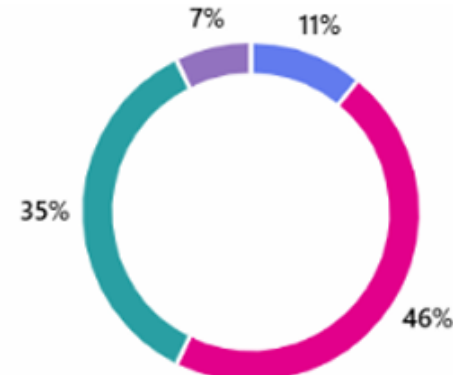
Alkoholizm:

Wzrost liczby osób starszych:

Wzrost liczby osób niepełnosprawnych i chorych:

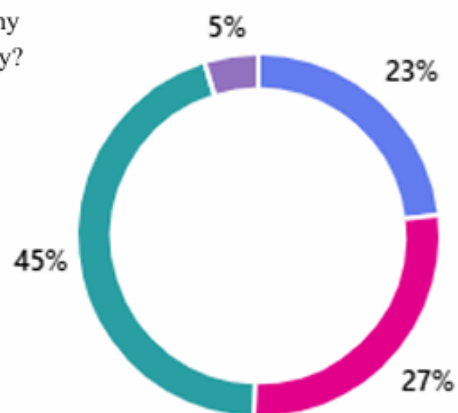
Inne problemy społeczne:

- brak wody;
- zła komunikacja z Urzędem Gminy;
- brak integracji społecznej;
- brak możliwości samorealizacji.

KIERUNKI ROZWOJU

Jaki kierunek rozwoju gminy
uważa Pani/Pan za najlepszy?

- Rekreacja i turystyka
- Przemysł, usługi
- Rolnictwo
- Inne

Z czym chciał(a)by Pani/Pan, aby
utożsamiano Gminę za 8 lat?

- z gminą atrakcyjną dla turystów
- z gminą przedsiębiorczą, atrakcyjną dla inwestorów i tworzącą nowe miejsca pracy
- z gminą ekologiczną dbającą o środowisko naturalne i estetykę otoczenia
- z gminą z prężnie rozwijającym się nowoczesnym i inteligentnym rolnictwem
- Inne

